

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

MINÄ JA SINÄ
Kulttuuriset mallit suomalaisessa
nettideittailussa

Anne Holappa

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

MINÄ JA SINÄ

Kulttuuriset mallit suomalaisessa
nettideittailussa

Anne Holappa

Turun yliopisto

Humanistinen tiedekunta
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Digitaalinen kulttuuri
Tohtoriohjelma Juno

Työn ohjaajat

Jaakko Suominen
Turun yliopisto

Johanna Uotinen
Itä-Suomen yliopisto

Tarkastajat

Pia Olsson
Helsingin yliopisto

Tytti Steel
Helsingin yliopisto

Vastaväittäjä

Tytti Steel
Helsingin yliopisto

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck-järjestelmällä.

Kansikuva: Marko Luoto

ISBN 978-951-29-9206-5 (Painettu)

ISBN 978-951-29-9207-2 (PDF)

ISSN 0082-6987 (Painettu)

ISSN 2343-3191 (Sähköinen)

Painosalama, Turku, Suomi 2023

Periksiantamattomuudelle. Ja ilolle.

TURUN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Digitaalinen kulttuuri

ANNE HOLAPPA: Minä ja sinä. Kulttuuriset mallit suomalaisessa

nettideittailussa

Väitöskirja, 234 s.

Tohtoriohjelma Juno

Toukokuu 2023

TIIVISTELMÄ

Nettideittailu, eli kumppaninetsintä internetin välityksellä, on nykyään yleisimpiä tapoja löytää elämäkumppani. Tässä tutkimuksessa selvitetään, millaista on nettideittailuun liittyvä kulttuurinen tieto. Tutkimuskohteena on vuonna 2012 kerätty aineisto, jota määrittää suomalaisuus ja heteroseksuaalinen konteksti.

Nettideittailua tarkastellaan kognitiivisen antropologian ja kerronnan näkökulmista. Keskeinen käsite on kulttuurinen malli. Tutkimus edustaa digitaalista kulttuurintutkimusta, joka on avoin useiden eri menetelmien yhdistämiselle.

Analysoinnin pohjalta oli mahdollista hahmotella neljä kulttuurista mallia sille, miten nettideittailu koetaan tai mistä näkökulmasta sitä lähestytään. Kyse on kulttuurisesti jaetusta tiedosta.

Romanttisessa mallissa korostuu ilmaisun romanttinen kuvasto, jossa suuret tunteet eivät olleet häivytettyinä. Malli on suoraan yhteydessä länsimaisen kulttuurin romanttisiin mallitarinoihin, jotka ovat kaikille tuttuja populaarikulttuurin kautta.

Realistisessa mallissa korostuvat arkiset asiat. Tavallisuus, aitous ja kohtuullisuus ovat arvostettuja piirteitä. Realistisen mallin taustalla on normatiiviseen elämäntarinaan liittyvä kulttuurinen skripti: lapsuuden ja nuoruuden jälkeen opiskellaan ja hankitaan ammatti, sen jälkeen on vuorossa kumppanin etsiminen ja perheen perustaminen.

Konseptin pakottamassa mallissa keskeistä on se, kuinka profiilitekstin tekijä omassa ilmaisussaan toistaa sisältöjä, joiden hän kuvittelee kuuluvan kontekstiin.

Myös konseptia haastavassa mallissa olennaista on, että nettideittailun konventiot ovat tuttuja, koska ainoastaan silloin niitä on mahdollisuus haastaa. Tässä mallissa ei noudateta tavanomaista käsikirjoitusta.

Tutkimustulos vahvistaa kulttuurisen mallin käytettävyyden tämäntapaisessa tutkimuksessa. Erityisesti tuloksista esille nousee se, että yhteisen parisuhdetulevaisuuden, meisyyden, kuvittelukyky ei ole geneettistä, vaan historian kuluessa muodostunut tapa esittää asiat itselle ja muille kulttuurisesti hyväksytyllä tavalla.

ASIASANAT: parinvalinta, kulttuuriset ilmiöt, digitaalinen kulttuuri, nettideittailu, Suomi

UNIVERSITY OF TURKU

Faculty of Humanities

School of History, Culture and Art Studies

Digital culture

ANNE HOLAPPA: Me and You. The Cultural Models of Finnish Online

Dating.

Doctoral Dissertation, 234 pp.

Doctoral Programme Juno

May 2023

ABSTRACT

Online dating is one of the most common ways of finding a spouse today. This dissertation examines the cultural knowledge concerning online dating. The corpus of this study was collected in 2012. It is defined by Finnish language and ethnicity, and heterosexual context.

Online dating is explored here through the lenses of cognitive anthropology and narrative. The most essential concept is the idea of cultural models. This dissertation belongs to the digital culture research tradition which is known to be open with mixing several different methodologies.

Four cultural models were able to be formed showing four different angles on how to experience or approach the online dating phenomenon. It is about culturally shared knowledge.

The Romantic Model is filled with romantic expressions and overwhelming feelings. This model is connected to romantic model stories in Western popular culture.

The Realistic Model is filled with everyday matters. Being plain, genuine and reasonable are the most valued features in person. The background of the model is the cultural script of a normative life story. After childhood and youth and getting a profession to support oneself, it is time to find a spouse and start a family.

It is essential in The Concept Forced Model that contents that are commonly known to be connected to online dating, are performed and repeated in the online dating profiles as they are.

The Concept Challenging Model also requires that the online dating conventions are familiar. That is the only way you can challenge them and perform a script against the common.

The validity of the theory of cultural models to be used in this kind of research is confirmed here. Result that stands out is the fact that the ability to imagine the possible romantic relationship cannot be genetic but is instead a cultural feature. It is a way shaped through history of how to form "us" in the culturally accepted way.

KEYWORDS: Online dating, mate choice, cultural phenomenon, digital culture, Finland

Kiitokset

Huh! Tätä tutkimusta on väsäty pitempään kuin yhtäkään patalappua kässäntunnille. Melkein hävettää aika, jonka olen siihen käyttänyt. Mutta elämä tuli väliin, mitä muutakaan voin sanoa. Ja monta kertaa! Toisaalta, on myös sanottu, että tieteellinen tulkinta on uskottavampaa ja lopputulos monisävyisempää, kun tiedon muodostukselle on annettu tarpeeksi aikaa.

Muistan yhden tenttikirjan ajalta, jolloin olin vielä kulttuuriantropologian perusopiskelija Oulun yliopistossa. Kirjan aihepiirissä sivuttiin kumppaninvalintaa jossain kaukaisessa primitiivisessä yhteisössä. Idea oli se, että heimon nuoret miehet panostivat veneen tekoon. Koska mitä hienempi vene, sitä paremmat mahdollisuudet oli saada vaimokseen kaunis neito. Asetelma kiehtoi. Mikä olisi tänä päivänä se hieno vene, tapa olla suosittu ja haluttu - minun maailmassani. Minulle on aina ollut itsestään selvää, että haluan tutkia omaa nykykulttuuria. Halusin siis jatkaa omaa tutkimustaivaltani antropologisin menetelmin, mutta kielen ja ilmaisun kautta. Ne kiehtoivat minua. Ja tietysti internet.

Nettideittailuun tutustuin henkilökohtaisesti 1990-luvun loppupuolella. Pitkän parisuhteen päättymisen jälkeen se tuntui paitsi helpolta, myös jännittävältä uudelta tavalta tutustua uusiin ihmisiin. Jo 2000-luvun alussa minulla heräsi akateeminen kiinnostus tämän elämänalueen tutkimukseen. Meni kuitenkin vuoteen 2011 ennen kuin väitöskirjan tekoni pääsi kunnolla alkamaan.

MIKÄ SINUSTA TULEE ISONA, isäni tekstasi minulle, kun olin kertonut, että minusta tulee jatko-opiskelija vuoden 2011 alussa. Isä kirjoitti tekstiviestit aina isoin aakkosin. Niinpä, isä. Erittäin hyvä kysymys.

Muutaman kerran pakkasin läppärini ja matkalaukkuni ja suuntasin joko mökkiolosuhteisiin Lappiin tai sitten äkkilähdöllä Välimeren rannalle, jotta saisin keskittyä kirjoittamiseen tai aineiston analysoimiseen rauhassa. Tähän tarjosi vaihtoehdon Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tutkimusvaliokunta, joka myönsi minulle työpisteen tutkimusosaston tiloissa ajalla 1.9.2015–31.8.2017. Kiitos siitä. Käytin sitä valitettavan vähän, sillä olin samaan aikaan myös ansiotyössä.

Vaikka suurin osa tästä tutkimuksesta on tehty ansiotyön ohella pieninä palasina viikonloppuisin ja loma-aikoina, kiitän tohtoriohjelma Junoa ainoasta rahoitetusta kokonaisesta tutkimusvuodestani 2014. Se oli erittäin hyvä vuosi ja nautin joka

hetkestä. Sain toteuttaa pitkäaikaisen unelmani ja olla hetken aikaa täysipäiväisesti tutkija.

Tutkimustyöni taloudellisesta tukemisesta kannustus- ja matka-apurahoin kiitän Satakunnan korkeakoulusäätiötä, Turun yliopiston tutkimusapurahastoa, Turun yliopistosäätiötä, sekä Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maiseman tutkimuksen koulutusohjelmaa.

Kiitän ohjaajiani Jaakko Suomista ja Johanna Uotista.

Kiitän myös väitöstutkimukseni esitarkastajia Pia Olssonia ja Tytti Steeliä, joka suostui myös vastaväittäjäkseni.

Tässä väitöstyössä on vahva linkki suomalaisuuteen. Minulle on tärkeää, että tutkimusta tehdään suomen kielellä, siitä keskustellaan suomeksi ja että siitä keskustellaan tavalla, jota myös muut kuin akateemiset voivat ymmärtää.

Ajattelin ensin omistaa tämän väitöstutkimuksen isälleni, joka ei koskaan ehtinyt nähdä tätä valmiina. Sitten luovuin ajatuksesta, koska ei akateemisella menestykselläni ollut isälle mitään merkitystä. Sen jälkeen ajattelin omistaa tämän koiralleni, mutta se välittää asiasta vielä vähemmän. Eniten tällä matkalla on ollut merkitystä itselleni. En kuitenkaan omista tätä itselleni. Päätin, että omistan tämän tutkimuksen ja julkaisun asialle, jolla oikeasti oli merkitystä sille, että tämä työ koskaan valmistui. Periksiantamattomuudelle. Ja ilolle. Koska tätä tutkimusta viimeistellessä löysin sen taas, tyytyväisyyden ja ilon tunteen tutkimuksen tekemistä kohtaan. Malja siis myös ilolle.

Helsingissä, huhtikuun lopulla, 2023,

Anne Holappa

Sisällys

Kiitokset	6
Sisällys	8
1 Johdanto	11
1.1 Tutkimuskysymykset	12
1.2 Tutkimuksen rakenne	14
2 Tutkimuksen lähtökohdat	17
2.1 Verkkoympäristö tutkimuskohteena – digitaalisen kulttuurin lähestymistapa	18
2.2 Järjestä tunteisiin. Kumppaninetsintä ennen ja nyt	23
Medioitunut kumppaninetsintä	26
Nettideittailu ja sen aikaisempi tutkimus	29
3 Teoreettiset ja metodologiset valinnat	35
3.1 Kulttuuriset mallit tutkimuskohteena	35
Kognitiivinen antropologia ja kulttuuriset mallit	37
Kulttuuriset tekstit ja merkitys	42
Tekstualisaatio ja teorian tietoinen lähiluku	49
3.2 Tutkija pe(i)lissä: tutkijarefleksiivisyydestä	53
4 Aineisto ja sen analysointi	62
4.1 Tutkimusaineiston muodostamisen periaatteet, tutkimusetiikka ja aineiston keruu	62
Deitti.net: kaikille avoin hiekkalaatikko	70
Aineistonkeruu	72
4.2 Luennat ja aineiston jaottelu	75
5 Kohti käypää kumppania –kumppani ja heteroparisuhde verkkoympäristössä	80
5.1 Tekstuaalinen koodisto	85
Aihepiirit juopottelusta marjastukseen	85
Avainsanoja ja sanapilviä	90
5.2 Minä ja sinä	94
Minä olen... eli tyypillinen deittaaja	98
Sinä olet... eli mitä tyypillinen deittaaja haluaa	109
5.3 Retoriikkaa ja erotiikkaa – vaikuttamisen tavat	117
Sävyt kerronstrategisina vihjeinä	118

	Nimimerkit, otsikot ja muut tekstinsisäiset tulkintavihjeet	122
	Lupaukset, suostuttelu ja vetoaminen.....	128
5.4	Digitaalinen konteksti	132
6	Nettideittailun kertomukset.....	141
6.1	Nettideittailun käsikirjoitus ja muut tietoiset kertomukset	142
	Alut ja loput	143
	<i>Yhdeksän aloitusta</i>	143
	<i>Yksitoista lopetusta</i>	145
	Romantiikkaa, ei lihakauppaa	147
	Motiivit 152	
6.2	Deittiprofiilien rivienvälikertomukset.....	153
	Sisu ja sauna. Suomalaisuus deittiprofiileissa.....	155
	Keittiö vai Ibiza. Deittailun maantiede	162
	Häpeän ja uupumuksen varjossa.....	167
6.3	Arvot rivien välissä	171
6.4	Tarinat, kertomukset, puheenvuorot, merkitysmaailmat.....	178
7	Suomalaisen nettideittailun kulttuuriset mallit.....	184
7.1	Nettideittailu romanttisena fantasiana.....	185
7.2	Nettideittailu realistisena arjen rakkautena	187
7.3	Nettideittailu konseptiin pakotettuna mallina	189
7.4	Nettideittailu konseptia haastavana mallina	191
8	Lopuksi	193
	Mitä profiileissa viestitettiin	194
	Miten profiileissa viestitettiin	198
	Profiilien merkitysmaailmat	200
	Kulttuuriset mallit	202
	Nettideittailu ilmiönä	204
	Tutkimuksesta ja tutkijasta.....	205
	Lähteet.....	209
	Liitteet.....	234

Taulukkuuettelo

Taulukko 1.	Merkityksen tasot Siljanderin ja Karjalaisen mukaan (1993,86), yksinkertaistettu malli.	48
Taulukko 2.	Profiiliteksteissä esiintyvien sanojen aihepiirit. Yhdeksän kohdan kategoria.	85
Taulukko 3.	Sanamäärät profiiliteksteissä.	97
Taulukko 4.	Profiilitekstin rakenne.	118
Taulukko 5.	Sävyt profiiliteksteissä.	118
Taulukko 6.	Nimimerkkityypit deittiprofiileissa.	124
Taulukko 7.	Otsikkotyytit deittiprofiileissa.	126
Taulukko 8.	Profiilitekstin aloitukset ja lopetukset, naiset ja miehet.	145

Kuvioluettelo

Kuvio 1.	Kuvakaappaus vuodelta 2012 hakijalle tarjolla olevista hakutoiminnoista yksinkertaisessa perushaussa.	71
Kuvio 3.	Naisten profiiliteksteissään eniten käyttämät sanat (Työkaluna Wordart.com).	91
Kuvio 2.	Miesten profiiliteksteissään eniten käyttämät sanat (Työkaluna Wordart.com).	91
Kuvio 4.	Kategoriat, joilla kuvattiin kirjoittajaa itseään, kumppaninhakijaa.	100
Kuvio 5.	Vanhemmuuspuheet profiiliteksteissä.	109
Kuvio 6.	Kumppania koskevat toiveet.	111
Kuvio 7.	Meisyyyslupaukset, sitoutumisen asteet profiiliteksteissä. Nuolen suunta osoittaa intensiteetin kasvua.	129
Kuvio 8.	Spatiaaliset narratiivit deittiprofiileissa.	164
Kuvio 9.	Elämänohjeiden tasot deittiprofiileissa.	174
Kuvio 10.	Nettideittailun kulttuuriset mallit.	184

1 Johdanto

Nettideittailu on nykyään yleistä – ja siten myös yhteiskunnallisesti merkittävää. Asenteet nettideittailua kohtaan ovat olleet muutoksessa. Alkuaikoina sitä pidettiin ennen kaikkea nolona ja stigmaattisena. Nykyään kuuluu lähes kiistattomana sinkkuuden käsikirjoitukseen, että lähipiiri kyselee, joko olet Tinderissä, kun kuulee siitä, että joku ei seurustele tai on juuri eronnut.

Tässä tutkimuksessa analysoin nettideittailuun liittyvää kulttuurista tietoa deittipalvelusivustolla julkaistujen deittiprofiilien avulla: käsityksiä siitä, millaista on nettideittailu ja mitä se sisältää. Kuvaan nettideittailuilmiotä sen käyttäjien kautta niin, että tulkitseen käsityksiä analysoimalla autenttisia palvelusivulle luotuja profiileja. Tutkin digisyntyistä aineistoa, joka syntyy verkossa ja verkkoon. Monelle nettideittailu on synonyymi Tinderille, joka on tätä kirjoittaessa tunnetuin nettideittipalvelu. Tutkimusaineistoni ei käsitä Tinderiä, sillä ajallisesti tutkimukseni keskittyy 2010-luvulle, aikaan ”ennen Tinderiä”.

Koska ”kumppaninetsintä internetin välityksellä” on pitkä ja monisanainen ilmaisu, käytän termiä nettideittailu, vaikka se kuulostaakin puhekieliseltä. Tarkoitan nettideittailulla organisoidun järjestäjän (yritys, ei yksityinen taho) ylläpitämää sivustoa, jonne käyttäjät luovat itselleen profiilin, jonka kautta he ovat mukana kumppaninetsinnässä. Sivusto yleensä tarjoaa käyttäjälle ehdokkaita samankaltaisuuden tai annettujen rajausten puitteissa. Lopulta on käyttäjästä itsestään kiinni, kehen ottaa yhteyttä vai ottaako kehenkään. Aineistoni profiilit koostuvat vapaasta, ei-ohjatusta tekstistä, lomakeosiosta ja muista sivuston tarjoamista ilmaisumahdollisuuksista.

Deittiprofiilit ovat esimerkkejä neuvottelusta, joita yksilö käy suhteessaan ympäröiviin kulttuuriin normeihin. Ne on tehty tiettyyn tarkoitukseen eli kontekstinsa mukaisesti niiden voi olettaakin välittävän merkityksiä tietyistä teemoista, kuten ihanteellinen kumppani tai ihanteellinen parisuhde. Niistä voi tulkita myös muunlaisia neuvotteluja, kuten käsityksiä sukupuolisesta hierarkiasta, tai arvoista liittyen kotiin, perheeseen tai yhteiskuntaan. Käytetty kielellinen ilmaisu on minulle tärkein tapa päästä merkityksien tuottamisen ytimeen.

Ihmisen henkilökohtaiseen elämään liittyvää tutkimusta on joskus väitetty tirkistelyksi. Tämäntyyppinen tutkimus juontaa alkunsa 2000-luvun alun

medioituneeseen intiimiyteen, niin sanotun julkisen tunnustuskulttuurin yleiseen nousuun (näitä ovat muun muassa blogit ja vlogit) (Östman 2015, 133). Intiimin tullessa medioituneeksi ja tutummaksi, kasvaa myös käsitys siitä, miten tähän aihepiiriin pitäisi suhtautua, ja miten esimerkiksi deittiprofiileja tulisi lukea. Tutkija-ammattillisen lähestymistavan saavuttamiseksi, olen pyrkinyt ja mielestäni myös saavuttanut oikeanlaiseen lukijuuden omaksumisen (vertaa: Östman 2015), joka pyrkii tutkimaan kohdetta tirkistelyä syvemmin.

Tässä ensimmäisessä luvussa esitän tutkimukseni lähtökohtia, määrittelen tutkimuskysymykset, jotka olen tälle tutkimukselle asettanut, sekä kerron väitöskirjan rakenteen kuvauksen avulla, miten tulen näitä tutkimuskysymyksiä lähestymään.

1.1 Tutkimuskysymykset

Deittiprofiili voidaan ymmärtää alustana, joka mahdollistaa itsensä ja aikeidensa esittämisen kulttuurisesti sopivalla tavalla. Narratiivisen psykologian tulkinnan mukaan käytännössä tämä tapahtuu niin, että henkilö käsittelee omia kokemuksia ja havaintoja maailmasta hyödyntäen samalla kulttuurin tarjoamia valmiita tarinallisia malleja, jonka jälkeen voidaan rakentaa uusi tarina. (Hänninen 1999, 11–12). Narratiivisen psykologian sijaan tarkastelen nettideittailua kognitiivisen antropologian ja kerronnan näkökulmista. Tutkimukseni edustaa digitaalista kulttuurintutkimusta, joka on avoin useiden menetelmien yhdistämiselle. Tutkimus on luonteeltaan kuvaileva ja ymmärrystä etsivä.

Tutkimuskysymykseni on: Millaisia kulttuurisia malleja on löydettävissä suomalaisesta nettideittailusta deittiprofiilien kautta? Jaan tämän käsittelyn kolmeen alakysymykseen:

1. millaisia tekstuaalisia kuvauksia kumppanista ja heteroparisuhteesta on nähtävissä nettideittailun kontekstissa?
2. miten profiilitekstissä pyritään viestimään ja vaikuttamaan?
3. millaisia merkitysmaailmoita nettideittiprofiileissa käsitellään ja millaisia merkityksiä on luettavissa rivien välistä?

Tekstuaalisten kuvausten etsiminen kumppanista ja heteroparisuhteesta hakee vastausta siihen, *mitä sisältöä* viestitään? Minkä piirteiden suhteen on niin paljon kulttuurista samanmielisyyttä, että niiden katsotaan kuuluvan kokonaisuuteen, joka ymmärretään nettideittailuun kuuluvaksi? Millaisena koetaan, nähdään ja esitetään ihanteellinen kumppani ja suomalainen heteroparisuhde verkkoympäristössä?

Kun kysyn, miten profiilitekstissä pyritään viestimään ja vaikuttamaan, se pyrkii vastaamaan kysymykseen: *miten* viestitään? Onko löydettävissä esimerkiksi yhdenmukaisia kerrontatapoja, kerronnan muotoja tai kerronnan rakenteita? Millainen on deittiprofiilien tekstuaalinen koodisto? Onko huomattavissa eroja sukupuolen, iän tai muun vastaavan seikan suhteen siinä, miten ilmoituksia rakennetaan? Millainen on kumppaninhaun digitaalinen konteksti, eli mitä uutta ja ainutlaatuista internet on tuonut suomalaiseen kumppaninhakuun?

Kun puhun merkitysmaailmoista nettideittiprofiileissa, puhun merkityksistä, joita voidaan lukea suoraan tekstistä tai epäsuorasti tekstiyhteydestä. *Mitä* ja *miten* yhdessä johtavat merkitysmaailmojen tarkasteluun, joka taas johtaa kulttuuristen mallien määrittelyyn. Vastaan aineistoni avulla siihen, *millaisia ovat* profiilin kirjoittajien tuntemat suomalaisen heteroparisuhteen kulttuuriset mallit ja *millä tavoin niitä ilmaistaan* verkkoympäristössä. Tavoitteena on tutkimusaineiston perusteella kuvata nettideittailun konseptin ymmärtämisen ja kokemisen jaettuina tapoja. Tutkimuskontekstissani keskiössä on heteronormatiivisen esityksen tarkastelu. Painotan sanaa esitys, sillä en tutki ihmisiä, vaan heidän tuottamiaan tulkintoja maailmasta.

Seurustelutarinoita tutkinut Sandra Silberstein on sanonut, että olisi houkuttelevaa ajatella näitä tarinoita dokumentoituina sukupuolittuneina käsityksinä. Mutta vaikkei kyseessä olisikaan ihan koko totuus, niin jotain totuus pohjaa niissä kuitenkin on (Silberstein 1988, 128). Vähän samalla tavalla ajattelen itse deittiprofiileista. Onhan ne selvästi tehty tiettyyn tarkoitukseen, eivätkä kerro koko totuutta, mutta pohjimmiltaan ne kuitenkin rakentuvat henkilön käsitykselle siitä, mitä on kumppanuus, parisuhde ja miten ne voisi saavuttaa nettideittipalvelun kautta.

Lähden tarkastelemaan tutkimusaihetta muutaman esioletuksen kautta. Esioletukset pohjaavat omaan esiyymmärrykseeni¹ ja -käsitykseeni sekä kulttuurista ja sen lainalaisuuksista, että nettideittailusta. Tutkimuksen aikana oletukset osoittautuvat joko oikeiksi tai vääriksi.

Koska median vaikutus suomalaisessa kulttuurissa tähänhetkiseen maailmankuvaan ja -näkemykseen on erittäin suuri, oletan, että sekä medioitunut kokemusmaailma, että teknologian arkipäiväistyminen näkyvät internetin kumppaninhakuilmoituksissa. Koska kumppaninetsintä internetin kautta on ilmiönä ollut olemassa jo 1990-luvun puolesta välistä lähtien, oletan, että siihen liittyy erityisiä, vain tähän ilmiöön liittyviä, piirteitä. Henkilöt esimerkiksi ilmaisevat itseään tietyllä

¹ Esiyymmärrys on tietoa, joka on kaiken muun ymmärtämisen taustalla. Se on pohja tiedonmuodostumiselle. Esiyymmärrys muuttuu ymmärtämisen ja tulkinnan edetessä. (Fingerroos & Jouhki 2014, 108.)

tavalla, koska haluavat mukautua tiettyyn kulttuurisesti hyväksytyyn järjestykseen tässä tietyssä ympäristössä ja tilanteessa. Koska parisuhde ja kumppanuus ovat kulttuurissamme elintapoina vakiintuneet huomattavan kauan aikaa sitten ja sillä on pitkä historiallinen tausta, oletan, että profiileissa on nähtävissä myös vanhaa parinmuodostamisen piirteitä, esimerkiksi jo agraariajan² ihanteellisten luonteenpiirteiden (rehellisyys tai työteliäisyys) säilymistä.

Tutkimuksen tavoite on tuottaa uutta tietoa siitä, miten suomalaiset toimivat ja ilmaisevat itseään, ajatuksiaan kumppanista ja parisuhteesta verkkoympäristössä kumppaninvalinnan kontekstissa. Tavoitteena on kulttuurisen mallin teoriaa hyödyntäen tuoda näkyväksi kuva siitä, miten suomalaiset muodostavat merkityksiä kumppaninvalinnasta verkossa ja kuinka yhteisesti jaettuja merkityksiä nämä ovat. Erityistä huomiota kiinnitän ilmaisun monimuotoisuuteen eli siihen, kuinka hyvin digitaalisen ympäristön mahdollisuuksia hyödynnetään. Teorettinen lähtökohtani on jaetussa kulttuurisessa ajattelussa. Kun tutkin yksittäisistä deittiprofiileista lähtien laajempia, yleisempiä kulttuurisia malleja, tutkin tiedostamattomia kulttuurisia rakenteita.

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimukseni on jaettu kahdeksaan päälukuun. Ensimmäisessä luvussa esittelen tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset, sekä tutkimuksen rakenteen. Toisessa luvussa paikannan oman tutkimukseni tieteelliseen kenttään aikaisempaan tutkimukseen nähden. Ensin määritän ja ajoitan nettideittailun tutkittavana ilmiönä Suomessa. Sen jälkeen käyn läpi kahta tutkimustraditiota, joihin tutkimukseni pohjautuu. Ensimmäinen niistä on digitaalisen lähestymistavan määrittäminen taustanaan verkkoympäristön tutkimushistoria. Kumppaninetsintä sen sijaan on huomattavasti tätä vanhempi tutkimuskohde. Käsittelen ensin kumppaninetsinnän muuttumista medioituneeksi ja sen jälkeen nettideittailua ja sen aikaisempaa tutkimusta.

Kolmannessa luvussa kerron mihin teorettisiin ajatuksiin tutkimukseni pohjautuu ja mitä menetelmiä käytän. Teorettinen lähtökohtani on kognitiivisen antropologian alle kuuluva kulttuuristen mallien idea. Kyseessä on ajatus siitä, että jokin ilmiö koostuu osista, jotka alitajuisesti tietyn kulttuurin edustajina ymmärrämme siihen kuuluvaksi. Samassa kulttuurissa elävät jakavat samansuuntaista hiljaista tietoa siitä, kuinka jokin asia tulee ymmärtää ja kuinka tietyssä tilanteessa toimitaan. Se, että kulttuurinen malli sisältää idean jaetusta ajattelu-

² Agraariajalla tarkoitan aikakautta, jolloin suomalainen elinkeinorakenne perustui pitkälti maatalouteen. Katson tämän ajanjakson väistyvän vasta 1960-luvulla kaupungistumisellaan myötä. (Ks. myös Lehtonen 2004b, 144.)

tavasta, johtaa siihen, että myös nettideittiprofiilin ymmärtäminen ”oikealla tavalla” on riippuvainen lausumattomasta laajasta taustatiedosta, joka on yhteinen saman kulttuurin jäsenille. Tässä mallissa ovat tärkeitä kulttuuriset tekstit ja merkitys. En kuitenkaan hyödynnä kulttuurisen mallin käsitteitä tiukan teoreettisena viitekehystenä vaan enemmän suuntaa antavana näkökulmana. Tarkastelen nettideittailua digitaalisen kulttuurin tutkijana, irti suorista tutkimustraditioista, jotka liittyvät kulttuuriantropologiaan, etnologiaan tai mediatutkimukseen. Joskin johtuen tutkimukseni aiheesta ja teoreettisista näkökulmista, katson tarpeelliseksi lyhyesti määritellä näkökulmani suhteessa antropologiseen tutkimusperinteeseen ja tämänhetkiseen digitaaliseen kulttuurintutkimukseen.

Toinen lähtökohtani on kulttuurin välittymisen perustuminen kieleen, tässä tapauksessa deittiprofiilien teksteihin. Kaikkea voi tarkastella tekstuaalisuuden kautta, vaikka se ei pelkkää kirjoitettua tekstiä olekaan. Puhun siihen liittyen tekstualisaatiosta ja teoriatietoisesta lähiluvusta. Kiinnitän huomioni siihen, mitä ihmiset kirjoittavat itsestään ja etsimästään henkilöstä ja millaisia asioita he maalaavat kielellisesti yhteisestä tulevaisuudesta. Käytännössä tarkastelen ilmoitusten kielellisiä aineksia ja sisällöllisiä aineksia. Kuvaan sisällönanalyttisin keinoin profiileja kokemusten ja merkitysten välittäjinä. Teoriatietoinen lähiluku on käytännön tapa, jolla lähestyn tutkimusaineistoja. Sisällytän tähän myös intertekstuaalisen ja -mediaalisen lukutavan. Teoriatietoisien luennan avulla muodostan teemoja ja toistuvista teemoista kategorioita. Kategorioiden avulla pyrin lopulta päättämään sekä parisuhteeseen että kerrontatapoihin liittyvät olennaiset asiat, niin sanotut jaetut kulttuuriset mallit. Koska tutkijana edustan samaa kulttuuria kuin aineisto, jota tutkin, käytän tietoisesti tutkijarefleksivisyyttäni metodina aineiston käsittelyssä ja tulkintojen tekemisessä. Tutkijan asemalla osana tulkintaa on tässä tutkimuksessa erityinen painotus. Kolmannen luvun viimeisessä alaluvussa pohdin tutkijarefleksivisyyttä siihen liittyen, sekä sen suurta merkitystä valittuna olevan teoreettisen taustan kontekstissa.

Neljännessä luvussa kerron aineistostani, sen keruuvaiheista ja rajauksista. Aineisto on kerätty deittipalvelusta sillä rajauksella, että joko nainen etsii miestä tai mies naista, tositaroituksella. Tutkimukseni siis käsittelee tietoisesti heteronormatiivisen merkityksen tuottamisen tapaa. Suomalaisuus on yksi tutkimusta rajaavista tekijöistä. Suomalaisuus viittaa erityisesti käytettävään kieleen. Tutkimuksen lähdeaineistona käytän eri-ikäisten suomalaisten naisten ja miesten laatimia deittiprofiileja. Luvussa kerron myös käytännön toimista aineiston suhteen, sen luennoista ja jaotteluista, analysointityöstä, tutkimuseettisistä päätöksistäni ja tutkimuksen etenemisestä.

Viides luku on ensimmäinen käsittelykappale. Se on laaja luku, joka keskittyy kumppanuuden ajatuksiin heteroparisuhteessa verkkoympäristössä. Ensimmäisessä alaluvussa tarkastelen deittiprofiilitekstien tekstuaalista koodistoa sen mukaan, mitä

laajoja aihepiirejä profiiliteksteistä löytyy. Sen jälkeen tarkastelen aineistoa yksityiskohtaisemmin, mitä yksityisiä sanoja esiintyy toistuvasti. Koska merkitys muodostuu myös muista kuin suorista ilmaisuista, seuraavaksi käyn läpi profiiliteksteissä esiintyvää kuvainnollista ilmaisua: muotisanoja, metaforia, fraaseja ja sananlaskuja. Toisessa alaluvussa keskityn nimenomaan itsensä esittämisen tapoihin ja siihen, millä tavalla ihanteellinen kumppani kuvataan. Kolmas alaluku keskittyy retorisiin keinoihin: millaisia kerronstrategisia vihjeitä käytetään, millaisia tekstinsisäisiä tulkintavihjeitä käytetään ja miten profiilitekstissä pyritään vaikuttamaan lukijaan. Viimeisessä alaluvussa pohdin aineistoni digitaalisuutta ja sitä, mitä se tarkoittaa.

Kuudes luku käsittelee kertomuksia. Olen jakanut deittiprofiilien sisältämät tarinat tietoisiin kertomuksiin ja rivinvälikertomuksiin. Tietoisia kertomuksia ovat deittailun konseptiin kuuluva käsikirjoitus, se, miten deitti-ilmoituksen ”kuuluu mennä”. Se sisältää aina alun ja lopun, jotka ovat enemmän tai vähemmän tietoisesti mietittyjä. Lisäksi Tositarkoituksella-kategoria sisältää oletuksen romantiikasta. Tarkastelen myös sitä, millaisia motiiveja esitetään syyksi sille, miksi kumppania ollaan etsimässä deittisivustolta. Deittiprofiilien rivinvälikertomuksiksi väitän sellaisia kertomuksia, joita kerrotaan lukijalle epäsuorasti. Jotta kokonaisuus pysyisi hallittavissa, päätin, että otan tarkempaan käsittelyyn vain joitain asioita. Nostan esille suomalaisuuden, joka ilmenee myös muilla tavoin kuin vain sanomalla: olen suomalainen. Toinen esimerkkini pyrkii kartoittamaan mihin paikka-käsitteeseen deittailu sijoitetaan – missä ollaan? Kolmanneksi pohdin nettideittailun synkkiä puolia. Ne ovat asioita, jotka saavat deittailijat uupumaan tai tuntemaan häpeää. Lopuksi pohdin arvoja ja merkitysmailmoja, joita kertomukset nostavat esiin suomalaisesta nettideittimaailmasta.

Seitsemännessä luvussa esittelen ne suomalaisen nettideittailun kulttuuriset mallit, jotka tämän aineiston perusteella olen pystynyt nostamaan näkyviin. Viimeinen luku on kokonaisuhteenveto, jossa vastaan tutkimuskysymyksiin ja arvioin tehtyjä valintoja, sekä pohdin tutkimuksen onnistumista kokonaisuutena. Yleisenä lukuohjeena huomautan, että luvuissa ja kappaleissa esiintyvät lihavoinnit, kursivoinnit ja alleviivaukset, myös sitaateissa, ovat tutkijan tekemiä korostuksia.

2 Tutkimuksen lähtökohdat

Jatkan tutkimusperinnettä, jossa verkkoympäristö on joko kohteena tai olennaisena osana tutkimuskohdetta. Koska identifioin itseni digitaalisen kulttuurin tutkijaksi, minun tulee huomioida erityisesti digitaalisen kulttuurin aikaisempi tutkimus. Vaikka oma tutkimukseni ei suoraan jatka kaikkia verkkoympäristöön liittyviä tutkimusaiheita, se sivuaa useita, ja siksi otan niitä lyhyesti esille.

Jatkan myös kumppaninhaun tutkimuksen perinnettä. Aihepiiriä on tutkittu usean tieteenalan keinoin jo ennen lehtien kumppaninhakuilmoituksia. Nettimeittailussa kumppaninhaku on eri tavalla mediavälitteistä kuin aikaisemmin. Tarkastelen nettimeittailua medioituneen kumppaninvalinnan yhtenä merkittävänä vaiheena, johon on vaikuttanut erityisesti arjen tietoteknistyminen. Verkkoympäristössä tapahtuvan kumppaninvalinnan tutkimusperinne on lähes yhtä vanhaa kuin verkkoympäristössä tapahtuvan muun inhimillisen toiminnan, käyttäytymisen ja ilmaisun tutkimus.

Koska tutkimusaineistoni on rajattu tietyin kriteerein, se vaikuttaa suoraan siihen, mihin kysymyksiin aineisto pystyy vastaamaan. Kumppaninetsijät, joiden profiileja tutkin, ovat luoneet profiilinsa heteroseksuaaliseen kontekstiin³. Myös suomalaisuus on yksi aineistoa rajaavista piirteistä. Siitä syystä minun täytyy tarkentaa, millaisesta suomalaisuudesta puhun ja mitä minä sillä tarkoitan tässä tutkimuksessa.

Etnisyys ja sukupuoli ovat historiallisesti tuttuja taustamuuttujia yhteiskunnallisessa tutkimuksessa. Tämän väitöstutkimuksen otsikon *minä* ja *sinä* ovat nainen ja mies. Väestöilmiöitä tilastollisesti tarkasteltaessa on pitkään käytetty kritiikittömästi niin sanottuja puhtaita demografisia muuttujia (ikä, sukupuoli, siviilisääty).⁴ Sukupuoli on yksi monista luokituksista, joilla maailmaa tehdään ymmärrettävämmäksi. Oletetaan, että se määrittelee ja selittää ihmisen toimintaa. (Vilka 2010, 25; Halpern 2012, 298, 350.)

³ Konteksti on ilmauksen kielellinen ympäristö, käyttöyhteys, tilanneyhteys tai kulttuurinen tausta, joka vaikuttaa sen tulkintaan

⁴ Luokituksista lisää: <http://stat.fi/meta/luokitukset/>

Rajaukset kohdentavat tutkimusta tiettyyn suuntaan ja jättävät sen ulkopuolelle paljon mahdollisuuksia. Ne ovat kuitenkin tarpeen siksi, että tutkimuskysymykset voidaan osoittaa kapeammalle alueelle. Joskin se tarkoittaa myös sitä, että tutkimustulokset ovat rajattuja näihin premisseihin.

2.1 Verkkoympäristö tutkimuskohteena – digitaalisen kulttuurin lähestymistapa

Ajatus siitä, että teknologinen kehitys muuttaa suuresti ihmisen elämää, on toistunut useasti jo ennen internetiä. Niin puhuttiin myös kirjapainon, sanomalehti-teollisuuden, kameran ja television keksimisen yhteydessä. (Barton & Lee 2013, 1.) Internetin alkuvaiheista on lukuisia aikaisempia esityksiä⁵. Verkko vuorovaikutuksen tutkimus lähti liikkeelle 1970-luvulla tietokonevälitteisen viestinnän (*computer-mediated communication CMC*) tutkimisesta. Aluksi viestintä oli lähes pelkästään tekstipohjaista. Humanistista ja käyttäytymistieteellistä tutkimusta verkkoympäristö ja sen tarjoamat uudet mahdollisuudet alkoivat kiinnostaa enemmän, kun internet alkoi valtavirtaistua 1990-luvun alun jälkeen.

Digitaalinen maailma on nykyään läsnä kaikkialla arjessa ja ihmiset ovat alkaneet pitää sitä itsestäänselvyytenä. Tietoyhteiskuntaan siirtymisestä puhuttiin paljon 1990-luvun puolessa välissä⁶. Suomalaiseen tietoyhteiskunta-puhetapaan kuului vahvasti Suomen edelläkävijäys-ajattelu verkkopalveluissa. Tietoyhteiskunta voidaan määritellä ihmisen ja teknologian tai teknologian ja sen käyttäjän vuorovaikutussuhteena. (Suominen 2009, 20; Turtiainen 2012, 26; Östman 2015, 41.) Itse ymmärrän sen laajemmaksi pyrkimykseksi tietoverkon hyödyntämiseen mahdollisimman monella yhteiskunnan eri osa-alueilla. Joka tapauksessa, julkisten sektorin palvelujen vieminen verkkoon on osaltaan edesauttanut myös muun elämän osa-alueiden hoitamista verkossa. Suomen tilastokeskus on laatinut tietoyhteiskuntatilastoja vuodesta 1996 alkaen. Vuoden 2015 tilaston mukaan alle 45-vuotiaista suomalaisista jokainen oli käyttänyt internetiä. Ei-käyttäjiä oli vain vanhimmissa ikäluokissa. (SVT 2016.) 16–89-vuotiaista suomalaisista 88 prosenttia käytti internetiä vuonna 2017 ja alle 55-vuotiaista internetiä käyttivät lähes kaikki. (SVT 2017.) Vuonna 2022 yli 80 prosenttia alle 55-vuotiaista käytti internetiä useita kertoja viikossa (SVT 2022.) Tällä käyttöasteella voidaan hyvin puhua teknologian kotoutumisesta tai kesyyntymisestä (*domestication of technology*) (Barton & Lee 2013, 2).

⁵ muun muassa Saarikoski 2009; Suominen 2009; Laaksonen & Matikainen 2013; Kortti 2016

⁶ muun muassa Castells 1996, myöhemmin Castells & Himanen 2001.

Teknologian tuleminen osaksi jokapäiväistä elämää, kommunikointi verkossa, kuvien ja statuspäivitysten tai blogien julkaiseminen sosiaalisessa mediassa, on johtanut intimisoituneempaan julkisuuskulttuuriin. Intimistä on tullut myös viihdettä ja sosiaalisen median vakiosisältöä. (Miller 2011, 172–176; Östman 2015, 43). Tätä vasten ajateltuna kumppaninetsintä verkossa, herkkyytensä ja toiveidensa paljastaminen julkisessa kumppaninhakuprofiilissa ei ole ollenkaan outo ajatus, vaan osa tätä intimisoituneen julkisuuskulttuurin jatkumoa. Jo 1990-luvulla esitettiin väitteitä julkisuuden intimisoitumisesta, jolla tarkoitettiin sitä, että julkisesta keskustelusta tuli yhä henkilöityneempää. Tällä viitattiin erityisesti tosi-tv:n nousevaan suosioon. (Berlant 1997; Näre 1999; Koivunen & Lehtonen 2005, 5-6.)

Mediated intimacy -käsite on noussut esiin paitsi kulttuurintutkimuksen saralla, myös sosiologioiden ja mediatutkijoiden parissa. Käsite voidaan määritellä monella tavalla, vakiintunutta suomenkielistä vastinetta sille ei ole. Se voidaan määritellä mediassa käytettynä puhetapana henkilökohtaisesta elämästä. Se on myös määritelty tavaksi, jolla seksistä ja parisuhdemaailmasta puhuttiin naistenlehdissä. Itse myötäillen määrittelyä, jonka mukaan se on käsite, jolla viitataan suhteiden muodostamiseen verkkoalustalla. (Gill 2009; Chambers 2013.)

Virtual reality is not "real," but it has a relationship to the real. By being betwixt and between, it becomes a play space for thinking about the real world.

Sherry Turkle 1994

Verkkoympäristöä pidettiin 1990-luvulla offline-maailman vastakohtana ja tämä käsitys ja vastakkain asetteleva puhetapa säilyi hyvin pitkään (Suominen 2009, 7; Miller et al. 2016, 100-101). Virtuaalisen vastakohtana toimi todellinen, konkreettinen. Paljon huomiota sai paikan ja ajan käsitteiden uudelleen pohtiminen verkkoympäristössä: *kun olen verkossa, missä siis olen?*⁷. Tätä tematiikkaa jatkan omaan aineistooni liittyen luvussa 6.2 Keittiö vai Ibiza.

Digitaalisen kulttuurintutkimuksen piirissä on tutkittu muun muassa verkkoysteollisyyttä (Heinonen 2008; Östman 2015), verkkoidentiteettiä (Anderson & Tracey 2001; Barton & Lee 2013), viestintää ja kielenkäyttöä verkossa (Witmer

⁷ Wood & Smith 2001.

& Katzman 1997; Nexø & Strandell 2020), verkkokäyttäytymistä (Aiken 2016), pelaamista, sosiaalista mediaa, meemitutkimusta (Shifman 2014; Milner 2016), virtuaalisia tiloja ja oppimisympäristöjä (Grieve 2017), osallistavaa toimintaa ja kansalaisjournalismia (Nermes 2013). Kirjo on siis varsin suuri. Minua kiinnostaa paikka-käsite, tietynlaisen verkkoidentiteetin luominen, ja tarkastelen myös kielenkäyttöä.⁸ Teksti ja kommunikointi ovat minulle olennaisia lähtökohtia. Tietysti vertaan omaa työtäni myös aikaisempaan nettideittailun tutkimukseen.

Tietokonevälitteisen kommunikaation alkuaikoina kiinnosti se, miten internet vaikutti ihmisen jokapäiväiseen elämään ja kuinka se muutti ihmisen sosiaalista identiteettiä. Ei kuitenkaan löydetty perusteita sille, että tietokonevälitteisyys muuttaisi ihmisten peruskäsitystä omista ryhmäjäsenyyksistään. (Anderson & Tracey 2001; Amaral & Monteiro 2002.) Toisistaan eroavista tutkimustuloksista huolimatta kommunikaatio on mielestäni olennaisin ja kaikkia tutkimuksia yhdistävä käsite: verkkoympäristö mahdollisti uudenlaisen kommunikaatitavan. Toinen varhaisen verkkotutkimuksen piirissä ollut huoli oli identiteetillä leikittely, erityisesti sukupuolen suhteen (niin kutsuttu *gender-bender*) ja tämän mahdollistava anonymiteetti (muun muassa Turkle 1995). Anonymiteetti, mahdolliset valeprofiilit ja keinotekoiset profiilit (trollit⁹) huolestuttavat edelleen kulttuurintutkijoita (Rabe 2022). Luvussa 5 käsittelen sitä, miten sukupuolen esittäminen tässä aineistossa tapahtuu.

Writing online is writing oneself into being.

David Barton & Carmen Lee 2013, 84

Vaikka tilana verkko mahdollisti toisena esiintymisen, mahdollisuutta ei välttämättä käytetty. Useiden tutkijoiden mukaan virtuaalinen minä ei ollut tietoisesti valheellinen rooli vaan henkilön käsitys omasta verkkopersoonastaan. Identiteettityössä verkkoympäristössä apuna olivat muun muassa käyttäjänimet (*avatar, nicki*). Se, että ei käytä oikeaa nimeään, ei tarkoita automaattisesti valheellista identiteettiä. Kyse voi olla myös identiteetillä leikittelystä. Voidaan

⁸ Olen luennoinut verkkoidentiteetistä Turun yliopistossa 16.-18.9. 2014 ja luentodiat ovat olleet saatavissa Slideshare-palvelussa <https://www.slideshare.net/AnneHolappa/presentations>

⁹ Trolli on henkilö, jonka ensisijainen tarkoitus on ärsyttää ihmisiä verkon keskustelupalstoilla, aiheuttaa ristiriitoja, turhien viestien kirjoittamista, hallita ja manipuloida keskustelua ja saada aikaan konflikteja (Tomiuolo et al. 2020).

ajatella, että joka kerta kun henkilö kirjoitti päivityksen verkkoon, kommentoi toisen päivitystä, latsasi kuvan tai loi profiilin, hän rakensi sillä omaa verkkoidentiteettiään. Tämä tarkoitti kertomusta siitä, millainen henkilö oli ja millaisena hän halusi muiden näkevän hänet siinä ympäristössä. (Heinonen 2008; Barton & Lee 2013, 67-85.) Identiteetin tuottaminen liittyy aina myös siihen, millainen henkilö haluaisi olla.

Henkilöillä on samalla tavalla eri rooleja myös verkon ulkopuolella; tietyssä yhteydessä tuodaan esiin tietynlaisia puolia enemmän kuin toisia. Ajatus useista rooleista on tuttu muun muassa sosiologi Erving Goffmanilta (1959). Jotkut rooleista otetaan esille tietyissä tilanteissa, ja useimmiten ihmisillä on julkinen rooli, joka poikkeaa yksityisestä minästä. Valheellisuuden sijaan useat tutkijat uskovat, että internetissä ilmaistaan nimenomaan ”todellinen itsensä”. Tämä johtuu juuri anonymiteetistä, joka mahdollistaa vapauden sosiaalisista normeista ja odotetusta käytöksestä. Voidaan puhua myös *ihanneitsenä* esiintymisestä. (Bargh et al. 2002, 34-35; Sihvonen 2003, 95; Turtiainen 2009, 208.)

Digitaalinen käsitteenä on laaja ja voi tarkoittaa useita asioita ja näkökulmia. *Kulttuuri* määritellään tietyn ihmisryhmän erityiseksi elämäntavaksi tiettyinä historiallisena ajanjaksona. Kun digitaalisuus määrittelee sekä välinettä että merkityksenannon järjestelmiä tässä kulttuurissa, voidaan puhua digitaalisesta kulttuurista. Se juuri erottaa Geren mukaan nykyaikaisen elämäntavan aikaisemmasta. Digitaalinen kulttuurintutkimus tarkastelee ihmisen ja teknologian suhdetta (Gere 2008; Turtiainen & Östman 2013, 52).

Kuvien ja tekstien tallennus- ja julkaisuformaattilla on vaikutusta siihen, kuinka ne koetaan. Säännöllinen toimiminen internetissä tietyillä alustoilla vaikuttaa siihen, mitä koetaan normeiksi näillä alustoilla. (Paasonen 2013, 43; Aiken 2016). Marshall McLuhanin tunnettua fraasia ”*The Medium is the Message*”¹⁰ on tulkittu myös siten, että viestintäväline ei ole pelkästään väline, vaan se myös *määrittää viestin lähettäjää* (Suominen 2010). On ihan eri asia ja toimitaan eri tavoin, ajatellaan eri tavoin, jos viesti välitetään puhelinkeskustelussa, kuin jos lähetetään sähköpostiviesti. Verkkoalustan käytänteet vaihtelevat alustasta toiseen. Jokainen alusta mahdollistaa keskustelun tietynlaisena. (Virtanen et al. 2018, 22.) Roland Barthes oli omalla tavallaan saman asian ääressä tutkiessaan rakkauskirjettä ja todetessaan, kuinka kirje asettaa kirjeen lähettäjän ja sen vastaanottajan tiettyihin positioihin: on minä, joka rakastaa, ja sinä, jota rakastetaan. Barthes puhuu myös puhelinsoitosta, jolloin väkisinikin toinen osapuoli on ”*hän, joka odottaa*”, ja se määrittelee hänen identiteettiään. Sekä kirje, että nykyisissä deittisovelluksissa puhelin, ovat teknologioita, jotka tuovat ”rakkauden” tiettyyn kontekstiin ja samalla tulevat osaksi

¹⁰ Mikko Lehtosen tulkinnan mukaan Marshall McLuhanin alkuperäinen ajatus oli, että uudet teknologiat ja niiden vaikutukset ovat tärkeämpiä kuin itse viestit, mitä ne lähettävät (Lehtonen 1996, 104).

”rakastajan” identiteettiä. (Barthes 2001; Bandinelli 2022, 905.) Deittiprofiili, joka tehdään nimenomaan internetin deittipalstalle, määrittää sitä, millainen viestistä tulee. Deitti-ilmoitukseen kirjoitettu esittelyteksti ei kerro ainoastaan kirjoittajasta. Siinä ilmenee samalla myös se, millaisen viestin oletetaan olevan nimenomaan tässä ympäristössä ja kontekstissa. Puhun myös konseptista¹¹.

Tässä digitaalisen kulttuurin oppiaineeseen tehdyssä opinnäytteessä tutkin verkkoympäristössä tapahtuvaa ilmiötä. Käytän kulttuurintutkimuksellisia menetelmiä. Ennen kaikkea haluan korostaa sitä, että tutkin nettideittailua ilmiönä, en teknologiana. Kiinnostukseni on teknisen toteutuksen sijaan deittiprofiilien sisällöissä ja niiden tuottamisissa merkityksissä. Teknologia on vain ilmiön mahdollistaja ja siksi sillä on kiinnityksensä muun muassa tietoyhteiskunta-ajatteluun.

Vaikka käytän antropologian alaan kuuluvaa teoriaa tutkimukseni pohja-ajatuksena, en luokittele kuitenkaan tutkimustani digitaalisen antropologian¹² alle. En käytä myöskään media-antropologiaa tutkimuksen viitekehyksenä. Viimeisin tiedekentälle tuotu käsite on digitaalinen humanismi (käytetään myös nimitystä digitaaliset ihmistieteet), joka on edelleen monitulkintainen käsite¹³. Digitaalisella humanismilla viitataan suomalaisessa nykykeskustelussa useimmiten uuteen teknologiseen tapaan tutkia aineistoa. Aineiston digitoiminen antaa mahdollisuuksia esimerkiksi suuriluontoisiin tiedonlouhintaprosesseihin, vaikka tutkimuskysymykset pysyisivät humanistisina. (Elo 2016, 7-9.) Lisäksi on olemassa digisyntyisiä aineistoja (*born digital*¹⁴), jotka syntyvät verkossa ja verkkoon, ja jollaisena pidän myös omaa tutkimusaineistoani. Mutta koska harjoitan perinteisempiä tutkimusmenetelmiä, en pysty lukemaan omaa tutkimustani digitaalisen humanismin alle. Hänninen ja Turtiainen ovat taas määritelleet digitaalisen etnografian tutkimuskenttää: Tutkimuskohde ja -menetelmä määrittävät sen, onko kyse digitaalisesta etnografiasta. Jos a) sekä tutkimuskohde että -menetelmä sijoittuvat molemmat online-ympäristöön, b) jos tutkimuskohde ei ole

¹¹ Konseptilla tarkoitan tässä tietyn palvelun palveluajatusta, joka sitoo siinä olevan tekstin tiettyyn genreen, alagenreen tai maailmaan.

¹² Sitä on yritetty määritellä muun muassa Heather A. Horstin and Daniel Millerin toimittamassa teoksessa *Digital Anthropology* (2012). Teoksessa painotetaan digitaalisen antropologian käsitystä ihmisen tutkimisesta edelleen holistisena, mutta digitaalisuus johtaa erityisesti kommunikaation tutkimiseen. Ihmisyys itse ei ole enempää medioitunut kuin ennenkään ja olennaisinta on, että ihminen toimii edelleen aina myös digitaalisen maailman ulkopuolella ja kasvaa yhteiskunnan jäseneksi myös sen ulkopuolella. Digitaalisuus nähdään siis tutkimukseen uutta tuovana lisänä.

¹³ Nivala 2018.

¹⁴ Digisyntyinen aineisto on aineistoa, joka on muodostunut ensin verkossa. Nimitystä käytetään erottamaan se aineistosta, joka on myöhemmin digitoitu digitaaliseen muotoon (Erway 2010).

verkossa tai sen perusluonne ei ole suoraan digitaalinen, mutta menetelmä on digitaalinen ja aineisto kerätään online-ympäristössä tai c) jos tutkimuskohde sijoittuu verkkoympäristöön, mutta tutkimusmenetelmä on perinteinen, kyse on digitaalisesta etnografiasta. (Hänninen & Turtiainen 2022, 163.) Tutkimukseni täyttää digitaalisen etnografian vaateet, mutta pitäydyn tässä tutkimuksessa ainoastaan digitaalisen kulttuurin tutkijana.

Verkkoympäristö palveluineen ja mahdollisuuksineen on koko ajan muuttuva ja siksi sen määrittelykin on hankalaa. En siis pyri määrittelemään internetiä¹⁵. Mutta pystyn ajoittamaan tutkimukseni. Mobiiliteknologian nousu oli näkyvin 2000-luvun teknologiakehityksen piirre. Aineistoni sijoittuu aikaan ja siten kertoo ajasta, jolloin mobiilisovellukset eivät vielä olleet hallitsevin nettideittailun muoto. Nettideittailun nopeasta muuttuvuudesta huolimatta tämä tutkimukseni on eräänlainen pysäytyskuva ja osuu vielä historiallisesti mielenkiintoiseen saumaan siten, että keräämäni tekstiaineisto (2007-2012) ajoittuu juuri vuosiin ennen Tinderin läpimurtoa. Tinder vuodesta 2012 eteenpäin muutti nettideittipalveluja mobiiliin, sosiaalisen median ja visuaalisen painotuksen suuntaan.

2.2 Järjestä tunteisiin. Kumppaninetsintä ennen ja nyt

Perinteisessä antropologisessa kirjallisuudessa avioliittoa pidettiin enemmän sukujen kuin yksilöiden välisenä sopimuksena. Se oli verrattavissa liikesuhteeseen, jonka tuloksena hoituivat karja, koti ja lapset. Tunteiden mukaan tuleminen avioliittoon usein vain sotki järjestelmän suoraviivaisuuden. Vaikka puhuttiin sopimuksesta, on kuitenkin huomioitava, että kumppaninvalinta tehtiin aina kulloisenkin yhteisön sääntöjen mukaisesti. (Keesing 1981, 251-254; Eriksen 2001, 108-109; Friedl & Pfeiffer 1977, 398-400.) Velvollisuus, kunnioitus, työteliäisyys, vakaumus, uskollisuus, hyvä maine ja oikea syntyperä olivat myös varhaisen suomalaisen avioliiton tärkeimmät piirteet. Vasta modernimmalla ajalla yleistyivät romanttisen rakkauden ja sielunkumppanuuden ihanteet. (Vainio-Korhonen & Lahtinen 2015.) Tosin on olemassa viitteitä tunteiden vahvastakin vaikutuksesta kumppaninvalinnassa jo varhaismodernilta ajalta pelkän sopimusjärjestelmän sijaan (Kietäväinen-Siren 2020).

¹⁵ Tätä määrittelyä ja sen vaikeutta ovat pohtineet muun muassa Laaksonen & Matikainen & Tikka 2013, 9-33.

Tunnetuimpia suomalaisten seksuaalista käyttäytymistä tutkineita henkilöitä ovat olleet pitkään Elina Haavio-Mannila¹⁶ ja Osmo Kontula.¹⁷ Tosin he eivät ole perehtyneet nettideittailuun eivätkä kumppaninvalintaan. Kaarina Määttä sen sijaan on 1990-luvun tutkimusprojektissaan eritellyt suomalaisen rakkausskeeman sisältöä ja merkitystä yksilön elämänselityksessä ja identiteetin muodostumisessa (Määttä 1999, 36). Määttän tutkimus lähestyy omaani siinä mielessä, että siinä puhutaan *skeemoista*, joka on yksi valitsemani teorian peruskäsitteistä. Hänen tutkimusprojektinsa toisessa osassa keskitytään kumppaninvalinnan kriteereihin. Koska oma tutkimukseni paneutuu ainoastaan tietoisien ensivaikutelman luomiseen, se ei ole samalla tavalla tutkimus pitkäkestoisesta ajanjaksosta tai identiteetin kehittymisestä tai rakkauden syttymisprosessista. Haavio-Mannilakin puhuu osin samoilla käsitteillä kuin minä, kun hän puhuu *skriptistä*, jolla hän tarkoittaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti määräytyneitä seksuaalista käsikirjoitusta, normia (Haavio-Mannila 1999, 67, 99). Seksuaaliset käsikirjoitukset ovat tulkintakehyksiä, joita käytetään ohjaamaan käyttäytymistä sosiaalisesti soveliaiden linjojen mukaiseksi. Vanhemmat tarjoavat malleja sukupuolirooleille ja moraalille käyttäytymiselle. Kun nämä sisäistetään, niistä tulee seksuaalisia käsikirjoituksia, jotka vaikuttavat seksuaalisiin arvoihin ja asenteisiin (Simon & Gagnon 1987).

Kumppaninvalintaa selittäviä teorioita on useita. Sosiaalisiksi teorioiksi kutsutaan sellaisia teorioita, joissa olennaista on sen hetkiseen aikaan sisältyvät sosiaaliset, kulttuuriset ja historialliset olosuhteet. Vaikka en tässä tutkimuksessa pyri selittämään kumppaninvalintaa, kannatan ajatusta siitä, että ihmiset luovat odotuksia omasta ja muille sopivasta käyttäytymisestä perustuen sen hetkisiin käsityksiin esimerkiksi siitä, mikä on tietylle sukupuolelle tai iälle sopivaa käyttäytymistä (Regan 2008, 4-6).

Yksi kumppaninhaun selitysmalli on ollut taloudellinen; kumppanin kanssa elämäntaso ja muu vastaava hyöty nousee korkeammaksi kuin yhden hengen taloudessa (Becker 1973, 1974, 1991). Myös sosiaalisen vaihdon teoriassa kumppaninetsintä voidaan nähdä kaupantekotapahtumana, jossa ihmiset haluavat

¹⁶ Haavio-Mannila, vertaillen suomalaisia, virolaisia ja venäläisiä rakkauskertomuksia, on käyttänyt *rakkauskartta*-käsitettä, joka on hänen tulkintansa mukaan kehityksellinen malli ihmisen mielessä. Rakkauskartta kuvailee ihannoidun rakastajan ja sen, mitä teet hänen kanssaan ihannoidussa, romanttisessa, eroottisessa ja seksuaalisessa suhteessa. Haavio-Mannilan mukaan eri sukupuolten rakkauskartat ja käsikirjoitukset ovat erilaisia sen suhteen mitä suhteelta ja rakkaudelta odotetaan ja mikä on hyväksyttyä (Haavio-Mannila 1999).

¹⁷ Muun muassa Seksien trendit meillä ja naapureissa (2001) tai Lemmen paula: seksuaalinen hyvinvointi parisuhdeonnen avaimena (2016) tai Mielen seksuaalisuus: matka kiihottumisen alkulähteille (2017).

maksimoida voittonsa. Tässä vaihdetaan se, mitä itsellä on tarjota, mahdollisimman hyvin niihin piirteisiin, joita toivoo kumppanilta.

Kumppaninvalinnan evoluutiopohjainen selitys on yksinkertaisuudessaan sellainen, että mies pyrkii valitsemaan nuoren ja kauniin (terveen) naisen jatkamaan sukua ja nainen aineellisilta resursseiltaan ja statukseltaan sellaisen miehen, joka pystyy tarjoamaan jälkeläisille hyvät puitteet kasvaa ja menestyä. Olennaista evoluutioteoriaan kiinnittyneen kumppaninvalinnan selitykselle on hyvien geenien edelleen siirtäminen. (Regan 2008, 6-9; Rotkirch 2016, 23.) Tunnetuin kumppaninvalinnan evoluutioteoreetikko on psykologi David Buss teoksellaan *The evolution of desire: Strategies in Human Mating* (1994).

Erityisesti evoluutioteoreettiselta kannalta relevantteja kategorioita ovat kumppaninhausta status ja varallisuus, sitoutuminen perheeseen, fyysinen viehättävyys ja uskollisuus. Tutkimuksissa, joissa on tarkasteltu *bargaining*-ajatuksen¹⁸ kautta sitä, mitä tarjotaan ja mitä toivotaan vastavuoroisesti, naiset halusivat miehiltä varallisuutta (resursseja) ja miehet naisilta kaunista ulkonäköä. Mitä kauniimpi nainen oli, sitä varakkaampaa miestä hän etsi ja mitä varakkaampi mies oli, sitä enemmän hänellä oli vaatimuksia etsimänsä naisen ulkonäön ja fyysisen olemuksen (*reproductive values*) suhteen. (Buston & Emlen 2003, 8805; Buunk et al 2002; Bereczkei et al. 1997, 681.)

Evoluutiopsykologinen näkökulma korostaa siis biologisten seikkojen merkitystä kumppaninvalinnassa. Väitän, että evoluutiopsykologinen näkökulma ei ota kuitenkaan tarpeeksi huomioon ihmisen monimutkaisuutta. Evoluutiopsykologinen lähestymistapa näkee ihmisen rationaalisenä eläimenä, kun kulttuurisiin selitysmalleihin pohjautuva näkökulma mahdollistaa myös inhimillisiä ja epärationaalisia ratkaisuja (vertaa Romm-Livermore et al. 2009, 295). Tästä syystä itse korostan nimenomaan kulttuurisia malleja toiminnan taustalla. Markku Soikkeli on osuvasti todennut, että luonnontieteiden näkökulma unohtaa rakkauden mysteeriluonteen. Biologi tyytyy siihen, että mielihyvä aiheutuu hormoneista ja tietystä kemikaalituotannosta. Yhdyn Soikkelin näkemykseen siitä, että romanttinen rakkaus ei ole geneettistä tai sisäänrakennettua vaan kulttuurin ohjaamia tapoja ilmentää rakkaus tai rakastuneena oleminen. (Soikkeli 2016, 9, 139.)

Internet suunniteltiin alun perin tiedonsiirtoon, ei sosiaalisesti tilaksi. Nettideittisivustot levisivät koska niille oli tarjolla markkinat ja tarve. Verkkovälitteinen kumppaninhausta on jatkumoa mediavälitteisen kumppaninetsinnän perinteelle. Nettideittailun vaiheet eroavat huomattavasti niin sanotusta perinteisestä kumppanuusmallista¹⁹. Suurin ero on se, että perinteisessä mallissa ensin on varmistettu toisen osapuolen viehättävyysmomentti, ja siitä lähdetään vasta

¹⁸ suom. kaupanteko, tinkiminen, neuvottelu

¹⁹ Perinteisellä Whitty viittaa David B. Givensin (1978) esittämään kumppanuusmalliin.

etenemään treffeille. Nettideittailussa tämä toimii toisinpäin: vastapuolen todellisesta olemuksesta pääsee perille vasta vähitellen. (Whitty 2009, 278, 280-285.)

Medioitunut kumppaninetsintä

Medium tarkoittaa välinettä. *Medioituminen* tarkoittaa sitä, että joku asia tulee mediavälitteiseksi. Medioitunutta kumppaninetsintää lienee ollut aina, jos laskee mukaan niin sanotut puhemiehet, jotka toimivat välittäjän roolissa naimakaupoissa. Puhemiesten perinnettä nykyaikana ovat jatkaneet kansainväliset deittitoimistot. Julkisuudessa nämä käsitetään usein ei-länsimaisen vaimon etsimistä varten luoduiksi palveluiksi länsimaiselle miehelle ja puhutaankin ”postimyyntimorsiamista” (Constable 2003). Treffikumppania etsittiin vielä 1980-luvulla useimmiten ystävien kautta – lehti-ilmoitukset (*personals, lonely hearts*) olivat vasta seitsemännellä sijalla (Austrom & Hanel 1985; Ahuvia & Adelman 1992, 454).

Kulttuurin tutkimuksessa medioitumisella viitataan yleensä mediateknologiaan eli kulttuurin välittymiseen television, radion, sanoma- ja aikakauslehtien tai internetin kautta. Medioissa kierrätetään vanhoihin tai toisiin medioihin liittyviä sisältöjä. Esimerkiksi nettiradiot kierrättävät radion ohjelmamuotoja ja nettilehtien kuvat muistuttavat printtilehtien kuvia. Nettideittailussa näkyvissä on edelleen printtilehtien henkilökohtaista-ilmoitusten henkeä. Siinä, että internet tuli osaksi tavallisen ihmisen arkea, oli erityisen tärkeä osuus vapaa-ajan viihdepalveluilla, joihin myös nettideittipalvelut voidaan lukea. (Turtiainen 2009, 194,199; Sumiala & Tikka 2013, 170; Paasonen 2013, 36.)

Yksin elävien ja naimattomien määrä kasvoi suuresti vuosien 1975-1985 välillä – puhutaan sinkkubuumista. Kaupallisten kumppaninhakupalvelujen määrä nousi, koska samalla ajatukset avioliitosta muuttuivat ja avioliitonsolmimisikä siirtyi myöhemmäksi. Näihin taas vaikuttivat muun muassa se, että ehkäisymenetelmät kehittyivät, seksuaaliset normit muuttuivat ja individualistinen ajatusmaailma sai enemmän suosiota. Samanlaista painetta avioliittoon ei enää ollut kuin aikaisemmin. Kumppaninhakupalvelut pystyivät vastaamaan uudenlaiseen tarpeeseen eli entistä valikoivampiin kumppaninetsijöihin ja tarjoamaan kohdennettuja palveluita eli kumppaninhakijoita halutuista sosiaalista ryhmistä. (Ahuvia & Adelman 1992, 453, 455.) Sinkkuelämän seuraava suuri murroskausi oli vuosituhannen vaihdetta lähestyttäessä. Se näkyi esimerkiksi televisiosarjojen, kuten *Frendien* (1994-2004) ja *Ally McBealin* (1997-2002), ja kaunokirjallisten teosten, kuten *Bridget Jonesin päiväkirja* (1996), suosiossa. Samaan aikaan ajoittuu myös nettideittisivustojen suosion kasvu. (Kaufmann 2012, 4.)

Henkilökohtaista-ilmoituksia on ollut lehdissä kauan. Kuriositeettina mainitaan usein maailman ensimmäiseksi avioliittoilmoitukseksi mainittu ilmoitus vuoden

1692 brittiläisessä Athenian Mercury -lehdessä (Cocks 2015). Vuodesta 1978 lähtien niistä tuli sanoma- ja aikakauslehtien vakiosisältöä. Henkilökohtaista-ilmoituksia on myös tutkittu kasvavassa määrin 1970-luvun lopulta lähtien: millaisia sukupuolirooleja ilmoituksissa esiintyy (Bolig & Stein & McKenry 1984; Peres & Meivar 1986), millaisia ilmoitukset ovat (Ahuvia & Adelman 1992) ja miten heteroseksuaalien ja homoseksuaalien ilmoitukset eroavat toisistaan (Ahuvia & Adelman 1992; Bailey et al. 1997). Laajalti kiinnostusta on herättänyt se, mikä tekee kumppaninhakuilmoituksesta onnistuneen, ja millainen teksti saa eniten vastauksia.

Suomalaisessa tutkimuksessa painettujen lehtien kontakti-ilmoitusten tarkastelussa on ollut hienoinen piikki 1990-luvulla. Pro gradu -työssään Tarja Lotvonen vertaili toisiinsa suomalaisia 1950-, 1970- ja 1990-lukujen Henkilökohtaista-ilmoituksia (Lotvonen 1996). Henna Pesosen (1995) pro gradun aineistona oli City-lehden kontakti-ilmoitukset. Itse analysoin näiden ilmoitusten seuraavaa sukupolvea, koska Deitti.net -sivusto oli alun perin City-lehden alaisuudessa. Pesonen päätyi siihen, että printtilehdissä adjektiivien runsaus ja kaavamaisuus oli turvallinen vaihtoehto, jonka vuoksi kaikki ilmoitukset muistuttivat toisiaan. (Pesonen 1995, 187) Tämä oli kuitenkin täysin ristiriidassa Pesosen lähtöoletuksen kanssa, jonka mukaan ilmoitusteksti oli mainos, jolla haluttiin vaikuttaa ja vedota eli erottautua edukseen. Muikku-Wernerin (2009) tutkimat kontakti-ilmoitukset ajoittuvat 1940-luvulta 2000-luvulle. Hänen mukaansa sanomalehtien kontakti-ilmoitusten peruskaava on säilynyt hyvinkin samanlaisena vuosikymmenestä toiseen. Myös Muikku-Werner vertaa tätä tekstityyppiä mainokseen. Mainospuheen kannattajia ja markkinametaforien tutkimusta on myös kansainvälisissä tutkimuksissa (muun muassa Heino et al. 2010).

Puhelimen avulla toimivia senssilinjoja oli myös Suomessa 1980- ja 90-luvuilla ja usein paikallisradiot lähettivät senssiohjelmia (Puukka 1997). Enemmän huomiota ovat kuitenkin tutkimusmielessä saaneet niin sanotut videodeittipalvelut. Videodeittailun tutkimus keskittyi pitkälti samoihin teemoihin kuin lehtien Henkilökohtaista-ilmoitusten tutkiminen (Folkes 1982).

Parinetsinnästä on tullut suurta viihdettä ja samalla myös hämmentävän julkista. Nettideittailua ei tarvitse enää hävetä, ja puolisoa etsivät ovat valmiita esiintymään televisiossa. Intiimiys on kääntynyt vastakohdakseen.

Leena Virtanen HS 6.1.2015

Vaikka televisiokin tarjosi vastaavia senssimahdollisuuksia, esimerkiksi chat-pohjaista moderoitua televisiokeskustelua, Suomessa tunnetuin television kumppaninetsintäohjelma on epäilemättä *Napakymppi*. Alkuperäisen Napakymppin jälkeen seurasi huomattava kasvu kumppaninetsintäohjelmien suhteen, joskaan mikään niistä ei ole ollut kovin pitkäikäinen. Edellä oleva lainaus Helsingin Sanomista koski arviota vuonna 2015 televisiossa aloittaneesta sarjasta *Ensitreffit alttarilla*.

Napakymppi (1985-2002) ylläpiti aikanaan *tietokoneuskoa*, sillä ohjelman kantava idea oli siinä, että paras mahdollinen kumppani oli tietokoneen valitsema, siis laskennallisesti täydellinen. Pariskunnan yhteinen palkintomatkakohde oli sitä kauempana Suomesta, mitä sopivammaksi toisilleen pari oli rankattu. Viidentoista vuoden tauon jälkeen Napakymppiä tuotiin uudestaan suomalaiseen televisioon syksyllä 2017, tosin uudella juontajalla. Nelosen tiedotteen²⁰ mukaan ohjelma oli uudistettu, mutta sen peruselementti pysyi tuttuna ja turvallisena: neiti tai herra X valitsi mieleisensä (A, B tai C) sermin takana kysymyksiin vastaavista ehdokkaista. Tiedotteen mukaan ”*Haemme ohjelmaan ihmisiä, jotka Tinderiksi muuttuneessa maailmassa uskovat vielä, että sen oikean löytämiseen vaaditaan muutakin kuin ulkonäkö. Hakemuksia toivotaan kaikista väestö- ja ikäryhmistä ympäri Suomen.*” Napakymppin kulta-aikaa 1980-luvun lopulla voidaan kutsua mediakulttuurin intimoitumisprosessiksi (Näre 1999, 287-288). Ilmiön toisena tulemisena voidaan pitää buumia, joka alkoi vuoden 2005 jälkeen. Silloin Suomen televisiossa alkoivat muun muassa ohjelmat *Maajussille morsian* (2006-), *Sinkkuäidille sulhanen* (2007) ja *Unelmien poikamies* (2008-).

Kesällä 2017 kävin uteliaisuuttani läpi heinäkuisen viikon 30 (24.7.- 30.7. 2017) televisiotarjonnan. Viikon aikana television ei-maksullisilta kanavilta tuli 17 erilaista kumppaninhakuun tai parisuhteeseen liittyvää ohjelmaa, jokaisena viikonpäivänä ja usein samoja jaksoja uusintoina. Toistin saman kartoituksen vuonna 2022 viikolla 32 (8.8.-14.8.2022), ja tulos oli 26 erilaista ohjelmaa. Vuoden 2017 maanantaina oli mahdollista katsoa kymmenen eri sarjaa kumppaninhaun sarjalta, kun luku oli vuonna 2022 viisitoista. Muinakin päivinä tarjonta oli vähintään viisi. Eniten edustettuina olivat kansainväliset formaatit, kuten *Paratiisihotelli* tai *Say yes to the dress*, joita oli nähtävissä useille eri maille räätälöityinä versioina. Lisäksi kanavat tarjosivat muuta naimisiinmeno- tai parisuhdeviihdettä, tosi-televisiota tai rakkausrealityä²¹ (esimerkiksi *Rakastaa, ei rakasta* (tositv Ruotsi), *Unelmahäät* (tositv Suomi), kuin myös fiktiivistä (*Sinkkuelämää*, *Kumman kaa*).

²⁰ <http://www.nelonen.fi/ohjelmat/napakymppi> [16.4.2023]

²¹ Rakkausreality-termiä käytettiin 21.8.2020 MTV3-kanavalla, jossa se mainosti alkavan syksyn tarjontaansa.

Voidaan siis todeta, että nykyinen mediamaisema on vahvasti ja kasvavasti viihteellistetyn kumppaninhaun kyllästävä.

Varhaisin löytämäni tutkimus tietokonevälitteisestä kumppaninetsinnästä on vuodelta 1947. Amerikkalaisten yliopisto-opiskelijoiden tuli laittaa kumppanin toiveominaisuuksia järjestykseen, ja tämän pohjalta heille valittiin sopiva vastapuoli tanssiaisiin (Christensen 1947). Vastaavanlaisia ”tietokonetansseja” järjestettiin myös Suomessa 1960-luvulla. Ennen tapahtumaa osallistujat täyttivät kyselylomakkeen. Nämä analysoitiin tietokoneavusteisesti ja tuloksena oli toisilleen mahdollisimman hyvin sopiva pari. 1960-luvun tietokonetansseissa ei tähdätty avioliittoon, kuten useiden myöhempien sovellusten yhteydessä. Kyselykaavake oli laadittu niin, että painotettiin harrastuksia, ulkonäköä ja suhtautumista sukupuolielämään. Suomisen mukaan suomalaisten tietokonetanssien varsinaisena tarkoituksena olikin viihde, tanssitapahtumien markkinointi, sekä samalla teknologian popularisointi ja karnevalisointi (Suominen 2007, Turtiainen 2009, 199.)

Suomalaisille tutuin tietokonevälitteinen parinmuodostaja menneisyydestä lienee IEVA (Isännän/Emännän Valinta), joka toteutettiin ensimmäisen kerran Oulun maatalousnäyttelyssä elokuussa 1982. Valintaperusteet liittyivät muun muassa asuinpaikkaan, perhesuhteisiin, ikään, varallisuuteen, harrastuksiin, koulutukseen, seurallisuuteen, raittiuteen ja maatalouskokemukseen. Suomisen mukaan IEVA:aan ei merkinnyt pelkästään tietokoneavusteista partnerinhakua, vaan sillä oli muitakin tavoitteita, jotka liittyivät maaseudun elävöittämiseen. (Suominen 2007.)

Nettideittailu ja sen aikaisempi tutkimus

We define e-dating as a process that take place online and that results in the establishment of a personal relationship between two individuals.

Celia Romm-Livermore & Toni Somers & Kristina Setzekorn & Ashley Lynn-Grace King 2009, 292

Bulletin board systems (BBs) (1975-1996) eli ”purkit”²² lienevät ensimmäisiä väyliä, joissa internetin käyttö johti romansseihin. Lisäksi romansseja ja ystävyyskiä on solmittu monen käyttäjän tietokoneroolipeleissä, chattihuoneissa ja uutisryhmissä, vaikka ne eivät olekaan ensisijaisesti sitä varten. (Parks & Floyd 1996; DeVoss 2007).

Varsinaisen nettideittailukulttuurin on väitetty syntyneen erityisesti seksuaalivähemmistöjen tarpeesta. Internetin käyttö korvasi lehti-ilmoittelua ja teki huomattavasti helpommaksi tavoittaa samanhenkisiä ihmisiä ja sopia tapaamisia. Valtavirtaa nettideittailusta tuli vuoden 1995 jälkeen, kun suuret palvelut kuten Match.com aloittivat. (Arvidsson 2006, 678.)

Deittailuun liittyvä liiketoiminta (nettideittailun lisäksi esimerkiksi speed dating-palvelut ja deittivalmennukset) on tuottoisa ja valtavan suuri liiketoiminnan muoto etenkin Yhdysvalloissa. Bandinelli kutsuu tätä liiketoimintaa nimellä *The digital industry of love* (Bandinelli 2022, 907). Maailmanlaajuisesti deittipalvelujen käyttäjien määrä nousi 198,5 miljoonasta (2015) 250 miljoonaan vuonna 2021. Liiketoiminnan arvoksi laskettiin noin 2,5 biljoonaa dollaria vuonna 2015, vuonna 2021 se oli vähän yli 3 biljoonaa dollaria. Vuonna 2026 sen ennustetaan kasvavan yli 10 biljoonaan. (Webwire 9.2. 2016; Curry 2022). Nettideittailu muutti avioliittomarkkinoita. Siitä tuli koko ajan yleistyvämpi tapa tavata kumppani, jonka kanssa avioituttiin. Liiketoimintaa dominoi muutama suuri yritys kuten Match.com ja YahooPersonals (Romm-Livermore et al. 2009, 293). Merkittävyyttä korostaa sekin, että Match.com valittiin 15 kaikkien aikojen merkittävimmän www-sivun joukkoon vuonna 2017 Time-lehden toimesta (Fitzpatrick et al. 2017). Vuonna 2021 uutisoitiin, kuinka Match Group on 37,3 miljardin arvoinen pörssiyritys, joka omistaa 45 monikansallista deittisovellusta eli se on koko ajan kasvattanut kokoaan ja on ehdoton markkinoiden valtiis deittipalvelualalla (Larsen 2021; Bow 2022).

Nettideittailupalvelut tulivat Suomeen 1990-luvun puolivälissä. Sinkut-palvelussa (1996-2012²³) esiinnyttiin omalla sähköpostiosoitteella, mutta City-lehden Deitti.net (1997-) mahdollisti anonyymien kommunikoinnin (Turtiainen 2009, 200). Ensimmäinen oma kokemukseni nettideittailusta sijoittuu tähän alkuaikaan. Aikalaisena voin sanoa, että jo internet oli monelle tavalliselle suomalaiselle 1990-luvun puolivälissä vielä uusi asia, koska se oli tekemässä tuloaan työpaikoillekin vasta vähitellen. Deittailu netissä oli kaikille uutta. Jälkeenpäin ajatellen ainakin henkilökohtaisesta tietosuojasta huolehtiminen oli aivan lapsenkengissä. Internetin treffipalveluissa oltiin usein omalla nimellä ja työ sähköpostiosoitteella - useinhan se oli henkilön ainoa sähköposti.

²² yksittäinen käyttäjä pystyi ottamaan yhteyttä toiseen yksittäiseen tietokoneeseen modeemin välityksellä (Laaksonen & Matikainen 2013, 196-7)

²³ lopettamisvuosi 2012 on vahvistamaton tieto.

Kokemukseni mukaan 1990-luvun nettideittailussa profiilin luominen oli vahvasti ohjattua. Usein kyseessä oli lomake, jossa piti valita annetuista vaihtoehtoista vastaus. Vapaata tekstiä ei ollut juurikaan mahdollista kirjoittaa. Ainoa mahdollisuus erottua oli nimimerkin tai vetävän otsikon avulla. Juuri kellään ei ollut kuvaa profiilissa, eli kyse oli lähes täysin tekstipohjaisesta ilmoittelusta. Siinä mielessä nettideittailu oli hyvin samantapaista kuin mihin lehtien henkilökohtaistalpalstoilla oli totuttu (myös Whitty 2009, 280). Hakumahdollisuuksissa pystyi valitsemaan ainakin haettavan sukupuolen, maantieteellisen alueen ja ikähaarukan. Myöhemmin vaihtoehtoja tuli lisää.

Deittailusovellukset voidaan määritellä digitaalisiksi tiloiksi, jotka tarjoavat tietynlaisen kontekstin, jonka kautta voi mahdollisesti löytää seksuaalisen tai romanttisen suhteen. Sovellukset tarjoavat mahdollisuuden ottaa ensimmäisen askeleen suhteeseen, ensin mätsäyksen (*matching*) ja sitten tapaamisen kautta. (Bandinelli 2022, 909.)

Nettideittailun yleinen prosessi oli kuitenkin kolmivaiheinen. Ensin tehtiin oma profiili palveluun. Kuvien, videoklippien ja äänitiedostojen lisääminen oli vähitellen mahdollista. Lomakkeissa vain tietyt kohdat olivat pakollisia täyttää, yleensä ainakin ikä ja sukupuoli. Toisessa vaiheessa etsittiin sopivia ehdokkaita, joille läheteltiin silmäniskuja tai muita palvelualustan tarjoamia ”flirttejä”, joilla ilmaista alustava kiinnostus. Kolmannessa vaiheessa läheteltiin sähköpostia tai viestittiin alustan tarjoamassa chat- tai viestipalvelussa, jonka jälkeen oli mahdollista sopia kasvokkain tapaaminen. Tapaamisen jälkeen varsinainen nettideittailu oli ohi: jatkettiin kumppanin kanssa verkon ulkopuolista elämää tai hylättiin ehdokas ja palattiin kenties takaisin palveluun. Jotkut palvelut myös etsivät ”mätsejä” asiakkailleen sen sijaan että tarjosivat vain alustan kumppaninhaululle. (Whitty 2009, 280; Romm-Livermore et al. 2009, 300.)

Kokemukseni mukaan 1990-luvulla nettideittisivustot oli aika yksiselitteisesti jaettu joko ilmaisiin tai maksullisiin. Vuonna 2012, kun keräsin tutkimusmateriaalini Deitti.net -palvelusta, se oli ilmainen muuten, mutta ainoastaan maksullisessa versiossa sai nähdä ilmoitusten kuvat. Myöhemmin myös Deitti.netin ilmaisversiossa näki profiilin kuvat, mutta maksullisesta jäsenyydestä oli muuta hyötyä. Vuonna 2017 Deitti.netin Deluxe-jäsenyydellä tarjottiin muun muassa profiilin korostettua esittelyä erityisesti profiilintekijää kiinnostaville käyttäjille, profiilin korostusta hakutuloksissa, mahdollisuus nähdä profiilissa vierailleet, ja rajoittamattomasti flirtti- ja yksityisviestimahdollisuuksia, kun ne ilmaisversiossa olivat määrällisesti rajatut. Yhtä lailla muuten ilmaisella Suomi24-treffeillä²⁴ ostaessaan Treffi Plus-paketin, pystyi vuonna 2017 muun muassa hakemaan

²⁴ <https://treffit.suomi24.fi/search> [16.4.2023]

ilmoituksia siten, että haku rajasi tuloksen vain niihin, joille itse olisi ihannekumppani.

Määrällisesti paljon huomiota on saanut sen tutkiminen, miten ihminen esittää itsensä nettideittiympäristössä, ja kuinka hän toimii viehättääkseen muita. Puhutaan jopa imagonhallinnasta (*image/impression management*). (Ellison et al. 2006; Whitty & Buchanan 2010; Kreager et al 2014). Tekstuaalisen ilmaisun valtakauden aikana päädyttiin siihen, että ne, jotka osasivat paremmin tuoda esiin todellisen itsensä (*true selves*) netissä kuin todellisessa elämässä, todennäköisemmin löysivät kumppanin netistä. Nettimaailmassa niin kutsutut porttitekijät, kuten fyysinen ulkonäkö, änkytys, ujous tai sosiaaliset ahdistuneisuushäiriöt, eivät vaikuttaneet samalla tavalla. Uskottiin, että myös torjunta oli helpompi käsitellä netin deittipalvelun kautta kuin kasvokkain. (McKenna & Green & Gleason 2002; Hance et al. 2018.) Vuoden 2017 jälkeen yleisimpiä tutkimusaiheita on ollut julkaistujen tieteellisten artikkelien perusteella²⁵ a) tietyn kohderyhmän tarkastelu nettideittipalvelun kontekstissa (muun muassa Blackwell 2017; Rochadiat et al. 2018), b) nettideittailun ja mobiilisovellusten yleistymisen uusien ihmisten tapaamisessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa muiden tapaamistapojen sijaan (muun muassa Schmitz 2017; Rosenfeld et al. 2019), c) kaikenlaiset väärinkäytökset deittipalvelualustoilla kuten trollaus, pettäminen, valeprofiilit (muun muassa Machimbarrena et al. 2018; Kumari et al. 2020;), sekä edelleen d) itsensä esittäminen ja käyttäytyminen deittipalvelu-alustoilla.

Kutsun internetin *visuaaliseksi käänneeksi* sitä kuvien ja visuaalisuuden suurta korostusta, jota myös sosiaalinen media oli nostamassa. Mobiilikuvapalvelu Instagram perustettiin vuonna 2010²⁶ ja Facebook osti sen vuonna 2012. Instagram on tätä kirjoittaessa maailman nopeimmin kasvavia sosiaalisen median palveluja. Sosiaalisen median visuaalinen käänne näkyi erityisesti selfie-kulttuurin yleistymisessä. Tämä sai aikaan myös keskustelua kuvaamisen ja kuvien jakamisen etiikasta ja moraalista, sekä yksityisyydestä. (Meese et al. 2015). Selfiet liittyvät vahvasti samaan mediated intimacy -ilmiöön, kuten nettideittailukin.

Visuaalisen käänteen myötä ystävien *näkemisestä* sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, tuli olennainen osa siitä sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, jonka sosiaalisen median käyttö muutti verrattuna aikaisempiin yhteydenpitovälineisiin, kuten sähköpostiin. Voidaan puhua käsitteestä *digitally mediated selfhood*. (Uimonen 2013.) Kuvalliset Facebook -päivitykset saavat noin kaksinkertaisesti tykkäyksiä ja kommentteja. Twitterissä klikatuimmat twiitit sisältävät kuvia. Tiktokin myötä suosiota on saanut etenkin liikkuva kuva. Visuaalisen käänteen mahdollisti nopea verkkoyhteys ja uudenlaiset kameralliset mobiililaitteet, jotka

²⁵ Arvio tehtiin Google Scholarin hakutuloksen perusteella tammikuussa 2021.

²⁶ <https://techcrunch.com/2010/10/06/instagram-launch/> [16.4.2023]

tulivat entistä useammille saavutettaviksi. Kameralliset puhelimet alkoivat yleistyä etenkin vuoden 2005 jälkeen ja vuoden 2010 jälkeen valmistetuissa halvimmissakin puhelimissa on ollut kamera. (Hill 2013.)

Sosiaalisen median piirissä on useita kumppaninhakuryhmiä. Näitä on myös kohdennettu pienemmille ryhmille alueellisesti tai jonkin muun seikan mukaan (esimerkiksi tiettyä sairautta sairastaville, lapsettomille tai harrastuksen mukaan). Yhtä lailla varsinaisten deittisivustojen kehitys on kulkenut pienemmille kohderyhmille erikoistumisen suuntaan²⁷ (Romm-Livermore et al. 2009, 293; Whitty 2009, 280). Suoranaisten seuranhakupalvelujen rinnalla ovat edelleen myös sovellukset, toimintaympäristöt, virtuaalimaailmat ja massiiviset monen pelaajan roolipeliyhteisöt, jotka eivät keskity kumppaninetsintään, mutta eivät sulje sitä myöskään pois (Suominen 2007).

Kun deittailututkimuksissa keskitytään usein siihen, miten henkilö esittää itsensä, visuaalisen käänteen myötä itsensä esittäminen tietyllä tavalla sai uuden kerrostuman, kun siihen pystyttiin ottamaan mukaan kuva. Visuaalisista vihjeistä muodostui tärkeä osa sen mielikuvan rakentumisesta, millainen profiilihenkilö oli. Etenkin iäkkäämmille deittailijoille on ollut tärkeää osoittaa myös kuvan avulla elinvoimaisuuttaan ja nuorekkuuttaan. (de Vries 2010; Tskhay et al 2017; Gerwartz-Meydan & Ayalon 2018.) Kuvalla on niin paljon merkitystä, että se saattoi jopa kompensoida profiilin kielioppivirheet, jotka muuten usein ärsyttävät suuresti nettideittaajia (Van der Zanden et al. 2020).

Tinder²⁸, joka nosti nettideittailun yleiseksi puheenaiheeksi aloittaessaan vuonna 2012, painottuu visuaalisuuteen. Deittisivustojen kumppaninhakuprofiilit, joihin tässä tutkimuksessa perehdytään, ovat kuitenkin vahvasti kirjoitetun viestinnän varassa toimivia. Tutkimissani deittiprofiileissakin on toki kuvia, mutta niiden funktio on erilainen kuin palvelussa, joka perustuu kokonaan kuvan tuomaan ensivaikutelmaan.

Mediavälitteinen deittailukulttuuri on muuttunut nopeasti viime vuosina, koska se on alue, jossa otetaan mielellään käyttöön uusia sovelluksia. Täytyy silti muistaa, että vaikka mediavälitteinen deittailukulttuuri muuttuu ja kehittyy, sen vaiheet ovat päällekkäisiä ja limittäisiä, eikä toinen välttämättä suoraan korvaa toista.

Uusista tulokkaista huolimatta edelleen suurilla deittipalvelusivustoilla (esimerkiksi Match.com) on massiiviset käyttäjämäärät, ja edelleen on olemassa myös seuranhakuilmoituksia painetuissa lehdissä. Verkkopalvelut ovat kuitenkin

²⁷ Esimerkiksi <https://www.50plusmatch.fi/> tai <https://fi.metalheaddate.com/>

²⁸ Tinderissä kumppanin etsiminen tapahtuu valokuvien perusteella. Jos esitetty kuva ei miellytä, pyyhkäistään kuva vasemmalle. Jos se miellyttää, pyyhkäistään oikealle. Kun kaksi ihmistä molemmat ovat pyyhkäisseet toisensa kuvan oikealle, syntyy *Tinder match*, ja henkilöt voivat aloittaa keskustelun.

kaiken kaikkiaan mahdollistaneet sen, että samanhenkiset ihmiset löytävät toisiaan helpommin maantieteellisten rajojen ulkopuolelta.

3 Teoreettiset ja metodologiset valinnat

Tässä tutkimuksessa *kulttuurisen mallin* käsite on olennainen. Sen taustalla on kognitiivisen antropologian traditio, jossa tutkitaan saman kulttuurin jäsenille yhteisen ja jaetun tiedon säilymistä, edelleen siirtämistä ja käytön tutkimista. Teoriatraditioon kuuluvista *skeemojen* ja *skriptien* käsitteistä puhutaan myös muilla tieteenalioilla, kuten folkloristiikassa, psykologiassa tai sosiaalipsykologiassa.

Aineistoni käsittää tekstiä ja myös muita elementtejä, joita verkkoalusta mahdollistaa. Käsittelen näitä kaikkia elementtejä *teksteinä*, ja sen vuoksi *kerronnallisuutta* ei voi ohittaa. Käytän vain tiettyjä osia narratologisesta tutkimusperinteestä. Kerronnallisuuden lisääminen osaksi teoreettista taustaa ei ollut vaikeaa, koska kulttuuristen mallien tutkimus on yleensä aina sisältänyt tekstintutkimuksen menetelmiä: lähilukua ja sisällönanalyysia.

Kulttuuristen mallien teorian (*Cultural Models Theory, CMT*) soveltaminen on hyvin tutkijakeskeistä. Tutkijan tekemillä tulkinnoilla on erityisen suuri osuus lopputuloksessa. Tämän vuoksi tutkijan persoona näkyy enemmän tutkimustekstissä kuin mitä yleensä on totuttu. Siksi tärkeää on tutkijarefleksiivisyyden pohtiminen, eli sen, kuka tutkija on ja mistä näkökulmasta hän asioita tarkastelee.

3.1 Kulttuuriset mallit tutkimuskohteena

Voimme aloittaa puheemme ”Olemme kaikki samaa mieltä siitä...” tai aloittaa puheemme niin, että mainittu lause tuntuu siihen sisältyvän, vaikka sitä ei ääneen lausuttaisikaan, niin kauan, kun emme ala analysoimaan lausetta tarkemmin. Näin, koska viittaamme aina kuvitteelliseen yhteisöön, yhteisön tunteeseen, johon kuuluu ajatus siitä, että olemme olennaisista asioista samaa mieltä.

Zygmunt Bauman 1997

Kulttuurin määritelmästä ei ole kiistatonta yhtenäistä käsitystä. Siitä kuitenkin ollaan antropologien keskuudessa yhtä mieltä, että kulttuuri on dynaamista ja koko ajan muuttuvaa. Menossa on jatkuva neuvotteluprosessi suhteessa siihen, mitä jännitteitä ympäristössä on juuri silloin. (Gupta & Ferguson 1997, 4; Donham 2001, 134; Hall 2003, 97; Juhila et al. 2012). Moni kulttuurin määritelmä myötäilee ajatusta kulttuurisista malleista. Kulttuuri voidaan määritellä yksilöiden jakamien mallien muodostamaksi systeemiksi, joista keskeinen osa sijaitsee kulttuurin jäsenten mielissä. Kulttuurissa on olennaista kulttuuristen merkitysten sisäistäminen. Se, että merkityksiä voi olla useanlaisia, johtuu siitä, että samassa kulttuurissa jaetaan tiettyjä asioita, mutta jokaisen henkilökohtainen kokemus ja ymmärrys muodostavat lopputuloksen. Näin ollen jaettujen käsitysten taso on vaihteleva ja ”yhteisestä totuudesta” voi olla useita tulkintoja. (Strauss & Quinn 1997, 1-47; Quinn 2005, 2–3, myös Shore 1996, 47, 52; Shore 2002, 227; Eriksen 2004, 17; Ehn, Löfgren & Wilk 2016, 23.)

Tässä tutkimuksessa kulttuuri määritellään Clifford Geertzin mukaan **yhteisten merkitysten järjestelmäksi**, joita samaan ryhmään kuuluvat ihmiset käyttävät ymmärtääkseen maailmaa ympärillään ja jota he osaavat tulkita. Kulttuuri-käsite sisältää merkityksiä tuottavat käytännöt. Yhteinen merkityskartta antaa tunteen kuulumisesta johonkin yhteisöön, luo tunteen yhteisestä identiteetistä. Se sisältää yhteisiä arvoja, mielikuvia ja tulkintoja ympäröivästä maailmasta. Kulttuuri on mentaalista (*mind-system*) ja tärkeämpää on se, mitä heillä on kollektiivisessa muistissaan kuin se, mitä he kollektiivisesti ja konkreettisesti tekevät. Mieltä, ajattelua ja kategorisointeja tulkitaan representaatioiden, ja nimenomaan julkisten representaatioiden, kautta. (Geertz 1993; Kajander & Tuovinen 2022, 361-362.)

Identiteettejä eli merkityksiä esimerkiksi kansakunnassa tuotetaan siitä kertovissa tarinoissa. Samastuminen kansakuntaan voi Suomessa olla isänmaallisuutta, samanlaisuuden tunnetta muiden kanssa tai ihan vain *päättämistä asettua suomalaisuuden kulttuurisiin malleihin*. Ryhmän jäseneksi asettuminen on aktiivista ja seuraamuksellista toimintaa. Silloin alistutaan sille, että ihminen luokitellaan jonkin ryhmän jäseneksi ja hänelle annetaan sen ryhmän kategorijäsenyys. Kategorisointi on stereotypisoivaa, koska siinä niputetaan monia samanlaisiksi, samaan kategoriaan kuuluviksi. (Juhila 2012.) Yksilöt käyttävät kollektiivisen tason merkityksiä valikoiden ja eri asioita painottaen. Identiteetti muuttuu ja muotoutuu jatkuvasti suhteessa eri tilanteisiin. Siksi voidaan puhua prosessista. Identiteetti on selektiivinen prosessi ja edustaa yleensä kompromissia siitä, mikä on mahdollista ja mikä on tavoiteltu ihanne. Menneisyys esimerkiksi suomalaisena antaa liittyy itsensä tiettyyn *historialliseen jatkumoon*. (Anttila 1996, 201-202; Broner-Bauer 2000, 19; Hall 2003, 85)

Kieli on maailman merkityksellistämistä ja ihmisten tieto todellisuudesta on väistämättä luonteeltaan kielellistä ja tekstuaalista (Lehtonen 1996, 20, 33).

Kielellisyys ja ilmaiseminen ovat aineistossani olennaisessa osassa, aivan kuten muissakin tutkimuksissa, jotka ovat kulttuuristen mallien teoriaa hyödyntäneet. Kutsun tutkimusmenetelmäni teoriatietoiseksi lähiluvuksi. Lähiluvun jälkeen profiiliin osia pystyy lokeroimaan ja sijoittamaan suurempien temaattisten kokonaisuuksien alle. Kulttuurille ominaisen merkityksen hahmottaa parhaiten toinen saman kulttuuripiirin henkilö. Tärkeitä käsitteitä kulttuuristen mallien tutkimuksessa onkin tekstin lisäksi merkitys.

Kognitiivinen antropologia ja kulttuuriset mallit

Suurin osa siitä, mitä kukaan tietää, on kulttuurista tietoa. Suurin osa siitä, mitä ihminen koskaan ajattelee, on ajateltu jo aiemmin ja suurin osa siitä mitä ihminen koskaan ajattelee, on opittu muilta.

Roy D'Andrade 1995, xiv

Antropologin koulutuksen saaneena näen ihmisen holistisena. Siitä huolimatta, tai siitä johtuen, pidän kulttuuria ensisijaisena määrittäjänä tarkasteltaessa ihmisen ajattelua ja toimintaa²⁹.

Kognitiivinen antropologia on moneen alakategoriaan jakautuneen tieteenalan, antropologian, yksi tutkimussuuntauksista. Kognitiivisesta näkökulmasta katsottuna ihmisten ymmärtämys on pohjimmiltaan kulttuurista tietämystä, joka on järjestynyt mieleen sosiaalisesti jaettuina *kulttuurisina malleina*. (D'Andrade 1995, 1.)³⁰ Kognitiivisen antropologian kentän löydettyäni, tutustuin lähinnä Roy D'Andraden, Bradd Shoren, Naomi Quinnin, Claudia Straussin ja Dorothy Hollandin tutkimuksiin. He edustavat amerikkalaista kognitiivisen antropologian sukupolvea, jonka pääteokset aiheesta on julkaistu 1980-1990-luvuilla. Folkloristi Anna-Leena Siikalan *Tarina ja tulkinta, kertomus kansankertojista* (1984) oli ensimmäinen suomalainen tutkimus, jossa tutustuin ajatuksiin kulttuurisen mallin teorian käytöstä.

²⁹ tämä verrattuna esimerkiksi evoluutiopsykologiseen käsitykseen ihmisestä vahvasti biologisena toimijana

³⁰ olen esitelmöinyt tutkimukseni teoreettisista lähtökohdista Turun yliopistossa lokakuussa 2012. Esityksen diat olivat aikaisemmin saatavissa Slidesharessa.

Kulttuuristen mallien tutkimus alkoi Suomessa 1980-luvulla folkloristien parissa (Stark 2021, 165).

Aluksi olin hieman huolissani valitsemastani teoriasta. Vaikka se puhuttelikin minua eniten, sen kansainvälinen valtakausi tuntui sijoittuvan 1980-luvulle. Olisiko mahdollista, että teoria olisi vanhanaikainen ja jostain syystä käyttökelvoton? Onneksi huomasin pian, että etenkin kotimaisessa tieteessä en ollutkaan yksin lähestymistapani kanssa. Aloittaessani oman tutkimukseni valitsin kulttuurisen mallin teorian lähtökohdakseni tietämättä, että niinkin monta tätä lähtökohtaa hyödyntävää väitöstyötä oli samaan aikaan tekeillä. Täten esikuvia koskien käyttämäni tutkimusasetelmaa ovat olleet Sonja Miettisen sosiaalipolitiikan väitöskirja vuodelta 2006, jossa keskityttiin kulttuuriin tapoihin kertoa ikääntyneen vanhemman kuolemasta, Marjo Taivalantin kulttuuriantropologian väitöskirja kainuulaisnaisten sepelvaltimokertomuksista vuodelta 2012, sekä Riitta-Marja Leinosen kulttuuriantropologian väitöskirja vuodelta 2013, joka käsitteli ihmisen ja hevosen suhteeseen liittyviä kulttuurisia käsityksiä. Lähimpänä omaa tutkimusaiheittani oli folkloristiikan oppiaineesta vuonna 2011 väitellyt Mari Hatakka, joka tutki omaelämäkerrallisia arkistoaineistoja tarkoituksenaan saada esille suomalaisen heteroseksuaalisen parisuhteen kulttuurinen malli koettuna, taaksepäin katsoen. Hatakan tutkimuksen tulokset ovatkin mielenkiintoinen vertailukohta omalle tutkimukselleni, joka keskittyy enemmän toiveisiin siitä, mitä suomalainen heteroparisuhde³¹ voisi parhaimmillaan toteutuessaan olla.

Kulttuurisen mallin teorian sisällyttäminen kognitiivisen antropologian tutkimustraditioihin on ollut pitkään aikaan merkittävin teko alalla, väittivät Giovanni Bennardo ja Victor C. de Munck, jotka toimittivat aiheesta (*Cultural model theory in cognitive anthropology: recent developments and applications*) teemanumeron lehteen *Journal of Cultural Cognitive Science* vuonna 2020. Tämä myös osoittaa, ettei teoria ole suinkaan jäänyt 1980-luvulle. (Bennardo & de Munck 2020, 1.) Myös Suomessa on ilmestynyt sittemmin uusia teoriaa hyödyntäviä väitöskirjoja, esimerkiksi Konsta Kajanderin *Talonpoika, herra, puoliherra. Etnologinen tutkimus puoliherra-kategorioista ja talonpoikaisuuden kulttuurisista malleista suomalaisissa sanomalehdissä 1847–1870* vuodelta 2020.

Kulttuurinen malli on kulttuurisen ryhmän keskenään jakama käsitys jostakin asiasta ja sen suhteista muihin käsitteisiin. Kulttuuriset mallit ovat joustavia yleistyksiä jostain ilmiöstä ja siihen assosioituvista asioista. (D’Andrade 1990, 809; Quinn 2005, 38; Shore 1996, 44.) Kulttuuristen mallien teoriassa on kaksi olennaista käsitettä: laajempi *skeema* ja yksityiskohtaisempi *skripti*. Skeema on sisäinen

³¹ En pyri kuitenkaan lopullisesti määrittelemään ”parisuhdetta”, koska se tarkoittaa ihmisille hyvin erilaisia asioita. Tässä tutkimuksessa parisuhteella tarkoitan tavoitettua sitoutua jossain määrin toiseen henkilöön (jossain määrin romanttisella tasolla).

muistirakenne, joka kiteyttää ja pelkistää havaintoinformaatiota. Usein esitetään havainnollistajana esimerkki siitä, kuinka skeema polkupyörästä on *käsitys siitä, millainen* polkupyörä on. Hyvin erinäköisiä polkupyöriä voi tunnistaa samaksi kulkuneuvotyypiksi eli polkupyöriksi. Skeema nettideittailussa on siis käsitys siitä, mitä nettideittailuun kuuluu, *mitä asioita se sisältää*. Erilaisissakin näkökulmissa on kaikista huolimatta samat perusoletukset. Skripti, käsikirjoitus, kertoo *mitä vaiheita* johonkin toimintaan kuuluu ja *missä järjestyksessä*.

Kulttuuriset mallit on rinnastettu myös elämäntarinoihin tai kollektiiviseen muistiin. Tällöin ne yhdistetään usein kansalliseen identiteettiin, kulttuuri-identiteettiin ja vallitsevaan historianäkemykseen. Kun tutkitaan kulttuurista mallia, tutkitaan havaittavia yhtenäisiä ajattelumalleja. Kollektiivisuudesta huolimatta malleja voidaan selvittää, hahmotella ja rakentaa haastatteleamalla yksittäisiä yhteisön jäseniä. (Quinn & Holland 1987, 4; Kamppinen et al. 2001, 193; Jõesalu & Kannike 2016.)

Kulttuuriset mallit on sisäistetty yleensä niin hyvin, että ne ovat tiedostamattomia. Ihmisen ei tarvitse aktiivisesti ajatella, mitä mallia hänen pitäisi noudattaa toimiakseen arjessa oikein. Vesa Heikkinen puhuu *ideologisista merkityksistä*. Hän määrittelee ne luonnollistuneiksi merkityksiksi: joitain asioita esitetään (usein tiedostamattomasti) luonnollisina tosiasioina, selviöinä. (Heikkinen 2020) Ehn ja Löfgren kutsuvat *rutiiniksi* sellaista tilannetta, että henkilö suorittaa jotain askareita autopilotilla, antamatta niille tietoisesti mitään huomiota, esimerkiksi ajaa autolla töistä kotiin. Päinvastoin, he voivat samalla ajatella jotain ihan muuta ja kotiin päästyä huomata, etteivät muista matkasta mitään. Asioiden, joille ei anneta tietoista huomioita, tai rutiinien yksityiskohtainen kuvaaminen etnografisesti (*thick ethnography*) mahdollistaa sen, että niitä on mahdollista tarkastella ja havainnoida, miten eri asiat liittyvät yhteen ja miten ne esimerkiksi tulevat osaksi päivittäistä rutiinia. Koti on paikka, jossa koko ajan toistetaan tiettyjä asioita lukemattomin pienin variaatioin. Monet kodin rutiinit ovat näkymättömiä asukkaille, mutta kylään tullut vierailija näkee asiat, joita asukkaat eivät enää huomioi. (Ehn & Löfgren 2010, 68-69; Bhattachary 2022.)

Kulttuuristen mallien tehtävä on jäsentää tietoa ja tehdä informaatiotulvasta ymmärrettävää. Ideologisten merkitysten ja edellä kuvatun rutiinimaisen toiminnan lisäksi puhutaan yleisemmin *hiljaisesta tiedosta (tacit knowledge)*, joka tarkoittaa Michael Polanyin mukaan teoreettista tietoa, jota on vaikea ilmaista sanallisesti. Esimerkiksi lapsuudessa kasvatuksen kautta opitut tiedot ovat hiljaista tietoa. Niiden avulla nähdään, mutta niitä ei nähdä. Tämän vuoksi hiljaista tai kulttuurista tietoa harvoin kyseenalaistetaan: joistain asioista vain tietää, että ne ovat näin tai ovat aina olleet näin tai että näin kuuluu tehdä. (Holland & Quinn 1987, 11, 14 20; Strauss & Quinn 1997, 139-140; Polanyi 1966/2009, Gascoigne & Thornton 2013, 3-4.) Polanyin idea henkilökohtaisesta tiedosta käsittää aktiivisen ymmärtämisen koskien

omaa käytännön osaamista ja sen rajoja. Gascoigne ja Thornton esittävät ajatuksen, että ehkä sanoittamisen vaikeus liittyy juuri tiedon subjektiivisuuteen – ei löydy oikeanlaisia sanoja, joilla voisi kuvailla jonkun sisäistä ajatuksenkulkua. (Gascoigne & Thornton 2013, 5-6.) Hiljaisen tiedon olemassaolon huomaa yleensä vasta sitten kun kohtaa jotain siitä poikkeavaa (Toom & Onnismaa 2008, 10).

Suomalaisessa keskustelussa on vakiintunut tapa puhua hiljaisesta tiedosta, vaikka sillä tarkoitetaan oikeastaan *hiljaista tietämistä* (Ek 2022, 29-30). Käsitteellä hiljainen tietäminen (*tacit knowing*) Polanyi pyrki kuvaamaan ihmisellä olevaa kokonaisvaltaista inhimillistä tietoa, jota hän kutsui käsitteellä *human knowledge*. Polanyi kuvasi hiljaisella tietämisellä prosessimaista tietämistä, jossa teoreettinen tieto ja käytännön tieto yhdistyivät. Hiljainen tietäminen jakautuu aina teoreettiseen tietoon (*knowing that*) ja käytännön tietoon (*knowing how*), jotka ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisiinsa. Niiden erottaminen toisistaan on vaikeaa. (Polanyi 1966/2009.) Itse epäilen, että on mahdollista, että kahden tiedonlajin sekoittuminen toisiinsa tekee sanallistamisesta niin vaikeaa.

Polanyille itselleen oli tärkeintä hiljaisen tiedon funktio, eli mihin käytetään tietoa, joka on luonteeltaan organisoitua, luokittelua, selkiyttämistä ja ennakoitua (Toom 2008, 36-38). Itse puhun mieluummin kulttuurisesta tiedosta ja minua kiinnostaa profiiliteksteissä näkyvät tiedon vaikutukset; miten muut toimivat tietynlaisen aikaisemman toiminnan seurauksena. Tämä tutkimus pohjautuu ajatukseen siitä, että yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa samanlaisessa ympäristössä syntyy ajatuksia, jota voi kutsua *jaetuksi kulttuuriseksi tiedoksi*. Kun yleistää kokemuksia tai tapauksia, muodostuu kulttuurisia käsikirjoituksia (skriptejä) siitä, mikä on erilaisille tapahtumakuluille tyypillistä. (Hakkarainen & Paavola 2008, 67; Onnismaa 2008, 85.) Tästä johtuen oletan, että kulttuurinen tieto tässä tutkimuksessa konkretisoituu deitti-ilmoitusten profiileissa samankaltaisina sisältöinä.

Kognitiivisen antropologian mukaan ihminen oppii *enkulturaatiossa*³² (kulttuuriin kasvamisen prosessissa) kulttuurisen tiedon, jonka katsotaan ohjaavaan käyttäytymistä ja toimintaa. Kulttuuriin ja hiljaiseen tietoon kasvatetaan ja kasvatetaan, opitaan mallista. Samoin aikuiset oppivat uudessa ympäristössä toisia seuraamalla, miten kannattaa toimia. Kun ihminen oppii uutta, hän rakentaa aina vanhan tietämyksensä päälle. Enkulturaation kautta saatu tieto ei ole determinististä eli se ei dominoi henkilön käyttäytymistä. Tätäkin kautta opittu tieto voi olla

³² Toisinaan näkee käytettävän myös sosialisatioprosessin käsitettä, jolla tarkoitetaan, että tieto on sosiaalisesti opittua ja se välitetään sukupolvelta toiselle kulttuurisesti jäsentyneessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Kulttuuriin sosiaalistuessa opitaan tulkitsemaan merkityksiä. (mm. D’Andrade 1992; Strauss 1992, Quinn 1992, Moilanen & Rähä 2018, 51.)

epäyhtenäistä ja ristiriitaista. Nykyään ajatellaankin, että vaikka sanoma tai käyttäytymismalli yleensä sisäistetään, sitä ei välttämättä toisinneta sellaisenaan omassa toiminnassa. Henkilön oma tulkinta ja persoonallisuus vaikuttavat aina siihen, kuinka valmiina prosessina kulttuurisesti opittu tieto ilmenee. Henkilö näkee tämän tiedon kulttuurisesti tavoiteltavana tai hyväksyttynä, ehkä normina³³. Ihmiset sekä toimivat kulttuuristen ehtojen puitteissa, että samalla omassa toiminnassaan uudistavat näitä ehtoja. Kulttuurinen malli ei sulje pois muita vaihtoehtoisia malleja, vaan yhteisössä voi olla samasta asiasta enemmän kuin yksi malli. Variaatiosta huolimatta kulttuuriset mallit muuttuvat hitaasti. Etenkin voi olettaa, että ne muuttuvat *olennaisilta osiltaan*³⁴ hitaasti. (Siikala 1992, 29; Sahlins 1981, 1985; Quinn & Holland 1987, 4; Kamppinen et al 2001, 193, 198; D'Andrade 1990, 809, 1992, 38–39, 226; D'Andrade 1995: xiv, 184; Strauss 1992, 1, 10; Strauss & Quinn 1997, 42; Quinn 1992, 91–92, 121–124; Toom & Onnismaa 2008, 10; Taivalantti 2012, 49.)

Mallit rakentuvat skripteille eli kulttuurisille käsikirjoituksille. Skriptien avulla arkiset tilanteet jäsentyvät yksilöiden mielessä kaavamaisiksi esityksiksi, jolloin vuorovaikutukseen osallistuvien odotetaan toimivan ennustettavalla tavalla, ikään kuin tapahtumat seuraisivat yhteisesti sovittua käsikirjoitusta (Knuutila 2008, 65). Koska kulttuurintutkimuksessa aina täytyisi muistaa ottaa huomioon myös se, jota ei näy, tulisi myös jäljittää ne asiat, joita kertoja on jättänyt kertomatta. Kun ihmiset kertovat tarinoita, he olettavat, että heidän kuulijoillaan on samat oletukset siitä, mikä tapahtuman tai tarinan käsikirjoitus on, joten he jättävät pois tiedon jonka ”kaikki tietävät”. Skeemat mahdollistavat kulttuurisesti pätevät ihmiset täyttämään tarinan puuttuvat aukot. Kertojalla (sekä kuulijalla) on *skemaattista tietoa* siitä, mitä tavanomaisesti tietyissä kulttuurisissa yhteyksissä tapahtuu, mitä kyseisen kaltaiseen kertomukseen tai tilanteeseen kuuluu. Puhutaan *kulttuurisista odotuksista*. Näin kertoja kykenee kertomusta uudelleen esittäessään täydentämään aukot samoin kuin kuulija sitä kuunnellessaan. Tällöin tarinan tai tekstin todellinen merkitys ja ymmärtäminen on riippuvainen lausumattomasta laajasta taustatiedosta. (Price 1987, 134; Bartlett 1932; Schank & Abelson 1977; D'Andrade 1984, 1987, 1995; Casson 1983, 430; Holy & Stuchlik 1981; Lipponen 1999, 61.)

Kulttuuriset mallit pohjautuvat nykyaikana pitkälti populaarikulttuuriin ja tiedotusvälineissä käytyihin keskusteluihin. Jaettuja ja kulttuurisia malleja syntyy,

³³ Normilla tarkoitan tässä jonkin yhteisön paitsi yleisesti hyväksymiä myös käyttäytymistä sitovia sääntöjä, yhtenäistä ajatusta moraalisesti oikeasta tavasta toimia.

³⁴ Kulttuuriyhtymien ajatuksesta enemmän muun muassa: Julian Steward (1955). *Theory of culture change: the methodology of multilinear evolution*. Urbana, Ill.: University of Illinois Press.

kun ihmiset jakavat kokemuksiaan ja käsityksiään muodostaen niistä kertomuksia. Koska kyse on tiedostamattomista rakenteista, kulttuuriset mallit tulevat näkyviksi yleensä vain ulkopuolisen tarkkailijan tai tutkijan refleksiivisyyden kautta. Vaikka laadullinen tutkimus ei ole koskaan objektiivista sillä tavalla, että se pystytäisiin toistamaan toisen tutkijan toimesta samanlaisena, vahva yksimielisyys onkin siitä, että tutkimuksen tuloksena osoitetut kulttuuriset mallit ovat *vain tutkijan tulkintoja* tavoista, joita tekstin kertoja käyttää kokemuksensa jäsentämisessä. (Quinn & Holland 1987; Ross 2004, 47; D’Andrade 1995,125; Shore 1996, 10-11; Taivalanti 2012, 48-50.) Tämä asettaa erityisesti haasteensa tutkijarefleksiivisyyden tasolle.

Suullinen kansanperinne on toiminut edeltäjänä sille, mitä medioitunut populaarimaailma harjoittaa nyt, eli sosiaalistamista kulttuuriin toiston ja tarinan kautta. Siikala kirjassaan *Suomalainen shamanismi – mielikuvien historiaa* (1992) käyttää tutkimuksessaan termiä mentaliteettihistoria, mutta sanoo tarkoittavansa sillä samaa, ”*jollaista kognitiivisessa antropologiassa kutsutaan termillä kulttuurinen malli, kansanomainen malli ja mentaalinen malli*” (Siikala 1992, 25). Tälle teoriaperinteelle onkin ominaista, että vaikka on olemassa vakiintuneita termejä kuten skeema tai skripti, niitä ei välttämättä käytetä. On olemassa lukuisia rinnasteisia käsitteitä. Esimerkiksi skriptin sijaan voidaan puhua toimintamalleista (Heikkinen 2002, 46). Itse käytän kulttuurista mallia laajimpana yläkäsitteenä itse ilmiölle, jonka alle sijoitan skeemat – yhteiset temaattiset kokonaisuudet - ja skriptit – tarkemmat käsikirjoitukset.

Kulttuuriset tekstit ja merkitys

We make sense of our life by telling stories.

János László 2008

Jos Siikalan Tarina ja tulkinta oli ensimmäinen kulttuurisen mallin esikuvani, sitä ennen olin saanut käsiini vuonna 1997 ilmestyneen Witmerin ja Katzmanin artikkelin *Smile When You Say That: Graphic Accents as Gender Markers in Computer-Mediated Communication* ja tajusin heti, että tähän suuntaan halusin itsekin lähteä: tutkia sitä, miten kieltä käytetään verkossa ja nimenomaan deittiprofiileissa. Kyseinen artikkeli luetaan hymiöiden tutkimisen ensimmäiseen

aaltoon, jossa keskityttiin yleisiin nettikielen piirteisiin³⁵ (Helasvuo et al. 2014, 13-14). Tosin omassa tutkimuksessani emojiiden käytön tutkimus ei ole ensisijaista niiden esiintymisen vähäisyyden vuoksi.

Kesti silti aikansa ennen kuin pystyin valitsemaan itselleni sopivimman tavan lähestyä deittiprofiileja. Useissa omaa aiheitani lähellä olevissa tutkimuksissa puhutaan diskurssista. Diskurssi on kuitenkin valtavasta käyttötiheydestään huolimatta monitulkintainen käsite ja itselleni vieras tapa hahmottaa tekstiä, joten hylkäsin ajatuksen sen käytöstä. Tajusin lopulta, että parhaiten saan aineistoni omiin lokeroihinsa liittämällä kerronnallisuuden vain osaksi kulttuurisen mallin teoreettista taustaa, jossa se oikeastaan on jo valmiina.

Narratiivi voidaan määritellä tapahtumien ketjuksi, jossa on jonkinlainen ajallinen ja/tai kausaalinen koherenssi (Hoshmand 2005). Lähestyessä kognitiivisen antropologian termistöä on sanottukin, että yksinkertaisin muoto narratiiville on skripti, joka on ”*series of stereotypical actions defining a known situation*” (Schank & Abelson 1977, 41; László 2008, 20). Narratiivit voidaan ryhmitellä myös tyyppeihin³⁶ tai genreihin. Genrellä tarkoitetaan sitä, että tietynlaiset tarinat ovat keskenään samankaltaisia kuitenkin eroten yksityiskohtien puolesta. Genre on tietty teksti tai tietynlainen tapa luoda tekstiä. Genre eli tekstilaji on tekstijoukko, joiden teksteillä on yhteinen viestinnällinen päämäärä. Genre vaikuttaa siihen, miten tekstiä tuotetaan ja toisaalta siihen, miten tekstiä tulkitaan. (László 2008, 18; Heikkinen 2020.) Koska narratiivisen tutkimuksen juuret³⁷ ulottuvat monille eri tieteenaloille, ei ole yhtä ja yhtenäistä käsitystä siitä, mitä narratiivitutkimus on. Myöskin narratiivin määritelmät vaihtelevat tieteenalasta ja tutkimusnäkökulmasta riippuen. Hannu L.T. Heikkisen mukaan narratiivisuuden suomennokseksi on lopulta vakiintunut *kerronnallisuus*. (Riessman 1993, 17; Elliot 2005, 7; Kaarlenkaski 2012, 41; Heikkinen 2018, 171.)

³⁵ Toisessa aallossa keskityttiin tiettyssä kontekstissa käytettäviin emojiin. Kolmannessa aallossa tarkennetaan edelleen tarkastelua tietyn ryhmän kielenkäyttöön tiettyssä kontekstissa. (Helasvuo et al. 2014, 13-14)

³⁶ Tarinan arkkityyppejä on yritetty kuvata jo kauan (muun muassa Frye 1957). On ollut myös yrityksiä määritellä arkkityyppejä juonikuvioita (muun muassa Elsbree 1982). Venäläisen formalistin Proppin toiminnallisten yksikköjen analyysi venäläisissä kansantarinoissa on laajalti tunnettu (Propp 1968).

³⁷ Kertomuksen tutkimuksen historiasta enemmän esimerkiksi Samuli Häggin, Markku Lehtimäen ja Liisa Steinbyn toimittamassa teoksessa *Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2009.

Online dating sites provide a forum for people to act out normative expectations for desirable characteristics of men and women in courtship.

Lee Humphreys 2006

Ihmiset tulkitsevat ja muokkaavat kokemuksiaan ja elämäänsä muille kerrottujen ja muilta kuultujen kertomusten avulla. Kertomukset ovat yhteisen muistamisen välineitä. Oman elämän tarina upotetaan osaksi isomman yhteisön tarinaa. (Hinchman & Hinchman 1997, 1; Onnismaa 2008, 90.) Narratiiviin vaikuttavat sekä henkilökohtaiset että kulttuuriset konventiot³⁸. Deitti-ilmoitusten genre on ihmisille tuttu. Kaunokirjallisuus, elokuvateollisuus, sanoma- ja aikakauslehtiutuusointi vaikuttavat siihen, mitä deitti-ilmoitukseen oletetaan kuuluvan. Se, mikä on sopivaa kerrottavaksi tai mitä pitäisi kertoa, riippuu esikuvien lisäksi muista kulttuurisista malleista. Narratiivisen näkökulman mukaan voisi olettaa, että henkilöt juonellistaisivat deitti-ilmoituksen tekstiä sisällyttääkseen siihen aineksia, joita he olettavat tässä kontekstissa vaadittavan.

Deittiprofilissa kertoja määrittelee itsensä suhteessa nettideittailun kontekstiin ja konventioihin kertomalla sen, mikä hänestä on olennaista kumppaninhaussa. Tutkimusaineistoni on selkeästi kokoelma tiettyyn tarkoitukseen luoduista teksteistä, eikä esimerkiksi koostettu pitkästä haastattelurupeamasta. Deitti-ilmoituksen kertomus eroaa esimerkiksi elämäkerroista siinä, että siinä ei ole tarkoitus kertoa koko elämäntarinaa vaan ainoastaan olennaiset asiat tavoite huomioiden.

Se mikä kulttuuristen mallien teorialle ja narratiivitutkimukselle on yhteistä, on ajatus kielen keskeisestä merkityksestä ymmärryksen muotoutumisessa. Kun luetaan tarinaa, mielikuvituksen avulla siihen pystytään tuottamaan ympäröivää todellisuutta. Tämä vertautuu aikaisemmin mainitsemiini kulttuuriin odotuksiin ja tarinan aukkopaikkojen täydentämiseen. Deitti-profiiliteksteissäkin voi olla myös niin sanottuja *merkityksellisiä hiljaisuuksia* (katso Knuutila 2002), jotka lukija osaa täyttää mielessään. Lisäksi on muistettava, että deittiprofiili jo pituutensa puolesta ei koskaan voi kertoa kaikkea, aina jää aukkoja täytettäväksi. Varsinkin hyvinkin keskeiset arkea tai elämäkulkua järjestävät asiat voivat jäädä mainitsematta. Deittiprofiilit ovat aina tilannesidonnaisia tekstejä (vertaa Stark 2006, 89 ja Korhonen 2002, 64-65).

³⁸ Konventiolla tarkoitan vakiintunutta ilmaisun muotoa tietyssä konseptissa.

Narratiivien tutkimukseen on kohdennettu myös kritiikkiä. Voi olla johtopäätöksiä vinouttavaa käsitellä yksittäistä tarinaa ikään kuin se edustaisi koko tutkittavaa kulttuuria (D'Andrade 1995, 405). Tämän vuoksi onkin tärkeää tuoda esille teemoja, jotka nousevat useissa eri teksteissä esille. Narratiivisuus toimii tässä tutkimuksessa ainoastaan väljänä viitekehyksenä. Pyrin sen avulla kuvaamaan ja analysoimaan kertomuksia kokemusten ja merkitysten välittäjinä ja tuottajina (vertaa: Heikkinen 2001,129; Hägg 2010, 117–118; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 144-145). Kulttuurintutkimuksessa narratiivisuus käsitetään aina kulttuurin läpäisemänä ilmiönä. Sillä viitataan ihmisten tapaan hahmottaa omalle kulttuurille ominaisella tavalla tekstuaalisesti maailmaa, sekä tapaan representoida ja kommunikoida omaa identiteettiä (Kohler Riessman 2008, 3; Wertsch 2001; Squire 2008; Somers 1994; Kohler Riessmann 1993; Hall J. 1999). En käytä narratiivin käsitettä tutkimuksessani, vaan puhun kertomuksista ja teksteistä tai tavasta kertoa.

Kertomus³⁹ on kulttuurisesti kerrottu tarina. Kognitiivisen psykologian mukaan jokainen kulttuuri luo oman arkipsykologiansa, joka todentuu kertomuksissa. Kertomusten avulla arkipäivän kokemuksia jäsennetään ja luodaan normatiivisia merkitysrakenteita. Kertomusten samankaltaisuus voidaan selittää sillä, että ihmisten kokemukset ovat samankaltaisia, ja sillä, että on olemassa kulttuurisesti opitut tavat puhua tapahtumista ja sillä, että on olemassa erilaisia perustarinoita tai *mallitarinoita*. Jo lapsesta pitäen opitaan muun muassa mallioppimisen kautta kertomaan tietyllä tavalla (Phelan 2005, 8; Lipponen 1999, 49, 53; Bruner 1991; Hyvärinen 1998, 329; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 109).

Jokaisella kulttuurilla on omat kriteerinsä järkeenkäyvälle kerronnalle, ja myös sille, millaisia ovat kertomisen tavat. Tärkeää on kysyä, miksi tarina on kerrottu tietyllä tavalla (Stark 2006, 87; Riessmann 1993, 2). Mitään kertomusta ei rakenneta tyhjiössä vaan aina on kysymys asemoinnista: *kerrottaessa kerrotaan aina joillekin*. Yksilöiden kertomukset ovat suhteutettavissa yhteisön kertomuksiin siten, että jos halutaan ymmärtää yhteisöä tai yhteiskuntaa, on tärkeä löytää sen oikeutetut tarinat ja sen, miten ne ovat kehittyneet. (Czarniawska 2004, 5-6.) László puhuu yhteisöjen historiallisesti kristalloiduista tarinoista, jolla hän tarkoittaa sitä, että vaikka yksilöt voivat nähdä ne hieman eri näkökulmista, kulttuuri informoi omat jäsenensä siitä, mitkä ovat mahdolliset tarinanrajat tulkinnassa. (László 2008, 8.) Voidaan puhua myös normatiivisista mallitarinoista (Herzlich 1974). Ajatus mallitarinoista on helppo rinnastaa kognitiivisen antropologian skriptin käsitteeseen, jossa tietyt tapahtumat seuraavat toisiaan kulttuurisesti hyväksytyllä tavalla. Mallitarina on

³⁹ Kertomuksen tutkimuksen historiasta enemmän esimerkiksi Samuli Häggin, Markku Lehtimäen ja Liisa Steinbyn toimittamassa teoksessa *Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2009.

valmis kertomuksen muotti, käsikirjoitus, jota sekä kertojan että kertomuksen yleisön on helppo täyttää, koska se on kaikille tuttu. Mallitarinassa on tietynlainen juonenkulku, tietynlaiset henkilöt ja tietynlaiset henkilöasetelmat. (Mäkelä 2020, 38.)

Ennen tutustumista kognitiivisen antropologian käyttämiin tutkimusmenetelmiin sain omatoimisesti idean avainsanojen etsimiseen aineistosta satuttuani kirjastossa käydessäni näkemään esillä olleen Anna Wierzbickan teoksen nimen: *Understanding cultures through their key words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. Termi *key words* herätti uteliaisuuteni ja mielikuvitukseni. Wierzbickan teos oli paikoin hyvin kielitieteellinen, eikä siten suoraan omaan tutkimusympäristööni sovellettavissa. Wierzbickan perusajatus sen sijaan oli huomionarvoinen. Kirjassa lingvististä kulturologiaa tai lingvististä etnologiaa harjoittava Wierzbicka esittää, että *jokaisessa kulttuurissa on avainkonseptit, jotka ilmaistaan avainsanojen avulla*. Nämä avainsanat heijastavat kulttuurin ydinarvoja.

---

*A metaphor is a shift, a carrying over of a word from its
normal use to a new use*

Ivor Armstrong Richards 1929, 221

On väitetty, että arkipäiväiset asiat ovat vaikeimpia selittää verbaalisesti ja sen vuoksi käytetään *metaforia*, vertauskuvia. Metaforinen vertaus, jota käytetään tarpeeksi usein, ei enää kuulosta metaforalta, vaan siitä tulee todellisuutta. Metaforassa entuudestaan tuntematon selitetään rinnastamalla se johonkin jo tunnettuun. Metafora ei ole olemassa itsessään (kirjaimellinen tulkinta olisi absurdi) vaan ainoastaan tulkinnassa ja sen kautta. Puhutaan metaforisesta käänteestä (Ricoeur 2000, 92), jossa lause tulee mielekkääksi. Metaforalla tarkoitetaan sitä, että jokin asia ymmärretään toisen asian käsittein. Metafora tarkoittaa merkityksen siirtämistä asiasta toiseen. Esimerkiksi: elämä on matka. Elämällä ja matkalla on kummallakin oma skeemansa eli mallinsa, joiden sisällössä on tarpeeksi vastaavuutta, että metafora on toimiva. (Quinn 2005, 3, 4, 19; Lehtonen 1996, 40; Onikki 1992, 34-35; Nikanne 1992, 61-63; Savolainen 2021, 96)

Tutkimuksellisen esikuvani, kulttuuriantropologi Naomi Quinnin, aineistona olivat avioliittoa koskevat haastattelut. Tutkimustavoitteena hänellä oli analysoida tekstien rakennetta löytääkseen amerikkalaiseen avioliittoon liittyvät konseptit. Sen jälkeen hän tutki, kuinka nämä konseptit olivat sidoksissa toisiinsa, ja kuinka ne muodostivat kulttuurisen mallin. Mallin jakoivat myös taustaltaan erilaiset henkilöt. Puheen rakenteen, fraasien ja avainsanojen käytön lisäksi Quinn kiinnitti huomiota

metaforien käyttöön. Hänen aineistossaan avioliittoa pidettiin jonkinlaisena tuotteena, se oli jotain, jolla on ominaisuuksia kuten vahvuus ja se vaatii työtä toimiakseen. Joskus avioliitot ”*put together well*” kun jotkut ”*fall apart*” kuten koneet. Quinn huomasi, että ihmiset puhuivat hämmästyksestään avioliiton purkautumiseen sanomalla, että he luulivat avioliiton olleen ”*like the rock of Gibraltar*” tai ”*nailed in cement*”. Näitä ilmauksia käytettiin, koska sanojat olettivat, että kuulijat tietävät, että sementti ja Gibraltarin kallio ovat asioita, jotka kestävät ikuisesti. Quinn pystyi luokittelemaan sadat metaforat korpuksessaan lopulta vain kahdeksaan suurempaan teemaan (*lastingness, sharedness, compatibility, mutual benefit, difficulty, effort, succes (or failure)* ja *risk of failure*). (Quinn 1997.)

Metaforissa ei ole kyse vain konventionaalisesta kielestä vaan myös konventionaalisesta ajattelusta. Näin ollen metafora voi kertoa jotain kulttuurin konventioista, esimerkiksi onko jokin asia sallittu vai ei. (Lakoff 1990, 47). Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut metaforista, joita käytetään nettideittailun kontekstissa koskien parisuhdetta, sukupuolirooleja tai nettideittailua yleensä. Kulttuurisia malleja tutkiessani metaforien lisäksi tutkin myös tekstissä esiintyvää toistoa.

Tarkastelen aineistoani myös retorisesti. Deittiprofiilien tekstit on aina kirjoitettu tietty kohdeyleisö mielessä, ne on suunnattu nimenomaan vastaanottajalle ja tehty vaikuttamistarkoituksessa. Retorisen lukutavan ulottuvuuksia ovat erottelujen ja rinnastusten tunnistaminen, sekä myös metaforien tutkimus (esim. Labov 1972, Siikala 1984, Hyvärinen 1998, 323–329; Savolainen 2021). Palaan tähän luvussa 5.

-- sitä mitä on kaikkialla, ei tavallisesti panna lainkaan merkille. Usein kaikkein tavallisin on samalla kaikkein vähiten tunnettua. Elämme keskellä toisten ihmisten luomia merkityksiä, jotka otamme suurelta osin annettuina.

Mikko Lehtonen 1996, 13

Merkitys muodostuu tekstien, kontekstien ja lukijoiden keskinäisissä suhteissa. Esimerkiksi mainostajat eivät myy ensisijaisesti tarpeellisia tuotteita, vaan tiettyjä tavaroita ostamalla ostetaan erilaisia identiteettejä. Teksteillä ei ole ”valmiita” merkityksiä vaan ne saavat niitä. Tekstien lukeminen on aktiivista merkityksien antamista. Yhtäkään tekstiä ei voi koskaan lukea muuten kuin suhteessa toisiin teksteihin. Mikään teksti ei viittaa ”todellisuuteen” vaan kaikkiin muihin kulttuurin teksteihin. Kaikki kielelliset piirteet, joiden avulla tekstit voivat merkitä lukijoilleen jotain, ovat sidoksissa lukijoiden ennakkotietoon. (Lehtonen 1996.)

Merkitykset ovat sosiaalisen järjestelmän ominaisuuksia, jotka laajentuvat yli yksilön tietoisuuden. Puhutaan *intersubjektiivisuudesta*⁴⁰. Normatiivinen merkityksenmuodostustapa määrittää sen, mikä on sopivaa ja mikä poikkeavaa tietyssä kulttuurissa. Kertomukset, kuten myytit tai legendat, vahvistavat näitä tapoja. Kertomukset ovat tärkeitä kulttuurisen identiteetin vahvistajia. Suomalaisilla näitä ovat esimerkiksi talvisodasta kertovat tarinat (Lipponen 1999, 62-3.)

Yksittäiset merkityksenannot rakentuvat kulttuurissa vallitsevien toimintatapojen mukaan. Merkitysten tasoja ovat Siljanderin ja Karjalaisen (1993) mallin (**taulukko 1**) mukaisesti yksilöllisiä, yhteisöllisiä ja universaaleja, sekä kaikissa tapauksissa joko tiedostettuja tai tiedostamattomia. Mallit eivät ole ehdottomia tai joustamattomia. Kun tutkin profiilitekstin ilmitasoa, tutkin yksilöllisiä ja tiedostettuja asioita kuten tunteet, tavoitteet ja uskomukset, joita on kirjoitettu näkyviin. Eniten painoa laitan yhteisöllisen ja tiedostetun merkitystason tutkimiseen eli tiedostetulla tasolla nämä ovat yhteisön rooliodotukset, normit ja ihanteet. Se mitä kulttuurisen mallin idean takana on, on löytää yhteisöllinen ja tiedostamaton merkitystaso, joka pitää sisällään yhteisön vakiintuneet toimintarakenteet ja toiminnan piilevät säännöt. Universaali yhteisöllinen merkitystaso ylittää yksittäisen kulttuurisen yhteisön merkitystasot. Tiedostettu taso sisältää yleisiä tiedostettuja ideoita kuten moraali ja tiedostamattomalla tasolla kyseessä ovat yleispätevät sääntöjärjestelmät, joita noudatetaan.

Taulukko 1. Merkityksen tasot Siljanderin ja Karjalaisen mukaan (1993,86), yksinkertaistettu malli.

	Tiedostettu	Tiedostamaton
Yksilöllinen	tiedostetut tunteet, tavoitteet, uskomukset	piilotajunta
Yhteisöllinen	yhteisön rooliodotukset, normit, ihanteet, moraali	yhteisön rutinoituneet toimintarakenteet, perusmyytit, toiminnan piilevät säännöt
Universaali yhteisöllinen	yleispätevät tiedostetut ideat ja moraali	yleispätevät generatiiviset sääntöjärjestelmät

⁴⁰ Intersubjektiivisuus tarkoittaa sitä, että ihmisten välinen vuorovaikutus ja ymmärrys perustuu yhteiseen käsitykseen siitä, miten kieltä käytetään (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 57).

Tekstualisaatio ja teoritietoinen lähiluku

Antropologisesta näkökulmasta on olemassa kahdenlaista tekstianalyysia: lingvistinen traditio, jossa teksti on itsessään analyysin kohde ja sosiologinen traditio, jossa teksti nähdään ikkunana ihmisen kokemuksiin (esimerkiksi sisällönanalyysi tai skeema-analyysi). Skeema-analyysi pohjautuu sekä lingvistiseen että sosiologiseen perinteeseen. Siinä kiinnitetään huomiota paralingvistisiin piirteisiin kuten metaforiin, toistoon, vaihdoksiin ja taukoihin. Noudatan enemmän sosiologista traditiota, koska tutkin tekstiä enemmän kertomuksen tasolla. Lopulta pyrin kiinnittämään huomiota laajempiin kokonaisuuksiin.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kielellisyyttä adjektiiveja laajemmin. Perinteisesti kulttuurintutkimuksessa aineisto on kerätty teemahaastatteluilla eikä strukturoiduilla kyselylomakkeilla, koska käsitteiden merkitysyhteydet pääsevät parhaiten esiin vapaammassa kertomuksissa (Kamppinen et al 2001, 177). Pidän nettideittiprofiilien vapaata tekstikenttää tällaisena ei-strukturoituna aineiston osana, jonka suhteen erityisesti on tarkoitus harjoittaa sisällönanalyysia. Kun puhun jatkossa profiilitekstistä, tarkoitan sillä tätä vapaan tekstikentän sisältöä. On väitetty, että kirjoitetut aineistot voivat olla emotionaalisesti tiheämpiä kuin haastattelulla saadut aineistot, koska haastattelutilanteissa tunteiden ilmaisua kontrolloivat sosiaaliset normit (Silvasti 2001, 51-52). Väitän, että myös kirjoitettua aineistoa kontrolloivat sosiaaliset normit, joskin erilaiset, esimerkiksi juuri genretietämys.

Aineistolla on oletettu lukijakunta, niin sanottu kohdeyleisö, koska deittiprofiili on tehty luettavaksi. Tutkimalla ainoastaan itse viestiä pyrin analysoimaan lähettäjän merkityksenmuodostusprosessia. Päädyin tähän ratkaisuun, koska lähtökohta-teoriani mukaan toimimme pitkälti tiedostamattomien ja opittujen mallien kautta. On epätodennäköistä, että profiilitekstien kirjoittajat pystyisivät itse analysoimaan, miten he päätyivät tiettyyn sanavalintaan tai mihin he assosioivat tietyt fraasit. Siksi analyysini on tutkijan suorittamaa tulkintaa, jossa auttaa eniten se, että olen saman kulttuurin jäsen ja myös se, että nettideittailun konteksti on minulle tuttu.

Teksti on perusteltua nähdä merkityskokonaisuutena. Tekstin voidaan määritellä sen lisäksi olevan ilmaisua, jolla on päämäärä. Merkitykset ovat tietoisesti tehtyjä valintoja, joiden tulkinta on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Myös kontekstilla on väliä. Konteksti ja teksti täydentävät ja selittävät toisiaan. (Heikkinen 2009, 7-3; Halliday & Hasan 1989, 10-11; Halliday 1977, 193-195; Lyytikäinen 1998, 84; Heikkinen 2020.) Kun puhutaan tekstistä, tulee määritellä, mitä tekstillä tarkoitetaan. Mediatutkimuksessa tai kirjallisuustieteissä tekstillä voidaan käsittää myös elokuvaa, romaania, televisio-ohjelmaa tai lehtiartikkeliä. Vaikka netti on leimallisesti monimediainen, kaikesta sen sisällöstä käytetään yleisesti termiä ”teksti” (Barton & Lee 2013, 25; Paasonen 2013, 37; Heikkinen 2020). *Tekstualisaatio* tarkoittaa sitä, että kaikki aineiston osat nähdään teksteinä, kuin ne

olisivat tekstejä (muun muassa Kupiainen 2017, 26). Tekstualisaation ajatus vie myös siihen, että kaikkia osia kohdellaan samanarvoisina.

Lukutavalla tarkoitetaan tilaa, joka saa tutkijan näkemään aineiston tietynlaisena. Se miten aineistosta saadaan merkityksiä, on riippuvainen siitä, miten niitä luetaan ja suhteutetaan muihin teksteihin. Lukutapa viittaa sekä aineistolle esitettyihin kysymyksiin, että tapaan, joilla kysymyksiin pyritään vastaamaan. (Hyvärinen 1998, 311.) Tarkastelen tekstejä kertomuksina, joissa kirjoittajat tuovat esille asiaansa samalla käyttäen kulttuurisen kerronnan malleja ja joissa on myös mahdollista luoda kuvitteellisia maailmoja. Ihmiset rakentavat kertomuksia vuorovaikutuksessa heille tarjottujen kertomusmallien kanssa – mitä tahansa kertomusta ei voi esittää missä tahansa. *Lähiluennassa* viitataan ”läheltä” lukemiseen eli se tarkoittaa kirjoituksellisen kokonaisuuden lukemista. Joka taas tarkoittaa sitä, että lähiluvun kohteeksi voi ottaa vain tarpeeksi lyhyen tekstin. Analysoitava teksti muodostaa kokonaisuuden, merkitysjärjestelmän. Lähiluku tarkoittaa myös sitä, että teksti tulee lukea moneen kertaan. (Pöysä 2015, 28-30.)

Lähilukiessa aineistot tulee tulkita suhteessa laajempiin konteksteihin. (Uotinen 2005, 97.) *Konteksti* voi olla kerrontatilanne (tilannekonteksti), kertomuksen paikka diskurssissa (kieli- tai puhekonteksti) tai koko se kehys, jossa kertomus esitetään (kulttuurikonteksti). Tulkintakontekstilla tarkoitetaan niitä vihjeitä, joiden perusteella lukija tajuaa tai täydentää mielessään kertomusta. Mitä lähempänä kertoja ja lukija ovat sosiaalisesti ja kulttuurisesti toisiaan (tiheäkontekstinen tieto), sitä vähemmän tarvitaan eksplisiittistä informaatiota tulkinnan tekoon (vähäkontekstinen tieto). (Aro 1996, 48-49.) Kontekstit eivät ole staattisia ”taustoja” vaan vaikuttavat aktiivisesti siihen, mitä konventioita kirjoittajilla on käytettävänä ja kuinka lukijat osaavat kohdata tekstin (Lehtonen 1996, 160). Tekstitietoisuuden merkitys korostuu varsinkin omassa tutkimuksessani, jossa kontekstiksi voi määrittää kumppanin haun kontekstin. Lisäksi tekstin julkaisualusta luo sosiokulttuurisen kontekstin, jossa on tietty tapa viestiä. Nämä kaksi kontekstia yhdistää tekstilajikonteksti, jossa kysymys on nettideittiprofiilista.

Lähiluvussa tekstejä paitsi kontekstualisoidaan, niihin sovelletaan myös erilaisia teoreettisia lähtökohtia. Puhutaan esimerkiksi *teoreettisesti informoidusta lähiluvusta*. Se tarkoittaa sitä, että lukeminen on jonkin teoreettisen näkökulman kautta jäsentyvää toimintaa. (Hatakka 2011, 78; Kaarlenkaski 2012, 140; Pöysä 2015, 33; Kajander 2020) Itse käytän termiä *teoriatietoinen lähiluku*, jolla tarkoitan sitä, että käyn läpi aineistoa pitäen mielessä teoreettisen lähtökohdan. Käytännössä asiasanoitan, kategorisoin ja teemoittelen. Lähiluku ei ole valmis metodi vaan jokainen tutkija muokkaa siitä omanalaisensa. Tutkija itse ja hänen intuiionsa ovat sen tärkeimmät välineet. (Uotinen 2005, 101, 104; Kaarlenkaski 2012, 141.)

Kun tutkija on itse osa tutkittavaa kulttuuria, tulee pyrkiä *dekonstruktiiiviseen lukutapaan*. Se tarkoittaa sitä, että ensin avataan ja puretaan tutkittavaa tekstiä ja

tarkastellaan sitä. Käytännössä tulee tehdä itselleen näkyväksi ja problematisoida ne asiat, joita pitää luonnollisina ja itsestään selvinä. Tarkoituksena on havaita omat rajoittuneet asenteet ja pyrkiä ajattelemaan uudella tavalla. (Taguchi 2006.)

Lukutapaani vaikuttavat aikaisempi tietämykseni ja miellelyhtymäni, käsitykset profiilitekstistä, käsitykset nettideittailusta ja siihen liitetyistä julkisistakin mielikuvista, tekstien sisältämät viittaukset ulkopuoliseen maailmaan, intertekstuaaliset viittaukset ja tekstien herättämät henkilökohtaiset miellelyhtymät, sekä tietysti omat kokemukset yksinäisyydestä, kumppaninkaipuusta, tarpeesta parisuhteeseen. Tämän vuoksi tutkijan itsereflektiivisyys saa vahvan painotuksen. Sisällönanalyysi mahdollistaa yleiskuvan, eli toistuvien teemojen, tyylien ja elementtien erittelyn. Lähiluku taas tuo esiin erityisyyksiä, mutta on työläs menetelmä. Käytän tutkimusaineistoni suhteen molempia menetelmiä.

Kun aineistolähtöisessä analyysissä teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta käsin, teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä ne tuodaan esiin valmiina, ilmiöstä jo” tiedettyinä”. Teorialähtöisessä analyysitavassa aineiston analyysin luokittelu perustuu aikaisempaan viitekehukseen, eli sitä ohjaa teema tai käsittekartta. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 116.) Tutkimusaineistossani tietynlainen käsittekartta on toki valmiina (mallit – skeemat – skriptit), mutta suoraan ei ole valmiina kehikkoa, johon voisin aineistoa sovittaa. Määrittelen lähestymistapani niin, että kyse on osin teorialähtöisestä, mutta myös aineistolähtöisestä analyysistä tietyn varauksin – siksi puhun teoratietoisesta lähiluvusta. Humanistiselle laadulliselle tutkimukselle ominaista on, ettei tutkimuksissa pitäydytä alkuasetelmissa, vaan tutkimus kehittyy koko ajan kasautuvan uuden tiedon myötä (vertaa: Heikkinen 2002, 20).

Intertekstuaalisuuden (Kristevan nimeämä vuonna 1980, Bakhtinin teoretisoima vuonna 1981) eli tekstienvälisyyden pohja-ajatus on se, että kaikki tekstit ovat yhteydessä toisiinsa. Fairclough (1992, 47, 85, 124) on jakanut intertekstuaaliset suhteet näkyvään tekstienvälisyyteen (*manifest intertextuality*) jossa viittaus toiseen tekstiin on ilmeistä ja konstituoivaan tekstienvälisyyteen (*constitutive intertextuality*), jossa toisessa tekstissä on tarkemmin tarkasteltaessa näkyvissä toisten tekstilajien konventioita. Vesa Heikkinen käyttää termejä avoin (sitaatti tai referointi) ja perustava intertekstuaalisuus (tekstin suhteet muihin teksteihin tai muihin genreihin). (Heikkinen 2020.) Kun kirjoittaja tuottaa tekstiä, se pohjaa aina siihen mitä hän on kokenut, lukenut ja kuullut. Lukija lukee tätä tekstiä oman ymmärryksensä valossa. Intertekstuaalisuus korostaa aina vuorovaikutusta. Intertekstuaalinen näkökulma teksteihin tarkoittaa yksinkertaisimmillaan sitä, että tekstejä tarkastellaan suhteessa toisiinsa. Intertekstuaalisuutta on tutkittu yleensä joko niin, että on nostettu tekstistä esiin toisten tekstien esiintuomisen ja merkitsemisen tapoja. Toinen tapa on tutkia sitä, miten tekstit ja tulkinnat nojaavat yhteisön konventioihin. Tekstit tulkitaan aina suhteessa joihinkin niitä edeltäviin

teksteihin ja suhteessa lukijan elämäkokemukseen ja -tilanteeseen. (Tarkka 1993, 171, Bakhtin 1981; 1986, 69, 91; Solin 2006, 73; Gordon 2023.)

Intermediaalisuus (medioidenvälisyys) määritellään intertekstuaalisuuden alalajiksi ja se korostaa medioiden välisen vuorovaikutteisuuden lisäksi myös niiden välillä vallitsevia sisällöllisiä ja rakenteellisia viittauksia (Piippo et al. 2016, 256). Intermediaalisuudessa mediatyyppien väliset erot kurotaan umpeen muunlaisella samankaltaisuudella. Intermediaaliset vihjeet ovat usein hyvin tunnistettavia ilman että henkilöt olisivat tutustuneet intermediaalisuuden teoreettisiin lähtökohtiin. (Bruhn & Schirmacher 2022, 3.) Esimerkiksi internetissä kiertävät meemit⁴¹ toimivat tämän tunnistettavuuden kautta. Media-käsite on myös useampitasoinen ja sen merkitys vaihtelee kontekstista riippuen. Media sanana voi tarkoittaa joko yleisesti viestinnän alaa, tiettyä viestintävälinettä (televisio, radio, sanomalehdet, internet) tai tiettyä viestimuotoa (teksti, kuva, ääni). Termistä media on johdettu medioitumisen käsite, jolloin tarkoitetaan mediavälitteistä vuorovaikutusta, erotuksena suorasta vuorovaikutuksesta. (Nieminen & Panti 2009.) Koska käsittelen deittiprofiileja tekstualisaation kautta, jolloin näen kaikki profiilin osat samanarvoisina teksteinä, en käytä intermediaalisuuden käsitettä vaan tyydyn intertekstuaalisuuden käsitteeseen.

Usein ajatellaan, että samassa tekstilajissa, tässä tapauksessa deittiprofilissa, teksti rakentuu tietyllä tavalla. Tekstin luokittelun ongelma on kuitenkin siinä, että mikään ei koskaan toistu ihan samanlaisena. Ihmisellä on kuitenkin taipumus luokitella *riittävän samanlaiset* yhteen. (Shore & Mäntynen 2006, 11.) Tämä rinnastuu ajatukseen skeemasta: on täytettävä tietyt pakolliset kriteerit, että polkupyörän tunnistaa polkupyöräksi. Kun tutkitaan tekstilajin skemaattista rakennepotentiaalia (*GSP generic structure potential*), tarkastellaan sitä, millaisia rakenteellisia osia tiettyä tekstilajia edustavat tekstit voivat sisältää tai mitä ne tavallisesti sisältävät. Tekstilajissa on *välttämättömät rakenneosat* (*elements of structure*), jotka siinä on pakko olla, että ne kuuluisivat tähän lajiin, sekä *valinnaisia osia*, jotka ovat mahdollisia, mutta eivät välttämättömiä. Välttämättömät elementit nimenomaan määrittelevät tekstilajin johon teksti kuuluu. (Hasan 1989; Mäntynen 2006, 48.) Suomalaisen avioliiton diskursseja väitöskirjassaan luokitellut Mari Hatakka löysi viisi puhetapaa, jotka aineiston kirjoittajat, iästä ja sukupuolesta riippumatta, jakoivat keskenään. Tarpeeksi samankaltaisuuksia tekstissä löytyi siten, että hän pystyi puhumaan romanttisesta, populaaritieteellisestä, kristillisestä, yhteiskunnallisesta, sekä kansanperinteen diskurssista. (Hatakka 2011.) Kun tekstin yhteydessä on puhuttu skeemasta, on se yleensä viitannut prototyyppiseen malliin, jolla tekstit rakentuvat (Mäntynen 2006, 63).

⁴¹ Meemi on yksittäinen kulttuurinen sisältö, kulttuurinen idea, joka pyrkii monistumaan ja leviämään ihmisten välillä kopioinnin ja matkimisen kautta (Vainikka 2016).

3.2 Tutkija pe(i)lissä: tutkijarefleksiivisyydestä

Tutkijan ja lukijan välillä vallitsee ikuinen kommunikaation ongelma. Ja tutkijan vastuuta lisää tieto, että ongelman ratkaisu on vain hänen käsissään.

Lauri Honko 1980, 77

Kulttuuri-ilmiöt nähdään symboleina, joiden merkityksiä ”lukemalla” voidaan ymmärtää tutkittavaa kulttuuria. Näitä symboleita tulkitaan julkisesti jaettujen koodien tai merkitysjärjestelmien kautta. (Geertz 1973.) Kulttuuristen mallien tutkiminen on huomattavan subjektiivista, koska se on riippuvainen tutkijasta, hänen persoonastaan ja kulttuurisesta tietämyksestään. Tutkijan tulkinnoilla on suuri merkitys. Siksi onkin hyödyllistä, että tutkija itse kuuluu myös tutkittavan kulttuurin piiriin. Miten muuten hän esimerkiksi pystyisi tunnistamaan intertekstuaalisia tai -mediaalisia piirteitä? Tämän vuoksi tutkijarefleksiivisyyden painottaminen eli omien päätelmien perusteleva ja ajatuskulkujen kuvaaminen on olennaista.

Paikantumisen käsite viittaa siihen, että tieto on aina aikaan, paikkaan ja henkilöön sidottua. (Refleksiivisessä) antropologiassa puhutaan refleksiivisestä paikantumisesta, joka tarkoittaa sitä, että tutkija kertoo tutkimukseensa ja tulkintoihinsa vaikuttavista tekijöistä. Refleksiivisyys lähtee liikkeelle aina tutkijan oman position analyttisestä kartoittamisesta. Positiolla tarkoitetaan asemaa sosiaalisissa suhteissa, hierarkioissa ja kulttuurisissa merkityksenantosysteemeissä. Niitä määrittävät muun muassa ikä, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen ja luokka-asema. Asemoitumisen lisäksi näkyväksi olisi tehtävä tutkijan sosiaaliset, poliittiset ja henkilökohtaiset intressit ja oletukset, jopa tunteet. Paikantuminen tarkoittaa sitä, *mistä positioista tutkija katsoo kohdettaan*: millainen on tutkijan tieteelliseen kenttään sijoittuminen, teoreettiset valinnat ja millaisia tekijöitä liittyy tutkijan persoonaan – esimerkiksi miten tutkija kokee tutkimusympäristönsä ja käytäntönsä. (Rastas 2005, 94; Gillies & Alldred 2002, 39–40; Kaarlenkaski 2012, 34–35; Gould 2016, 25, 28; Kleinman & Copp 1993; Högbäck & Aaltonen 2015, 13; Jauhki et al. 2022, 134.)

Koska koulutustaustani on kulttuuriantropologiassa, miellän kenttätöiden olennaiseksi osaksi tutkimusta. Vaikkakaan tutkiessani verkkomaailmaa en harjoita kenttätöitä sen perinteisessä antropologisessa mielessä. Sosiologi ja antropologi Charlotte Aull Davies on käsitellyt kriittisesti tutkijapositionia ja hänellä on mieleen jäävän vahvat käsitykset siitä, kuinka asioiden tulisi olla. Vaikka Daviesin julkaisu *Reflexive Ethnography* on vuodelta 2008, se on sen verran hyvin lunastanut

paikkansa klassikkona, että sitä on käytetty esimerkiksi vuosina 2014 (Fingeroos & Jouhki), 2015 (Lindh), 2022 (Hänninen et al.) ja 2023 (Heikkilä). Erittellenkin nyt joukon jatkona omaa lähestymistapaani Daviesin väitteisiin peilaten.

Davies viittaa etnografia-termillä sekä metodologiaan että kirjoitettuun valmiiseen tutkimukseen. Daviesin määrittelee etnografian tutkimusprosessiksi, joka perustuu kenttätöölle, jossa käytetään pääasiassa laadullisia tutkimusmenetelmiä ja johon kuuluu tutkittavien elämän seuraaminen pitkän aikaa. Tutkimuksen lopuksi kirjoitettu etnografia muodostuu kenttätökokemuksesta, jossa korostuu kenttätöön yksityiskohtainen kuvailu. Davies myös toteaa, että internetissä suoritettava etnografia ei yleensä täytä pitkäkestoisen tutkimuksen vaatimusta. (Davies 2008, 4-5.) Tässä tutkimuksessa ei seuratakaan ihmisten elämää pitkän aikaa vaan ajallisesti elämästä näkyy vain hetkellinen välähdys, joka profiiliteksteihin on taltioitu. Tähän välähdykseen sisältyvät juuri senhetkiset ajatukset parisuhteesta ja tämä ajatus voi hyvinkin muuttua toisenlaiseksi ajan kuluessa. Kenttätöön yksityiskohtainen kuvailu ei ole suuressa roolissa omassa tutkimuksessani, joskin pyrin kuvailemaan tekemäni valinnat ja ratkaisut.

Antropologian haasteena on se, että tutkija ei lähesty tutkittavaa kulttuuria sen omilla ehdoilla, vaan tutkijan päässä on valmiina hänen omaan kulttuuriseen yhteisönsä liittyvä malli, sillä tutkijakin on aina kulttuurinsa tuote. On mahdotonta nousta kaiken sen subjektiivisuuden yläpuolelle, mitä tutkija henkilönä ja persoonana edustaa. Sen vuoksi tutkijan asema, positio, ja hänen lähtökohtansa on tuotava mahdollisimman hyvin esille. Refleksiivisyys tarkoittaa sen selkeyttämistä, miten tutkijan ominaisuudet muovaavat tiedontuotantoa niin aineistonkeruun kuin tulkinnan suhteen. (Gould 2016, 9, 27)

Verkkoympäristössä tutkimusta tekevä ei voi useinkaan väittää tutkivansa tarkasti rajattua, tarkasti määriteltyä, maantieteellisesti rajattua sosiaalista ryhmää – johon etnografinen tutkimus on pitkään assosioitunut. Mutta tutkimuskäytännöt eivät myöskään voi olla stabiileja. Toinen etnografian peruselementtejä pitkäaikaisuuden lisäksi on Daviesin mukaan tutkittavan ja tutkijan suhteen syvälinen taso. Davies epäilee, voiko internetissä edes saavuttaa esimerkiksi tasa-arvoista asetelmaa, jossa tutkija ei johdattele. Tutkijalla kun on aina paljon vahvempi asema kuin tutkittavilla ja mahdollisuus tulkintoillaan myös ohittaa informanttien oma käsitys asioista. Valtakysymys ei koske vain tutkimuskysymyksen tai -kohteen määrittelyä, vaan sen olisi seurattava mukana koko tutkimusprosessin ajan. Tutkijan tulisi olla avoin ja rehellinen omista valinnoistaan, arvoistaan, asenteistaan ja oletuksistaan sekä tutkittavia että tutkimusraporttia lukevaa yleisöä kohtaan. (Davies 2008, 151, 153; Högbäck & Aaltonen 2015, 16-17; Tuomi & Sarajärvi 2006, 122; Gould 2016, 31; Lindh 2015, 49.)

Kun tutkii tekstejä, ei tutkija kohtaa kirjoittajia eikä synny ihmisten välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutus on tutkijan ja tekstin välistä ja tulkinnat tapahtuvat

tekstejä lukemalla. Tutkimusasetelmassani valta on yksin tutkijalla, se lienee kiistatonta. Monet nettideittaajat eivät ole kertakäyttäjiä vaan kokeilevat useamman kerran. Voi siis olettaa, että jokainen käyttäjä vähitellen oppii kirjoittamattomat pelisäännöt siitä, kuinka profiileja paitsi tehdään, myös luetaan. Tutkija lukee niitä paljon. Hän oppii tulkitsemaan niitä pitkälti samalla tavalla kuin varsinaiset käyttäjät, jotka lukevat ja kirjoittavat niitä paljon. Näin tutkija myös harjaantuu lukemaan kontekstiin kuuluvia piilomerkityksiä. Voisiko yksinvalta vähentyä samaistumisen kautta?

Edelleen Davies uskoo, että internetistä löytyvää tietoa ei voi verrata havaintoihin, joita tehdään verkon ulkopuolella missä tahansa julkisessa tilassa. Internetissä suoritettava etnografinen tutkimus on Daviesin mukaan myös yleensä tekstikeskeistä. Hän on huolissaan siitä, miten muut, ei-verbaaliset viestit, välittyvät. Hänen mielestään hymiöt eivät ole tarpeeksi rikkaita ilmentämään eleitä. Davies on huolestunut myös verkkoidentiteetin mahdollisesta valheellisyydestä. Joskin hän myöntää, että identiteettimanipulaatio voi olla yhtä yleistä verkossa kuin verkon ulkopuolella. Tai sitten verkkoidentiteetin tutkimuksessa voidaan nähdä identiteetti monimuotoisena. Henkilöllä voi olla useita identiteettejä, joita ilmaistaan eri tavoilla eri konteksteissa. (Davies 2008, 154, 167.) Myönnän täysin useamman roolin mahdollisuuden. Mutta väitän, että nettideittailun ja kumppaninhaun konteksti rajaa sen roolin, jossa aineistoni henkilöt netissä toimivat. Davisin kriittiset ajatukset on kirjoitettu ennen nettimaailman visuaalista nousua. Mahdollisella valheellisyydellä ei tässä tutkimuksessa ole merkitystä, koska mielenkiinto on laajemmista rakenteista eli siinä, mitkä asiat olennaisina osina kuuluvat tähän nettideittailun (vertaa polkupyörän) ajatukseen.

Refleksiivisyydellä on etnografiassa suuri merkitys. Intensiivisen kenttätyön aikana on usein mahdotonta erottaa työ- ja vapaa-ajan minää. Etnografinen refleksiivisyys on henkilökohtaista eikä sen harjoittamisessa koskaan voi olla täydellinen. (Gould 2016, 15.) On vallalla ajatus, jonka mukaan tutkittavia kulttuureja ei voi pelkästään havainnoida tai lukea vaan ne täytyy kokea (Lindh 2015, 48). Kyllä, luin tunne mukana aineistoni profiilitekstejä. Osin samalla tavalla kuin yleisö, jolle ne oli kohdennettu, odottaen ja uteliaana, osin tutkijan näkökulmasta, kiinnittäen huomiota tiettyihin sanontoihin, sisällön rakenteeseen. Jokaisen profiilin jälkeen mietin mikä oli se sävy, jolla teksti oli kirjoitettu, miten voin sitä luonnehtia, mitä se minussa herätti. Näitä asioita kirjatessani en ollut varma, miten hyödyntäisin näitä tuntemuksia. Ovathan nekin myös vaihtelevia, luin niitä eri päivinä eri tilanteissa ja eri viireysasteella. Reflektio liittyy myös sanontaan tutkijasta tutkimuksensa työkaluna.

Etnografian tekeminen on ymmärrettävä myös prosessiksi, johon tutkimustekstin kirjoittaminen, tutkijan oma persoona ja prosessin aikana tehtävät valinnat ja rajaukset kuuluvat olennaisina osina. Etnografisen tutkimuksen tieteellisyysarvo ei

perustu siihen, että joku toinen tutkija saisi samasta aineistosta samoja tuloksia. Reflektion tarkoitus onkin, että se avaa tutkimusprosessiin vaikuttaneita tekijöitä ulkopuolisille myös metodologisten ja muiden valintojen osalta. Refleksiivisyyteen kuuluu tutkijan ominaisuuksien ja odotusten lisäksi myös tutkimuksen etiikan pohtiminen. Vaikka eettinen sääntö on tehdä itsensä näkyväksi tutkijana, Daviesin mukaan se horjuttaa tutkijan omaa auktoriteettia, niin että tulkinnoista tulee näkyvästi subjektiivisia (Davies 2008, 16). Refleksiivisyys on laajempaa ja systemaattisempaa kuin kriittinen ajattelu, ja refleksiivisyys viittaa erityisesti oman toiminnan olettamusten kyseenalaistamiseen. Siinä tutkijan reflektio kohdistuu tutkimuksen tekemisen perusteisiin tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. Refleksiivisyys on siis tutkimuksellisen ajattelun ja käytäntöjen arvioimista, jonka päämääränä on tuottaa kontekstietoista ja eettisesti kestävää tutkimusta. (Fingeroos 2003; Högbacka & Aaltonen 2015, 13, 16; Gould 2016, 36)

Davies tuomitsee vahvasti etnografian, joka on tirkistelijän roolissa (*lurker*) eli ainoastaan havainnoi mutta ei osallistu ja joka tutkijana tekee tulkintoja, jotka eivät välttämättä saa haastateltaviensa hyväksyntää. (Davies 2008, 156.) Tässä täytyy kuitenkin muistaa tutkimuskohteen luonne. Tässä tutkimuksessa en tutki dynaamista elävää yhteisöä, en ole jäsenten kesken julkisesti vuorovaikutuksessa eikä heidän kanssaan olisi edes mahdollista muodostua syvällistä pitkäaikaista tutkimussuhdetta. Davies painottaa sitä, että tutkijuutta tulee verkossa toimiessa koko ajan tuoda esille (Davies 2008 168). Tämä ei ollut omalla kohdallani mahdollista, sillä tutkimuskohteeni ei ollut ihmisistä muodostunut yhteisö vaan kokoelma tekstejä. Etiikan tarkoituksena on aina informanttien kunnioittaminen. Siihen pyrin minäkin. Palaan tutkimusetiikkaan vielä luvussa 4.1.

Hänninen ja Turtiainen ovat määritelleet *digitaalista etnografiaa*. Se on tyypillisesti multimodaalista, sillä vaikka monet tutkimuskohteet perustuvat tekstipohjaiseen kommunikaatioon, niihin liittyy vaihtelevissa määrin kuvia, ääntä ja videota (Hänninen & Turtiainen 2022, 60). Vaikka on olemassa myös esimerkiksi *virtuaali-etnografian* (Hine 2015) käsite⁴², päätin, etten tässä tutkimuksessa käytä myöskään etnografia-käsitettä.⁴³ En identifioi itseäni etnografiksi. Teen digitaalisen kulttuurin tutkimusta, jolla on tietyt yhteydet etnografiseen tutkimusperinteeseen.

⁴² Lisäksi verkossa toteutettavaan etnografiaan liitetään sellaisia etuliitteitä kuin online, verkko-, internet- tai kyber-. On myös netnografia (Hänninen&Turtiainen 2022, 161).

⁴³ Etnografialla on lukuisia eri määritelmiä, niistä lisää esimerkiksi: Kwame Harrison 2018.

---

*In reflexivity boundaries between subject and object
disappear.*

Charlotte Aull Davies 2008, 5

Tutkijarefleksiiivisyuden esiin nostaminen koetaan tärkeäksi, koska jokaisella tutkijalla on jonkinlainen suhde tutkimuskohteeseensa. Tutkija on aina osa tutkimaansa sosiaalista maailmaa Humanistisissa tutkimuksissa se väistämättä vaikuttaa valintoihin ja tulkintoihin. Etenkin tutkijan asemoiminen nähdään olennaiseksi silloin kun tutkimuskohde on tutkijalle läheinen. Refleksiiivisyuden hyöty on siinä, että se auttaa ymmärtämään tutkimusvälinettä, omaa kulttuurisesti paikantunutta tutkijaminää. Epäonnistuessaan tutkijarefleksiiivisyys tuottaa ”tutkijan oman navan ympärillä pyörivää kohinaa ja jaarittelua, joka ei vie tutkimusta eteenpäin” (Högbäck & Aaltonen 2015, 9, 15). Myös Davies varoittaa refleksiiivisyydestä, joka menee niin pitkälle, että kaikki lopulta kääntyy tutkijaan itseensä. (Davies 2008, 7.) Kieltämättä tämä voi olla taiteilua veitsenterällä, mutta pyrin välttämään tämän ongelman sillä, että pitäydyn tulkinnoissani kuitenkin ensisijaisesti aineistossa ja tutkijuuttani käsittelen erikseen. Toinen tapa on heijastaa omia tulkintoja aikaisempiin tutkimuksiin, puhutaan moniäänisyydestä. (Högbäck & Aaltonen 2015, 14; Davies 2008, 3-4, 16; Gould 2016, 33).

Suomalaisia kulttuurintutkimuksen alaan kuuluvia väitöskirjoja tutkineen Eino Heikkilän mukaan väitöskirjoissa on harvemmin avattu kirjoittamiseen liittyviä tietoteoreettisia ja tyyllillisiä valintoja, eli sitä miten tekstin narratiivi on rakennettu ja mihin tehdyt valinnat ovat pohjautuneet. Kirjoittamista voi ajatella myös tutkimusmenetelmänä siten, että kirjoittaminen nähdään tietoa ja todellisuutta merkityksellistävänä toimintana. Tämä on osin tietoista ja osin tiedostamatonta. (Heikkilä 2022, 152-153.) Minämuotoinen kerronallisuus on noussut myös tietokirjoittamisen trendinä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Se tarkoittaa sitä, että tosipohjaisuuden lisäksi kiinnitetään lukijan huomiota ilmaisun muotoon panostamalla. Joskin tällaista tarinallisuutta on kyllä noudatettu pitkään jo esimerkiksi sanomalehtien viikonloppuliitteissä ja kuukausinumeroissa, joiden juttutyypit poikkeavat huomattavasti niiden päivittäisjournalismista. (Hiidenmaa 2020, 23-24, 26.) Nykytietokirjallisuudessa jopa odotetaan tekijän persoonallista ääntä. Tämä yhdistetään myös ajatukseen kirjoittamisen ja identiteetin yhteydestä: kirjoittamiseen liittyvät valinnat ovat eräänlaista identiteettityötä. Itseen viittaamisen konventiot vaihtelevat eri tieteenaloilla. Toisinaan ihanteena on ollut tekijän häivyttäminen passiivi-ilmauksilla. Tieteellisessä tekstissä minä-muodossa

kirjoittaminen osoittaa tekijän aseman tutkimusprosessin suorittajana ja vastuunkantajana. Minä-muoto rakentaa tutkija- ja asiantuntijaidentiteettiä sen lisäksi, että se voi samalla auttaa yleistajuistamaan tekstiä (Vitikka 2020, 133, 136-137, 154.) Minä-muodolla otan tutkimuksesta kaiken vastuun, niin esitystavasta kuin tekemistäni tulkinnoista. Refleksiivinen tutkimusote vaatii minäkertojaa.

Refleksiivisen tutkimusotteen toteuttamiseen käytännössä ei ole olemassa yksiselitteisiä sääntöjä. Refleksiivinen tutkimus edellyttää tutkimuksen perusteiden pohdintaa ja tulosten tarkastelemista suhteessa siihen, miten tietoa on tuotettu, järjestetty ja tulkittu. (Högbacka & Aaltonen 2015, 12, 14.) Haluan tuoda tutkijapersoonani ja henkilökohtaisen persoonani tässä tutkimuksessa esille vahvasti johtuen siitä, että käyttämäni teoria nojaa niin voimakkaasti tutkijan persoonaan ja on siten luonteeltaan hyvin subjektiivinen tarkastelutapa. Pysin siis kertomaan jokaisessa vaiheessa miksi teen niitä valintoja, joita teen. Tämä tutkimusprojektin harkittu läpinäkyvyys on yksi keino, jolla pyrin kohti tutkimuksen hyväksyttävyyttä, pätevyyttä, validisuutta⁴⁴.

Tutkimuksen alkuvaiheissa, luettuani pikaisesti aineistoni läpi, päällimmäinen ajatukseni oli, että ilmoituksissa korostui nuorekkuus ja elinvoimaisuus. Todellisuudessa, myöhemmin tarkan lähiluvun jälkeen, huomasin, ettei tämä erityisesti korostunut sanavalinnoissa. Kuitenkin, tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka määrällisesti analysoitu aineisto palauttaa tutkijan maanpinnalle pelkistä tuntemuksista. Jotain tämä tuntemus kuitenkin kertoi. Miksi kiinnitin huomiota tällaiseen asiaan muiden seikkojen kustannuksella? Miksi se nousi mielestäni esiin ja tärkeäksi, olennaiseksi? Toisekseen samoihin aikoihin olin vakuuttunut siitä, että ajan ja tietyn hetken käsitteellä voisi olla jotain tekemistä motivaation kanssa. Löysin muutamia esimerkkejä aineistosta siitä, kuinka ”nyt oli oikea aika” lähteä etsimään kumppania. Halusin liittää tämän ajatukseen yhteiskunnallisesti hyväksytystä elämän käsikirjoituksesta, joissa on ajallinen jakso lapsuudelle, nuoruudelle, perheen perustamiselle ja niin edelleen. Tätäkään ajatusta ei lopulta aineistosta tehty määrällinen analyysi tukenut. Kyse oli molemmissa tapauksissa esioletuksista, joita on väistämättä alussa, vaikei niitä tietoisesti ajattelisikaan. Tärkeää on, että pystyy luopumaan näistä oletuksista silloin, kun niille ei tule tarpeeksi tukea aineistolta.

Jaetun kulttuurisen tiedon vuoksi saman kulttuurin jäsenet ymmärtävät toisiaan. Tämä pätee myös tutkijaan ja hän pystyy intuitiivisesti ymmärtämään mitä tutkittava tarkoittaa. Sitä kannattaa käyttää hyväkseen esimerkiksi paikantaakseen intertekstuaaliset viitteet. Mutta objektiivisuuden vuoksi tutkijan tulee pyrkiä ei-arvottavaan tilaan. Omaa kulttuuriaan tutkivan on päästävä myös ulos sen sijaan että pyrkisi sisään (Ehn & Löfgren 1982). Omaa reflektointia suoritetaan useimmiten

⁴⁴ Validiteetti = tutkimuksessa tutkitaan sitä mitä on luvattu (Tuomi & Sarajärvi 2006, 133).

tutkimuspäiväkirjan avulla. Kenttämuistiinpanot tai tutkimuspäiväkirja ovat tyypillisesti henkilökohtaisia siinä missä tutkimusteksti on harkittu ja jäsenneilty. Henkilökohtaisuus tarkoittaa, että tutkija ei välttämättä halua näyttää tekstiä ulkopuolisille ja haluaa suojella sitä kritiikiltä. Kenttämuistiinpanot luetaan silti usein tutkimusaineistoksi, koska niiden analyysi on osa tutkimuksen tiedontuotantoa. Itse kirjoittamista pidetään merkityksiä tuottavana toimintana. Tutkimus-päiväkirjaa kirjoittaessaan tutkijan ei tarvitse välittää johdonmukaisuudesta vaan kirjoitus etenee assosiaatioiden kautta. Kirjoittamisen vapaus voi synnyttää oivalluksia ja viedä ajattelua uusiin suuntiin. Myöhemmin voi mietitä sitä, mitä on tarpeellista jakaa muille. (Clifford 1986; Lappalainen 2007, 114-115; Parhi & Törölä 2019, 24; Heikkilä 2022, 155-156; Heikkilä 2023, 92.)

Tietoisesti olenkin huomionut oman kokemukseni nettideittailusta, kokemukseni heteronaisena olemisesta ja siitä, miten haluaisin itseäni kohdeltavan nettideittailun osapuolena. Olen pohtinut, mitkä asiat profiileissa vetoaisivat minuun, ja millaiset profiilit tuomitsisin toimimattomiksi. Ei tietenkään riitä, että huomaan ajattelevani näitä asioita, pitää yrittää miettiä myös miksi ajattelen näin, ja miten se vaikuttaa kykyyni tehdä havaintoja ja päätelmiä.

Oma tutkijapositioni oli alussa vahvasti sidoksissa omaan kokemukseeni 1990-luvun lopun nettideittailemisesta. Vertailin muistojani vanhasta ja havaintojani nykyisestä. Aikanaan käyttämäni palvelu oli lähes pelkästään lomakemuotoinen, joten ensimmäisenä ihastuin Deitti.net-palvelun vapaatekstikenttään, jossa oli mahdollisuuksia kirjoittaa laveammin. Se, että ylipäättään kiinnitin huomiota tähän, johtui aikaisemmasta kokemuksestani. Aluksi aion keskittyä pelkästään vapaateksti-kenttäaineistoon. Myöhemmin ymmärsin, että profiili on kokonaisuus, enkä voi ottaa siitä vain palasta analysoitavakseni. Oma kokemukseni oli kuitenkin vahvasti tuohon aikaan, suomalaisen nettideittailun ensivaiheisiin, sidottua. Tavat olivat muuttuneet niin, että tutkiessani 2010-luvun ympärillä luotua aineistoa, koin itseni myös uudeksi tällä tutkimuskentällä ja jouduin koko ajan kyseenalaistamaan ja miettimään uusiksi kokemuksieni antamaa esitietoa.

Oma roolini vaihteli. Aloitin profiilianalyysin parisuhteessa olevana, ulkopuolisena nettideittailun nykykontekstista. Ainoa kosketukseni aihepiiriin oli oma historia ja muistot siitä, millaista oli etsiä elämäkumppania internetin kautta. Analyysityöni loppuvaiheessa oma parisuhteeni päättyi ja oma positioni muuttui samalla. Olin herkempi tekstin nyansseille ja luin profiilitekstejä henkilökohtaisemmin kuin ennen. Vierailuni deittisivustoilla oman eroni jälkeen tuntui ahdistavalta nähdessäni vaatimus- ja toivelistoja ja peilattessani niitä itseäni ja siihen mitä olin. Huomasin, että olisin useimmille ikäisilleni liian vanha, väärännäköinen ja harrastin vääriä asioita. Vierailut deittisivustoille olivat kuitenkin tarpeen, sillä se avasi silmiäni ja antoi uutta näkökulmaa.

Jos pitää valita, olinko tutkijana ulkopuolinen tarkkailija vai osallistuva havainnoija, olin ehdottomasti ulkopuolinen tarkkailija ja näkökulmani on sen mukainen. Uskon silti, että aikaisempi oma kokemukseni deittisivuston käyttäjänä ja myöhemmät vierailut deittisivustoilla auttoivat minua ymmärtämään nyansseja.

Teoriatietoisella sisällönanalyysilla tarkoitan sitä, että lukiessani aineistoa, sen lisäksi että huomioin aineistosta nousevia seikkoja, luin sitä tietoisesti vasten teoreettisia lähtöoletuksiani. En silti antanut niiden olla tulkintaani determinoivia tekijöitä, vaan paremminkin lukiessani samalla tarkastelin, pitivätkö lähtöoletukseni paikkansa. Tällaisia lähtöoletuksia on esimerkiksi retorisuuden ajatus, eli ajatus siitä, että tässä kontekstissa profiilin kirjoittaja pyrkii tekstillään vakuuttamaan. Kirjoittaja pyrkii kirjoittamaan niin, että lukija tulkitseisi tekstin kirjoittajan haluamalla tavalla. Tuleekin pohtia sitä, missä määrin tutkija lähtee mukaan *tarkoitettuun lukijaposition*, ja missä määrin hän luottaa omaan merkityksenantoonsa. (Kaarlenkaski 2012, 34.) Vahvimpia teoreettisia lähtöoletuksiani oli tietysti jaetun kulttuurisen mallin ajatus ja se, että se kulminoituu tavassa, jolla kerrotaan tarina. Aikaisemman tutkimuksen mukaan tätä jaettua käsitystä tuodaan esiin intertekstuaalisin vihjein, joten sisällönanalyysia tehdessäni pyrin tunnistamaan ne ja kiinnittämään niihin erityistä huomiota.

Suhtaudun intertekstuaalisuuteen käytännöllisenä työkaluna. Intertekstuaalinen lukutapa tarkoittaa sitä, että pyrin havaitsemaan aineistossa viittauksia muihin kulttuurisiin teksteihin: elokuvaan, laulun sanoihin tai mainoksiin. Viittausten huomaaminen mahdollistaa uudenlaisia assosiaatioketjuja. Lisäksi intertekstuaalisessa lukutavassa on kysymys lukijan mukanaan tuomasta tiedosta. Fraasin, kielikuvan tai yksittäisen sanan lisäksi vihjeenä voi toimia lukemisen yhteydessä herännyt mielikuva, jonkinlainen viittaussuhde, intuitiivinen ymmärrys. Parhaimmillaan viittaussuhteesta syntyy uusi merkityksiä avaava oivallus. Tätä Hatakka kutsuu tutkijarefleksiiviseksi lukutavaksi (Hatakka 2011, 88, 92).

Kun tekstin todellinen merkitys on riippuvainen lausumattomasta laajasta taustatiedosta, miten on mahdollista löytää intertekstuaaliset viittaukset? Kun Hatakka löysi *rakasta, kärsi ja unhoita* -fraasin takaa vuodelta 1967 olevan tango-levytyksen (Hatakka 1996, 64), kuinka suuri osuus oli sattumalla? Suuri osa tulkinnasta perustuu tutkijan omaan kulttuuritietämykseen. Kuinka haavoittuva menetelmä on tällainen? Kun aineistoa on paljon, on aina mahdollista, että jotain jää huomaamatta. Tutkija on väkisininkin joskus väsynyt, huolimaton, ajattelematon tai stressaantunut. Kun tutkii kulttuurisia malleja, laajoja kokonaisuuksia, yksityiskohdan tai muutamankin sivuuttamisella ei onneksi ole niin suurta merkitystä. Valitsemani tutkimusmenetelmä vaatii paljon tutkijalta. En edes väitä ymmärtäväni kaikkea, mutta luotan siihen, että ymmärrän tarpeeksi voidakseni tehdä tulkintoja. En ota varsinaiseksi asiakseni etsiä tango-levytyksiä sitaattien takaa, mutta nostan

toisinaan esiin joidenkin ilmausten mahdollista alkuperää, intertekstuaalisia viittauksia, joiden huomaa olevan olemassa.

4 Aineisto ja sen analysointi

Jotkut puhuvat mieluummin aineiston tuottamisesta (*production*) kuin sen keräämisestä (*collection*), koska ”*faktat eivät vain loju maassa odottamassa, että tutkija poimii ne ja antaa niille merkityksen*” (Ramazanoglu & Holland 2002). Aineistonhankintamenetelmät ovat muuttuneet kohti osallistavampia⁴⁵ ja monimuotoisempia menetelmiä. Samalla aineiston käsite on laventunut. (Högbacka & Aaltonen 2015, 19.) Tämän tutkimuksen aineistoa kerätessäni en itse ollut kirjautunut deittipalveluun, eikä minulla itselläni ollut siellä profiilia, en haastatellut profiilitekstien kirjoittajia enkä pyrkinyt heidän kanssaan kommunikaatioon – en siten pyrkinyt osallistumaan aineistoni tuottamiseen. Tutkimusaineiston tuottamisen tasoni toimi lähinnä asettamieni rajoitusten kautta.

Vuoden 2012 jälkeen nettideittailun painopiste on kallistunut vahvasti mobiilisovellusten pariin vaikkakaan sivusto alustana ei ole kokonaan hävinnyt. Tämän tutkimuksen aineisto ajoittuu siis aikaan ja siten kertoo ajasta, jolloin mobiilisovellukset eivät vielä olleet hallitsevin nettideittailun muoto.

Myös käsitys analyysistä on muuttunut. Sen sijaan, että se olisi tutkimusprosessin viimeinen jäykkä vaihe, nykyään ajatellaan, että kaikki havainnot ja pohdinnat voi nostaa osaksi analyysia. Luokittelu ja koodaaminen eivät sinällään vielä ole analyysia, vaan vasta aineiston järjestämistä. Analyysi voidaan ymmärtää jatkuvaksi vuoropuheluksi aineiston ja ideoiden kanssa. Vuoropuhelun on tarkoitus saada aikaan refleksiivistä pohdintaa. Aineistoon liittyvä refleksiivisyys viittaa aineiston kriittiseen tarkasteluun ja sen pohtimiseen, mistä sen avulla voi kertoa ja vastaavasti, mihin kysymyksiin se ei vastaa. (Högbacka & Aaltonen 2015, 20.)

4.1 Tutkimusaineiston muodostamisen periaatteet, tutkimusetiikka ja aineiston keruu

Tutkimusaineiston kokoamisessa ensimmäinen rajauskriteeri oli se, että profiiliteksti oli kirjoitettu suomeksi, oli suomi kirjoittajan äidinkieli tai ei. Ensin ajattelin hylätä ne, jotka lomakkeessa ilmoittivat äidinkielekseen muun kuin suomen. Sitten päätin

⁴⁵ Esimerkiksi Koskinen 2018; Hohenthal 2021.

ottaa ne kuitenkin mukaan aineistoon, koska en voi äidinkielen perusteella poistaa hakijoiden suomalaisuutta varsinkin, jos he ovat jättäneet ilmoituksen suomen kielellä. Kun tutkijan äidinkieli on suomi, hänellä on siten mahdollisuus ihan eri tavalla kulttuuriseen ymmärrykseen, kuin jos äidinkieli olisi joku toinen kuin profiilitekstien kieli. Tämä rajausta tehtiin paitsi tutkijan työtä helpottamaan, myös siksi, että tutkimuksen alussa mielenkiinto *suomalaisuuden* ilmenemiseen deittiprofiileissa oli jo esillä.

Toinen aineiston rajausta oli se, että keskityin profiileihin, jotka oli tehty *heterokontekstissa*: nainen hakee miestä tai mies hakee naista. Mietin myös niiden profiilien hylkäämistä, jotka lomakkeessa ilmoittivat seksuaaliseksi suuntautumisekseen muun kuin hetero. Luovuin tästäkin, koska vaikka ilmoittaja ei pitäisikään itseään heterona, hän kuitenkin oli hakemassa kumppania heterokontekstissa, koska tuli osumaksi haussani. Näin ollen hän luultavasti myötäilisi heteroseksuaalista käsikirjoitusta siinä kuin muutkin. Sukupuolen ja heteroseksuaalisuuden määrittelemisestä puhun myöhemmin.

Kolmas rajausta oli se, että hakijat olivat merkinneet olevansa liikkeellä ”*tositarkoituksella*”. Tositarkoituksella haetaan niin sanotusti vakavaa seurustelusuhdetta. Esioletuksena minulla oli, että Tositarkoituksella-kohderyhmässä paneudutaan erityisesti pitkäaikaisen kumppaninvalinnan olennaisiin piirteisiin verrattuna esimerkiksi ”seikkailumielellä”⁴⁶- kohderyhmän ilmoituksiin. Pitkäaikaisuus oli mielestäni tavoiteltavampi kriteeri, kun halusin tutkia uskomuksia ja ajatuksia liittyen parisuhteeseen ja kumppaninvalintaan.

Ilahduin tutkimustyöni varrella, kun huomasin konferenssisitelmän otsikon *Trends and Research Issues of Online Dating: A Review of Academic Publications from 2005 to 2019* ja ajattelin, että saan käyttökelpoista kertaalleen koottua tietoa viime vuosien tutkimuksesta oman tutkimukseni tueksi. Wan Zhen Hongin ja Chih Chao Lian vuonna 2020 julkaistu konferenssisitelmä kuitenkin yhdisteli sekä romanttisen kumppaninhakuilmoitusten tutkimuksia, että pelkkää seksiseuraa etsivien kumppaninhakuilmoitusten tutkimuksia. Ainoa yhdistävä tekijä oli käsite *online dating*. Lopputuloksena oli hämmentäviä väitteitä. Esimerkiksi väitettiin, että miesten katsottiin pyrkivän aktiivisesti useampaan yhtäaikaiseen seksuaaliseen suhteeseen, kun taas naiset etsivät vakaampaa suhdetta (Hong et al 2020, 613). En voi uskoa tämän tuloksen pitävän paikkaansa, jos molemmat osapuolet etsivät vakavaa pitkäikäistä parisuhdetta, elämänkumppania.

Väitänkin, ettei ole hedelmällistä eikä järkevää yhdistää erilaisia tavoite-kategorioita keskenään tilastoja tehtäessä. Omasta aineistostani huomaa, kuinka

⁴⁶ Satunnaista seksiseuraa etsivien ilmoituksista deittipalveluissa kutsutaan termillä *hookup culture* vastakohtana vakavaa seurustelusuhdetta (romantic relationship) etsiville (Lopes & Vogel 2019, 31; Bergström 2021).

ajatus monogamiasta on kaikilla tausta-ajatuksena, etenkin kun aineisto kattoi vain Tositarkoituksella-kategorian. Jos halutaan jotain muuta, se mainitaan erikseen kuten avoin suhde⁴⁷, polyamorinen suhde⁴⁸ tai fwb-suhde⁴⁹. Näitä poikkeuksia normista ei itse asiassa esiintynyt omassa aineistossani ollenkaan. Olen törmännyt näihin enemmän 2020-luvun deittipalveluissa, joissa ei erityisesti valita profiilille kategoriaa. Näin ollen lupaavasti otsikoitu paperi ei ollutkaan minulle hyödyksi. Se ainoastaan vahvisti kumppaninhaun kategorisoinnin merkitystä. *Tositarkoituksella-ilmoitukset ovat keskenään vertailukelpoisia*. Tässä tutkimuksessa perehdytään pelkästään niihin.

Neljäs raja-osa oli jättää profiilien kuvamateriaali pois varsinaisesta analyysistä ja keskittyä pelkästään tekstimuotoiseen sisältöön. Päädyin rajaukseen siksi, että alkuperäisessä aineistossa sen keruuajana kuva-aineisto ei ollut saatavilla ilman sisäänkirjautumista. Jos olisin hankkinut kuva-aineistoa erikseen myöhemmin, se ei olisi ollut yhdistettävissä jo analysoituun tekstiin, eikä olisi ollut mahdollista analysoida sitä, miten se täydensi tekstiä. Toisekseen, hyvin harva aineiston keräämisen aikoina liitti kuvaansa profiiliin. Profiilit olivat edelleen tekstivoittoisia. Kolmanneksi, rajausta puolsi myös oma kiinnostukseni ensisijaisesti kirjoitettuun tekstiin.

Tutkimusetiikkaan sisältyy sekä käytännön, tutkimuksen tekemisen ulottuvuus, että sitoutuminen vastuulliseen tieteelliseen etiikkaan yleisemmällä tasolla. Tutkimuseettisen ajattelun perimmäinen tarkoitus on aina tutkimuksen tekoon liittyvien ihmisten oikeudenmukainen kohtelu ja tutkimuskohteen kunnioittaminen. (Parhi & Törölä 2019, 22; Fingeroos & Kokko 2022, 65) Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) linjaa, että Suomessa tutkijaa ja tutkimusta ohjaavat seuraavat eettiset periaatteet: 1. Tutkija kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. 2. Tutkija toteuttaa tutkimuksensa siten, että tutkimuksesta ei aiheudu tutkittavina oleville ihmisille, yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. (TENK 2019.) Tarkastelen seuraavaksi tämän tutkimuksen tutkimusetiikkaa sen mukaan, a) miten käyttökelpoisena tutkimukseen nähdään tutkimusaineistoni digitaalinen ympäristö, b) onko tutkimusaineistoni julkista vai yksityistä, c) onko tutkimusaineistoni

⁴⁷ Parisuhteessa keskenään olevat henkilöt ovat päättäneet yhteisellä sopimuksella, että voivat tapailla muitakin ihmisiä romanttisesti tai seksuaalisesti.

⁴⁸ Polyamorisessa suhteessa henkilöllä voi yhtäaikaaisesti olla useampia seksuaalisia ja romanttisia piirteitä sisältäviä ihmissuhteita. Olennaista on, että jokainen suhteeseen osallistuja on suostunut osaksi polyamorista suhdekuviota. (lisää tietoa asiasta: <https://monisuhteisuus.fi/>)

⁴⁹ Fwb (*friends with benefits*) -suhhteessa ei seurustella keskenään, mutta suhde sisältää kavereuden lisäksi myös seksuaalista kanssakäymistä.

sisällöltään arkaluonteista, d) miten informointivelvollisuus on toteutunut, e) miten henkilötiedot on huomioitu, ja d) miten olen ratkaissut tutkimuseettiset ongelmat.

Aloittaessani tätä tutkimustani vuonna 2011 ajatukset tutkimusetiikasta olivat hyvin erilaisia kuin silloin kun lopettelini sitä vuonna 2023. Vuonna 2013 oli validia sanoa, että kulttuurintutkimuksessa uusien verkossa olevien aineistojen luonne ja kirjavuus johtavat siihen, ettei ole olemassa eettisesti yhtä oikeaa toimintamallia (katso: Pehkonen 2013, 39). Verkkopalveluissa käyttäjät sitoutuvat käyttöehtoihin alkaessaan käyttäjiksi. Tutkijana en ollut ”käyttäjä” samassa mielessä. Se, mitä käyttöehdoissa sanotaan siitä, saako sivustoa käyttää tutkimuksiin, vaihtelee. Deitti.net -sivustolla ei ollut mitään tutkimuskäyttöön viittaavaa lausetta silloin kun aloitin aineiston keräämisen vuonna 2012. Varmuuden vuoksi ilmoitin Deitti.netin sivuilla olevaan ylläpitäjän yhteys sähköpostiin tutkimusaikeistani 9.4. 2012 (**Liite 1**). Tähän viestiin en saanut koskaan vastausta tai lisätiedusteluja.

En ollut siitä huolissani, koska vuonna 2011 verkkosivusto, jolle oli avoin pääsy ilman kirjautumista, oli julkinen eli tutkimukselle vapaa sivusto. Silloin oli käsitys, että vaikka verkkosivulla olisi merkintä siitä, että kyse on tekijänoikeuslain mukaisesti toisen omaisuudesta, sivustoa voi käyttää tutkimustarkoituksiin, esimerkiksi analysointiin, jos se on julkinen eli avoimesti luettavissa. Ainoa rajoite oli se, ettei sivua saanut kopioida uudelleen jaettavaksi. Aineiston lähde oli kuitenkin mainittava. Digitaalinen ympäristö antaa lähtökohtaisesti mahdollisuuden tutkia verkkoyhteisöjä osallistumalla näiden toimintaan ilman tutkijaksi tunnustautumista tai kokonaan piilohavainnoiden. Tätä on sanottu *huomaamattomaksi metodiksi* (Vaahensalo 2021). Vielä vuoden 2014 kotimaisessa tutkimusopaskirjallisuudessa esitettiin, että ”*Mikäli viestit ovat julkisesti saatavilla eikä niiden lukemiseen vaadita rekisteröitymistä, aineiston tutkimuskäytössä ei pitäisi olla periaatteellista eettistä ongelmaa.*” (Helasvuo et al 2014, 23). Jo vuonna 2016 tämä tuomittiin jo jyrkästi Östmanin ja Turtiaisen toimesta. Heidän mielestään etenkin digitaalisen kulttuurintutkimuksen piirissä *tekninen julkisuus* ei mitenkään riitä perusteeksi verkkoaineistojen vapaalle käytölle, sillä digitaalisen kulttuurin tutkijalle ihminen on aina aineistoissa läsnä. (Östman & Turtiainen 2016, 71–72.)

Jo perinteisiin eettisiin periaatteisiin kuului, että tutkijan velvollisuus on tehdä itsensä näkyväksi eikä ihmisiä saa tutkia salaa – paitsi jos tutkimus kohdistui julkiseen aineistoon. Nykymuodossaan ohjeistuksena on, että ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa *keskeinen eettinen lähtökohta on suostumus* niin, että henkilö ymmärtää tutkimuksen merkityksen riskeineen ja tietää, mihin häneltä kerättyjä tietoja käytetään. Lisäksi tutkimukseen osallistumisen on oltava vapaaehtoista ja tutkittavan tulee voida koska tahansa keskeyttää tai peruuttaa osallistumisensa tutkimukseen. (TENK 2019, 8–9; Kuula-Luumi 2020.) Toisaalta, kuten Kosonen, Laaksonen, Rydenfelt ja Terkamo-Moisio toteavat, toisinaan, kuten anonyymisti tuotettujen ja vuosia vanhojen sisältöjen yhteydessä, tietoisien

suostumuksen saaminen kaikilta voi osoittautua täysin mahdottomaksi (Kosonen ym. 2018, 119).

Tutkimuskohteena olleet deittiprofiilit oli kirjoittajien toimesta julkaistu niin, että ne olivat kaikkien löydettävissä, siis julkisia tekstejä. Ajattelin silloin, että julkista tietoa tarjoava sivusto on toki käytettävissä kuin mikä tahansa julkinen dokumentti. Pidin profiiliaineistoa tavallaan yksityiseen elämään kuuluvana aihepiirinsä perusteella, mutta pidin sitä myös julkisena. Pidin sitä siis medioidun henkilökohtaisen (*mediated intimacy*) piiriin kuuluvana eli julkiseksi tehtynä. Mielestäni oleellinen käsite aineistoni suhteen oli myös *yleisön* käsite. Deittiprofiilit oli tuotettu tietylle yleisölle. Minua kiinnostivat nämä julkiset tarinat, miten ne oli rakennettu, eivät ihmiset niiden takana. Ajattelin Bassettin ja O’Riordanin (2002) tavoin, että internetissä julkaistavat tekstit ja kuvat ovat kulttuurisia tekstejä ja esityksiä, joissa ihmiset rakentavat virtuaalihenkilöitään tai sosiaalista minäkuvaansa nimenomaan *muille esitettäväksi*. Tämä ajatus sai jonkin verran tukea myös suoraan aineistostani. Joissain profiileissa oltiin hyvinkin tietoisia tekstin julkisuudesta ja se tuodaan esille ajatuksella *en kerro nyt enempää tai kaikkea, koska nämä sivut ovat kaikkien nähtävissä*.

Olin toki tietoinen, että tutkimukseen osallistumisen tulee aina olla vapaaehtoista ja perustua riittävään tietoon. Poikkeuksena tästä on julkisen tiedon tutkiminen. Deittipalvelun profiilitekstit vastasivat sisällöltään pitkälti sanomalehdissä julkaistuja kirjeenvaihtoilmoituksia, jotka olivat puhtaasti julkista tekstiä. Miksi siis digitaalinen muoto tekisi tästä materiaalista erilaista tutkimuseettikan kannalta? Verkkoaineistojen luvanvaraisuudesta on tullut viime vuosina yksi keskeisimmistä tutkimuseettisistä kysymyksistä. Ja jokainen verkkoaineistoa tutkiva joutuu väistämättä kohtaamaan kysymyksen siitä, pitääkö sisältöjen tarkasteluun olla lupa ja keneltä se pyydetään. Teknisesti julkisia aineistoja ovat esimerkiksi avoimien keskustelupalustojen päivitykset, jotka on julkaistu kaikkien saataville – suljettujen ryhmien viestien ollessa selkeästi yksityisiä (Kosonen ym. 2018, 119).

Tutkimukseen osallistuvien henkilöiden suojaamiseen on kiinnitettävä sitä tarkemmin huomiota mitä haavoittuvammasta aiheesta tai yhteisöstä on kysymys. Haavoittuvuuden arvioiminen ei kuitenkaan ole aina kovinkaan yksiselitteistä. (Markham & Buchanan 2012; Hänninen & Turtiainen 2022, 169). En pitänyt profiilien sisältöä erityisen henkilökohtaisena. Jos olisin törmännyt profiilitekstiin, jossa olisi ruodittu vaikka yksityiskohtaisesti henkilön sairaushistoriaa, olisin jättänyt sen aineistosta pois. Nykyisen ymmärrykseni mukaan joku muu olisi voinut kuitenkin pitää aineistoani yksityisenä ja arkaluonteisena. Eri asiat ovat arkaluonteisia eri ihmisille (Kuula 2011, 136).

Mitä on arkaluontoinen eli erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva tieto? Tutkimuseettisesti sensitiivisiksi on määritelty tutkimusasetelmat, jotka voivat sisältää jonkinlaisia riskejä tai haittoja tutkittaville (Kallinen & Pirsainen & Rautio

2015). EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen yhdeksännen pykälän mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia ovat tiedot, joista ilmenee henkilön etninen alkuperä, terveyttä koskevia tietoja tai *seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevia tietoja* henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten. Arkaluontoisia tietoja voidaan kuitenkin kerätä tieteelliseen tutkimuskäyttöön tutkittavien nimenomaisella suostumuksella ja muilla lainsäädännössä määritellyillä kriteereillä. Vaikka yksi rajaavista kriteereistäni olikin heteroseksuaalisuus, en usko, että sen kautta ketään profiilitekstin takana pystyttäisiin tunnistamaan.

Jos aloittaisin tekemään tutkimusta nyt, vuonna 2023, tutkimussuunnitelma olisi syytä alistaa ihmistieteiden eettiselle toimikunnan ennakoarvioinnille. Ei tosin sen vuoksi, että tutkisin erityisen arkaluonteista aihetta vaan siksi, että tutkimuksessa *poiketaan tietoon perustuvan suostumuksen periaatteesta*. Ei missään vaiheessa käynyt mielessä, että minun tulisi pyytää ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta arviota eikä minua kukaan siihen kehottanut. Silloinen tutkimuseettinen ymmärrykseni piti sitä lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvana käytäntönä. Eettinen ennakoarviointi joka tapauksessa toteutetaan *ennen* tutkimustoimintojen aloittamista. Eettistä lausuntoa ei voi pyytää jälkikäteen, kun tutkimustoimet on jo aloitettu (Fingeroos & Kokko 2022, 77).

Hänninen ja Turtiainen ovat todenneet, että sosiaalisen median materiaalit sisältävät usein erilaisia tunnistetietoja, joten niiden kohdalla tulisi aina laatia tietosuojailmoitus ja julkaista se sellaisessa paikassa, jossa mahdollisimman moni voi siihen tutustua (välillinen tiedottaminen). Näin tulisi toimia riippumatta siitä, tavoittaako tietosuojailmoitus koskaan kaikkia henkilöitä. (Hänninen & Turtiainen 2022, 171.) Nyt kyseessä ei ollut sosiaalinen media vaan *erityyppinen digitaalinen ympäristö*. Kumppaninhakijat esiintyivät palvelussa valitsemallaan nimimerkillä. Heistä tiedetään biologinen sukupuoli, ikä ja asuinmaakunta, mikäli he olivat ilmoittaneet ne todenmukaisesti. Myös vuorovaikutus on erilaista, yksityistä. Sain käsiini tietosuojailmoituksen pohjan, mutta en keksinyt minne sen olisi voinut laittaa, että tavoittaisin kymmenen vuotta myöhemmin ketään vuonna 2012 Deitti.net -palvelussa olleista henkilöistä.

TENK edellyttää, että tutkittaville tulee antaa tietoa tutkimusaineiston käytöstä koko aineiston linkaaren ajalta. (TENK 2019, 14.) Informoinnille ole kuitenkaan säädetty tiettyä muotoa, vaan toteutuksessa on huomioitava kohderyhmä (Hämeenaho & Väkeväinen 2022, 97). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan varhaisemman, vuoden 2009 ohjeistuksen mukaan, poikkeuksen tutkittavien informointivelvollisuuteen muodostivat valmiiksi julkiset aineistot, joita ei kerätty suoralla kontaktilla. Myös internetsivustot ja keskustelupalstat, joille ei tarvinnut kirjoittautua sisään tunnuksilla, olivat avoimesti tutkittavissa ilman informointivelvoitetta tutkimuksesta. Silloin puhuttiin niin sanotusta *harkinnanvaraisesta informoinnista*. (TENK 2009).

Verkkoaineistojen käyttöön liittyviä eettisiä ratkaisuja on pohdittava aina tilannesidonnaisesti ja hyväksyttävä, että yhtä oikeaa, aina kaikissa tilanteissa toimivaa ohjetta ei ole olemassa (Hänninen & Turtiainen 2022, 170; Fingeroos & Kokko 2022, 84). Tutkijan tulee eettisesti tehdä päätös omasta roolistaan. Jokainen valinta on moraalinen valinta jo siitä lähtien kun tutkimusaihe valitaan. Jo vuonna 2012, aineistonkeruun aikana, oli selvää, että ulkopuolisen tarkkailijan asema pitää perustella. Silloin internetiin liittyvässä tutkimuksessa ulkopuolisen tarkkailuun käytettiin seuraavanlaisia valideja perusteluita: 1. Tutkijan läsnäolon ilmoittaminen voisi muuttaa ja kierouttaa tutkittavaa ilmaisua, kun tutkittavat tulevat tietoisiksi tutkijasta ja sanomistensa julkisuudesta, 2. Useat sivut ovat julkisia olemukseltaan ja voidaan väittää, että julkisesti esillä oleva tekstiaineisto on vapaasti käytettävissä, tai 3. Sivuilla keskustelijoita on niin paljon, että on mahdotonta informoida kaikkia. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 125; Rautiainen 2011; Kuula 2011.) Perustelin huomaamatonta metodiani ja ulkopuolisen tarkkailijan rooliani sillä, että keräämäni aineisto oli julkisesti saatavilla. Toiseksi, olisi ollut mahdotonta informoida kaikkia.

EU:n tietosuoja-asetuksen (Artikla 4, kohta 1) mukaan *henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka liittyvät tunnistettavissa olevaan luonnollisen henkilön* (esimerkiksi nimi, kotiosoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero). Epäsuorat tunnisteet eivät yksin paljasta henkilöllisyyttä, mutta muihin tietoihin yhdistettynä saattavat mahdollistaa henkilön tunnistamisen. Tällaisia ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli ja asuinpaikka sekä lukuisat muut fyysiset, psyykkiset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät. (Järvelä 2017.) Tietosuoja-asetuksen toimiston mukaan kaikkien henkilötietojen käsittelyyn tulee liittää dokumentoitu riskienarviointi. Tämä onkin ymmärrettävää, jos kyse on suorista henkilötiedoista.

Pseudonymisointi on henkilötietojen käsittelemistä siten, että tietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja, kuten koodiavainta. Käytännössä pseudonyymi on henkilön oikean nimen korvaava peitenimi tai vastaava. *Anonymisointi* tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä niin, että henkilö ei ole tunnistettavissa niistä. (Eronen 2019.) Minulla ei ollut tiedossa kenenkään henkilötietoja eli deittiprofiilin tehneen henkilön oikeaa nimeä. Minulla oli tiedossani kuitenkin jotain epäsuoria tunnistetietoja henkilöistä tekstien takana kuten biologinen sukupuoli, asuinmaakunta ja ikähaarukka. Ja tietenkin heidän itsensä keksimä nimimerkki. Aineiston avoimuudesta huolimatta olen pyrkinyt anonymisoimaan aineistoa mahdollisuuksien mukaan siitäkin huolimatta, että se on jo alun perin ollut aika anonyymia.

Ennen tutkimustoimien aloittamista laaditussa *tutkimussuunnitelmassa tulee arvioida eettiset riskit* ja suunnitellut toimintatavat haittojen ja vahinkojen välttämiseksi (TENK 2019, 14). Nykyisen käytännön mukaan *tutkimuksen aineistonhallintasuunnitelmassa* tutkijan on selvitettävä oikeutensa henkilötietojen käsittelyyn aineiston koko elinkaaren ajan. Henkilötietojen käsittelylle on aina

löydyttävä lainmukainen käsittelyperuste. Tämän lisäksi tutkijalla on velvollisuus osoittaa, että informointi on suoritettu tietosuoja-asetuksen edellyttämässä laajuudessa ja että tutkittaville on tavalla tai toisella kerrottu kaikki tietosuoja-asetuksen edellyttämät tiedot (Voutilainen 2019, 33) Aloitin tutkimukseni teon aikana, jolloin minulta ei edellytetty aineistonhallintasuunnitelmaa. Sitä ei myöskään kysely myöhemmissä vaiheissa. Kun ymmärsin etten voi tallentaa tutkimusaineistoani minnekään myöhempää käyttöä varten, en ole sitä myöskään tehnyt. Tutkimussuunnitelman tieteenkin olen toimittanut jo silloin kun hain jatko-opiskelijaksi, mutta silloin ei puhuttu tutkimussuunnitelmasta, jossa käsiteltäisiin eettisiä riskejä.

Tutkija yksin tekee keskeiset eettiset valinnat ja kantaa niistä myös vastuun (TENK 2019; Hämeenaho & Väkeväinen 2022, 99; Hänninen & Turtiainen 2022, 166). Seurauseettinen päätöksenteko ohjaa arvioimaan tekojen ja päätösten vaikutuksia yleisen hyödyn ja mahdollisten haittojen näkökulmasta. Seurausetiikka on käsitys, ”jonka mukaan teon moraalinen arvo arvioidaan pelkästään teon seurausten arvonn avulla”. Eettisesti kestävä tutkimus on sellainen, että tutkimus minimoi haitat ja maksimoi hyödyn. (Fingerroos & Kokko 2022, 85.) Tämä käsitys ohjenuoranani olen tehnyt eettiset valintani.

Käytin valtaani eli tutkijan harkintaani siinä, millä tavoin toin esiin osallistujien näkemyksiä. Esimerkiksi, jos kyseessä oli olennaisesti käsittelemääni aiheeseen liittyvä seikka, yritin ottaa sen esille niin, ettei tekstin kirjoittajaa olisi mahdollista tunnistaa tai jäljittää. Välttelin esimerkeissä erikoisia ilmaisuja tai sanoja aineistosta. Usein käytin yläkäsitteitä tai vaihdoin esimerkiksi nimimerkkejä käsitellessäni henkilönnimet (korvasin naisen nimen toisella naisen nimellä) vastaaviin. Käytin myös ilmaisun pelkistämistä tai vaihdoin sanan sen synonyymiin. Pyrin esimerkeissä toistuvien sanontojen kanssa käyttämään niiden keskimääräistä ilmaisumuotoa. Tämä lähestyy toimintatapana Annette Markhamin (2012) ”sepittämistä” (*fabrication*), jolla hän tarkoittaa aitojen aineistositaattien pohjalta rakennettua kuvitteellista havainnollistamistapaa.

”Usein laadullisen tutkimusraportin ongelmaksi nousee se, että tekstissä esitellään pitkiä, yksityiskohtaisia aineistokatkelmia, vaikka varsinainen aineiston analyysiprosessi jää näkymättömiin” on Ulla-Maija Salo kritisoinut laadullisia tutkimuksia (Salo 2015, 183). Tutkittavien tunnistamattomuuden turvaaminen ei ole käytännössä mahdollista, jos aineistosta on tarkoitus käyttää suoria lainauksia. Tässä tutkimuksessa ei esitellä aineistokatkelmia ja hyvin vähän pitkiä aineistositaatteja, vaikka ne usein kuuluvat humanistisiin tutkimuksiin (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 42). Tämä ratkaisuni toivottavasti ratkaisee aineiston anonymisoinnin.

Luen aineistoni yksityishenkilöiden verkkokommunikaatioksi, joten sitä ei ole mahdollista arkistoida ja säilyttää mahdollista jatkotutkimusta varten. Tallensin tutkimusaineiston ulkoiselle kovalevyllä, jota säilytän kotonani. Aineiston

anonymisoinnin (kaikkien tunnistetietojen hävittäminen) vuoksi tuhoan aineiston tutkimuksen päätyttyä.

Vuosiluvuista huolimatta tutkimuseettikkaa määrittelee ensisijaisesti aina muiden ihmisten kunnioitus. *American Anthropological Association*, joka on yksi merkittävimmistä antropologian eettisten ohjeistusten tuottajista, on määritellyt tutkijan pääasialliseksi velvoitteeksi olla aiheuttamatta harmia tutkittavalle yhteisölle missään muodossa, suorasti tai epäsuorasti (*American Anthropological Association* 2012). Antropologiaa laajemmin, ylipäätään laadullisessa tutkimuksessa, korostetaan joustamattomien eettisten ohjeistusten sijaan tutkijan tapauskohtaista eettistä harkintaa siinä, että tuotettu tieto vastaa tutkimuskysymyksiin ilman, että tiedon tuottaminen tai sen julkituonti tutkimustekstissä aiheuttaisi kohtuutonta haittaa tutkittaville (Iphofen & Tolich 2018, 5). Se on omakin lähtökohtani.

Aineistoni on manuaalisesti kerätty. Valitsin kaikille avoimen aineiston, sillä jo aineistonkeruuaikana oli selvää, että olisi ollut eettisesti väärin kirjautua palveluun käyttäjänä ja sen jälkeen kerätä aineistoa. Dokumentoin aineiston syntymisen, purkamisen ja analysoimisen periaatteet ja tarkastelen tutkimuksessani kriittisesti niitä tekijöitä, jotka ovat näkemykseni mukaan vaikuttaneet tutkimuksen kulkuun.

Deitti.net: kaikille avoin hiekkalaatikko

Vaikka nettideittailussa viime vuosina on noussut trendiksi tietyille asiakastyypille kohdennettu palvelu, Deitti.net on matalan kynnyksen deittipalvelu. Se on kaikille avoin palvelu, jonka käyttäjät ovat kaikenlaisia ja kaikenikäisiä.

Deitti.net (<https://www.deitti.net/>) on suomalainen deittipalvelu, joka aloitti toimintansa vuonna 1997, ja jota ylläpiti alkuun City-lehti. Vuonna 2022 sivustolla ilmoitettiin, että palvelusta vastaa Deitti.net Oy. Deitti.net valikoitui tutkimuskohteeksi, koska se on suomalaisten keskuudessa tunnettu deittisivusto. Palvelun mainoslauseena oli aineistonkeruuvaiheessa ”Suomen tunnetuin”, mutta lienee turvallisempaa väittää sen olevan hyvin tunnettu. Suuri osa käyttäjistä on Suomessa asuvia suomalaisia. Tutkimusmateriaalin keräystä helpottivat palvelussa olevat valmiit hakutoiminnot maantieteellisen rajauksen, ikähaarukan, sekä ilmoitusten luonteen mukainen rajaukset (vaihtoehtoina Tositarkoituksella, Seikkailu, Ystävää etsimässä, Matkaseuraa, Etsintäkuulutus ja Ei luokitusta⁵⁰) (**Kuvio 1**)

Deitti.netissä voi toimia anonyymisti, mutta myös laatimalla itse profiilin palveluun ja vastaamalla muiden profiileihin. Aineistoa kerätessäni vuonna 2012 omaa profiilia ei tarvinnut laatia päästäkseen lukemaan muiden profiileja, vaan profiilit olivat vapaasti luettavissa. Profiilien laatiminen ja niihin vastaaminen oli

⁵⁰ Nämä kategoriakin ovat osa muuttuvaa nettideittailua. Jos on mahdollista valita monta kategoriaa, yleensä raksitaan myös ystävyys, jutustelu tai rento yhdessäolo.

aineistonkeruuvaiheessa palvelun perustasolla ilmaista. Perustason lisäksi oli olemassa *Deluxe*-palvelu, joka mahdollisti muun muassa profiileihin liitettyjen valokuvien näkemisen.

Hae parempaa seuraa Deitti.netistä

Lisää **oma ilmoituksesi** tai hae tällä lomakkeella muiden käyttäjämme jättämiä ilmoituksia.

Lomakkeen yläreuna

Ikä - vuotta

Kaupunki

Maakunta

Hau kohde

Hakija

Millä mielellä?

Kuvalliset [Hae vain kuvallisia](#)

Lomakkeen alareuna

Kuvio 1. Kuvakaappaus vuodelta 2012 hakijalle tarjolla olevista hakutoiminnoista yksinkertaisessa perushaussa

Deitti.netin profiilit olivat *semistrukturoituja*; pakollisten lomakekysymysten lisäksi oli vapaa tekstikenttä ja mahdollisesti profiilintekijän lataamia kuvia. Vapaatekstikentän ohjeistus oli seuraava: *Kirjoita vapaasti itsestäsi, millaista seuraa etsit, millä mielellä olet liikkeellä yms. Tekstille on tilaa käytännössä rajattomasti, joten voit kirjoittaa pitkiäkin tekstejä.*

Deitti.net on koko ajan uudistuva palvelu. Tutkimuksessa on käytetty ainoastaan julkisia sivustoja, jotka eivät vaadi kirjautumista tai rekisteröitymistä, mutta Deitti.netin omat julkisuustasot ovat muuttuneet jo useasti sen jälkeen, kun aineistoa on kerätty. Vuonna 2012 Deitti.netissä vapaasti nähtävillä olivat vain vapaa tekstiosio ja lomakeosio, mutta jos halusi nähdä kuvia, tuli kirjautua käyttäjäksi. Profiilissa olleet kuvat näkyivät tunnistamattomiksi pikselöityinä. Tämän vuoksi kerätystä materiaalista tuli tekstivoittoista.

Jo vuonna 2014 kaikki profiilin kuvamateriaali ja vapaatekstiosio oli julkista, mutta nähdäkseen koko profiilin, eli myös kaikki lomakeosion vastaukset, tuli kirjautua palveluun. Kirjautumalla käyttäjäksi sai myös muita etuja, esimerkiksi match-prosentin tiettyjen henkilöiden kanssa. Mutta koska en ollut kirjautunut

palveluun, en tiedä miten tämä match-prosenti esitettiin tai kerrottiin siinä, mihin se perustui. Keväällä 2023 ilman kirjautumista profiilista näki henkilön kuvan, nimimerkin, iän ja paikkakunnan sekä kategoriat, joissa henkilö haki seuraa (esimerkiksi mies etsii naista, seikkailumielellä) seksuaalisen suuntautumisen, sekä parisuhdestatuksen (varaustilanne). Uutta oli, että profiilin pystyi jakamaan Facebookissa, Twitterissä ja Whatsappissa. Sosiaalisen median painikkeiden yllä oli teksti: ”Mitä mieltä kaverisi on? Jaa ja kysy!” Painikkeiden alla ilmoitettiin, että kirjautumalla sisään näkee koko profiilin ja on mahdollista lähettää henkilölle viesti. Käyttäjällä oli myös mahdollisuus määrittää julkinen profiilinsa anonyymiksi. Se esti nimimerkin ja kuvan näkymisen verrattuna julkiseen profiiliin. Sitä ei voinut myöskään jakaa eteenpäin. Näyttäisi siis siltä, että Deitti.net on suuntaamassa pois päin siitä, mitä Marie Bergström on kutsunut deittailun yksityistymisellä (*privatization of dating*). Bergström piti sitä yhtenä suurimmista syistä nettideittailun suosioon. Hänen mukaansa deittialustalla toimiminen vei pois arkielämän sosiaalisista piireistä, oli kahdenvälistä, ja poisti mahdollisen ulkoisen kontrollin, mikä kuului aikaisempaan deittailukulttuuriin, jossa kumppani löydettiin maantieteellisesti rajoittuneista sosiaalisista (lähi)piireistä. Rakkauden löytäminen elämän varrelta on kuulunut yleisesti jokaisen romanttiseen skriptiin. Mukana on kulkenut kohtalonomaisuus: joko tapaavat hänet elämänsä varrella tai sitten et. Deittailualustat muuttivat Bergströmin mukaan tätä ajattelumallia aktiivisempaan suuntaan: nyt kumppanin etsiminen oli tietoisia ja sen voi tehdä erillään muusta elämästä. (Bergström 2021.)

Aineistonkeruu

Toteutin aineistonkeruuperiodin huhtikuussa 2012, jolloin hain Deitti.net -palvelusta profiileja ja tallensin ne läpikäymistä varten kovalevyille. Hain kymmenen vuoden ikähaarukoissa (20-30 -vuotiaat, 31-40 -vuotiaat, 41-50 -vuotiaat, ja yli 51 -vuotiaat) kumpaakin sukupuolta ja usealla maantieteellisellä sijainnilla. Palvelussa oli mahdollisuus valita alimmaksi ikärajaksi 18 vuotta, mutta ajattelin, että kymmenvuodet olisivat helpommin käsiteltäviä. Viimeiseksi ikäluokaksi muotoutui yli 51- vuotiaat, sillä yläikärajaa oli vaikea asettaa. Oletin, että ilmoitusaktiivisuus yli 50-vuotiaiden keskuudessa ei välttämättä olisi kovin suuri ja koko maan suhteen tämä pitikin paikkansa. Suurien kaupunkien läheisyydessä vanhimman ikäryhmän edustajia oli tuloksissa enemmän. Aineistonkeruun alkaessa kaiken kaikkiaan 5237 profiilia Deitti.net-palvelussa vastasi haun kriteereitä (suomenkielinen, heteroasetelma, tositaroituksella, ikärajaus). Näistä naisten profiileja oli 1849 (35,3 %) ja miesten 3388 (64,7 %).

Sain tutkimukseni edetessä kuulla kritiikkiä siitä, että ikähaarukat ovat liian suuria siihen, että voisin tehdä yleistäviä päätelmiä tietyn ikäluokan toiminnasta.

Lisäksi aineistoni käsitti profiileja vuosilta 2007-2012 eli useilta eri vuosilta. Näin ollen samat henkilöt voisivat periaatteessa olla mukana useammassakin ikäryhmässä. Ikähaarukajakko ei ehkä oikeuta yleistäviin johtopäätöksiin, joskin se helpottaa aineiston käsittelyä ja toimii suuntaa-antavana asteikkona esimerkiksi nuoret - vanhat -jatkumolla. Jatkossa viittaankin tiettyyn ryhmään tunnisteella, joka koostuu joko N- (naiset) tai M- (miehet) kirjaimesta, ja ikähaarukasta kymmenvuosittain; esimerkiksi N 20-30 (naiset ikäryhmässä 20-30-vuotiaat).

Maantieteellisenä apuna toimivat Deitti.net-sivustolla vuonna 2012 jo valmiiksi alavetovalikkoihin jaetut maakunnat (20 kpl), joiden mukaisesti ajattelin, että olisi järkevintä toteuttaa kattavuus. Päätin, että poimisin jokaiselta maantieteelliseltä alueelta 20 edustajaa, 10 miestä ja 10 naista. Tämä päti ainoastaan teoriassa, koska kaikilta alueilta ei saatu tarvittavaa määrää profiileja. Haussani uusimmat profiilit olivat ensin ja ne vanhenivat siitä eteenpäin. Valitsin järjestyksessä 10 ensimmäistä ja rajausteni jälkeenkin pidin tätä *satunnaisen otannan menetelmänä*.

Pian huomasin, että samalla henkilöllä saattoi olla useitakin profiileita samassa palvelussa. Toisinaan se oli ilmeistä, mutta tutkijana en voinut lähteä arvailemaan päällekkäisyyttä, vaan käsittelin jokaisen profiilin omanaan. Ajattelin, että profiilien päällekkäisyys tuskin oli niin suurta, että se aiheuttaisi vääristymää lopullisissa johtopäätöksissä. Sen sijaan, jos kyseessä oli ihan selvästi tuplatietue, huomioin sen niin, että otin vain toisen mukaan korpukseen. Selvästi pilailumielessä tehdyt ilmoitukset jätin huomiotta.

Samalla kun keräsin aineistoa, tarkastelin sitä myös pintapuolisesti ja huomioni kiinnittyi muun muassa maakuntia erottaviin seikkoihin. Vaikka Ahvenanmaa oli yksi Deitti.netin tarjoamista maakunnista, sieltä ei löytynyt suomenkielisiä ilmoituksia ollenkaan. Etelä-Karjalassa ja Etelä-Pohjanmaalla nuorten miesten keskuudessa ei ollut vaikea löytää kymmentä profiilia, sen sijaan osumat vähenivät heti kun siirryttiin 40 vuotta vanhempiin. Etelä-Karjalassa naisista ainoastaan ikäryhmä 20-30-vuotiaita oli ottanut nettideittailun niin omakseen, että vaadittavat 10 löytyi. Aineiston pienuudesta johtuen tilastollisia yleistyksiä olisikin mahdotonta tehdä koskemaan edes tiettyä maantieteellistä aluetta.

Etelä-Savossa ei edes nuorista naisista saanut toivottavaa 10 profiilia ja Kainuussa naisten nettipalvelujen käyttö tässä palvelussa oli hyvin vähäistä kaikissa ikäluokissa. Kainuussa miehet ikäryhmä 20-30 oli ainoa, josta saatiin toivottavat 10 profiilia kerättyä. Ainoastaan Pirkanmaalla ja Uudellamaalla kaikista ikäryhmistä tuli vähintään yksi osuma. Ainoastaan Uudellamaalla sekä naisten että miesten ikäryhmissä 20-30 ja 31-40 tuli vastaan niin paljon tuloksia (yli 250), että sain ilmoituksen liiasta osumamäärästä ja siitä, että näytetään vain 250 ensimmäistä. Tämä johti päätelmään, että suurien kaupunkien läheisyydessä Etelä-Suomessa on eniten palvelun käyttäjiä, kun Itä- ja Pohjois-Suomi erottuvat vähäisyydellään. Lukumäärä ei selity pelkästään suurella opiskelijaväestöllä (yliopistokaupunkeja),

koska myös vanhemmassa ikäluokassa on näillä alueilla enemmän hakijoita. Kaupunkimaisuus toiminee parempana selittäjänä.

Maakunta valittiin profiilia jättäessä. Huomasin, että ei oltu määritelty, oliko kyseessä maakunta, jossa profiilin tekijä itse asui, vai se, josta hän haki kumppania. Useinhan tämä oli sama asia, muttei tietenkään aina. Jos profiilin tekijä ei osannut sijoittaa itseään oikeaan maantieteelliseen alueeseen, päätin, että tutkijana en ota siihen kantaa, vaan käsittelen profiilin siinä ryhmässä, jossa se tuli esille. Tavoite kuitenkin oli saavuttaa vain maantieteellistä kattavuutta, ei tiukkaa maantieteellistä analyysia. Lopulta aineistoni muodostui huhtikuussa 2012 kerätyistä 943 tekstimuotoisesta deittiprofiilista. Joskin analyysin edetessä päädyin kylläntymisen kautta käyttämään vain osaa tästä aineistosta, jolloin kävin miesten profiileista läpi läpikotaisin 289 profiilia ja naisten profiileista 155. Loput toimivat potentiaalisena reservinä.

Kuvien osuus ilmoituksissa oli aika vähäinen. Yleensä muutama kuva per kymmenen ensimmäistä ilmoitusta. Prosentuaalisesti eniten kuvia oli ryhmässä M 31-40. Tässä kohdin pysähdyin miettimään, mitä tämä tarkoitti. Ketkä laittoivat kuvansa profiiliin mielellään? Ovatko he niitä, jotka ovat ulkonäkönsä tyytyväisiä? Profiilinteko-ohjeita noudattavia? Vai niitä, jotka ajattelevat sen kuuluvan asiaan eli norminnoudattajia? Yleensä profiilikuvaa/ia (joita en nähnyt) ei mainittu juuri mitenkään tekstissä. Jonkin verran hakijan ulkonäköä käsiteltiin profiilitekstissä, mutta tekstissä viitattiin harvoin suoraan profiilikuvaan: ”*vaihdan pian kuvani uudempaan*”. Kuvaan viittaavien tekstien tarkastelu antoi päinvastaisen tuloksen: ”*kuvia en tänne viitsi laittaa*” tai ”*kuvan saa pyytämällä*” olivat yleisempiä esimerkkimainintoja kuvasta.

Myös digitaalisessa ympäristössä ihmiset rakentavat visuaalisen identiteettinsä nimenomaan etnis-kulttuuristen ja sukupuolen kytkeytyviin elementteihin perustuen. Kuvassa näkyvä keho koostuu persoonallisesta (sukupuoli, ikä, elämäkerta) ja kollektiivisesta (ympäristö, historiallinen aika, koulutus, kasvatus). Sosiaalisen median kuvat ovat usein fantasioituja, idealisoituja, ihannekuvia tai kulutusfantasioita (hieno auto, upea sisustus). Olennaisinta ei aina ole näyttää parhaimmalta vaan noudattaa sosiaalisia normeja. (Nakamura 2007; Miller et al. 2016, 156-169.) Tämä ajatus tuo mieleeni visuaalisen kulttuurin tutkija Janne Seppäsen (2001) *katse*-käsitteen, joka saa ihmisen toimimaan niin kuin häntä katseltaisiin (tai arvioitaisiin ja tarkkailtaisiin) eli toimimaan tilanteeseen sopivan kulttuurisen koodin kautta, vaikka ketään varsinaista katsojaa ei olisi havaittavissa. Katse-käsite liittyy myös siihen, kuinka henkilö muovaa minäkäsitystään arvailemalla muiden käsitystä itsestään.

Vaikka Seppäsen katse-käsitettä, katsottavana olemisen tunnetta, voi soveltaa kumpaan sukupuoleen tahansa, on enemmän puhuttu naisiin suuntautuvasta miehisestä katseesta. Vaikka *male gaze* -käsitteen loi taidekriitikko John Berger jo

vuonna 1972, sen teki tunnetuksi muutamaa vuotta myöhemmin Laura Mulvey. Male gaze tarkoittaa sitä, että naisia katsotaan jatkuvasti eroottisuuteen liittyvällä tavalla ikään kuin kaikki naiset haluaisivat näyttää yksinomaan seksuaalisilta olennoilta. Miehen katse esineellistää naisen kehon. Kun tästä tulee normiesitys esimerkiksi mediassa (Mulvey käsittelee artikkelissaan elokuvia), syntyy käsitys, että naiset ovat olemassa vain (miehen) seksuaalisen nautinnon vuoksi. Tämä tuottaa myös naisille painetta sovittaa itsensä tietynlaiseen kauneusihanteeseen. (Mulvey 1999, 837-838; Female Gaze 2022.) Yleensä vasta-argumenttina on ollut, että kyllähän miehetkin esitetään katseen kohteena. Tälle vastaväite on, että naiset esitetään kuitenkin *systemaattisesti* katseen kohteena olevina objekteina. (Loreck 2016.) Tietoisuus kamerasta tai katsojasta saattaa vähetä tietyissä tilanteissa, mutta se ei koskaan katoa. Toisen katseen läsnäolo aikaansaa aina *esiintyjän*. (Hyvärinen & Mäkelä 2020, 103.) Kuvia onkin siksi helppo ajatella performansseina. Aivan kuten kirjalliseen tekstiinkin, voidaan kuviinkin ajatella sisältyvän *tarkoitettu katsojapositio*. Björn ja Davydobva-Minguet (2022) ovat puhuneet *väärin katsomisesta*, joka lähestyy *vastakarvaan lukemisen* (tästä muun muassa: Itäkare & Oja 2022) ajatusta.

Tein lopulta päätöksen olla tutkimatta kuvaa. Tämä johtui siitä, että aineistoni kerättiin silloin, kun kuvia ei ollut saatavilla, ellei ollut kirjautuneena palveluun. Olisin joutunut käyttämään erillisellä keruulla kerättyjä profiilikuvia, joilla ei olisi ollut yhteyttä analysoituun tekstiin. Toiseksi, kuvien vähäisyys profiileissa vahvisti ajatusta, että nettideittiprofiilien kirjoittajat *eivät* ensisijaisesti tuohon aikaan *pyrkineet* visuaalisen identiteetin luomiseen vaan painopiste oli edelleen kirjallisessa ilmaisussa. Kolmanneksi, en pidä itseäni kuvatutkijana, joten lähestymistapani olisi ollut väistämättä kömpelö ja tekstianalyysiin verrattuna epätasapainossa. Myös tutkimuksen laajuus vaati tekemään tiettyjä rajoituksia ja jättämään mahdollisuuksia jatkotutkimukseen.

4.2 Luennat ja aineiston jaottelu

Lähilukemisen esiasteena voidaan pitää jo aineistojen keruuvaihetta (Uotinen 2005, 96). Kerroinkin jo aiemmin pikaisesti tekemistäni ensipäätelmistä keruuvaiheen aikoihin, jotka sitten tarkemman luvun jälkeen osoittautuivat virheellisiksi. Aloitin aineiston tarkastelun teemoittain sen mukaan, mistä näkökulmasta olin kulloinkin kirjoittamassa artikkelia tai pitämässä esitelmää tai luentoja. Kävin aineistosta otoksien mukaan läpi eri aihepiirejä kuten teoreettista ja metodologista pohdintaa, deittiprofiilien lomakeosion elämänohje-kohdan tarkastelua, adjektiivien käyttöä deittiprofiilien tekstiosioissa, ulkonäön merkitystä deittiprofiileissa, ruumiinrakenteen ilmaisutapoja tekstissä, suomalaisuuden ilmentymiä deittiprofiileissa, verkkoidentiteetin tutkimisen mahdollisuuksia, stereotyyppisen heteroseksuaalisen

maskuliinisuuden ilmentymiä deittiprofiileissa, selfie-kuvien käyttöä deittiprofiileissa ja tutkijan reflektiivisyyttä ylipäätään (esimerkiksi Holappa 2011; 2012; 2013; 2014). Lähilukemiseksi kutsutaankin juuri tällaista monikerroksista ja -vaiheista analyysitapaa (Östman 2015, 63).

Nämä läpikäynnit jostain tietystä näkökulmasta saivat aikaan sen, että minulle kiteytyi vähitellen ajatus siitä, mitä kaikkea halusin kysyä aineistolta ja millaisia lokeroiteja käyttäisin aineistoon liittyen. Loin excel-taulukot aineiston läpikäymistä varten, jotta tarkastaisin kaikista profiileista samat asiat. Näin sain pystytaulukon tietystä aihepiiristä ja pystyin helposti vertailemaan sitä, mitä tietystä teemasta, kuten perhesuhteet ja vanhemmuus tai romantiikka ja seksuaalisuus, oli kirjoitettu. Excel-taulukkoni avulla suoritin siis dekonstruktivista lukutapaa eli palastelemalla tekstejä pyrin näkemään sellaista mitä en muuten huomannut.

Aluksihan aion analysoida vain profiilien vapaatekstikenttää, sillä pidin sitä parhaana mahdollisena luovan ilmaisun alustana. Sitten tajusin, että olisi ilmiön vääristämistä jättää profiilin lomakeosio kokonaan huomiotta. Arvelin, että laitan silti lomakevastauksia enemmän painoa vapaatekstikentän kirjoituksille, koska ne eivät olleet millään tavalla ohjattuja tai vaihtoehtoista valittuja vastauksia. Vapaatekstikentässä oli mahdollista antaa selityksiä sille, miksi toimi niin kuin toimi omasta mielestään ja miten näki nettideittailuun tai parisuhteeseen liittyvät asiat. Huomasin, että mitä pitempi teksti profiilissa oli, sitä vahvempi käsitys henkilöstä tuli. Huomasin myös, että käyttäjät suhtautuivat eri tavoin profiilin antamiin mahdollisuuksiin. Joillakin lomakeosiosuus ja vapaatekstikenttä puhuivat eri asioita eli täydensivät toisiaan, joillakin vapaatekstikentässä ja lomakeosiossa toistuvat tismalleen samat asiat samoin sanamuodoin, eli ne toistivat toisiaan.

Samalla kun koostin aineiston keräämisen kanssa yhtäaikaaisesti tilastoa excel-taulukkoon, tein alustavaa luokitusta ja järjestämistä. Jokaista deittiprofiilin kohtaa vastasi lokero excel-taulukossani. Taulukot ovat toimineet käytännön työkaluina aineiston jäsentämisessä ja poimiessani teemoittain tai kategorioittain tarkasteltavaa aineistoa. Tarkoitukseni oli tarkastella sitten yhtä asiaa kerrallaan kokonaisuutena kaikissa profiileissa. Ja kenties sitä kautta huomata eroavaisuuksia iän, sukupuolen tai muun tekijän mukaan. Pyrin määrittelemään muun muassa profiilitekstin sävyä, intermediaalisuutta, käytettyjä ilmaisuja (fraaseja, metaforia ja sanontoja). Profiilitekstin sävyn luonnehtiminen yhdellä sanalla osoittautui mahdottomaksi. Yhden selkeän ”teeman” tekstejä oli tosi vähän.

Excel-taulukon täyttämisen ohessa kirjoitin itselleni myös havaintoja läpikäymästäni materiaalista. Ne olivat joko karkeaa kategorisointia tai muita huomioita, joihin olin ajatellut palata myöhemmin. Kutsun tätä tutkimuspäiväkirjaksi.

Koska tekstin määrä omassa aineistossani oli niin suuri, en voi väittää, että olisin lukenut samalla intensiteetillä ja useita kertoja läpi kaiken materiaalin. Huomio oli väistämättä kiinnittynyt joihinkin asioihin ja jättänyt jotain piirteitä vähemmälle

huomiolle. Mutta uskon, että aineiston löysempikin lukeminen synnytti ajatuksia tulkinnan linjoista. Näiden myötä aineistoa sitten on tarkemmin lähestytty jostain tietystä näkökulmasta. Tämä näkynee parhaiten mukaan valikoituneissa alaluvuissa.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistys, eli epäoleellinen aines karsitaan pois. Toisena vaiheena aineisto ryhmitellään. Ryhmittelyssä etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia - samaa asiaa käsittelevät ryhmitellään omaan luokkaansa ja nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokituksia yhdistellään niin kauan kuin se on mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110-115.) Lähestymistapani ei ollut pelkästään aineistolähtöinen, sillä teoreettiset käsitteet olivat jo olemassa. Ne soviteltiin aineistosta saatuihin ryhmittelyihin.

Sisällön erittely ja *sisällönanalyysi* eivät ole synonyymejä. Sisällön erittelyssä kuvataan määrällisin keinoin tekstin sisältöä. Sisällönanalyysissa taas kuvataan dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 106-107.) Tässä tutkimuksessa sisällön erittely ja sisällönanalyysi tukivat toisiaan. Laskin erilaisten sanojen ja sanontojen esiintyvyyttä, mutta sen jälkeen tarkastelin sanojen ja sanontojen välittämiä merkityksiä. Sisällönanalyysiin yhdistetyssä kontekstianalyysissa voitiin tarkastella kontekstia, jossa kiinnostuksen kohteena olevat sanat esiintyivät. Tämän oli tarkoitus johtaa lopulta lopputulokseen siitä, miten nettideittailu ilmiönä voidaan kuvata nettideittailun kontekstissa esiintyvien sisältöjen kautta.

Taulukoin profiilien vapaatekstikentän *sanamäärät*. Tein päätöksen, että en ryhdy manipuloimaan tekstejä muuttamalla kirjoitusasua. En esimerkiksi korjannut yhdyssanavirheitä, vaikka ne vaikuttivatkin lopulliseen sanamäärään. Myös sanavälin puuttuminen vaikutti: wordin sanalaskuri laskee yhdeksi sanaksi, jos sanat on kirjoitettu yhteen. Kirjoitusvirheistä huolimatta käsitelin tekstin siis sen alkuperäisessä muodossa. Eli, vaikka lukijana osaisin tulkita virkkeen useamman lauseen sanaksi, mekaaninen laskutapa näkee sen tosiin. Tämä johtaa siihen, että myös sanalaskuria voi pitää vain suuntaa-antavana mittarina siitä, kuinka pitkiä tekstejä vapaatekstikentässä on.

Sanamääriä laskemalla pyrin lopulta päättelemään sanojen yleisyyden ja etenkin niistä muodostettujen suurempien kategorioiden perusteella sen, mitä ja minkä tyyppisiä asioita liitetään nettideittailuun ja parisuhteeseen, kumppaniin. Sanalaskenta kertoi mistä aihepiireistä profiileissa puhuttiin. Mutta se, että esimerkiksi elokuvakategoria saa usean maininnan ei johtunut välttämättä siitä, että moni ihminen olisi maininnut elokuvan. Voi olla, että joku elokuvaintoutunut on jaarittellut elokuvista pitkään eli kyse voi olla yhdessä profiilissa tapahtuneesta toistosta.

Useassa tekstissä oli monta sanaa laskennallisesti, mutta käytännössä sisällöllisesti vain muutama, jotka poimin. Aineiston pelkistysmenetelmänä käytin

myös excel-taulukkoa. Yksittäisten sanojen eriyttäminen kontekstistaan aiheutti sen, etteivät ne tehneet oikeutta sisällölliselle sanaleikkelylle ja niiden tuomalle merkitykselle. Sen vuoksi minulla oli erikseen oma lokero vielä fraaseille, sanonnoille ja metaforille.

Pian huomasin, että *minä* ja *sinä* olivat todella yleisiä. Päätin jättää niiden laskemisen kokonaan. Niitä oli jo sellaisenaan paljon, mutta koska ne voitiin ilmaista myös muulla tavoin (kuten päätteillä tai possessivisuffiksilla⁵¹), niiden lukumäärää oli huomattavan hankala ilmoittaa. Oleellisinta lienee todeta, että *minä* ja *sinä* olivat ilmoitustekstin tärkeimmät henkilöt – *minä*, joka kirjoittaa, ja *sinä*, joka vastaanottaa. Ehkä tässä tiivistyi jo koko ilmiön perimmäinen ajatus: kahdenkeskisyys ja sen tavoittelu. Tätä tukee alankomaalaisia deittiprofiileja käsitellyt tutkimus. Kun tutkimuksessa selvitettiin, oliko profiileissa käytetty kieli erilaista, jos etsittiin pitkäaikaista (*long-term*) kumppania tai jos etsittiin lyhytaikaisempaa (*casual*) seuraa, suurimmaksi eroksi havaittiin se, että pitkäaikaista kumppania etsittäessä henkilöt tarjosivat henkilökohtaisempaa tietoa itsestään ja käyttivät enemmän minäviittauksia (*I-references*) (Zanden et al 2019).

Käydessäni läpi tekstiä poimin lauseista vain olennaiset sanat ja jätin huomioimatta täytesanat (*kylläkin, melko, hyvin*), johdattavat verbit tai apuverbit (kuten saattaisin ruveta kirjoittamaan – jossa *kirjoittaa* on varsinainen asia, josta on kyse), olla-verbin muodot ja partikkelit (*joka, tai, vaikka*), numerot ja maantieteelliset paikat. Esimerkiksi lauseesta *Olisiko sinusta siis jakamaan elämän hyviä hetkiä ja kokemaan asioita yhdessä?* Poimin taulukkooni seuraavat: jakaa, elämä, hyvä, hetki, kokea, asia, yhdessä.

Keräsin sanat vain perusmuodossa, esimerkiksi taivutukset sisältyivät samaan lokeroon. *Nuorempi* tai *nuorin* menivät kaikki perusmuodon *nuori* kohdalle. Joidenkin sanojen kohdalla tein suoraan noston ylempään kategoriaan, esimerkiksi ”viini” sisälsi sekä valko- että punaviinin. Viini ei noussut maininnoissa kovin korkealle, vaikka nämä yhdistettiin. Se ei siis ollut olennaisia ja toistuvimpia sanoja. Niputin toisinaan yhteen samasta kantasanaa johdetut termit, jotka myös tarkoittivat lähestulkoon samaa, esimerkiksi *leikkimielinen* ja *leikkisä*. Samaa taulukkoon keräsin myös *hymiöt*, sillä tajusin, että samalla vaivalla voin kartoittaa mitä hymiöitä käytetään ja kuinka paljon.

Eteeni tuli tekstejä, joissa päättämässäni toimintamallissa eli sanojen keräämisessä ei ollut järkeä. Tällainen oli esimerkiksi täysin vertauskuvallinen teksti. En nähnyt merkitykselliseksi kopioida myöskään suoraan siteerattuja popkappaleiden sanoja tähän sanalaskentaan. Nämä olivat profiiliteksteinä kuitenkin vähemmistöä. Käsitelin tällaisia tekstejä excel-taulukon toisessa kohdassa

⁵¹ *kättäsi puristaen*

intertekstuaaliset ja -medialliset viittaukset. Muun muassa Fono-äänitetietokanta⁵² auttoi ajoittamaan teksteissä mainittuja musiikkiesityksiä.

Hyödynsin excel-taulukkojani luodessani käsittelylukuja. Niissä käytin hyväkseni aineiston saturaation eli *kylläntymisen* menetelmää. En jokaista tutkimuskysymystä tai sen alikysymystä varten läpikäynyt jokaista profiilia, vaan kävin niitä läpi siihen asti, kunnes alkoi näyttää, ettei mitään uutta enää ole tulossa. Oleellista on, että tulkinnat eivät tietenkään saa perustua aineiston satunnaisuuksiin vaan oma aineisto on tunnettava (Eskola & Suoranta 1998, 65.). Katson, että erityisesti manuaalinen aineistonkeräämiseni ja sen lukukierrokset lisäsivät aineiston tuntemista.

Aineiston kylläntymisen ajatusta voidaan tietenkin pitää myös ongelmallisena. Kylläntymispistettä voi olla vaikea määrittää. Kukaan ei voi olla varma siitä, etteikö uuden tiedon ilmaantuminen jossain vaiheessa olisi vielä mahdollista. Kylläntymisen käsite on yhteydessä myös tulosten yleistettävyyteen. Suhteellisen pienestäkin aineistosta voi tehdä yleistyksiä, kun aineisto alkaa toistaa itseään. Kun johonkin on kuitenkin vedettävä raja, kylläntymispisteen saavuttaminen on yksi käytännöllisimmistä tavoista rajata aineistoa. (Hirsjärvi ym. 2004, 171; Tuomi & Sarajärvi 2006, 90.)

Teoreettinen dialogi oli tietyllä tavalla läsnä alusta asti, sillä yhtä aikaa aineiston kanssa mielessäni oli myös kulttuuristen mallien näkökulma, jolla aineistoa tulkita. Kutsunkin lähestymistapaani teoriatietoiseksi luennaksi, sillä samalla kun luin ja järjestelin aineistoa, pidin mielessä myös sen, että muodostan kategorioita ja pyrin löytämään isompia teemoja. Ajattelin asian niin, että alkuun tutkimukseni on teorialähtöinen. Tutkimuksen ja analyysin aikana näkökulmani on enää *teoriatietoinen*, sillä se on se tapa, jolla luen aineistoa. Lopulta kuitenkin tutkimukseni kääntyy aineistolähtöisemmäksi, sillä tästä tietyistä aineistosta nousevat esiin ne asiat, joiden suhteen voin tehdä kategorisointeja ja teemoitteluja. Lopuksi pyrin löytämään aikaisempia tutkimuksia, joiden tuloksiin vertailen omia päätelmiäni ja käyn dialogia myös siinä suhteessa.

Määrälliset mittaukset eivät olleet päämäärä sinänsä, ne olivat varmistamassa, että en unohda jotain tai jätä jotain ehkä useasti toistuvaa huomaamatta, jotain, jolle itsekin olen voinut sokeutua.

Syy siihen, että valitsin näin työlään ja manuaalisen tavan käydä aineistoa läpi oli halu saada läheinen ja henkilökohtainen suhde aineistooni. Halusin voida sanoa, että tunnen aineistoni.

⁵² <http://www.fono.fi/> Tietokannan päivittäminen loppui vuoden 2022 alussa.

5 Kohti käypää kumppania – kumppani ja heteroparisuhde verkkoympäristössä

Tarkastelen aineistoani sukupuolen ja ikähaarukkaan perustuvissa ryhmissä. Iällä on merkitystä sen suhteen, miten kulttuuriset ilmaukset ymmärretään. Samalla tavalla ymmärtäminen on sukupolvikysymys, koska ikäkaudet ovat kulttuurisidonnaisia Joillekin sukupolville joku asia on ollut avainkokemus, jonka vain saman sukupolven edustajat voivat ymmärtää samalla tavalla (Onnismaa 2008, 88). Siinä mielessä eri ikäryhmien erottelu on merkityksellistä. Sukupuolen mukainen jaottelu on välttämätöntä, kun lähtöasetelma on heterosuhteen etsiminen. Arkikeskustelussa naisista ja miehistä puhutaan itsestään selvinä käsitteinä, koska on jaettu kulttuurinen ymmärrys naisista ja miehistä tietynlaisina. (Juvonen et al. 2012, 14; Löffström 1999, 10).

- - kuvataan oikeastaan perinteisenä suomalaisena miehenä, jossa täytyvät miehen miehen tärkeimmät hyveet; rehellisyys, ahkeruus, työnteko ja itsekuri.

Yllä kuvaillaan erakkomaista elämäntapaa elänyttä kullankaivajaa Suomen Lapissa (Peltonen 2020, 22). Nimenomaan ”suomalaiseen mieheen” liitetään usein ominaisuuksia kuten rehellisyys, ahkeruus ja maanläheisyys sekä jurous, puhumattomuus ja alkoholin käyttöön liittyvä väkivalta. Suomalaisen miehen kuva on erityisesti korostunut suhteessa sotaan. ”Suomalainen nainen” on arki-keskusteluissa rehellinen ja konstailematon, usein miehen tasa-arvoinen kumppani. Naisen käsitteeseen kuuluu myös äitiys ja miehen rooliin isyys. (Markkola et al. 2014, 7, 16.)

Nykyisessä kulttuurintutkimuksessa sukupuolen käsite on usein problematisoitu. Suomalaisessa etnologiassa sukupuolen problematisointi oli pitkään varovaista eikä tutkintovaatimuksissa sukupuolen tutkimusta nostettu esiin (Olsson & Wilman 2007, 7). Tämä pätee myös omalla kohdallani. Kulttuuriantropologian perustutkintopainnoissa 1990-luvulla sukupuoli ei ollut erityisen merkityksellinen tai lähestymiskulmaa rajaava tekijä. Tästä syystä koen sukupuolisuuden käsittelyn erittäin haasteelliseksi.

Käsitteet ovat aikansa tuotteita. Esimerkiksi homoseksuaalisuus on noin 150 vuotta vanha sana, heteroseksuaalisuus vähän nuorempi. Transsukupuolisuus otettiin käyttöön 1920-luvulla. Sukupuoli ajatellaan nykyään kattokäsitteeksi. Muun-sukupuolisuudesta ja sukupuolen moninaisuudesta kuten transsukupuolisuudesta, intersukupuolisuudesta, cis-sukupuolesta⁵³ tai sateenkaariväestä (*queer*) alettiin Suomessa puhua julkisesti enemmän vasta 2010-luvun lopulla. (Mustola & Pakkanen 2007,11, Nousiainen 2020, 14-15, 17, 21, 23, 43.)

Ajattelin noudattaa mahdollisimman löyhää teoreettista lähtöasetelmaa sen suhteen, miten tarkastelen sukupuolen ilmentämistä teksteissä ja pyrkiä tältä osin nojaamaan enemmänkin siihen, mitä aineistosta nousee esiin. Tutkimusaineistoni oli rajattu Tositarkoituksella-kategoriaan, jonka vuoksi oli luonnollista käsitellä tietoista heteronormatiivisen merkityksen tuottamisen tapaa. En tutki ihmisiä tai heidän seksuaalisuuttaan vaan heidän tuottamiaan *tulkintoja maailmasta*. En ole kiinnostunut siitä, ovatko deittiprofilin kirjoittajat todellisuudessa heteroseksuaaleja vai ei. Totuus on, että en tiedä heidän seksuaalista identiteettiään, elleivät he sitä itse tuo esille (vertaa: Bartoş et al. 2009, 148). Olennaisempaa on se, että he ovat asettaneet itsensä heterotoimijuuden kontekstiin eli toimivat niin kuin olettavat, että siinä tilanteessa toimitaan. Teoreettinen lähtökohtani jaetusta kulttuurisesta ajattelusta olettaa, että tietyssä kontekstissa pyritään toistamaan siihen liittyviä sisältöjä, olivat ne valideja tai ei. Kulttuurisen mallin käyttäminen korostaa sitä ajatusta, että kulttuurinen yhteisö on ensisijainen määrittäjä myös sen suhteen, mitä koetaan ja ymmärretään sukupuolella tai tietyllä etnisyydellä.

Sosiaalisen roolin teorian mukaan ihmiset kehittävät odotuksia omasta ja muiden käyttäytymisestä pohjautuen uskomuksiin sukupuolelle sopivasta käyttäytymisestä. Miehillä roolit ovat olleet historiallisesti ammattiin liittyviä ja taloudellisia (korkeapalkkainen työ, kunnianhimo, voimakkuus), kun naisille roolit ovat olleet kotiin sidottuja (hoivavietti, emotionaalinen lämpö, ulkonäöstä huolehtiminen). (Regan 2008, 4-6; O'Reilly 2021.) Stereotyytiat korostavat naisten keskinäistä samankaltaisuutta, samoin kuin kaikkien miesten samanlaisuutta ja vähättelevät yksilöiden välisiä eroja kummankin sukupuolen sisällä. Kirjallisuuden romanssiperinteessä miehellä ja naisella on vakioroolit. Yleensä mies on toimija ja nainen on toiminnan kohde. (Soikkeli 2016, 169.)

Nykymaailmassa sukupuolinen kahtiajako tuntuu kuitenkin vanhanaikaiselta, joten puhunkin mieluummin *naistapaisuudesta* ja *miestapaisuudesta*. Naistapaisuus (vaikka juoruilu ja hoivaaminen) kuten myös miestapaisuus (esimerkiksi ryypääminen ja urasuuntautuneisuus) liittyvät siihen, mitä naisilla ja miehillä on historiallisesti ymmärretty, *mitä on ollut tapana* tehdä ja edelleen on.

⁵³ Cis-sukupuolinen on sitä sukupuolta, joka vastaa hänen syntymässä saamiaan anatomisia piirteitä (Nousiainen 2020, 23).

Tulee muistaa, että naistapaisuus ja miestapaisuus eivät käsitteinä ole sidottuja biologiseen sukupuoleen. Tässä lähestymistavassa huomio kiinnittyy *toiminnan mahdollisuuksiin*, siihen mitkä kaikki yhteiskunnan, kommunikaation ja kokemuksen ulottuvuudet rajoittavat sitä, miten henkilö voi toimia. Työnjaon kuvauksissa skandinaavisissa talonpoikaiskylissä miehet kuvattiin tehtäväorientoituneiksi (auraavat pellot, kaatavat puut), kun taas naiset huolehtivat monista pienistä askareista yhtä aikaa. Kuvauksissa näkyi se, kuinka miehiset työt miellettiin tärkeiksi, kun naisten puuhailut olivat merkityksettömämpiä. (Ehn & Löfgren 2010, 90.)

Tunteiden ilmaisu on kulttuurisidonnaista ja siten myös vaihtuvaa ajan ja paikan mukana. Kulttuuri opettaa mitä tunteita saa olla ja sukupuoliroolit opettavat mitä tunteita naisilla ja miehillä saa olla. (Keltinkangas-Järvinen 1996, 222.) Tapaisuus liittyy aina historialliseen jatkumoon ja johtaa siihen, että tietyssä ajassa ja paikassa tietyt toimintatavat ovat suotavampia kuin toiset. Sukupuolitapaisuus tarkoittaa sitä, että naisilla ja miehillä on ollut tapana tehdä erilaisia asioita. Usein tämä nousee esiin siinä, miten jaetaan kotityöt. Ruokaa tekevä ja lapsia hoitava mies toimii ehkä naistapaisesti, mutta se ei ole sama kuin olla naismainen⁵⁴. Sukupuolitapaisuuden keskeinen organisoituminen on *heterotapaisuus* eli ajatus siitä, että miehet ja naiset täydentävät toisiaan. Heterotapaisuus on merkittävä osa sitä prosessia, jossa nais- ja miestapaisuudesta tulee tottumuksia ja luonnollistumia. **Heteronormatiivisuus** on keskeistä sosiaalisen yhteisön rakentumisen sääntönä, osa normaaliuden määrittelyä. Heteronormatiivisuuden vuoksi heteron ei tarvitse kertoa olevansa hetero, koska hän kokee olevansa ”normaali” kulttuurin vallitsevien arvojen mukaisesti. Heteronormatiivisuus on ideologia, joka merkitsee muut seksuaalisuudet toisiksi. (Veijola & Jokinen 2001, 24-25; Husso 2016, 74-78.)

Miksi ihmeessä otin tutkimukseen mukaan tällaisen valtarakenteen, jota nykytutkijana pitäisi mieluummin kritisoida tai kyseenalaistaa? Koska se edelleen on olemassa oleva valtarakenne. Mietin pitkään, millä perusteella voin ryhmitellä aineistoni tarkastelun mies-nais -vastakkainasettelun kautta. Vahvana perusteluna oli se, että konteksti oli valmiiksi heteronormatiivinen. Tässä tutkimuskontekstissa, joka käsittelee nimenomaan heteronormatiivista parisuhdetta, lähtökohtana on biologisen sukupuolen määrittämä kaksinapaisuus. Myös tarkastelemassani nettideittailupalvelussa on jo lähtökohtaisesti vahva biologiseen sukupuoleen nojaava asetelma: hakijat ovat joko miehiä, naisia tai pareja ja he hakevat miehiä, naisia tai pareja. Ilmoittajan oletetaan raxsivan ruutuun biologisen sukupuolensa, oli

⁵⁴ Sukupuolisuudesta ja siihen liittyvistä kysymyksistä ja lähestymistavoista enemmän Marita Husson ja Risto Heiskolan toimittamassa teoksessa *Sukupuolikysymys* (Gaudeamus 2016), normatiivisen äitiyden rikkomisesta taas teoksessa *Intersections of Mothering Feminist Accounts* (2021)

hänen sosiaalisesti rakennettu sukupuolensa millainen hyvänsä. Kategorisointi heteroseksuaaliseen, homoseksuaaliseen tai muuhun kontekstiin tulee suoraan deittipalvelusivuston antamista mahdollisuuksista valita profiiliaan kuvaavia rajoja.

Toinen perustelu on vertailtavuus aikaisempaan tutkimukseen. On useita tutkimuksia, joissa esimerkiksi tarkastellaan miehiin kumppanina tai naiseen kumppanina liittyviä toiveita (muun muassa Sitton & Blanchard 1995). Näissä aikaisemmissa tutkimuksissa, joissa tarkastellaan joko kumppaninhakua, parinmuodostusta tai nettideittailua, yleensä toinen määrittävä tekijä on hetero/homoseksuaalinen konteksti. Sukupuolijaottelu on ollut yleisin tapa vertailla erilaisia kumppaninhakuilmoituksia (Ahuvia & Adelman 1992, 456). Vasta vastikään markkinoille on tullut nettideittipalveluja, joissa otetaan kantaa dikotomiseen sukupuolikäsitteeseen siten, että sukupuolella ei ole hakulomakkeessa merkitystä.

Kun luo verkkoprofiilia palveluun ja päättää mitä siihen sisällyttää, usein sovelletaan omaa näkemystä siitä, mitä verkossa kannattaa tai on soveliasta jakaa. Yleensä henkilöllä on tarkka käsitys siitä, millaisia asioita hän haluaa itsestään paljastaa ja miten haluaa toisten tulkitsevan näitä sisältöjä. Tätä voidaan kutsua *verkkotasvojen hallintaan pyrkiväksi toiminnaksi* tai *tietoiseksi profiilityöksi*. (Tamminen et al 2014, 231.) Erikseen nostan esiin aitouden ihanteen. Se liittyy yleiseen julkiseen keskusteluun siitä, kuinka nettideittailu on melkein synonyymi huijaamiselle (mm. Chen et al. 2021). Samalla sillä on vaikutusta siihen, miten henkilöt kirjoittavat itsestään ja mitä he toivovat toiselta osapuolelta. Nettideittailun konventioihin kuuluu olla hieman varautunut (Couch et al. 2012; Tao 2022) ja myös itsensä esittäminen tietyllä tavalla noudattelee nettideittailun konventioita.

Tässä luvussa tarkastelen aineistossani esiintyvää koodistoa eli kumppaninhakuprofiileissa käytettyjä ilmaisuja eri näkökulmista. Lähestymistapani on ylhäältä alaspäin eli ensimmäisenä käyn läpi *aihepiirit*, joihin jaottelin kaikki profiilitexteissä esiintyvät sanat. Sen jälkeen tutkin yksittäisten sanojen esiintymistiheyttä saadakseni selville niin sanotun sanapilven: *mitä sanoja profiilitexteissä esiintyy eniten*. Rinnastan tämän niin sanottuun avainsanojen käsitteeseen ja oletan, että sanapilven avulla olennaisimmat aihepiirit nousevat esiin. Se, mihin yksittäisten sanojen tarkastelu ei pysty, on kuvainnollisen ilmaisun ymmärtäminen. Kuvainnollinen ilmaisu vaatii aina pitemmän tekstipätkän, koko fraasin, että on ymmärrettävä. Kolmantena käsittelen *tietoisen profiilityön toimintaa*. Taulukoimani *Minä olen* -aihepiiri sisälsi profiilitextistä erotellut kohdat sen suhteen, miten henkilö kertoo itsestään. Käyn ensin läpi tämän aihepiirin tuloksia. Sen jälkeen tarkastelen *Sinä olet* -aihepiirin tuloksia, jossa koostin asioita, joita henkilöt ilmoittivat etsivänsä tulevasta kumppanista.

On olemassa lukuisia tutkimuksia siitä, mitkä piirteet katsotaan viehättäviksi ja millaisia asioita halutaan potentiaalisesta kumppanista. Kauniin naisen perustuntomerkit, pitkät vapaina lainehtivat hiukset ja pitsivaatteet, ovat länsimaisesta romanttisesta populaarikulttuurista tuttuja kuvauksia naisesta (Hatakka 2011). Etsittävien mieskumppanien suhteen ensisijaisia valintakriteerejä ovat myös miellyttävä ulkonäkö ja karisma (Woloszyn 2020; Roshchupkina et al. 2023). Naisia kiinnostaa saman ikäinen tai hieman vanhempi kumppani, miehiä huomattavasti nuorempi kumppani (Šetinova & Topinková 2021). Miehiä kiinnostaa yhtä paljon matalasti kuin korkeasti koulutettu kumppaniehdokas, kun naiset arvostavat koulutetumpaa enemmän (Egebark et al 2021). Aikaisempia tutkimuksia läpikäydessäni olen huomannut, että nimenomaan naiseutta tuntuu olevan helpointa tarkastella ruumiillisuuden kautta. Länsimaisessa kulttuurissa sosiaalisesti hyväksyttävä vartalo on tarkasti määritelty⁵⁵. Hoikkuusidealista on tullut normi, johon kaikkien oletetaan pyrkivän, mutta naisille tämä vaatimus on ollut tiukempi kuin miehille. *Ruumisnormilla* tarkoitetaan sitä, että tietynlaista kehoa pidetään terveenä, normaalina, kauniina ja toimivana tietyssä ajassa ja kulttuurissa. Konstailematon miesmaskuliinisuus ja koristautuva naisfeminiinisyys ovat sellaiset visuaaliset merkit ja nais- ja mieskuvat, joilla heteronormatiivisen onnellisuuden katsotaan toteutuvan länsimaisessa nykykulttuurissa. (Heikkinen, 1994, 88; Harjunen 2004, 412; Harjunen & Kyrölä 2007, 22; Hatakka 2011, 152, 264; Rossi 2015, 56.)

Sen jälkeen, kun olen käsitellyt yleiset itseen ja kumppaniin liittyvät ilmaisut, menen vielä syvemmälle teksteihin ja hahmottelen sitä, millä tavoin niissä pyrittiin vaikuttamaan vastaanottajaan. Tarkastelen sitä, minkälaista sävyä teksti henki, millaisia kerrontatapoja käytettiin ja millaisia vaikuttamaan ja lukijaa ohjaamaan pyrkiviä elementtejä käytettiin, millaista yhteistä tulevaisuutta kumppanin kanssa maalattiin.

Lopuksi, kun olen ensin puhunut tekstuaalisesta koodistosta, en voi ohittaa sitä näkökulmaa, että kyse on nimenomaan verkkotekstistä. Viimeisessä alaluvussa puhun digitaalisesta kontekstista. Se on enemmän kuin pelkkä teknisten mahdollisuuksien kirjo eli myös koko ajatusmaailma siitä, mitä tarkoittaa se, että joku ilmiö on digitaalinen.

⁵⁵ Esimerkiksi Marjo Laukkanen feministisen mediatutkimuksen kenttään sijoittuvassa väitöskirjassaan *Sähköinen seksuaalisuus* (2007) toteaa, että ilmaistessaan sukupuoltaan (tyttöys) Demin keskustelupalstoilla, ulkonäköruumis toimii keskeisenä ruumiin representaationa.

5.1 Tekstuaalinen koodisto

Eurooppalaista rakkauskoodistoa tutkinut Markku Soikkeli suomentaa koodiston säännöstöksi ja koodin säännöksi tai kaavaksi, joka ohjaa valitsemaan tietyn tulkinnan esimerkiksi rakkaudentunnustuksille. Kyseessä on selvästikin kulttuurisen mallin ajatukselle rinnakkainen lähestymistapa. Soikkelin tutkimus mahdollistaa historiallisen katsauksen siihen, millaiset asiat ovat vaikuttaneet kulloisenkin ajan kielellisiin toimintamalleihin. Esimerkiksi 1600-1700-luvun rakkauskoodisto opittiin romaaneista ja koodistossa ylistettiin rikkautta, nuoruutta, kauneutta ja hyveellisyyttä. (Soikkeli 1999, 23.)

Aihepiirit juopottelusta marjastukseen

1990-luvun suomalaisia sanomalehden Henkilökohtaista-ilmoituksia vertailleet tutkimukset ovat olleet pro graduja. Tarja Lotvonen, joka kävi läpi lähinnä ilmoituksissa esiintyviä adjektiiveja kolmella eri vuosikymmenellä (1950-, 1970 ja 1990), käytti kuitenkin samanlaista lähestymistapaa kuin mitä tässä tutkimuksessa käytetään. Lotvonen listasi tuloksistaan kymmenen kategoriaa. Hän sai verrattain yhtenäiset kategoriat varhaisilta vuosikymmeniltä, mutta 1990-luvulla ilmoitukset erosivat aikaisemmista siten, että ne muuttuivat aikaisempaa monimuotoisemmiksi. (Lotvonen 1996.)

Kävin läpi taulukoinnissani muodostunutta sanalista ja jaoin sanoja kategorioihin. Kategoriat ovat tutkijan assosiointityön tulosta ja perustuvat siten omaan kulttuuriseen tietämykseeni. Tuloksena oli yhdeksän kategoriaa käsittävä luokitus siitä, *millaisia sanoja profiiliteksteissä esiintyi* (**Taulukko 2**).

Taulukko 2. Profiiliteksteissä esiintyvien sanojen aihepiirit. Yhdeksän kohdan kategoria.

ADJEKTIIVIT	
KONTEKSTIIN LIITTYVÄT	TIETOTEKNISEEN KONTEKSTIIN LIITTYVÄT PARISUHTEESEEN TAI SEURUSTELUUN LIITTYVÄT
YMPÄRISTÖ	LUONTO, LUONNONYMPÄRISTÖ, VUODENAJAT, VUOROKAUDENAJAT RAKENNETTU YMPÄRISTÖ
ARKI JA KOTI JA RUOKA	

TYÖ, AMMATTI JA KOULUTUS	
HARRASTUS, VAPAA-AJAN TOIMINTA	LIIKUNNALLISUUS ALKOHOLINKÄYTTÖ
VARAKKUUS	
IHMISEEN LIITTYVÄT	A. FYYSISET / B. EMOTIONAALISET SUKUPUOLISUUDEN ILMAISUT ULKONÄKÖÖN LIITTYVÄT
MUUT	MONEEN YHDISTETTÄVISSÄ OLEVAT YLEISSANAT TAI VERBIT

Ensimmäinen kategoria, eli *adjektiivit* olivat tietysti profiileissa itsestään-selvyys, ja niitä oli paljon. Niillä voitiin kuvailla niin itseä, haettavaa kumppania kuin elämäntilannettakin. Ne voivat käsittää niin luonteenkuvauksen kuin ulkonäkökuvauksenkin. Ymmärrettävämmän tulkinnan adjektiiveista sai vasta kun tarkasteli niitä osana tiettyä spesifiä toimintaa, esimerkiksi kuvausta halutusta kumppanista.

Kontekstiin (nettideittailuun) liittyvät sanat jaoin kahteen alakategoriaan. Ensimmäinen alakategoria oli tietotekniikkaan (copy-paste, irc, messenger) liittyvät sanat. Toinen alakategoria oli seurusteluun ja parisuhteeseen tai kumppaninetsimiseen liittyvät sanat (eksä, flirtti, halata, hurmata).

Kolmas kategoria oli *ympäristö*, joka jakaantui luonnonympäristöön (metsä, ranta, nurmi), sekä rakennettuun ympäristöön (kahvila, kerrostalo, laitur). Lisäsin luonnonympäristöön kuuluvaksi myös vuoden- ja vuorokaudenajat (aamu, kesä).

Neljännän kategorian muodostivat *arki ja koti*, johon katsoin kuuluvaksi myös ruoan ja ruoanlaiton (keittiö, pyykinpesu, aamiainen). Joskin esimerkiksi kodin osien voisi katsoa kuuluvan myös rakennettuun ympäristöön.

Työ, ammatti ja koulutus -kategoria sisälsi muun muassa ammattinimikkeitä (insinööri) kuin yleisempiä ilmauksia (hoitoala). Jotkut ammattia kuvaavat nimikkeet olivat samalla myös sukupuolittuneita ilmaisuja (remonttireiska, rakentajarane), joihin palaan kahdeksannessa kategoriassa.

Kuudes kategoria oli *harrastus- ja vapaa-ajan toiminta*, johon kuuluivat muun muassa liikuntaharrastukset (jalkapallo), peliharrastukset (lautapelit), luontoharrastukset (marjastus) kuin alkoholinkäyttökkin (juopottelu). Ilmaisujen runsaudellaan vapaa-ajan ja harrastusten kategoriassa erottui kaksi suurta alakategoriaa: alkoholin käyttö sekä liikunnallisuus. Elämäntapaan liittyviä sanoja esiintyi monessa kategoriassa. Esimerkiksi raakaravinnon voi ajatella elämän-

tapavalinnaksi, vaikka ruoan olin päättänyt sijoittaa koti ja arki -kategoriaan. Samoin liikunnallisuus voi olla elämäntapapäätös, mutta luetaan tässä kategorisoinnissa vapaa-aikaan. Kategorisoinnissa oli siis joitain päällekkäisyyksiä.

Varakkuuden tai sen puuttumisen, omistamisen ja kuluttamisen ilmaisuja (köyhä, talousihminen, omillaan toimeentuleva) ei ollut ylen määrin, mutta kuitenkin sen verran, että katsoin sen olevan oman, seitsemännen, kategoriansa arvoinen. Tiettyjen kuluttajatottumusten tai brändien mainitseminen on nimenomaan *kulttuurisesti luettavissa* olevaa materiaalia (Aaker et al. 2001, 492). Omassa aineistossani esimerkkejä tästä olivat tietyt automerkit, jotka nostettiin esille kuvastamaan sitä, että oli tottunut keskimääräistä ”ylellisempään” elintasoon.

Ihminen oli yhteinen nimittäjä seuraavalle kolmelle alakategorialle. Ensimmäisessä ovat *fyysiseen olemukseen* (tyyppi, jalat, vatsa), sekä *sisäiseen olemukseen tai tunnetilaan* liittyvät sanat (persoona, kyynel, mököttää). Toiseen alakategoriaan kuuluvat ihmiseen liittyvät *sukupuolittuneet* ilmaisut, joita oli todella paljon (kundi, neiti, sälli, eukko). Nämä sukupuolittuneet ilmaisut olivat toisinaan myös parisuhteeseen viittaavia sanoja kuten *poikamies*. Kolmanteen alakategoriaan listasin *ulkonäköön* liittyvät sanat (mallinmittainen, ok-näköinen, olemus), joita oli varsin paljon, ja jotka joskus menivät päällekkäin toisen kategorian (esimerkiksi adjektiivit) kanssa. Toisaalta nämä ovat myös vahvasti kontekstiin liittyviä sanoja, joissa kuvaillaan itseä ja haluttua kumppania.

Viimeinen kategoria **Muut** oli pakostakin niin sanottu ”kaatoluokka”. Siihen sisältyvät muun muassa moneen asiaan tai yhteyteen yhdistettävissä olevat yleissanat tai verbit (asia, laittaa, tehdä).

Muut-luokan lisäksi muodostin ensin vielä yhden kategorian, jota kutsuin *negatiivisten asioiden* (haitta, este, harmi, heikkous, huijata, huono, hyväksikäyttö, hämätä, suru) kategoriaksi. Toisaalta se tuntui väärältä, irtokategorialta, sellaiselta, joka ei istunut sulavasti muiden kategorioiden joukkoon. Toisaalta, en voinut vain pyyhkiä sitä poiskaan – ne sanat olivat olemassa ja jostain syystä olin havainnut tämäntyyppisten negatiivisten ajatusten luokan. Mihin kategorioihin sitten siirtäisin sanat, jotka olin siihen kerännyt? Ei niille ollut oikeaa paikka, paitsi tietenkin luokka Muut, mutta tämäkin kaatoluokka oli jo aika tarkasti kohdennettu yleissanoihin. Päätin jättää kategorian paikalleen hetkeksi ja katsoa, mitä siitä voisi päätellä.

Seuraavana päivänä aloin miettiä, eikö negatiivisille asioille ollut vastinparia eli onnellisia ja iloisia asioita, ja jos näin, miksi en saanut ilolle tehtyä omaa kategoriaansa. Ymmärsin, että toki ”onnellisia sanoja” (halailu, hyväksyminen) oli ollut, mutta olin liittänyt ne usein osaksi parisuhdetta ja kumppaninhakua. Sitten huomasin, että myös suurin osa näistä negatiivisista sanoista oli mahdollista liittää kumppaninhaun kontekstiin. Tajusin oman ennakkokäsitykseni olleen, että kumppaninhaun sanasto olisi lähestulkoon positiivista ja toiveikasta. Poistin siis lopulta tämän negatiivisten asioiden irtokategorian ja jaoin sanat muihin

kategorioihin - olihan totta, ettei se istunut samaan riviin muiden kategorioiden kanssa.

Lotvosen printti-ilmoituksista muodostettuun kategorialistaan verrattuna, aika samanlaisia kategorioita itsekin sain aikaan. Eniten erottuivat kontekstiin liittyvät ilmaisut, tietenkin omassa aineistossani oli erityisesti tietotekniseen ympäristöön liittyviä sanoja. Ympäristöön, sekä arkeen ja kotiin liittyviä ilmaisuja ei Lotvosen kategorioinnissa ollut. Oletan, että se selittyy sillä, että hän keskittyi erityisesti adjektiivien tarkasteluun.

Psykologi Monica Whittyn tutkimuksessa deittaajat kertoivat profiileissaan useimmiten mielenkiinnon kohteensa ja harrastuksensa, sekä kuvauksen persoonallisuudestaan. Huumorintajua korostettiin, ammatin ilmoitti 13%, koulutuksen ilmoitti 12%. Uniikki profiili oli tärkeää 12% mielestä. (Whitty 2009, 283, 286.) Myös Whittyn tutkimustuloksista puuttuivat paikan ja ympäristön ilmaisut. Tai sitten hän ei pitänyt niitä merkittävänä asiana tarkastella. Romanianlainen nettideitti-tutkimus muistutti omaani siinä mielessä, että siinäkin huomioon otettiin sekä profiilin lomakekenttä että vapaatekstikenttä. Seuraavat piirteet toistuivat tämän tutkimuksen mukaan kaikissa ilmoitustyypeissä: seuranetsijän tulotaso, valokuva, persoonallisuuspiirteiden kuvailu, pituus, paino, silmien väri, hiustyyli, hiusten väri, ammatti, ammattiala, harrastukset, siviilisääty ja maininta lapsista. (Bartoş et al 2009, 149.) Tulotaso suoraan ei omassa aineistossani kukaan käsitelty, mutta muutoin romanialainen tutkimus on oman aineistoni kanssa samoilla linjoilla sisällön osien suhteen. Suomessa ei ole tapana paljastaa tulojaan (Virtanen 2018).

Perustelen aineiston jakamista ja käsittelyä miesten ja naisten profiileihin myös sillä, että vaikka miesten ja naisten erilaisesta kielellisestä erilaisuudesta ei ole yhtä hyväksyttyä totuutta (Piippo et al 2016), löytyy myös vahva käsitys siitä, että kieli ja käsitteet eivät ole sukupuolineutraaleja. On jopa väitetty, että havainto, joka ei huomioi toimijan sukupuolta, on tieteellisesti hyödytön, sillä miehet ja naiset elävät yhteiskunnallisen vallankäytön kannalta erilaisissa maailmoissa, eli naiset ja miehet havainnoivat asioita eri positioista. (Gould 2016, 24.) Puolalaisessa tutkimuksessa otos naisia ja miehiä kuvailivat reaktiotaan valokuvaan, jossa oli toisiaan halaileva pari. Tutkimuksessa pyrittiin erottelemaan erilaisia narratiivisia diskursseja rakkaudesta, rakkausskeeman verbaalisia ilmaisutapoja. Naiset käyttivät huomattavasti enemmän emotionaalisia ilmaisuja kuin miehet ja heidän narratiivinsa olivat myös pidempiä. Yhtenä selityksenä pidettiin erilaisiin puhekuulttuureihin kasvamista sukupuolen mukaisesti. (Barbara 2008.)

Kun tarkastelin omassa aineistossani sanojen sävyjä ja jaottelin käytettyjä ilmaisuja positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin, negatiivisia sanavalintoja (tylsä, turha, väkisin) oli teksteissä vähiten. Aineistossani profiilitekstien pyrkimys oli yleensä positiiviseen ilmaisuun. Myös alatyylisiä ilmauksia oli todella vähän.

Alustavan aineistonluvun jälkeen olin siinä käsityksessä, että naiset käyttivät kuvainnollista kieltä, ylisanoja ja liioittelevaa sanankäyttöä (*turvota muodottomaksi, hampaat irvessä, verenmaku suussa*) miehiä enemmän. Toisen ja analysoivamman aineistonluvun jälkeen vaikutti kuitenkin siltä, että miehillä olikin enemmän epäsovinnaisempia sanoja ja ilmauksia kuin naisilla, esimerkiksi *paska-* ja *vittu-*johdannaiset ilmaisut. Näytti siltä, että miehillä oli myös enemmän verbaalisesti mehevämpää ilmaisua ja uusiosanoja. Jossain määrin, joskin vähäisessä, oli kumppanin määrittämistä negaatioiden (ET ole sitä tai tätä) kautta.

Henna Pesosen (1995) aineistona oli City-lehden kontakti-ilmoitukset, jotka ovat suoraan edeltäjiä aineistoni Deitti.netin (sivusto oli vuonna 2012 City-lehden alaisuudessa) kumppaninhakuilmoituksille. Pesonen päätyi siihen, että printtilehdissä adjektiivien runsaus ja kaavamaisuus oli turvallinen vaihtoehto, jonka vuoksi kaikki ilmoitukset muistuttivat toisiaan. (Pesonen 1995, 187.) Tämä oli kuitenkin täysin ristiriidassa Pesosen lähtöoletuksen kautta, että ilmoitusteksti on mainos, jolla halutaan vaikuttaa ja vedota – eli *erottaautua* edukseen. Omassa aineistossani oli yleisesti nähtävissä kaksi ääripäätä, eli ne, jotka vapaatekstikentässään maalailivat kaunopuheisesti ja runollisesti, ja ne, jotka ilmaisivat pelkästään suoraa asiaa ilman mitään pehmentäviä vaikutteita kuten hymiöitä, kuvailevia sanoja tai täytesanoja. Eli ilmaisun taso vaihteli hyvinkin korkealentoisesta konkreettiseen. Kaavamaisuudesta en puhuisi. Mutta koska kulttuurisiin malleihin kuuluu tietty kaavamaisuus, tarkastelen tätäkin myöhemmin lisää. On kuitenkin todettu, että 2000-luvun loppupuolen nettideitti-ilmoituksissa miehet ovat pyrkineet irrottautumaan perinteisistä sukupuolirooleista korostamalla herkkää puoltaan ja lainaten romanttisissa tarkoituksissa jopa filosofian klassikoita (Turtiainen 2009, 208-9). Kaunopuheinen ja maalailtava lähestymistapa ei olekaan omassa aineistossani sukupuoliriippuvainen.

Henna Pesonen jaotteli kontakti-ilmoitusten adjektiivit yhdeksään suurempaan kategoriaan. Elämäntapoihin viittaavien adjektiivien ryhmään kuuluivat myös niin sanotut asenneadjektiivit (ilmaisevat kirjoittajan asennoitumista asiaan) kuten hauska, hupsu tai kiva. Pesosen aineistossa naiset käyttivät näitä enemmän viitatessaan sekä itseensä että etsimäänsä henkilöön, miehet ainoastaan etsimäänsä henkilöön. (Pesonen 1995, 180-181). Voi olettaa, että kevyet luonnehdinnat kuten hupsu ei kuulu maskuliiniseen sanastoon ja Pesosen tulos viittaa siihen. Omassa aineistossani en erityisemmin huomannut vastaavanlaisia asenneadjektiiveja. Sen sijaan perehdyin jokaisen profiilin kohdalla kyllä miettimään *sävyä*, jolla se oli kirjoitettu. Palaan tähän myöhemmin, kun puhun retorisisista vaikutuskeinoista.

Avainsanoja ja sanapilviä

Laajempiin yläluokkiin jaottelun jälkeen käsittelen seuraavaksi yksittäisiä sanoja ja niiden esiintymismääriä profiiliteksteissä. Graduntekijät Pesonen (1995) ja Lotvonen (1996) lähtivät siitä ajatuksesta, että kirjoittajan luoma kuva toimii lähinnä adjektiivien käytön kautta. Vaikkakin Pesonen laajensi adjektiivin käsitettä siten, että otti huomioon myös adjektiivin tapaan käytetyt partisiipit, kuten ”kulttuuria tunteva”. Itsekin kokeilin alkuun käydä läpi ilmoituksia adjektiivilähtöisesti (Holappa 2014), mutta totesin sen liian yksioikoiseksi lähestymistavaksi.

Otin jo aiemmin esiin käsitteen *key words*, jossa perusajatus oli se, että jokaisessa kulttuurissa on avainkonseptit, jotka ilmaistaan avainsanojen avulla (Wierzbicka 1997). Nämä avainsanat taas heijastavat kulttuurin ydinarvoja. Ajattelin, että tiettyjen avainsanojen toistuminen vie yhtä lailla nettideittailuilmion ydinarvojen pariin. Avainsanatuokimuksessa brittiläisen KindredSpirits-nettideittipalvelun profiili-ilmoituksista onnellisuus, energisyys ja elämästä nauttiminen olivat tulosten kärkipäässä. Huomiota kiinnitettiin siihen, että seksikkyyys ei korostunut mitenkään erityisesti. (Mudraya ja Rayson 2011.) Omassa aineistossani suosituiksi avainsanoiksi ei muotoutunut myöskään seksikkyyteen liittyviä käsitteitä, vaikka ikähaarukka oli laajempi kuin brittiläisessä tutkimuksessa. Arkeen liittyvät käsitteet olivat huomattavasti yleisempiä kuin perinteisesti romantiikkaan tai seksiin liittyvät sanat.

Miesten kirjoittamien profiilien vapaatekstikentissä kymmenen eniten käytetyintä sanaa olivat järjestyksessä: **nainen, etsiä, elämä, itse, mies, haluta, löytää, mukava, ihminen ja huumori (kuvio 2)**. Naisten vastaavat kymmenen eniten käytetyintä olivat järjestyksessä: **mies, etsiä, ihminen, itse, huumori, elämä, löytää, haluta, nainen ja rehellinen (Kuvio 3)**. Sanapilvet ovat yhtä sanaa lukuun ottamatta täysin samat. Naisten teksteissä rehellinen kiilasi juuri ja juuri mukavan edelle. Viesti on aika yksitulkintainen: Molemmat haluavat löytää mukavan ihmisen elämäänsä. Hauskasti juuri tämän voi katsoa rinnastuvan Hatakan omaelämäkertoihin perustuvaan suomalaisen heterosuhteen kulttuurista mallia ja kulkua tarkastelemaan väitöskirjatyöhön, joka sai nimekseen samantapaisesti luettelevan: *Nainen, mies, rakkaus, seksi*.

Kun aloin tarkastella sanoja ja yhdistää toisiaan lähellä olevia ilmaisuja yhteen, yleisyys hieman muuttui. Suomen kieli on niin rikas, että samaa tarkoittavat asiat voi sanoa monella tapaa ja useammalla eri sanalla. Tätä ei välttämättä huomaa, kun kerää vain tiettyjen sanojen yleisyyttä. Esimerkiksi *liikunnallinen, sporttinen ja urheilullinen* antavat yhdessä huomattavasti suuremman määrällisen tuloksen kuin jos tarkastelisi näiden esiintymisiä vain yksitellen. Samoin *haaveilu* asiana nousee paljon korkeammalle listalla, jos mukaan lasketaan myös *unelmointi*.

Kuvio 2. Miesten profiilitexteissään eniten käyttämät sanat (Työkaluna Wordart.com).

Kuvio 3. Naisten profiilitexteissään eniten käyttämät sanat (Työkaluna Wordart.com).

Näin tekemällä miesten yleisimmiksi asioiksi tiettyjen sanojen sijaan tulikin: **nainen – etsiä – elämä – itse – mies – tykkätä – haluta – yhdessä – löytää – mukava.** Lopulta tuloksiin tuli siis vain kaksi muutosta. Ihminen ja huumori saivat väistyä tykkäämisen ja yhdessäolon tieltä. Varsinaisen *tykkäämisen* lisäksi luin tähän

mukaan myös *pitää* –sanan merkityksessä ”tykätä”. Yhdessäoloon laskin mukaan yhdessä ja (jonkun) kanssa –tehtävät ilmaisut.

Vastaavasti naisten yleisimmiksi asioiksi tiettyjen sanojen sijaan tulikin: *mies – etsiä – kommunikointi – ihminen – elämä – itse – huumori – tykätä – haluta – löytyä*. Myös naisten kohdalla tuloksiin tuli vain kaksi muutosta. *Nainen* ja *rehellinen* korvattiin kommunikoinnilla ja tykkäämisellä. Kommunikointiin liittyviksi sanoiksi luin muun muassa puhumiseen (esimerkiksi puhelias), kertomiseen tai väittelemiseen liittyvät sanat. Lisäksi keskustelutaitoinen ja supliikki kuuluivat joukkoon.

Etsiä ja *löytää* näyttivät muodostuvan *sinän* ja *minän* sekä *naisen* ja *miehen* kanssa olennaisiksi vastapareiksi. Verkon hyvä puoli on nimenomaan se, että se mahdollistaa etsimisen ja löytämisen piittaamatta välimatkoista. Etsimisen ja löytämisen lisäksi *haluaminen* ja *tykkääminen* korostuivat: mitä ihminen haluaa, mistä ihminen pitää (tykkää) ja osuvatko haluamiset ja tykkäämiset yhteen. Haluamiseen liittyy myös individualistisuus, oman elämän ohjaaminen.

Sekä naisten että miesten teksteissä *ihminen* nousi käytetyimpien sanojen joukkoon. Oma assosiaationi on, että se nostaa puheen tason yleisemmälle tasolle kuin sukupuoli. ”*Haetaan ihmistä, joka....*” Ihmisyydellä viitataan myös itseän, eli tekstin minään: olen ”sellainen ja tällainen” ihminen – ehkä tämä pehmentää viestiä tuomalla ”inhimillistä” näkökulmaa. Tavallisuuden korostaminen ja arvottaminen alensivat kynnystä lähestyä kirjoittajaa. Miehillä oli aika yleistä itsensä kuvaaminen (tavalliseksi) kaduntallaajaksi tai ”perusmieheksi”. Toinen paljon käytetty sana oli *itse*, jonka katson viittaavan yksilöön ja yksilön omiin valintoihin ja osaamiseen – usein parisuhteen kannalta, esimerkiksi: osaa huolehtia itsestään.

Väitän, että *elämä*-alkuisten sanojen yleisyys johtui ainakin osin siitä, että katsotaan tilannetta pitemmällä tähtäimellä, elämänskaalalla. On elämäntilanne, elämä – toisen sijoittuminen siihen on pitkäaikainen asia. Se kertoo myös siitä, kuinka elettyä elämää on jo takana. Elämä-alkuisia ja -sisältöisiä sanoja oli aineistossa paljon: elämä, elämänpolku, elämäntie...⁵⁶. Myöhemmin palaan ajatukseen elämästä paikkana.

Aktiivisuutta ja harrastuksia kuvaavat adjektiivit nousivat tärkeimmiksi Lotvosen 1990-luvun aineistossa (Lotvonen 1996). Pesosen aineistossa elämäntavoista kertominen (urheilullinen, savuton, raitis) oli miehille ja naisille lähes yhtä tärkeää ja he odottivat samanlaisia ominaisuuksia kumppaniltaan. Pesosen

⁵⁶ *elämäntilanne, elämän suola, elämänsenne, elämänarvot, elämänhallinta, elämänilo, elämänjanoinen, elämäkokemus, elämäkoulu, elämäkumppani, elämäkaveri, elämäntoveri, elämänmyönteinen, elämäniloinen, elämänintoinen, elämäkolhu, elämän kouluma, elämäntaiteilija, elämäntapa/tavat/tyyli, elämänrytmi, elämäntarina, elämäntarkoitus, elämäntuulet, elämänvaihe, elämäni mies, loppuelämä*

mukaan harrastuksista kertomista ei pidetty tärkeänä ilmoituksissa ja se, mitä pariskunta voisi tehdä yhdessä kohdattuaan, jäi kokonaan pois ilmoitusteksteistä. (Pesonen 1995, 180.) Omassa aineistossani elämäntavat ja harrastukset olivat erittäin merkittävässä asemassa. Miesten teksteissä juuri ja juuri kymmenen suosituimman sanan (yllä mainitut) taakse jäivät harrastaminen yleensä, sekä liikuntaan ja urheiluun, sekä alkoholin kuluttamiseen liittyvät ilmaisut. Varsinkin alkoholin-käyttöön liittyviä sanoja oli runsaasti (humala, dokata, örvellys). Fraseologiaa tutkinut Jarmo Korhonen onkin sitä mieltä, että alkoholin nauttimista ja humalatilaa ilmaisevat fraseemikentät⁵⁷ ovat suomen kielessä erityisen laajoja (Korhonen 2018, 139). Liikunnan ja urheilun lisäksi varsinkin miehet mainitsivat usean urheilulajin erikseen, suosituimpana kuntosali (punnittisali) ja lenkkeily. Naisillakin molemmat, baarielämä ja liikunnallisuus, tulivat suosituimpien sanojen vanavedessä, joskin edelle menivät sekä maininnat eläimistä ja lapsista, sekä yhdessäoloon viittaavat sanat (yhdessä, kanssa, seura).

Lotvosen 1950-luvun aineistossa erityisesti korostuivat adjektiivit kunnollinen ja raitis, reipas ja siisti. Ajan arvot olivat Lotvosen mukaan huomattavan yhtenäisiä. (Lotvonen 1996.) Omassa aineistossani naisten teksteissä *reipas* oli ainoa näistä, joka sai muutaman maininnan. Miesten teksteissä *raitis* oli taas ainoa Lotvosen adjektiiveista, joka sai muutaman maininnan. ***Mukava, keskustelutaitoinen, huumorintajuinen ja rehellinen*** olivat miesten teksteissä mainituimmat adjektiivit. ***Huumorintajuinen, rehellinen, mukava ja luotettava*** taas naisten teksteissä suosituimmat. Ehkä siisteyden oletetaan olevan niin itsestäänselvyys nykyään, ettei sitä erikseen mainita. Kunnollisuuden taas voi katsoa pitävän sisällään sekä rehellisyyden että luotettavuuden. Reippaus voi viitata yleiseen aktiivisuuteen, joka nykyilmoituksissa ilmenee muissa muodoissa kuin varsinaisen reippaus-sanan käytössä. ***Huumorintajuisuus*** on adjektiivi, joka sekä miesten että naisten teksteissä katsottiin kumppaninhaun kannalta merkittävimmäksi.

Lotvosen aineistossa vuodelta 1990 empaattinen, kiva ja hellä nousivat luotettavan, raittiin ja kunnollisen rinnalle (Lotvonen 1996). Pesonen taas vertaili keskenään miesten ja naisten käyttämiä adjektiiveja. Hän hämmästeli sitä, että vaikka haaveileva, herkkä tai hellä ovat yleensä naiseen liitettäviä luonteenpiirteitä, myös miehet kuvailivat itseään näillä termeillä. (Pesonen 1995, 180.) ***Kiva*** on säilyttänyt suosionsa sekä miesten, että naisten profiiliteksteissä – onhan se lähes yhtä neutraali ilmaisu kuin mukava. ***Empaattinen*** tai empatiakykyinen sekä ***hellä*** olivat naisten teksteissä myös edelleen läsnä. ***Herkkä*** löytyy myös omasta aineistostani sekä miesten että naisten teksteistä. Sen sijaan vain naiset ottavat esiin

⁵⁷ sanakentät, joiden jäsenet kuuluvat samaan aihepiiriin: olla hiprakassa/hönössä/jurrissa, pelti kiinni, räkä poskella (Korhonen 2018, 139)

haaveilun ja *unelmoinnin*. Muunlaiset adjektiivit menevät herkkien adjektiivien edelle: **iloinen**, **rauhallinen**, **avoin** tai **rento**. Nämä kuvastavat ehkä enemmän elämän kepeyttä ja helppoutta syvällisyyden tai haavoittuvuuden sijaan. Syy kepeyteen saattaa olla siinä, että kyseessä ajatellaan olevan ensisijaisesti houkutteleva teksti, jonka tarkoitus olisi saada joku vain kiinnostumaan ja uskaltamaan lähestyä.

Kepeiden adjektiivien lisäksi on vielä **nuorekkuus**. *Yhteiskuntanormiteorian* mukaan kumppani valitaan sen mukaan, että kumppani täyttää parhaiten oman sosiaalisen ympäristön normit. Kumppani on siis yhteiskunnallisesti ihanteellisin eli valitaan kaunein, nuorin tai statukseltaan korkein, koska niitä piirteitä arvostetaan. (Regan 2008, 4-6.) Nuoruuden on moni kumppaninhakua tutkinut todennut olevan haluttu piirre ja toiset liittävät nuoruuden tai nuorekkuuden väistämättä samalla viehättävään ulkonäköön. On väitetty nuoruuden ihannoinnin olevan pitkälti mainosmaailman vaikutusta. (Adams et al. 2003, 410; Bartoş et al 2009, 146; Jagger 2005, 103.) Nuorekkuus-sana tai nuori tai elinvoimainen eivät olleet aivan käytetyimpiä sanoja omassa aineistossani. Miehet tosin nostivat nuorekkuus-aihepiirin lähes kolme kertaa useammin esille profiiliteksteissään kuin naiset. Terveiden elämäntapojen ja liikunnallisuuden korostaminen tosin ajaa hieman tätä samaa nuorekkuuden korostamisen asiaa: sitä, että pitää itsestään (kunnostaan, terveydestään, ulkonäöstään) huolta. Aikaisemmissa tutkimuksissa liikunnan harrastaminen on ollut yhteydessä sosioekonomisiin eroihin; korkea koulutus on korreloinut aktiivista liikunnan harrastamista, kun taas epäterveellisemmät elämäntavat ovat olleet yhteydessä matalampaan sosioekonomiseen asemaan (Tammelin et al 2003; Mäkinen 2010). Omassa aineistossani tämä ei ollut silmiin pistävää vaan liikunnan arvostus oli kauttaaltaan suurta. Vuonna 2018 tehty iäkkäämpien ikäryhmien deittiprofiilikuvien tutkimus lähes 40 deittisivulla osoitti, että erityisesti kuvilla ja erityisesti naisten keskuudessa pyrittiin tuomaan esiin nuorekkuutta (*anti-aging message*) (Gewirtz-Meydan & Ayalon 2018).

5.2 Minä ja sinä

Yhteiskunta vaikuttaa siihen, ketkä ovat sopivia ja sopimattomia toisilleen - - - Jos suhde rikkoo ajan yhteisiä tai oman viiteryhmän paritutumismormeja, muut ihmiset suhtautuvat siihen ennakkoluuloisesti.

Katriina Järvinen & Laura Kolbe 2019

Sukupolvi⁵⁸ on tietynä ajanjaksona syntyneiden henkilöiden määrä. Väestötieteessä sukupolven pituus on synnyttäneiden naisten keski-ikä. Suomessa sukupolven pituus on nykyään noin 30 vuotta. (Tilastokeskus 2014.) Kun olin lapsi, puhuttiin 25 vuodesta. Sukupolvella on välttämättä merkityksensä siinä, miten toisten lähettämää viestiä tulkitaan ja myös siinä, mihin luettavaksi haluamansa viestin lähettää. Kun luin aineistonkeruuni aikana paikallislehden Henkilökohtaista-ilmoituspalsta, huomasin, että ilmoittajien keski-ikä oli noin 60 vuotta, eikä alle 50-vuotiaita ilmoittajia juuri ollut. Sukupolvi voidaan määritellä siten, että se on sosiaalisesta ja asuinpaikasta riippumatta joissain rajoissa yhteinen kulttuuriympäristö, jonka voi olettaa tuottavan mentaliteetin tai kokemusten tasolla yhteistä merkityksimaailmaa, joten saman sukupolven edustajat tulkitsevat maailmaa ”jossain suhteellisessa mielessä samalla tavalla”. (Ruohonen 1997, 25). Näin voi olettaa, että saman sukupolven ihmiset jakavat eniten samanlaisia kulttuurisia tulkintoja. Esimerkiksi kahden televisiokanavan yhtenäiskulttuurin Suomi on ihan outo asia myöhemmän ajan pirstaloituneen mediamaailman kasvatille. Vanhemmalle ikäpolvelle lehteen laitettava henkilökohtaista-ilmoitus voi olla luontevampi. Käyttämäni 10-vuotiskäryhmät eivät edusta eri sukupolvia vaan ovat työkalu aineiston löyhempirajaiselle nuorempi - vanhempi -tarkastelulle.

Sukupuolet voi nähdä yhtenä kulttuurisen merkityksenannon peruselementtinä. Pia Purra tutki niin sanottuja tapaamiskertomuksia, eli omaelämäkerrallisessa aineistossa sitä hetkeä, jolloin henkilö tapasi tulevan kumppaninsa. Purra väitti, että erityisesti näistä hetkistä kerrottaessa on nähtävissä heteroseksuaalista jännitettä, ja ne ovat tekstin paikkoja, joissa sukupuoli korostuu. Elämäkumppanin merkitys korostuu muun muassa siinä, että jonkinlainen maininta pitkäaikaisen kumppanin kohtaamisesta löytyy suurimmasta osasta omaelämäkertoja. Purran mukaan mikään muu yksittäinen elämäntapahtuma ei ole omaelämäkertoissa tekstualisoitu yhtä systemaattisesti. (Purra 1998, 76.)

Sukupuoli, heteronormatiivisuus ja sukupolvikokemus - kaikki nämä liittyvät identiteetin tuottamiseen. Zygmunt Bauman on puhunut postmodernista identiteetistä, jota hallitsee epäjatkuvuus ja hajanaisuus, identiteetin pirstaloituminen eri rooleiksi eri tilanteissa (Bauman 1996). Jos ajatellaan identiteettiä roolien kautta, ajatus on helppo hyväksyä. Ihmisillä on eri roolit työelämässä ja vapaa-ajalla, usein myös ryhmissä erilaiset piirteet korostuvat ryhmän luonteen mukaisesti. Rooli on normittunut toimijatyypiksi. Se ei ole sama kuin henkilön identiteetti tai se, millaiseksi hän todellisuudessa itsensä kokee. (Östman 2015, 201, 205.) Tunnetuin rooliteoreetikko lienee ollut Erving Goffman joka teoksessaan *The presentation of self in everyday life* (1959) esitti kuuluisan teatterivertauksen. Sen mukaan

⁵⁸ Sukupolvi-käsitettä käytetään puhekielessä usein myös kuvainnollisesti.

sosiaalinen elämä toimii dramaturgian keinoin; jokainen esittää useita rooleja ja yleisönä toimivat kaikki muut, jotka reagoivat näihin esityksiin. Itsensä esittämisessä tärkeää on nimenomaan vuorovaikutus muiden kanssa.

Profiilitekstit ovat sisällöltään aika vähäväkisiä, yksilökohtaisia. Se kuvanee sekä individualistista aikaamme, sekä sitä, että suomalainen kumppaninhaku on yksilön missio – siihen harvoin vedetään mukaan sukua, ystäviä tai perhettä. Kun tarkastelin sitä, keitä muita profiiliteksteissä esiintyy Minän ja Sinän lisäksi, kun niitä esiintyy, yleisimmät olivat lemmikit, lapset ja ystävät.

Eläimet yleiskäsitteenä oli vähemmistöä (*pidän eläimistä*), lemmikit mainittiin (kissat, koirat, hevoset, liskot, käärmeet) usein lajin, rodun ja jopa nimen tarkkuudella. Lapset mainittiin yleensä vain ”lapset”, tai spesifioiden: *lapsi (poika)*. Toisinaan lapsen ikä mainittiin (*3-vuotias tytär*), tai *lapset, jotka ovat jo aikuisia*. Lapset voitiin mainita myös lisäten oma suhde lapseen: *yh-isä, etä-isä, totaaliyhäri* tai *asuvat äidillään*. Realiteetit ymmärtäen tekstissä mainittiin myös sinä ja sinun mahdolliset lapsesi. Joskus myös negatiiviseen sävyyn: *Toisen miehen lapsia en halua*. Toiverikkaasti muutamassa tekstissä otettiin esille myös ”tulevat lapset” ja hypoteettiset lapset ja kissat.

Vanhemmat esiintyivät nuorimpien kirjoittajien teksteissä vain jonkin verran: *Tällä hetkellä läheiseni on perheeni jossa kasvoin*. Samoin muu suku, joskus tarkemminkin mainiten; sisko ja hänen lapsensa. Kaverit ja ystävät mainittiin sitä useammin, mitä nuorempien tekstistä oli kysymys: *kaverit on mulle tärkeitä* tai lomakkeessa: *Paras tapa rentoutua: ystävien seurassa*.

Edelliset olivat jollain tavoin lähipiiriä. Tekstissä voitiin viitata myös ”muihin”, ”ne muut”, jotka puhuvat ja ovat sanoneet. Tai ”kaikki” (muut): *tulen kaikkien kanssa hyvin toimeen*. Tai Te, eli yleisö, joka lukee ilmoitustekstiä. Tai ”jotkut hullut”: *monet hullut luulevat, että täältä voi tilata "Sen Oikean"*. Myös yleisesti nimettyjä ihmisryhmiä mainittiin, kuten uudet ihmiset, naiset, miehet, yhden yön jutut, työkaverit, naapuri, tai eksät. Tunnetuista henkilöistä profiiliteksteissä mainittiin muun muassa Ronnie James Dio, Lauri Tähkä, Batman, Cheek, Kauko Röyhkä ja Tom Cruise.

Sari Östman käytti omassa väitöstutkimuksessaan *sosiaalisen identiteetin* käsitettä Richard Jenkinsiä mukaillen⁵⁹. Ideana oli se, että identiteetti nähtiin prosessinkaltaisena. Identiteetti ei ole muuttumaton, vaan identiteettityössä koko ajan rakennetaan omaa identiteettiä suhteessa muihin: halutaan kuulua tiettyihin ryhmiin ja erottautua toisista. (Östman 2015, 33.) Kun Jenkinsin teoriassa yksilöt neuvottelevat identiteettiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa, omassa tapauksessani ollaan vuorovaikutuksessa konseptin kanssa, mielikuvan kanssa siitä,

⁵⁹ Richard Jenkins: Social identity, 2008.

millaista on toimia tässä nettideittailutilanteessa. Väitän, että vuoropuhelu käydään itsen ja omaksutun kulttuurisen pääoman kanssa. Deittiprofiileissa ei ole samanlaista julkista identiteettityön jatkuvuutta kuin blogeissa tai Facebook-päivityksissä. Itsensä esittäminen jatkuu yksityisessä tilassa joko sähköpostitse, puhelimitse tai tapaamalla.

Deitti.net -palvelussa oli ohjeistus, jossa muistutettiin, että tekstille on tilaa käytännössä rajattomasti, joten pitkienkin tekstien kirjoittaminen on mahdollista. Aineistonkeräämisen alkuvaiheessa vaikutti siltä, että mitä nuorempi mieshenkilö, sitä lyhyemmin vapaatekstikenttää käytettiin. Sukupuolten erilaisesta kielellisyydestä on julkaistu historiallisesti paljon tutkimuksia. Useiden mukaan naisten kielenkäyttö on arempaa kuin miesten (Lakoff 1975) ja naisten kielenkäyttö verkkoympäristössä on rakentavampaa ja kohteliaampaa kuin miesten (Savicki 1996; Herring 2000). Lakoffin klassikoksi ja suunnannäyttäjäksi muodostunut artikkeli on kuitenkin kritisoitu siitä, että se ei pohjaudu kenttätööhön vaan Lakoffin omiin stereotyyppisiin ajatuksiin siitä, mitä on sukupuolittunut viestintä. Väite miesten ja naisten kielellisistä eroista on myytti, joka on Piipon et al. mukaan tutkimus toisensa jälkeen osoitettu vääräksi. (Piippo et al 2016, 162, 166.) Silti, brasilialaisia koskeneen, Tinder-tutkimuksen mukaan miesten puhe oli seksistisempää ja loukkaavampaa kuin naisten, ja miehet etsivätkin Tinderin kautta naisia useammin satunnaista seksisuhdetta (Lopes & Vogel 2019, 33). Konsepti on tietysti Tinderissä erilainen. Luultavasti myös latalaisamerikkalaiset arvot poikkeavat suomalaisista.

Aineistossani miehet olivat kirjoittaneet lähes jokaisessa ikäryhmässä sanarikkaampia profiilitekstejä kuin naiset (**Taulukko 3**). Ainoa poikkeus oli nuorin naisten ikäryhmä. Pisin kirjoitus löytyi ikäryhmästä 31-40 -vuotiaat miehet (1390 sanaa). Tyhjiä profiilitekstikenttiä oli jokaisessa miesten ikäryhmässä. Naisilla vain yhdessä ikäryhmässä oli täysin tyhjiä profiilitekstikenttiä.

Taulukko 3. Sanamäärät profiiliteksteissä.

	sanoja tekstissä keskimäärin	vaihteluväli
Naiset 20-30	98	5-417
Naiset 31-40	69	0-455
Naiset 41-50	28	12-139
Naiset 51-	34	7-52

	sanoja tekstissä keskimäärin	vaihteluväli
Miehet 20-30	88	0-613
Miehet 31-40	81	0-1390
Miehet 41-50	56	0-325
Miehet 51-	42	0-201

Minä olen...eli tyypillinen deittaaja

Itsen positiointi minäkertomuksen sisällä on aina retorinen valinta (Pöysä 2009, 331). Se on myös valinta, jolla ihminen asemoi itsensä suhteessa muihin ja jolla pohjustetaan koko nettideittailuprosessi.

Tutkimuspäiväkirjasta:

Monetkaan eivät tunnu ajattelevat nettideittailua pitkänä prosessina. Esimerkiksi että jutunaihetta ventovieraaseen tutustuttaessa saa eniten siitä, mitä tämä on kertonut ilmoituksessaan, esimerkiksi harrastuksistaan tai lempielokuvistaan. Tyhjä, pelkät lomakepohjalle tehdyt ilmoitukset antavat huomattavasti vähemmän materiaalia tarttua mihinkään, myöskin vaikutuksen tekeminen tai erottuminen on hankalampaa. Diplomaattisuus, eli se, ettei oikeastaan sano juuri mitään, eikä ota kantaa ja vastaa lomakkeenkin kysymyksiinkin epämääräisesti kuten ”monia”, ”useita”, ”empä osaa sanoa” tai ”tilanteen mukaan”, ei anna myöskään kauheasti informaatiota jatkoa ajatellen. Sekin on jo enemmän, jos ilmoittaa että ”mää oon tällainen, kiinnostaisiko ketään” tai toinen ääripää eli ”minä olen tällainen ja valitsen ja sinun pitää olla sellainen tällainen, ei tuollainen.” Itsensä asettaminen tiettyyn positioon, esimerkiksi valitsijan rooliin, kertoo persoonasta ja valta-asemasta ihmissuhteissa myös. Kuinka suuri onkaan vaihtelu vaivannäön määrässä, jos on muutama sutaistu sana huonolla oikeinkirjoituksella verrattuna siihen, että yksi mies kirjoittaa yli 500 sanaa pohtien ja analysoiden tarkasti itseään, lisää valokuvia ja liittää mukaan vielä you tube -videon, jossa laulaa ja soittaa.

Yleisesti ottaen itsensä kuvaus kertoo paljon henkilön elinympäristöstä – mitä asioita siinä ympäristössä painotetaan silloin, kun määritellään itseä. Itseään voi kuvailla jonkin muun ihmisen kautta, peilaten siihen, mitä on joskus kuullut

puhuttavan. Kuten yksi nuori mies kuvaili itseään: *xx on äiskä sanonut*.⁶⁰ Osaksi tietysti itsensä kuvailuun deittiprofiilissa vaikuttavat muut deitti-ilmoitukset: mitä niissä yleensä mainitaan, kun kerrotaan itsestä.

Vaikka sisältö olisi samanlainen, on huomasti eroavaisuuksia siinä, kuinka monisanaisesti kertoo, esimerkiksi harrastuksistaan. Voi olla yhden lauseen virke tai sitten polveileva ja rönsyilevä tarina, jonka asiasisältö on kuitenkin suurin piirtein sama. Tai luonteenpiirrettä voi kuvailla tavanomaisimmalla tai käytetyimmällä sanalla tai sitten maalaillen ja symbolisesti.

Tarkastelin itsensä kuvaamisen sisältöjä ryhmittäin, joten puhun seuraavaksi ryhmistä. Ryhmät muodostuivat siis sukupuolen (joko M tai N) ja ikähaarukan mukaisesti. Suurin osa alla luetelluista kategorioista esiintyi jokaisessa ryhmässä (**Kuvio 4**).

Itseä kuvaava adjektiivi tai joukko adjektiiveja oli yleisin tapa kaikissa esittelytekstissä kertoa kuka minä olen. Vaihtelua adjektiiveissa oli runsaasti, mutta yleisempiä olivat *huumorintajuinen*, *rauhallinen*, *rehellinen* ja *luotettava*. Ryhmässä M41-50 suosituimpien joukkoon kiilasi myös *sosiaalinen*. Ryhmässä M51-100 suosituimmat olivat *huumorintajuinen* ja *mukava*. Itseä kuvaava adjektiivi tai joukko adjektiiveja oli myös naisten ryhmissä ylivoimaisesti yleisin tapa kertoa itsestään esittelytekstissä. Käytetyin oli myös naisilla *huumorintajuinen*. Sen jälkeen eroavuudet miesten suosituimpiin adjektiiveihin olivat huomattavat. Kun miehillä nousivat esille rehellisyys ja luotettavuus, ryhmässä N20-30 korostettiin adjektiiveja *iloinen*, *ujo*, *sosiaalinen* ja *mukava*. Ryhmässä N31-40 oli uusi tulokas kärkijoukkoihin: *puhelias*. Ryhmässä N51-100 olivat *rauhallinen* ja *tavallinen* yleisin tapa kuvata itseä. Vaikka miesten listalla sosiaalisuus kohosikin vanhemmassa ikäryhmässä, eroavaisuus myötäilee suomalaisen naistapaisuuden ja miestapaisuuden erilaista ihanneilmenemistapaa: miehet mielletään rehdeiksi ja luotettaviksi, naiset iloisiksi ja puheliiksi.

Vaikka tutkimusasetelma oli jo lähtökohtaisesti heteronormatiivinen ja henkilö oli kirjautunut sisään joko naisena tai miehenä, siitä huolimatta oli yleistä kuvata itseään myös *sukupuolen* kautta. Sukupuolen ilmaisu noudatti heteronormatiivista kaavaa kaikissa ryhmissä. Mies ja nainen olivat suosituimmat ilmaisut itsestä kerrottaessa kaikissa ikäryhmissä. Tosin *mies*-sana sai useita synonyymeja kuten *kundi*, *kaveri* tai *jätkä*. Sukupuolen ilmaisu saattoi tapahtua varsin neutraalein

60 Tällainen muoto luetaan kommunikaatiota ohjaileviin menetelmiin, joilla tekstin kirjoittaja pyrkii varmistamaan, että lukija ymmärtää tekstin halutulla tavalla (Korhonen 2018, 169-170). Tässä itsensä kuvailu istuu tietenkin nöyryyden ajatukseen. En väitä itse olevani x, vaan äiti on näin väittänyt. Samalla se kertoo kirjoittajan suhteesta äitiinsä ja voi viitata äitiin myös auktoriteettina.

Kuvio 4. Kategoriat, joilla kuvattiin kirjoittajaa itseään, kumppaninhakijaa.

äänensävyin, esimerkiksi edellä mainittujen synonyymien avulla, mutta joukossa oli myös muutama erityinen maskuliinisuuden korostus: *olen Mies* tai *Oikea Mies*.

Sukupuolen ilmaisu noudatti myös naisten ryhmissä pääosin heteronormatiivista kaavaa. Samantapaisesti miesten ryhmän kanssa *nainen*-sana sai rinnakkais-ilmaisuja: kuten *likka* tai *muija*. Lähes kaikki tyttö-johdannaisista ilmauksista (*tyttönen*, *tytsy*, *tyttönyllerö*, *tytynen*), samoin kuin *neitokainen* tai *neitonen*, korostivat ilmaisullaan nuoruutta ja avuttomuutta. Näitä esiintyi kaikissa ikäryhmissä. Huumoriakin löytyi ja joitain hieman ilmeikkäämpiä kuvauksia. Muutamia sukupuolineutraaleja kuvauksia itsestä oli nähtävissä, mutta ne olivat määrällisesti vähemmistössä, esimerkiksi *tyyppi*, *ihminen* tai *persoona*.

Ikä ilmaistiin kaikissa ryhmissä useimmiten numeroin: 22-vuotias, 43 wee tai kohta 35v. Muutama sanallinen ilmaisuakin iälle löytyi: *nuorehko mies*, *pikkasen päälle nelikymppinen*, *aikuinen mies*, tai *vähän iäkkäämpi*. Nuorekkuutta korostettiin joissain tapauksissa jopa monisanaisesti – tietty numero *oli jo mittarissa* mutta henkilö katsoi olevansa mieleltään ikäänsä nuorempi.

Maantieteellinen määrittely sisälsi usein sekä nykyisen asuinpaikan, että sen, mistä oli kotoisin, joskus myös henkilön muuttohistoriaa. Maantieteellinen määrittely oli hyvinkin eritasoista: *pääkaupunkiseudulta*, *Imatralta*, *Keski-Suomesta*, *savolaistollikka*, *kajaanilainen*, *Tampereen lähistöltä*. Muutama identifioi itsensä suomalaiseksi: *tyypillinen suomalainen*, *tavallinen suomalainen*, *normaali suomalainen mies*. Lisäksi tähän ryhmään kuului kaupunki-maaseutu -vastakkainasettelu. Esimerkiksi ryhmässä M20-30 oltiin huolissaan siitä, että

pidetään juttina, kun on *maalta kotoisin*. Toisaalta oli myös taustastaan ylpeitä maaseudun asukkaita: *Maatilanpoikana osaan tehdä mitä vain*. Ryhmässä M41-50 vaaka kallistui maaseudun puolelle: *Viihdyn myös erinomaisesti maaseudulla* - - -. Vastaavaa kaupunki vs. maaseutu -pohdintaa tuli esille naisten ryhmissä N31-40 ja N41-50: *Viihdyn parhaiten maalla luonnon helmassa*.

Ulkonäön tai olemuksen kuvaus käsitti kaikissa ryhmissä useimmiten pituuden, painon, sekä hiusten ja silmien värin. Usein mentiin vaalea/tumma -akselilla. Ulkonäön tai olemuksen kuvaus sisälsi useimmiten myös vartalotyypin kuvauksen. Ryhmässä M20-30 hiukset mainittiin useimmiten erikseen, jos ne olivat pitkät. Tähän kategoriaan kuuluivat myös omakehut kuten *söpönkomea* tai *hyväpeppuinen*. Jotkut ilmoittivat erityiset tuntomerkit, kuten parran tai silmälasit. Ryhmässä M41-50 usea kuvasi itseään *nuorekkaaksi*. Avoimen rehellisiäkin kuvauksia oli: - - - *tulevaksi kesäksi pitäisi varmaan vähän laihduttaa*. Muutama kertoi myös pukeutumistyylistään, monisanaisesti.

Ulkonäön tai olemuksen kuvaus oli naisten ryhmissä monisanaisempaa, joka myötäilee myös kansainvälisiä tutkimustuoksia (mm. McWilliams & Barrett 2014). Vartalotyyppi, joka usein oli monipuolisemmin ilmaistu kuin kaavakkeiden mallivaihtoehtoisissa, oli yleinen kuvailutapa. *Nätti* ja *kaunis* mainittiin naisten ryhmissä useammin kuin mitä miehet kuvailivat itseään komeiksi. Usein näissä väitteissä nojattiin mielellään ulkopuoliseen tahoon, etenkin nuorimmissa ryhmissä. *Kaunis – muut ovat sanoneet*. Oli helpompi laittaa muiden suuhun kovasti kehuvat kuvailut kuten *ihana*, *suloinen* ja *kaunis*, *näitksikin huudeltu* – joka tietenkin kuvastaa neidon kainouden ihannetta romantiikan perinteessä. Ryhmässä N41-50 korostettiin nuorekkuutta: puhuttiin itsestä ”*tyttösenä*” ja mainittiin nuorekas pukeutumistyyli ”*farkkuihin*”. Vastaavanlaisia tuloksia on saanut Pirjo Nikander tutkiessaan viisikymmenvuotiaita naisia. Hän kutsuu sitä *kategorijäsenyydestä poikkeavaksi puheeksi*. Henkilö ei halua liittää itseään keski-ikäisten kategoriaan. Puhe sisältää ajatuksen, että vaikka ikää onkin, olo on kuin nuorella tytöllä. Kategorijäsenyydestä poikkeavaan puheeseen liittyy etäännyttävä puhetapa, käytetään passiivia tai laajennetaan käyttäytyjäryhmää (ystävänikin puhuvat noin), jolloin yritetään tällä tavalla normalisoida kategoriasta poikkeavuutta. (Nikander 2000.) Ryhmässä N51-100 ulkonäön tai olemuksen kuvauksessa nuorekkuuden korostaminen korostui eniten. Itsestään ja kunnostaan huolta pitävä -kuvaus liittyikin enemmän vanhemman ikäluokan naisväen repertuaariin terveellisestä elämästä. Myös tyylikkyys otettiin esille ulkonäön kuvauksissa: *huoliteltu*.

Kun ulkonäön tai olemuksen kuvaus sisälsi miesten ryhmissä myös mielikuvatyypin itsensä kuvailun kuten *maajussi* tai *nallekarhu*, oli naisten teksteissä yleisempiä *metsänkeiju*, *riehakas tiikeri*, *sexy kissa*. Tässä kategoriassa oli naisten ryhmissä myös huomattavan paljon ilmaisia negatiivisen kautta: - - - *mutten kuitenkaan kuin Pikkumyy*, - - - *en kuitenkaan mikään noita-akka*, - - - *mikään*

sohvaperuna en ole tai - - - *en tarkoita että olisin joku hienohelma.* Mielikuvanimitykset olivat hyvin visuaalisia mielikuvia ja nojasivat usein kaikkien – usein populaarikulttuurista – tuntemiin hahmoihin tai tyypeihin.

Profiileissa **parisuhdestatusta** ilmaistiin esimerkiksi: *sinkku, poikamies, leski, sinkkuuntunut, vastikään eronnut tai vapaa.* Henkilö saattoi olla myös *etsimässä* tai *valmis asettumaan aloilleen.* Tähän kategoriaan yhdistin lisäksi ryhmässä M20-30 esiintyneet esittelytekstit, jotka olivat henkilökohtaisia tunnustuksia kuten *olen yhä neitsyt* tai *ei ole koskaan seurustellut.* M31-40-ryhmässä ei ollut M20-30-ryhmälle tyypillisiä avautumisia kokemattomuudesta, mutta yllättäen M41-50-ryhmässä oli samantapaisia tunnustuksia. Naisten ryhmissä tällaisia kokemattomuuden tunnustuksia ei ollut ollenkaan. Äärimmäisenä vastakohtana löytyi miesten puolelta myös henkilöitä, jotka esittivät itsensä itsekehun kautta, esimerkiksi *varma ratkaisu naiselle.*

Kontekstiin eli **kumppaninhakuun** liittyviä esittelyjä olivat sellaiset, joissa henkilö oli *uusi täällä* tai (*sitä oikeeta*) *etsimässä* tai *Ihan tosissani liikkeellä.* Kontekstiin liittyviä esittelyjä olivat myös *tositarkoituksella*-johdannaiset esittelyt. Ryhmässä M41-50 oli useampiakin Siihen Oikeaan viittaavia ilmaisia. Kontekstiin kuului myös sinkkumarkkinoihin viittaaminen: - - - *taatusti huonompia miehiä on markkinoilla* - - - . Edelleen kontekstiin, mutta tässä tapauksessa **nettikontekstiin**, liittyen ehdotettiin ryhmässä M51-100 yksityistä yhteydenottoa *sillä en näin julkisesti viitsi niistä kertoa.* Oli myös nettideittailuun liittyvä närkästynyt tilitys, jossa paheksuttiin sitä, että yhtä aikaa tutustutaan usean profiilihenkilön kanssa: - - - *takataskussa joukko muita profiileja, sitten kaivetaan uusi esiin kun nippu aiempia kokeiltu.* Vastaavasti erityisesti kumppaninhaun kontekstiin liittyvä ilmaisu oli ryhmässä N20-30 henkilön itsensä kuvaileminen siten, että *olen - - - kaikkea mitä näissä ilmoituksissa nyt yleensä lukee.* Ryhmässä N31-40 käytiin muita ryhmiä enemmän normia vastaan tai haastettiin se. Esimerkiksi positiivisten piirteiden luettelon jälkeen todettiin: *Ja pakolliset negatiiviset piirteet (vaikka täällähän niitä harvalla on).* Yksi henkilö otti kantaa siihen, että vapaatekstikentässä olisi tarkoitus kuvailla itseään: *Kuvittelitko tosiaan, että kerron jotain itsestäni?* Käyttäjryhmä on siis hyvin tietoinen kontekstista ja viittaa siihen, vastustaa sitä tai leikittelee sillä.

Itsensä kuvailu sen mukaan **mitä ei ole**, oli usein ilmeikkäämpää kuin sen kuvailu, mitä henkilö oli. M41-50-ryhmässä: - - - *ei jaksa mielistellä* - - - *ei asu isossa omakotitalossa* - - - *ei aja uudella autolla.* Tässä kyseisessä tapauksessa hieman irvailtiin sille, mitä ajateltiin naisten etsivän deittipalstalta, otettiin kantaa ihannemieheen, jollaisen kuviteltiin olevan naisten kumppanitoiveiden kohde. Tavallaan tämä oli siis myös konseptiin liittyvä kuvailutapa, joskin normia vastaan käyvä.

Ammatilliseen statukseen tai varakkuuteen liittyvä itsensä esittely oli ryhmässä M20-30 yleistä, ryhmässä M30-40 taas huomattavan vähäistä ottaen huomioon, että

ikäluokka mitä luultavammin oli työelämässä. Tarkan ammatin kertominen oli aika harvinaista. Yleensä siihen käytettiin jotain kiertotietä tai astetta yleisempää ilmaisua: *IT-alalla töissä*. Työ saattoi olla muullakin tavalla määriteltävissä: *vuorotyössä käyvä*. Työtä lähestyttiin myös muuta kautta: *olen unelma-ammattissani*. Nuorimmissa ikäryhmissä moni määritteli itsensä ammattiin opiskelun kautta. Myös tarkkoja opintoaloja mainittiin, mutta enimmäkseen pysyttiin yltäasolla: *opiskeluja viimeistelevä*. Eritoten ryhmässä M41-50 varsinaisen ammatin tai ammattialan sijaan työtä lähestyttiin viihtymisen kautta: *Työni on mielenkiintoinen ja olen hyvä siinä*. Suhde työelämään oli joko hämmästyttävän kiivas sekä positiivisesti (*Olen se osapuoli, joka ainakin käy töissä*) että negatiivisesti (*Olen tuhlannut elämäni opiskeluun, työhön ja uraan*.) Ryhmässä M51-100 oli eniten eläkkeellä olevia. Varakkuuden ilmaisuja oli muutama. Ehdottomasti suosituin kaikissa miesten ryhmissä oli kliseinen *omillaan toimeentuleva*.

Naisten ryhmissä ammatti- tai opiskeluala mainittiin vain muutamassa tapauksessa tarkasti. Mutta esimerkiksi työttömyyttä ei hävetty kertoa itsensä kuvauksessa. Ammatilliseen statukseen tai varakkuuteen liittyvät selitykset eivät tuntuneet yleisesti ottaen olevan kovin tärkeitä tai mainitsemisen arvoisia asioita ryhmissä N31-40 ja N41-50: *Elämästä nauttiminen on tärkeämpää kuin uran luominen - - -* Ilmaiset *omillaan toimeentuleva* tai *käyn töissä* tai *Uraputkesta hypännyt* eivät kerro suurista intohimoista työelämässä. Kun vastaavan ikäisessä miestenryhmässä useampi oli jo eläkkeellä, tuntui ryhmässä N51-100 olevan tarvetta korostaa sitä, jos oltiin vielä *täysillä työelämässä*. Ainoastaan yksi varallisuudella pröystäilijä löytyi ryhmästä N20-30: hänelle kelpasi vain tietty automerkki. Toisaalta, köyhyyttä tai osattomuuttakaan ei kukaan erityisesti korostanut. Kun miesten ryhmässä suosituin ilmaisu oli *omillaan toimeentuleva*, naisten ryhmässä sitä ei vastaavassa määrin ollut. Tämän voisi liittää miehiseen pärjäämisen kulttuuriin, miestapaisuuden normiin.

Harrastukset ja vapaa-ajan vietto jakautui karkeasti kahtia liikunnallisiin harrastuksiin ja sitten kaikkiin muihin harrastuksiin. Urheilun ja liikunnan harrastaminen mainittiin yleisesti, ryhmässä M20-30 moni myös luetteli listan lajeja, joita harrasti. Ryhmässä M31-40 ylivoimaisesti suosituin ilmaisu oli ilmoittaa olevansa *urheilullinen*. Toisin kuin ryhmässä M20-30, ei luettavissa ollut enää pitkää urheilulajiluetteloa. Muut harrastukset ryhmässä M20-30 liittyivät useimmiten kulttuuriin eli musiikkiin, elokuvaan, pelaamiseen ja lukemiseen. Mutta myös luonto- ja mökkeilyharrastukset sekä kädentaidot (autonkorjaustaidot) ja kaverit mainittiin. Ryhmässä M31-40 muut harrastukset liittyivät useimmiten joko luontoharrastuksiin (vaellus, retkeily) tai moottoriajoneuvoihin. Harrastuksien ja vapaa-ajan vieton esittely oli yleisyydessään aika vähäistä ryhmässä M41-50. *Urheilullisuuden ja omasta kunnosta huolehtimisen* lisäksi harrastettiin luontoon liittyviä asioita, kuten *kalastusta*, sekä kulttuuriharrastuksia. Harrastuksien suhteen M51-100 -ryhmässä

oltiin yleisesti *sporttisia* ja *urheilullisia* ilman pitkiä lajilistoja, mutta enemmän huomioita sai muunlainen vapaa-ajan vietto: musiikki, lukeminen, kirjoittaminen ja ulkoilu.

Naisten ryhmissä harrastukset ja vapaa-ajan vietto eivät jakautuneet niin silmiinpistävästi liikuntaan ja muuhun kuin liikunta. Toki aktiiviliikkuja oli paljon, kuntosali ja lenkkeilyharrastus olivat yleisimmät. Nuorilla naisilla ”harrastukset” ja vapaa-ajan vietto liittyivät saman ikäisiä nuoria miehiä enemmän tavallisiin kodinaskareisiin, kuten kokkaukseen tai ompelemiseen. Yleisin harrastus ryhmässä N20-30 oli musiikin kuunteleminen. Myös tietokone- ja konsolipelaaminen, sekä televisio- ja elokuvat saivat mainintoja. Kaverien kanssa hengailu mainittiin hieman useammin kuin M20-30 -ryhmässä. Mitä vanhemmaksi ikäluokka meni, sitä vähemmän harrastuksia luettiin. Ryhmässä N31-40 harrastukset olivat vasta kahdeksanneksi yleisin tapa kuvata itseä. Yleisen *liikunnallisen* lisäksi luettiin joitain lajeja. Mutta usealla idea oli *pitää itseään kunnossa*. Muut harrastukset liittyivät useimmiten kulttuuriin: pelit, musiikki, elokuvat. Menemättä lajikohtaisuuksiin ryhmässä N41-50 yleistä oli kuvata itsensä *sporttiseksi* tai *liikunnalliseksi*. Tämä ajaa edelleen samaa itsestään huolehtimisen ja kunnossa pitämisen teemaa, joka erityisesti korostuu hieman vanhemmissa ikäryhmissä.

Pitämisen ja kiinnostuksen kohteiden esittely -kategoriassa henkilö kertoi mistä asioista piti, mikä häntä kiinnosti tai mitä hän ei arvostanut. Ajattelin ensin liittää tämän harrastekategoriaan, mutta luovuin ajatuksesta, koska kyse ei ollut välttämättä tekemisestä tai harrastamisesta. Mietin myös adjektiivikategoriaa. Tässä henkilöt kuvailivat itseään ihmisinä, jotka esimerkiksi pitivät kaikesta mystisestä, olivat kiinnostuneita eri kulttuureista, rakastivat seikkailuja, tai olivat kiinnostuneita omavaraisuudesta elämäntapana. Nämä ovat pelkkiä adjektiiveja **tarinallisempia** kuvauksia itsestä. Suorien ja lyhyiden adjektiivien sijaan – esimerkiksi empaattinen, kerrottiin, että *olen hyvä kuuntelemaan ja tukemaan ihmisiä eri elämäntilanteissa*.

Nuorimmalla miesryhmällä tätä kategoriata ei juurikaan ollut ja nuorimmalla naisryhmällä se oli myös kaukana kärjestä. Mitä vanhempiin ikäryhmiin mentiin, sitä enemmän kerrottiin siitä, mistä pidettiin, kuin suoraan siitä, mitä harrastettiin. Nämä lauseet alkoivat useimmiten sanoilla tykkään tai pidän: *Tykkään henkevästä keskusteluista* tai *pidän laulamisesta*. Muita yleisiä aloitustapoja olivat viihdyn, nautin tai arvostan.. Esimerkiksi M31-40 -ryhmässä pidettiin luonnosta, vapaudesta ja keskustelemisesta. Juonittelua ja kaksinaamaisuutta vihattiin. Myös ryhmässä N41-50 esiintyi vahvaa tuntemista: **Inhoan epärehellisyttä, väkivaltaisuutta sekä mustasukkaisuutta** tai **rakastan kaunista, lapsia, ihmisiä**. M41-50-ryhmässä ja M51-100-ryhmässä tämä kategoria hajosi sisällöltään aika paljon. Kun joku ilmoitti, että *tykkään kaikista vuodenaajoista*, toinen kuvasi arvomaailmaansa ja kolmas fyysisistä tekemisistä.

Suhde ”paheisiin” (tupakka, alkoholi, muut päihteet, yöelämä) -kategoria sisälsi ryhmässä M20-30 vastakkainasettelun koti-ilta vs. baari-ilta -akselilta. Joko oli kotona viihtyvä tai yökerhoissa mielellään kävijä. Useimmiten asia nostettiin esille kotikeskeisten ihmisten keskuudessa. Oltiin *yöelämän sekoiluihin kyllästyneitä*. Muutamassa molemmat kävivät; tykättiin koti-illoista, mutta välillä piti *tuulettumaankin* päästä. N20-30-ryhmässä suhde ”paheisiin” -kategoria sisälsi yleisimmin sanan *joskus*. Vaikka viihtyi kotona ja koti-illat olivat mukavia, niin *joskus on mukava lähteä kaupungin yöhön*. Joissain esittelyissä paneuduttiin pelkästään nautintoaineisiin. Useimmiten näissä itsensä esittelyissä viina ei maistunut eikä tupakkakaan. Tervehenkisyyttä pidettiin selvästi tavoitteena. Ryhmissä M31-40 ja N31-40 paheet yleensä niputettiin samaan listaan: jos käyttää alkoholia, käy myös baareissa, ja jos käy baareissa, niin todennäköisyydet harrastaa yhden yön seikkailuja ovat moninaisemmat. Tässä ryhmässä ”tuulettumaan lähteminen” ei saanut kauheasti kannatusta. Ryhmissä M41-50 ja M51-100 korostettiin lähinnä tupakoimattomuutta. Täysraittiuuden sijaan kannatettiin kohtuullisuutta. Alkoholin kanssa *oltiin sinut* tai sitä *käytettiin harvoin*. Suurin osa oli yöelämän sijaan *kotona viihtyvää* tyyppiä. Ryhmässä joko ”paheet” kiellettiin kokonaan tai sitten korostettiin kohtuukäyttöä ja kotona viihtymistä.

Epäkäytökseksi nimesin sellaisen kuvailun itsestä, joka ei noudattanut tavanomaista käsikirjoitusta itsensä kuvailusta. Lisäsin tähän luokkaan esittelytekstit, joissa henkilö oli *kovia kokenut* tai jotka sisälsivät itsensä kuvaamisen haavoittuvana, herkkänä ja pettyneenä: *Mulla on mennyt aika huonosti*. Empatian tavoittelu oli aineistossa hyvin vähän käytetty metodi, joten se erottui räikeästi. Toinen esimerkki epäkäytöksestä oli räväkkä ilmaisu, joka ei pyrkinyt miellyttämään: *Luonne on kokolailla - - vittumainen*. Kolmas esimerkki oli suoran vastenmielisyyden ilmaiseminen nettideittailua kohtaan. Itsensä esittelyn sijaan henkilö kirjoitti vapaatekstikentässä esittelevänsä itsensä mieluummin vaikka puhelimitse.

Epäkäytökseksi laskin myös ihan internetin perussääntöjen noudattamatta jättämisen kuten vaikka kaikkien tekstien kirjoittamisen SUURIN KIRJAIMIN. Lisäsin tähän myös henkilön oman nimen kertomisen, joka sekun voidaan tavallaan lukea epäkäytökseen, koska anonymiteetti on profiiliteksteissä kirjoittamaton sääntö. Uskontoon ja politiikkaan liittyvien asioiden esiin ottaminen sai minut myös havahtumaan siinä mielessä, että ne eivät myöskään sovi mielestäni deittiprofiiliin ”normaaliin” käsikirjoitukseen.

Lopulta aloin miettiä omaa tulkintakehystäni. Miksi minusta tuntui epäkäytökseltä se, että joku kertoi negatiivista, heikkouksia, haavoittuvuuttaan? Juontuiko se siitä vanhasta epäluulosta, että netissä joku kuitenkin lopulta käyttää sinua hyväkseen – varsinkin jos osoitat haavoittuvuutesi? Tätä ajatusta tukevat edelleen toistuvat nettiauervaara- uutisoinnit. Toisaalta anonyymiuden toinen

puolihan on tunteiden purkamisen helppous. Tässä vaikuttanee myös se esiajatus, että kumppaninhaku lähtisi itsensä positiivisesta esilletuonnista, houkuttelevuudesta. Mitä haluaa muunlaisten asioiden kertoja; empatiaa? lohtua? lohduttajaa? Voihan sekin olla kumppaninhaun lähtökohta, mutta se ei mennyt yksiin omien esiajatusteni kanssa konseptista, jolle on leimallisempaa kehuminen ja positiivisuus. Huomasin myös sen, että oma lähtöoletukseni, jota en ollut mitenkään kyseenalaistanut, oli se, että kaikki hakisivat tasa-arvoista parisuhdetta, joka on julkinen normi pohjoismaisessa ympäristössä. Tämä epäkäytöksen pohtiminen sai minut heräämään siihen, kuinka vahva on tutkijan oma arvomaailma sen suhteen, mitä pitää erikoisena ja mitä asiaan kuuluvana.

Yleisintä ilmaista *suhde lapsiin ja eläimiin* oli sanoilla *lapsirakas* tai *eläinrakas*. Mutta tähän kategoriaan luin myös itsensä esittelyn isänä tai lapsettomana tai suhtautumistapana mahdollisiin lapsiin: *toistaiseksi mulle riittää kummipoika*. Henkilö voi olla myös eläinrakas omistamatta eläimiä tai sitten hän voi jo itsensä esittelyssä luonnehtia kriteereikseen sen, ettei halua kotieläimiä. Ryhmässä N20-30 lähes yhtä moni ilmoitti olevansa äiti kuin omistavansa lemmikkieläimen tai useita. Määrällisesti näin vastaajia oli enemmän kuin ryhmässä M20-30. Halutessaan tämänkin voi liittää naistapaisuuden ihanteeseen, hoivavietin katsotaan olevan naistapainen asia ja näkyvän jo nuorimmassa ikäryhmässä. Ryhmässä N31-40 tämä kategoria oli toiseksi yleisin tapa kuvata itseä. Tässä ryhmässä pienten lasten äitejä oli enemmän kuin muissa ryhmissä. Sen hetkinen perhetilanne ja elämäntilanne haluttiin tuoda esille ja korostaa äidin vastuuta lapsista mahdollisesta parisuhteesta huolimatta. Sukupuolittunut puhetapa vanhemmuudesta näkyy siinä, että myös julkisessa puheessa naisten katsotaan olevan usein päävastuullisia lasten hoidosta ja luonnollisesti parempia lastenhoitajia, jolloin isyys määräytyy toissijaisena vanhemmuutena, ”jaettuna”, ”avustavana”, tai ”poissaolevana” (Lammi-Taskula & Salmi 2016, 165). Suhde lapsiin tai eläimiin ei ollut yleinen itsensä esittelytapa ryhmässä N41-50. Muutos oli huomattava verrattuna ryhmään N31-40. Myös ryhmissä M41-50 ja M51-100 suhdetta lapsiin tai eläimiin korostettiin todella vähän. Osalla oli jo aikuisia lapsia. Tätä vanhemmuuspositiota pohdin seuraavaksi hieman yksityiskohtaisemmin.

Arto Jokinen on määritellyt *subjektiposition* paikaksi, josta käsin maailmaa tulkitaan (Jokinen 2003, 9). Hatakka (2011) käyttää väitöksessään termiä sukupuolinen subjektipositio, ja ilahduin siitä, kuinka käyttökelpoiselta termi kuulostaa. Ymmärrän sen tarkoittavan toimijan (subjekti) näkökulmaa (positio) nimenomaan sukupuolensa edustajana (sukupuolinen). Hatakka puhuu subjektipositioista rinnastaen sen identiteettiin ja itsemäärittelyyn. Subjektipositioikin on konstruoitu ja neuvoteltavissa. Hatakan tutkimat elämäkerrat olivat mahdollisia neuvottelujen paikkoja. (Hatakka 2011, 61.) Deittiprofiilien tekstit ovat yhtä lailla samanlaisia neuvottelupaikkoja. Hatakan aineisto oli kuitenkin sillä tavalla erilaista,

että elämäkerta on aina kirjoitettu menneisyyteen katsoen, deittiprofiileissa kerrotaan nykyhetki- ja tulevaisuusorientoituneesti. Elämäkerrassa kertoja tietää mitä tapahtui, ja voi näin antaa omalle elämälleen ja sen tapahtumille merkityksiä, jotka tapahtumien ajankohtana eivät ehkä olisi olleet mahdollisia. Yhteistä taas on, että molemmilla teksteillä on olemassa jonkinlainen ajateltu yleisö.

Voi pohtia, voiko yhden julkaisun kumppaninhakuprofiili olla muuta kuin katsaus sen hetkisestä tilanteesta, summaus siihenastisesta identiteettityöstä. Varmasti se on myös lopputulos siitä, millaisen ryhmän jäsenenä haluaa esiintyä potentiaaliselle kumppaniehdokkaalle. Tätä voi ajatella *identiteetiksi muille*. Lähestymiseni identiteettiin mukailee sosiaalipsykologi Henri Tajfelin *sosiaalisen identiteetin teoriaa*. Sen mukaan ihmiset määrittelevät itsensä ryhmäjäsenyyksiensä avulla: mitä tietyn yksilön mielestä tarkoittaa olla tietyn sosiaalisen ryhmän jäsen ja mitä arvoja yksilö liittyy tähän jäsenyyteen. Identiteetti voi olla myös *itseymmärrystä*: mitä olimme, olemme ja mitä tulemme olemaan. Tässä voi ajatella myös omaa ymmärrystään esimerkiksi tietyn alakulttuurin jäsenenä. Jonkun ryhmän sisältä käsin identiteetti nähdään sosiaalisina representaatioina. Ne ovat yhteisön jakamia kognitiivisia rakenteita, jotka helpottavat kommunikointia ryhmän jäsenten välillä, kun asiat ovat tietyssä tutussa kontekstuaalisessa kehyksessä. (Tajfel & Turner 1979; 1986; Anttila 1996, 203). Tähän identiteetin hahmottamiseen yhdistän subjektiposition käsitteen: mihin ryhmään kumppaninhakija itsensä positiioi profiilitekstissään.

Perinteinen lapsiperhemalliajatus näkyy deittipalvelussa, jonka lomakeosiossa joutuu ottamaan kantaa mahdolliseen vanhemmuuteen. Tietenkin se on tarpeellinen osviitta sellaisille, joille asia on tärkeä seikka kumppania etsiessä. Vaikka varmasti ihmisten mielipiteet muuttuvat ja vaikka juuri tähän kohtaan ei lomakkeessa vastaisikaan.

Ei liene yllätys, että mitä nuorempi ikäryhmä, sitä useammin pidettiin mahdollisena hankkia lapsia tulevaisuudessa. Valittavana oli myös vaihtoehto ”en osaa sanoa haluanko lapsia” sekä ”en halua lapsia”. Tämän lisäksi oli mahdollista raksittaa jo olemassa olevien lapsien määrä. Toisaalta se, että kertoo että on lapsia, ei kerro mitään siitä, haluaako lapsia tulevaisuudessa ja uudessa suhteessa.

Kuitenkin suurin osa otti kantaa lapsiasiaan profiilinsa lomakeosiossa. Ikäryhmä 31-40 oli sellainen sekä miehissä että naisissa, joissa raksitettiin eniten vaihtoehtoa ”haluan lapsia pian”. Tämä tietenkin on helppoa yhdistää niin sanottuun biologiseen kelloon ja yleiseen länsimaalaisen perheen käsikirjoituksen siitä, milloin perheen perustaminen on viimeistään ajankohtaista.

Vapaakentän tekstissä harva identifioi itsensä pelkästään isäksi tai äidiksi tai esitti vanhemmuuden niin, että se oli hänen olemisensa ydinasia. Yleistä oli **(a) todeta vanhemmuus lyhyesti**: kirjoittaja oli vanhempi (isä/äiti), mainittiin lapsen sukupuoli ja ikä, toisinaan myös huoltajuuden laatu ja asumisjärjestelyt: *Olen yhden*

lapsen yh-isä viikonloppuisin. Toki oli mahdollista korostaa myös sitä, että oli itse lapseton.

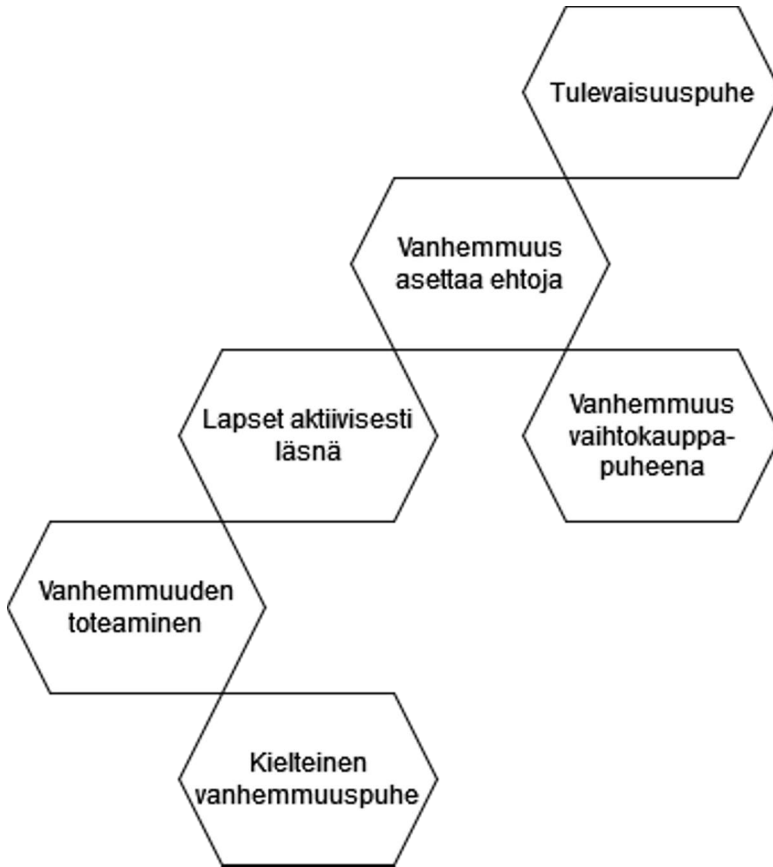
Tätä hieman vahvempi ilmaisu oli todeta vanhemmuus kenties ohimennen, mutta sille annettiin jonkin verran lisäpainoa ja annettiin ymmärtää, että **(b) lapset ovat aktiivisesti läsnä** elämässä: *viettämällä aikaa poikani kanssa (yhteishuoltajuus), - - joiden elämässä ja kasvussa haluan olla mukana, - - - jotka ovat minulle tosi rakkaita en vaihtais niitä mihinkään.* Naispuolisen kirjoittajan tekstissä ennakoitiin mahdollisia ongelmia: Hänellä on jo isä, ja *itse pystyn hänet elättämään.* Miespuolisen kirjoittajan tekstissä huomautettiin samalla tavalla, ettei hän etsi lapselle *äidin korviketta.*

Vielä vahvemmaksi vanhemmuuspuhe kävi, **(c) jos vanhemmuuteen liittyi ehtoja suhteen toteutumiseksi.** *Lapsirakas* tuli vähintään olla, jos kirjoittajalla oli ennestään lapsia: - - - *olisi ihan mukavaa jos tykkäisit myös lapsista, Plussaa on jos pitää lapsista, Toivottavasti et lapsia pelkää.* Naispuolisten kirjoittajien ilmaisu oli vaativampaa kuin miesten kirjoittamissa teksteissä: - - - *lapsista on tykättävä!* Miehen täytyy olla lapsi- ja eläinrakas, - - - *lapsista täytyy miehen pitää, - - - lapsikammoiset hei hei, - - - Elämäni tärkeimmät asiat ovat he. Et sinä, etkä koskaan tule olemaan...*

Joskus vapaan tekstikentän **(d) vanhemmuuspuhe ulottui tulevaisuuteen** ja rinnastui lomakkeen kysymykseen siitä, haluaako joskus hankkia lapsia: *Perheen perustaminen kiinnostaa, mutta ei ihan heti. - - - lapsien hankinta on mahdollista jos - - -, - - - haaveena on asua omakotitalossa maalla, tehdä lapsia ja elää onnellista perhe-elämää.*

Vanhemmuus voitiin ottaa esille myös **(e) kielteisenä:** *sinulla ei olisi lapsia, - - - saattavat vaikeuttaa uutta suhdettakin aika lailla, Toisen miehen lapsia en kuitenkaan halua - - -, Sinulla ei ole esteitä, vaimoa tai lapsia.* Kielteistä suhtautumista voitiin myös pehmentää sillä, että lapsien aika olisi kyllä myöhemmin: - - - *ethän ole vielä äidiksi päätynyt, mutta semmoiseen on optio olemassa tulevaisuudessa.*

Suhtautuminen mahdollisen tulevan kumppanin lapsiin vaihteli. Ilmaisutavat olivat mielenkiintoisia esteistä ja haitoista karkuun juoksemisiin ja siihen että kaikki

Kuvio 5. Vanhemmuuspuheet profiiliteksteissä

ovat tervetulleita: - - - *saa olla lapsia, - - - en juokse karkuun, - - - lapsesi ovat tervetulleita, - - - se ei haittaa.* Asia voitiin ilmaista myös **(f) vaihtokaupan** kautta: koska minulla on, voi sinullakin olla **(Kuvio 5).**

Sinä olet...eli mitä tyyppinen deittaaja haluaa

1990-luvulla tehtiin amerikkalainen vertaileva tutkimus kahdesta sanomalehdessä olleesta henkilökohtaista-ilmoituksesta. Ensimmäisessä nainen ilmoitti olevansa huumeriippuvainen ja toisessa nainen ilmoitti olevansa ylipainoinen. Ylipainoiseksi itsensä maininnut sai vähemmän vastauksia kuin ilmoitus, jossa nainen tunnusti huumeriippuvuutensa. (Sitton & Blanchard 1995.) Tyyppiset ulkonäköihanteet ovat kulttuurisesti yhteistä tietoa, jonka jakavat myös internetin kautta kumppania etsivät henkilöt. Lihavuus on nähty varsinkin kumppaninvalinnassa stigma eli negatiivisesti leimaavana piirteenä. (Sitton & Blanchard 1995, 1185–1186.)

Tunnistan kulttuurisen mallin teoriaan sopivana Judith Butlerin (1990) käsityksen *toistotekojen* avulla muodostettavasta sukupuolisten kuvien ja seksuaalisuuksien kaavamaisuudesta. Esimerkiksi henkilöt poseeraavat kuvissa tietyllä tavalla, koska haluavat mukautua tiettyyn visuaaliseen, kulttuurisesti hyväksytyyn järjestykseen. Etenkin mainonnan kuvamaailma lujittaa kaksijakoista sukupuolieroa ja normittaa oikeiksi, haluttaviksi ja kauniiksi vain tiettyjä sukupuolen esittämisen tapoja. (Rossi 2003, 12,21, 32, 36, 43.) Huomasin omasta aineistostani, että he, jotka eivät omasta mielestään täysin täyttäneet ”normi”kumppanin ulkoisia piirteitä, kokivat jossain määrin olevansa velvoitettuja selittelemään asiaa vapaatekstikentässä.

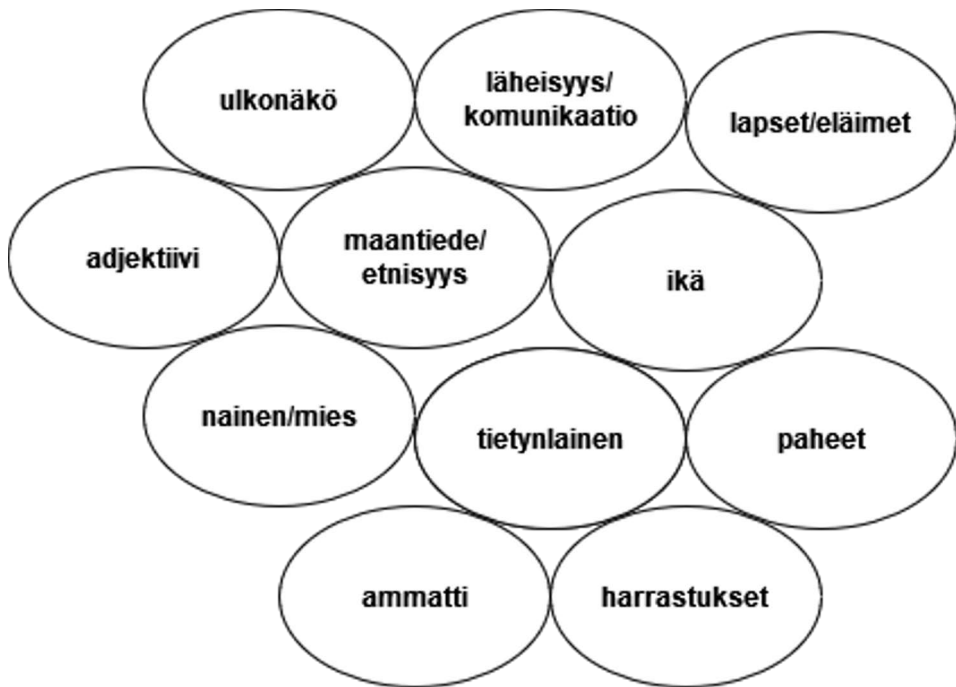
1990-luvun ilmoituksissa arvostettiin erityisesti laihuutta: solakka, hoikka, urheilullinen olivat käytettyjä adjektiiveja. 1990-luvun aineistossa ulkonäköä kuvaavien adjektiivien määrä kasvoi ja nyt miehetkin kuvailivat ensi kertaa ulkonäköään. (Lotvonen 1996.) Omassa aineistossani ei mikään tietty ulkonäköön liittyvä sana ollut huomattavan yleinen miesten profiiliteksteissä, vaikka ulkonäköön liittyvät ilmaisut muodostivatkin yhden alakategorian profiilitekstien laajempia aihepiirejä käsittelevässä luokituksessa.

Matching-kumppaninvalintateorian mukaan samankaltaisuus lisää viehättävyyttä. Kun lehtien henkilökohtaista-ilmoituksia tutkittiin tämän hypoteesin kautta, ajateltiin, että seurustelupartneri valitaan niin, että tämä oli piirteiltään itseä vastaava. Fyysisesti viehättävä valitsee toisen fyysisesti viehättävän, taustoiltaan samanlaisen ja samoihin arvoihin uskovan. Kumppanin sosiaalinen viehättävyys on siten saman tasoinen kuin oma. (Harrison & Saeed 1977; Amodio & Showers 2005.) Myöhemmin samanlaisia tuloksia saatiin myös kumppaninhaussa verkko-ympäristössä (Shaw Taylor et al. 2011; Ranzini et al. 2022). Samankaltaisuus sai omassa aineistossanikin jonkin verran mainintoja. Se ei kuitenkaan ollut adjektiivina kovin kärjessä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivät profiilitekstien laatijat toivoisi samankaltaista kumppania kuin mitä itse ovat. Erityisesti liikunnallisuutta korostavat halusivat liikunnallista kumppania.

Pesosen 1990-luvun printtilehtiaineistossa tavallista oli pyytää lähettämään valokuva. (Pesonen 1995, 179-180.) Ulkonäön merkitys on useiden tutkimusten mukaan todella merkittävää medioituneessa kumppaninhaussa. Television kumppaninetsintäohjelmissa treffipartneri valitaan usein fyysisten viehättävyystekijöiden perusteella, vaikka muu yhteensopivuus ei olisi ilmiselvää (Chapdelaine & Levesque & Cuadro 1999). Nettideittiprofiilit, joissa ei ole kuvaa, ohitetaan Monica Whittyn ja Adrian N. Carrin mukaan (2006) täysin. Varmaankin tähän suuntaan ollaan menossa, kun ajatellaan visuaalisuuden vahvaa nousua nettimaailmassa. Joskin täytyy huomauttaa, että tutkimusaineistoni profiilit – joka on siis tekstiaineisto, koska kuvat eivät olleet näkyvissä kuin palveluun kirjautuneille – sisältävät huomattavan vähän kuvia. Väitän, että täysin ohittaminen on suhteessa siihen, mikä on kokonaisuutena palvelun kuvapitoisuus.

Deittiprofiilin kuva ei saa olla liian yliampuva. Whittyn (2009, 282) mukaan siihen suhtaudutaan skeptisesti, jos se on ammattimaisesti otettu tai näyttää liian seksikkäältä. Väitteen voi hyväksyä, jos ajatellaan tekstissä ilmenevää tavallisuuden korostamista. Toisaalta tätä seikkaa tulee varmasti tarkastella sen palvelun kautta, josta puhutaan. Ei voida ajatella, että kumppaninetsijät tulkitsisivat yksiselitteisesti kuvia. Kumppanihakupalvelusta riippuu, millainen kuva sallitaan profiilikuvaksi. Joissain palveluissa profiilin kuvineen pitää mennä ylläpidon hyväksynnän kautta. Kun amerikkalaisessa tutkimusryhmässä tarkasteltiin naisten mieltymyksiä nettideitti-kumppaniin liittyen, huomattiin ero sen mukaan, millaista suhdetta haettiin. Jos etsittiin lyhytaikaista suhdetta, eniten painottui ulkonäkö. Jos etsittiin pitkäaikaista suhdetta, fyysinen viehättävyys toimi alkufiltterinä, jonka hyväksymisen jälkeen vasta arvioitiin muita ominaisuuksia. (Woloszyn et al. 2020.)

Kuvio 6. Kumppania koskevat toiveet

Aineistostani pystyin jakamaan *kumppania koskevat toiveet* (Kuvio 6) 11 kategoriaan: adjektiivit, haettavan kohteen määrittely, ikätoive, ulkonäön ja olemuksen kuvaus, harrastustoiveet, etsittävä kumppani on tai ei ole tietynlainen,

toiveet vuorovaikutukseen ja läheisyyteen liittyen, suhde ravintolaelämään ja päihteisiin, suhde vanhemmuuteen, lapsiin ja lemmikkieläimiin, toiveet ammattiin, työelämään tai varakkuuteen liittyen, ja lopuksi maantiede tai etnisuus rajaajina.

Toivekumppania kuvattiin kaikissa sukupuoli- ja ikäryhmissä yleisimmin **adjektiivilla**. Miesten toivelistalla suosituimmat adjektiivit kumppanille olivat mukava, huumorintajuinen, avoin, rehellinen ja vapaa. Naisten toivelistan huipulle pääsivät adjektiivit huumorintajuinen, rehellinen, luotettava ja mukava. Rehellisyyden merkitystä korostettiin jopa kirjoittamalla se isoin kirjaimin: REHELLINEN.

Miesten kumppanitoiveiden **kohde** oli useimmiten *nainen* lukuisine synonyymeineen: naispuoleinen, naisystävä tai naishenkilö. Naisten kumppanitoiveissa kohde yleensä oli *mies* ja *vapaa* sellainen. Kyseessä saattoi olla myös *Mies* isolla alkukirjaimella, *MIES* kokonaan isoin kirjaimin kirjoitettuna, *herras mies*, *ihannemies*, tai ihan *oikia mies*, jolla *pittää olla perheen munat*. Myös kumppanuusteema näkyi monissa ilmaisuissa: *sielunkumppani*, *tasavertainen kumppani*, *elämäkumppani*. Kontekstiin eli nettideittailuun viittaavia olivat miehillä *Se oikea* tai *se oma kulta* ja edellisten lisäksi naisten ryhmissä *sukulaissielu*, *my dream husband* tai *unelmien prinssi*. Muita etsinnän kohteita olivat miesten ryhmissä muun muassa *prinsessa*, *vapaa naarasleijona*, *metsänhenki* - mainintoja sai myös *ystävä*, *seuralainen* ja *emäntä*. Naisten ilmoituksissa haettava kumppani saatettiin määritellä myös *remonttireiskaksi* tai *rakentaja-raneksi* ja jopa *lämpöiseksi karhuksi*. Mielikuvallisista nimityksistä *nallekarhu* mainittiin useampaankin kertaan.

Aineistossani **ulkonäköön ja olemukseen** liittyvät toiveet jakautuivat aika hyvin kahtia siten, että osalle ulkonäkö ei merkinnyt mitään, toisilla taas oli huomattavan tarkkoja toiveita: *Ulkonäkö on toissijainen juttu* tai *Tarkoituksena olis löytää - - - isotissinen ja lyhyt punatukka*. Vähintään tuli olla *nätti, naisellinen, sopusuhtainen, hyvämuotoinen, ja olemuksestaan huolehtiva - siten kuin naisen kuuluu*. Myös naiset olivat toisinaan yksityiskohtaisia: *kokoa saa olla max 181 cm ja 114 kg*. Ryhmässä N20-30 eniten toiveita liittyi pituuteen: *ylittää mielellään 175 cm rajapyykin*. Yleisiä luonnehdintoja mahdollisen kumppanin suhteen oli naisilla *miehekäs, katseenkestävä* ja *sopusuhtainen*. Kaikissa miesten ryhmissä pidettiin tärkeänä, että mahdollinen kumppani *piti itsestään huolta*. Haluttiin, että kumppanilla on tarpeeksi tietoa ja kiinnostusta huolehtia ulkonäöstään – erittelemättä tarkemmin millainen ulkonäkö olisi mieleen. Myös naisten ryhmissä toivottiin, että mahdollinen kumppani *piti itsestään huolta* ja näytti (sen vuoksi) hyvältä. Ryhmässä M20-30 korostui monella tavalla toive aidosta, avoimesta ihmisestä. Tämä näkyi paitsi adjektiivina ilmaistuissa toiveissa, myös siinä, että ulkonäkötoiveissakin mainittiin tärkeänä, että on *sinut itsensä kanssa*.

Mitä nuorempi miesten ikäryhmä, sitä yleisempää oli ottaa *ikätoive* puheeksi. Kumppanin ikä oli joko tosi tarkka toive ryhmässä tai sitten kaikki kävi: *Iän ja ulkonäön suhteen ei ole mitään kriteerejä, kokonaisuus ratkaisee*. Yleisintä kaikissa ryhmissä oli asettaa jonkinlainen ikähaarukka: *Olisit noin 20-25-vuotias*. Sanallinen toive oli *noin samanikäinen*. Samanikäisyyden toivetta tukevat muun muassa tutkimukset, jonka mukaan naiset kaikissa ikäluokissa toivoivat samanikäistä tai hieman vanhempaa kumppania kuin mitä itse olivat. Sen sijaan miehet toivoivat useimmiten kumppania, joka oli heitä nuorempi ja yleensä ”hedelmällisessä iässä”. (Buunk et al. 2001; Šetinova & Topinková 2021) Ainoa poikkeus oli vanhimman ikäluokan miehet, jotka eivät edellyttäneet lisääntymisikäistä kumppania. (Buunk et al. 2001, 241-249.)

Yleisenä sääntönä tuntui olevan, että kumppanista haettiin myös harrastuskaveria. *Harrastetoiveet* jakaantuivat kahtia, joko liikunnan/urheilun pariin tai kulttuuriharrastuksiin. Ryhmässä M51-100 harrastustoiveet olivat ylimalkaisia. Haluttiin *harrastaa kaikenlaista kivaa*. Oli myös selvä odotus siitä, että kumppani pitää liikunnalla huolen ulkonäöstään ja terveydestään. Tämä näkyi myös harrastuksista puhuttaessa: *Toivon sinunkin olevan edes vähän kiinnostunut liikunnasta* tai *Olisi myös ihan mukavaa että et olisi mikään sohvaperuna*. Myös naisten ryhmissä toivottiin, että kumppani olisi *sporttinen* tai *urheilullinen*. Ryhmässä N31-40 haettiin yllättävän useasti tanssitaitoista miestä. Pesosen graduaineistossa oli nähtävissä sukupuolistereotyyppistä jakautumista: esimerkiksi aktiivisuutta eli liitetty haettaviin naisiin vaan toisinpäin (Pesonen 1995, 184). Omassa aineistossani aktiivisuutta ihannoitiin yhtä lailla sukupuolesta riippumatta. Tosin Pesosen aineisto oli huomattavasti pienempi otos kuin omani.

Vuonna 2021 julkaistussa tutkimuksessa havaittiin joitain sukupuoleen liittyviä eroja yli 60-vuotiaiden deittailijoiden kumppanitoiveiden suhteen. Tutkimuksessa tarkasteltiin kumppanimieltymyksiä heterokonseptissa kahdessa eri palvelussa rajauksen ollessa erityisesti iän mukainen. Sukupuoleen liittyvät erot olivat vahvat siinä, että ikäryhmän naisten toiveissa erityisesti nousi esille kumppanin rehellisyys ja se, että kumppanista saataisiin vapaa-ajan harrastuksiin seuraa. Miesten toiveissa erottui fyysisen viehättävyyden toive ja se, että naisesta olisi emotionaaliseksi tukijaksi. (Watson & Stelle 2021.)

Omassa aineistossani haetun naiskumppanin kuvaileminen sen mukaan *millainen hän mielellään olisi tai ei olisi*, oli yleisempää, mitä vanhemmasta ikäryhmästä oli kysymys. Tässä kategoriassa arvostettiin esimerkiksi elämänkokemusta ja tietynlaista arvomaailmaa. Eritoten korostettiin kumppanin aitoutta, mikä oli huomattavinta ryhmässä M20-30: *Minun kanssani ei tarvitse vetää mitään roolia*. Avoin mieli, ennakkoluulottomuus ja suvaitsevaisuus nousivat eniten esille M31-40 -ryhmässä toivottavina luonteenpiirteinä. Haettu nainen hyväksyisi miehen sellaisena kuin hän on. Sen sijaan, että olisi vaadittu tiettyjä elämänarvoja, toivottiin,

että *elämänarvot olivat kohdallaan*. Tietty ympäröivä lähestyminen toiveissa oli ryhmässä M31-40 yleistä: haettava kumppani *on löytänyt oman paikkansa, on sinut itsensä kanssa, on oma itsensä* – esillä oli tietynlainen aitouden ja ainutlaatuisuuden toive ilman tarkkoja vaatimuksia. Haettu nainen oli myös joustava – hän muuntautui edustavaksi niin kutsuille kuin metsästysretkelle. Ryhmässä M41-50 painottui muita ryhmiä enemmän toive *aikuisesta naisesta, joka tunsi itsensä*. Lisäksi toivottiin kiinnostusta samankaltaisiin asioihin kuin joista hakija oli kiinnostunut, oli se sitten kulttuuriin tai liikunnalliseen elämäntapaan liittyvää. Vanhimmassa miesten ryhmässä eniten tuli esiin se, että haettiin (*joka päästä*) *tervettä* naista. Arvostettiin elämäkokemusta, ja sitä että ”*juoksut on jo juostu*”. Etsittiin samalla aaltopituudella kulkevaa naista ja omilla aivoillaan ajattelevaa naista. Päällepäsmäreitä ei toivottu.

Tiettyä miestapaisuutta oli nähtävissä naisten toiveissa tulevasta kumppanista. Miehen tuli tietää, kuka hän on. Ryhmässä N20-30 arvostettiin sellaista aikuista miestä, joka osasi hoitaa omat asiansa, osasi huolehtia itsestään, joka tiesi mitä halusi ja olla oli myös oma elämä ja joka osasi arvostaa myös toisen omaa tilaa. Tämän lisäksi toivottiin samankaltaisuutta hakijan kanssa. Ryhmässä N31-40 moni kuvaus oli sellainen, että se oli lähellä adjektiivikategoriaa: Täytyy olla *sanojensa mittanen*. Usein haettiin tietynlaista maailmankatsomusta tai elämäntapaa; ekologista kierrättäjää, kasvissyöjää, rockasennetta, luontoihmistä tai kristittyä tai muuten hengellistä. Tai sitten itsensä tuntevaa, itsevarmaa, myönteistä ja henkisesti vahvaa.

Mitä vanhempi ikäryhmä, sitä useammin toiveet liittyivät **vuorovaikutukseen ja läheisyyteen**. Ryhmää M20-30 luonnehti eniten kumppaniin liittyvissä toiveissa ajatus jakamisesta: *jakaa elämän ilot ja surut*. Tämän lisäksi miesten ryhmissä toivottiin keskustelu- ja kommunikointitaitoja tai etsittiin *puheliasta* naista, *väittelytaitoista* naista, jolla *oli omia mielipiteitä*, naista, joka olisi *hyvää (juttu)seuraa* sekä *henkeväää keskustelijaa*. Osassa profiileista painottui erityisesti vuorovaikutuksen toimivuus: *jonka kanssa tulee hyvin juttuun*. Samoja toiveita oli myös naisten ryhmissä. Keskustelutaitoisen kumppanin toive korostui naisryhmistä eniten ryhmässä N31-40. Myös kliseistä *puhuvaa ja pussaavaa* miestäkin kaivattiin. Intiimi läheisyys otettiin esille. Ääripäissä: Etsittiin täysin seksitöntä parisuhdetta, ja toisaalta parisuhdetta, jossa fyysinen läheisyys oli erittäin merkittävä tekijä. Toivottiin yhteisiä intensiivisiä ja helliä hetkiä ja myös uskollisuutta: *yhen miehen nainen*. Naisten ryhmässä N31-40 seksuaalisuuteen liittyviä asioita nostettiin kumppanitoiveissa esille enemmän kuin muissa ryhmissä.

Koti-ilta - yöelämä -vastakkainasettelu oli tärkeä kumppanin määrittelyssä. Ryhmässä M 20-30 painotus meni tupakoimattomuuden ja kohtuullisuuden puolelle. Eniten toivottiin, että mahdollinen kumppani viihtyisi enemmän kotona kuin *vihteellä*. Ravintola/yöelämä - koti-illat -vastakkainasettelua ei juuri näkynyt ryhmän M31-40 kumppanitoiveissa. Oli sellaisia, sekä-että -toiveita, koti-illat sujuvat ja ulkonakin voidaan käydä, tai sitten etsittiin kohtuullisesti alkoholia

käyttävää, mutta tupakoimatonta. Vastakkainasettelu näkyi jonkin verran ryhmässä M51-100: *Vaan terasseilta ja ravintoloista en Sinua tule löytämään*. Naisten profiileissa ei niin paljon kiinnitetty huomiota tähän yöelämä-puoleen kumppanitoiveissa. Lähinnä nuorimmassa ryhmässä N20-30 toivottiin sekä-että -kumppania: välillä kotona, välillä ulkona viihtyvää. Vanhemmissa ikäryhmissä tärkeintä oli kohtuullinen alkoholinkäyttö ja tupakoimattomuus.

Oli aika yleistä, että profiilissa toivottiin: ”*Olethan lapsi- ja eläinrakas*”. Tämä on perusteluni sille, että niputan nämä kaksi yhteen ja samaan kategoriaan. Sen voi mieltää perheellisuuden, välittämisen ja hoivaamisen yläkategorian alle. Ryhmässä M20-30 suhde vanhemmuuteen, lapsiin ja eläimiin oli kahtiajakoista. Joko lemmikkejä ei saanut olla tai toivottiin eläinrakasta kumppania. Sama juttu lasten kanssa: *lapseton* tai toinen ääripää: *jos naisella on lapsia valmiiksi niin en juokse karkuun*. Naisten kaikissa ikäryhmissä toivottiin usein lapsi- ja eläinrakkautta. Puhetapa muuttui ryhmän ikääntyessä epämääräisestä määrätietoisemmaksi, kun kyse on perheellisyydestä. Ryhmissä M31-40 ja N31-40 oli pitkälle vietyjä visioita: *Haaveissa on myös saada lisää lapsia, joten toiveiden olisi hyvä käydä yksin*. Ikäryhmässä M41-50 on jo ihan luonnollista ajatella, että tulevalla mahdollisella kumppanilla on valmiiksi lapsia: *Jos sinulla on lapsia, se ei haittaa* tai *Myös yh:t voivat vastata*. Päinvastaisiakin toiveita oli: *ei mielellään omia biologisia lapsia*. Oli myös jonkin verran tarvetta asettaa mahdollinen kumppani heti omalle paikalleen lapsiperhehierarkiassa: *Elämäni tärkeimmät asiat ovat he. Et sinä*.

Maantieteellinen ja etninen aspekti jakaantui kolmeen alaryhmään: 1.) sellaisiin, joita etsittiin tietyn paikkakunnan lähiympäristöstä, 2.) toivottiin nimenomaan maalla/kaupungissa viihtyvää kumppania tai 3.) mainittiin tietty etninen toive. Esimerkiksi toivottiin vain suomalaisten yhteydenottoja. Toisaalla korostuksena ja tärkeyden osoittajana vain SUOMALAISTEN (kaikki isoilla kirjaimilla) yhteydenottoja. Tämä saatettiin ilmaista myös kiertäen, vaikka painottaen *sinivalkoisia arvoja*.

Ammatin, koulutuksen, työelämän ja varakkuuden suhteen toiveet hajaantuivat. Lotvosen 1970-luvun aineistossa omistamiseen ja varakkuuteen liittyvät sanat yleistyvät huomattavasti verrattuna 1950-luvun aineistoon. Kulutusideologia ja tavarakultti alkoivat näkyä Henkilökohtaista-ilmoituksissa. (Lotvonen 1996.) Olin itse odottanut suurempaa esiintyvyyttä omistamiseen ja kuluttamiseen liittyvässä sanastossa omassa aineistossani. Työhön liittyvät ilmaisut (*työssäkäyvä, työtäpelkäämätön*) menivät kuitenkin pelkkää omistamista ilmaisevien sanojen edelle. Matkustaminen sijoittui yleisyydessään korkeimmalle esiintyvyydeltään edellyttäen, että matkustelu edellyttää jonkinlaista varakkuutta. Autot, moottoriveneet ja omistusasunnot olivat aika vähillä maininnoilla, joskin miehet nostivat naisia enemmän moottoriajoneuvoja esille profiiliteksteissään.

Pesosen graduaineistossa älykkyyteen ja sivistyneisyyteen viittaavat adjektiivit olivat naisille tärkeämpiä kuin miehille. Naiset korostivat näitä seikkoja sekä itsensä että hakemansa kumppanin kohdalla. (Pesonen 1995, 180.) Oman aineistoni kohdalla tulkinta oli toisenlainen. Joillekin ammatilla tai varakkuudella ei ollut väliä. Joillekin sillä oli elämää tasapainottava merkitys ja sitä toivottiin kumppaniltakin: *Sit sulla ois ainaki jotain kouluja käytyä, opiskelet tai työpaikka*. Yhdessä naisryhmässä toivottiin kumppaniksi toista vuorotyöläistä, koska tämä ymmärtäisi sellaisen elämäntavan. Kolmas linjaus oli materialismin välttäminen: *Toivon kumppanin arvostavan enemmän muita asioita kuin materiaalista menestystä*. Muutama nainen etsiskeli, mahdollisesti hieman huumorimielessä, varakasta seuraa: *Hei Sinä leveän lompakon omaava*. Ilman yksityiskohtaisempia toiveita pääasiana tuntui naisryhmissä olevan, että asiat ovat kunnossa: *Toivon, että sinulla on ammatti ja työpaikka, ja muutkin elämän perusasiat kunnossa*. Aineistosta saadut tulokset eivät siis ollenkaan mukailleet tutkimustulosta, jonka mukaan naiset arvostavat korkeaa koulutusta, kun miehille tällä ei ole väliä (ks. Egebark et al 2021).

Ei-listaus vaikutti useimmiten hyvin omakohtaisesti koetulta päätellen ilmaisuista, joita käytettiin: *Älä lähesty minua, jos sinulla on taipumusta - - -* tai *Eli mieluummin töllöä tai tietokonetta iltaisin tuijottavat, emme sovi yhteen* tai *Asiat, joista en innostu* -listaus. Alkoholinkäyttö, tupakointi ja baarielämäkiinnostus oli monella kieltolistalla, samoin liika urasuuntuneisuus ja akateemisuus: *Jos ajattelit ensimmäisenä mainita että olet "akateeminen", niin jätä minut väliin*. Lapsien suhteen niistä joko tuli pitää tai niitä ei saanut olla: *- - - lapsikammoiset hei hei*. Sama lemmikkien kohdalla; *- - - ei olisi lemmikkejä, nenäni ei kestä*. Vanhemmissa ikäryhmissä varottiin eniten seikkailijoita: *seikkailijat alkää vaivautuko*. Nuoremmissakin ikäryhmissä tämä huomioitiin mutta eri nimityksillä, ei etsitty *fuckbuddya* eikä yhden yön suhteita: *pelkän seksin hakijat jatkakoot matkaa*. Nipottajista, tiukkapipoista, pikkutarkoista, perfektionisteista, tosikoista ja yli-ihmisistä ei pidetty. Ei myöskään sohvaperunoista, joojoo-miehistä, tossun alla olevista eikä liian avuttomista.

Suvaitsevaa henkilöä haettiin monella tapaa ei-listauksen kautta. Eräs henkilö listasi kaikki ääripäät, joita hän ei halunnut tavata; ei alkoholista eikä absolutistia, ei lihavaa eikä anorektikkaa. Se, että hakija itse oli ujo ja hiljainen, ei saanut olla ongelma. Myöskin kasvissyöjät ja taiteilijat toivoivat arvostusta. Ikäviä luonteenpiirteitä, joita erityisesti kammottiin, olivat mustasukkainen, itsensä kehuskelija, tyly, pessimisti, väkivaltainen, pinnallinen, juoruileva, takertuva. Voisi tiivistää, että ei-listauksenkin myötä haluttiin kohtuullista, ei ääripäitä, yleisten normien mukaan elävää ihmistä, joka antaa toiselle myös tilaa, eikä ole liian dominoiva – toisaalta, ei saa myöskään olla liian ujo.

5.3 Retoriikkaa ja erotiikkaa – vaikuttamisen tavat

Laajalti kiinnostusta on herättänyt se, mikä tekee kumppaninhakuilmoituksesta onnistuneen, ja millainen teksti saa eniten vastauksia. Toisin sanoen, millaista retoriikkaa kannattaa käyttää saadakseen hyvän lopputuloksen. Tähän kysymykseen on vastattu seuraavasti vuonna 1992: Miesten kannattaa olla naista vanhempia ja pitempiä, mainita koulutus ja ammatillinen menestyminen, ilmaista maskuliinisuutta jollain tavalla. Naisten taas kannattaa korostaa fyysistä viehättävyyttä, kertoa positiivisesti itsestään ja vihjata jotain seksuaalista (Ahuvia & Adelman 1992, 456). Edellisessä päädyttiin jälleen evoluutiopsykologista teoriaa tukevaan vastaukseen, jossa mies edustaa vaurasta asemaa ja nainen on kaunis koriste. Korostettiin tietynlaisia naistapaisuuden ja miestapaisuuden toistamista, järjestyksen säilyttämistä. 25 vuotta myöhemmin ensimmäisen tapaamisen onnistumista selitetään edelleen deittiprofiilista saadulla vaikutelmalla, mutta lisäksi myös *vuorovaikutuksen* dynamiikalla (Sharabi & Caughlin 2017). Minultakin on tätä onnistumisnäkökulmaa kysytty nettideittitutkijana, mutta tämä tutkimus ei etsi siihen vastausta. Sen sijaan minua kiinnostaa, minkälaisia retorisia keinoja profiilien tekstikentissä käytetään – onnistumistuloksista välittämättä.

Suhteista ei voi koskaan puhua törmäämättä valtaa koskevaan kysymykseen. Asioiden esittämisellä jonkinlaisena on keskeinen rooli. (Lehtonen 1996, 23.) Neittideittailukontekstissa valta on ensin profiilitekstin tekijällä: kuinka hän saa esitettyä asiansa niin, että pystyy vaikuttamaan lukijaan haluamallaan tavalla. Hän on se, joka asettaa kehikon ja sen sisällön. Sitten valta-asetelma siirtyy profiilin lukijalle, joka tulkittuaan profiilia päättää, onko hän siitä kiinnostunut.

Retoriikan perustavana ajatuksena on se, että argumentointi on kohteellista viestintää. Argumentaatiossa tavoitteena on saada vastaanottaja vakuuttumaan hänelle osoitetusta väitteestä ja sitoutumaan siihen. Jotta näin kävisi, argumentaation täytyy lähteä lähtökohdista, jotka ovat valmiiksi hyväksytyjä. (Aro 1999, 17-19; Hyvärinen 1998, 323–329; Phelan 2005, 203; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 156)

Retorista luentaa ei pidetä varsinaisena metodina vaan korkeintaan lähestymistapana, jossa ollaan tietoisia siitä, että teksti on suunnattu jollekin ryhmälle. Toisaalta retorinen tulkinta voi viitata komposition tutkimiseen, joka tarkoittaa temaattisen luennan erästä muotoa. Silloin ei tutkita, kuinka jostain aiheesta puhutaan eri kertomuksista, vaan todetaan, että tämä aihe näyttää olevan välttämätön yleisaihe tietynlaisissa kertomuksissa. On olemassa säännönmukaisuuksia sen suhteen, mitkä yhteiskunnalliset tapahtumat muistetaan. Esimerkiksi nuoruus kuvataan yleensä aina osana elämäkertaa. (Hyvärinen 1998, 326-327; Onnismaa 2008, 87.) Tällä ajatuksella on huomattavia yhteyskohtia avainsanojen (*key words*) ajatteluun tietyn kulttuurin ydinasioina tai sillä, että laitteeseen tarvitaan tietynlaiset osat, että sen voi tunnistaa polkupyöräksi.

Ennen kuin lähestyn vakuuttamisen ja argumentoinnin tapoja, tarkastelin variaatioita, joilla profiilitekstin näkökulma rakentui. **(Taulukko 4).**

Taulukko 4. Profiilitekstin rakenne.

Puhun vain itsestäni
Puhun vain kumppanitoiveista
Minä olen – sinä olet
Kaunokirjallista maalailua
Parin lauseen mitäänsanomaton teksti
En sano mitään

Sävyt kerrontastrategisina vihjeinä

Perahdyin jokaisen profiilin kohdalla miettimään *sävyä*, jolla se oli kirjoitettu. Jaoin ne kahdeksaan laajempaan ryhmään **(Taulukko 5)**, sen mukaan, mikä oli yleisellä tasolla luonteenomaisinta. Nämä kategoriat jaoin pienempiin ryhmiin sen mukaan, mikä niissä oli olennaisinta. Kategoriat eivät ole selvärajaisia ja moni teksti voisi kuulua useampaankin. Kategorisoinnin tarkoituksena on kuitenkin auttaa ymmärtämään kokonaisuutta ja siinä olevia vivahteita.

Taulukko 5. Sävyt profiiliteksteissä.

Pelkistetyt	pelkistetyt, asialliset, mitäänsanomattomat
Negatiiviset	negatiiviset, itseriittoiset, anti-ilmoitukset, vaativat (määrätietoiset, valikoivat, manipuloivat)
Verbaaliset	kertoilevat, jaarittelevat, sukkeluuteen pyrkivät, maalailevat
Positiiviset	positiiviset, aktiiviset
Varovaiset	varovaiset, arat, ujut
Mainosmaisat	mainosmainen, ilmoitusmainen
Vetoavat	tunteisiin vetoavat, paljaat, avoimet
Etäännyttävät	ympäripyöreät, kliseiset, persoonattomat

Ensimmäisessä ryhmässä ei ollut mitään henkilökohtaista panostusta profiilintekijän puolelta. Vapaatekstikenttä oli joko täysin tyhjä, tai siinä oli sitaatti jostain muualta, useimmiten laulun tai runon sanat. **Pelkistettyjen** tekstien ryhmä oli määrällisesti suurin. Jaoin ne pelkistettyjen lisäksi *asiallisiin* ja *mitään-sanomattomiin*. Pelkistetyt tekstit olivat useimmiten lyhyitä ja ympäripyöreitä sisällöltään ja luonnehdin niitä tutkimuspäiväkirjassani muun muassa seuraavasti: ”ei kerro mitään”. Asiallinen teksti oli yleensä myös lyhyehkö, usein tavallisuutta painottava. Se ei välttämättä liittynyt siihen, etteikö tekstin kirjoittaja olisi osannut kirjoittaa pitemmästikin. Siitä esimerkkinä tutkimuspäiväkirjassani huomioni eräästä tekstistä: ”*Asiallinen ja ystävällinen, mutta hyvin tietoinen kontekstista; tähän julkiseen profiiliin ei tämän enempää*”. Mitäänsanomattomissa teksteissä ei sanottu myöskään oikeastaan mitään, käytettiin paljon tyhjiä sanoja, kliseisiä fraaseja, sekä side- ja täytesanoja. Olin itselleni merkinnyt seuraavan huomion: ”*tyypillisin mitäänsanomaton teksti: ”ottakaa selvää”*”.

Toiseksi suurin ryhmä oli **negatiivisen** yleisilmeen ryhmä. Jaoin tämän ryhmän pelkän negatiivisen lähestymistavan lisäksi *itseriittoisiin*, *anti-ilmoituksiin*, sekä *vaativiin* ilmoituksiin. Negatiivisiksi luin ensinnäkin tylyt lähestymistavat: ”*en kaipaa sinusta huollettavaa*”. Tekstin kirjoittaja saattoi olla kriittinen, haastava tai puolustuskanalla. Muita kuvaavia ilmaisuja tekstin sävystä: kiukkuinen, ärsyyntynyt, aggressiivinen. Henkilön ilmaisutapa saattoi lähestyä jopa nettideittiraivoa. Itseriittoiseksi luokittelin tekstit, jotka olivat ylimielisiä, tietoisien röyhkeitä ja omahyväisiä, omaa asemaansa ja henkistä ”ylemyyttä” korostavia, rehvakkaita ja moukkamaisia. Usein tekstissä esiintyi koululaisten kirjeenvaihtopalstoilta tuttu ” - - - älkööt vaivautuko”. Huomioni eräästä tekstistä: ”*esineellistää naisen*”.

Anti-ilmoitukseksi luokittelin tekstin, joka oli aliarvioiva tai hämmentävä, muttei välttämättä liittynyt kirjoittajan itsensä paremmuuden esille nostamiseen. Anti-ilmoitus lähestyy vastakertomuksen (*counter-narrative*) ajatusta. Vastakertomus on kertomus, joka kyseenalaistaa ja rikkoo yleisesti hyväksytyyn tilanteen tai tavan kertoa. (Nurminen & Kovalainen 2020, 157.) Anti-ilmoitus saattoi olla sisällöltään nuiva ja sisältää koko nettideittailua ja kumppaninhakua väheksyvän ilmoituksen siitä että ”*päivitellessään paremmin ku on enemy intoa kirjoitella*” eli myös tämä vähäinen teksti on kirjoitettu niin nopeasti ja puolihuolimattomasti, että se on täynnä kirjoitusvirheitä. ”*Onks pakko kirjoittaa?*” Kuvan aikoo vaihtaa sitten kun ”*ei oo niin kiireitä*”. Myös lopetus voi olla tyly: ”*jos on kysyttävää, kysy*”. Anti-ilmoitus voi olla myös turhaantunut, väsynyt tilitys nettideittailusta. Luin anti-ilmoituksiin myös hämmentävät tai ristiriitaiset ilmoitukset. Joku halusi ”*tylsää*” kotielämää, yhdessä ilmoituksessa henkilö jumittui pitkäksi aikaa pukeutumiskysymyksiin, omaansa ja tulevan kumppanin, kunnes muisti, ettei sillä ole väliä vaan sisin on tärkein. Anti-ilmoituksina pidin myös niitä, jotka antoivat ymmärtää olevansa muiden vietävissä; parisuhde oli juuri päättynyt ja *kaverit pakottivat* etsimään uutta.

Vaativa ilmoitus saattoi olla *määrätietoinen*, *valikoiva* tai *manipuloiva*. Kaikki määrätietoisuus ei tietenkään ole negatiivista. Mutta tähän negatiivisten tekstien kategoriaan valittujen määrätietoisten tekstien sävy oli ehdoton sen suhteen, mitä henkilö oli hakemassa, kirjoittaja oli se, joka saneli kaikki säännöt. Hallitseva on usein tutkimuspäiväkirjastani nouseva määritelmä ja toinen on saneleva: ”*jos olet sellainen ja tällainen niin unohda...*” Näissä teksteissä tuotiin usein vahvasti esiin perinteiset sukupuoliroolit ja niiden mukainen käyttäytyminen, sekä tarkat ulkonäkökriteerit.

Kolmanneksi suurin ryhmä oli *verbaalisuuteen* perustuva ilmaisutapa. Tämän alajaot olivat *kertoilevat*, *jaarittelevat*, *sukkeluuteen pyrkivät* ja *maalailevat* sävyt. Kertoileva ilmoitusteksti oli jutusteleva, tarinan, kertomuksen ja tekstin tiedostava ja esimerkkejä antava. Se saattoi olla myös verbaalisesti monimuotoinen ja leikittelevä, pohtiva, sekä persoonallisia sanavalintoja käyttävä. Teksti saattoi sävyltään välittää kirjoittajasta sellaisia tuntemuksia lukijalle kuin miellyttävä, spontaani, aito, kiihkeä ja ilmeikäs. Jaarittelevaa sävyä edusti ajatus sanojen vuolaudesta, laveudesta, toistosta ja pitkistä selityksistä, täytesanoista, asioista, joita pohdittiin edestä ja takaa.

Sukkeluuteen pyrkivät tekstit joko olivat sukkelia, tai pyrkivät siihen. Esimerkiksi käytettiin sanontoja, joita ei oikein hallittu: ”*omaa parivaljakkoa etsimässä*”. Tämä kategoria sisälsi murreilmaisut, tahalliset ylikorostetut murreilmaisut, ja muka-hauskuudet, sanaleikkittelyt ja -keppostelut, sekä fraasikikkailut. Parhaimmillaan tässä kategoriassa tekstit olivat leikkisiä ja kepeitä, verbaalista ilotulitusta, mutta huonoimmillaan tuli tällainen vaikutelma, minkä kirjasin erään tekstin kohdalle: ”*liikaa, ihan liikaa verbaalileikkittelyä. Syö jo omaa sanomaansa*”. Maalailevassa kerronnassa kieltä väritettiin eri tavoin. Usein tähän liittyi romanttinen esitys, jossa keskityttiin visioimaan yhteisiä hetkiä. Tähän kuului olennaisena osana luonnon ihannointi ja kuvaileva kieli. ”*Syksyn tuuliin, talven tuiskuihin*”. Tässä kategoriassa ovat myös runot tai runolliset ilmaisut, sikäli kun ne olivat kirjoittajan omia hengentuotoksia. Olennaista teksteissä oli symbolien ja metaforien, kielen rikas käyttö ja kaunopuheisuus: ”*Monta myrskyä on seilattu*”.

Neljänneksi suurin oli *positiivisen* energian ryhmä. Yleispositiivisen sävyn lisäksi otin tähän mukaan myös aktiivisuutta pursuavat tekstit, sekä ne, joissa yritettiin aktivoita tai osallistaa vastaanottajaa. Positiivista tekstiä leimasi kunnollisuus, kiltteys, sopiva itseironisuus ja hauskuus, persoonallisuus ja aitous. Positiivinen teksti oli hyväntuulinen, toiveikas, eikä siinä otettu itseään liian vakavasti. Se oli verbaalisesti ketterä, pulppuava, pirskahteleva ja yllättävä. Aktiivisuutta huokuva teksti korosti kirjoittajansa aktiivisuutta, harrastusten määrää, liikkuvuutta ja toiminnallisuutta, joka voi olla myös muuta kuin fyysistä toimintaa. Esimerkiksi eräässä tekstissä oli reipas ilmoitus siitä, että nyt tehdään täyskäännös elämässä ja tavoitellaan uudenlaisia asioita. Osallistava sävy pohjautui pitkälti heidän

pallon vastapuolelle -tyyppiseen ratkaisuun: ”*Laita rohkeasti viestiä ja katsotaan mitä (ME) keksitään*”, ”*ota selvää*”, ”*pistä messuu*”, tai ”*ota yhteyttä*”.

Viidenneksi suurin oli **varovaisuuteen** perustuva ryhmä, jossa oma varovaisuus, arkuus, ujous huokui läpi profiilitekstin. Rohkeuden puutteesta voi kertoa esimerkiksi ilmaisu ”*mahdollinen suhde*”, joka toistuu tekstissä monesti. Vaatimaton ja vähän itseä vähättelevä esittely (*tällainen tavallinen duunari*), *opiskelijabudjetilla* liikkeellä olevat, tai sellaiset, jotka vaikuttivat pelokkailta (*kovia kokeneet*) ja ujut, jotka eivät omien sanojensa mukaan uskaltaneet yleensä sanoa vastakkaiselle sukupuolelle mitään. Sitten olivat ne, jotka eivät uskaltaneet tunnustaa etsivänsä mitään: *Vähän vain katselen*. Eräässä tekstissä ensin hieman innostuttiin, että tässähän voitaisiin vaikka vanheta yhdessä, kunnes ikään kuin hoksattiin, mitä tuli sanottua ja väljennettiin intoa lopussa: *jos sattuisi kiinnostamaan. Ja pärjätään tässä ilmankin mutta jos nyt eteen sattuu*. Näissä varovaisissa teksteissä oltiin valmiita kompromisseihin – kaverikin käy, jos ei kumppania löydy. Tekstejä leimasi se, että ne olivat hapuilevia, vähän arastelevia ja vähän anteeksipyytäviä – täysin vastakohtia niille teksteille, joissa kirjoittaja otti ohjat käsiinsä ja saneli mitä seuraavaksi on luvassa.

Kuudes ryhmä oli **mainosmaisen** tai lehti-ilmoitusmaisen ilmaisun ryhmä – joka toki olisi voinut olla osa myös ryhmää, jossa painopiste oli verbaalisuuden käytössä. Tässä kategoriassa käytettiin muun muassa mainosmaista kieltä: ”*Tarjolla varma ratkaisu*” ja leikiteltiin tietoisesti ilmoitusgenrellä: ”*annetaan hyvään kotiin*”. Tämän ryhmän teksteissä tehtiin henkilöstä tuotteenomainen, pakkaus sanallisilla ratkaisuilla. Normaaliala oli yrittää herättää mielenkiintoa: ”*toista samanlaista ei ole*”, tehdä teksti etsintäkuulutuksen muodossa tai satuna, ja tietysti käyttää hätäistä lyhennelmäkieltä kuin suoraan vanhoista sanomalehti-ilmoituksista. Sen lisäksi että oltiin ”*vapailla markkinoilla*”, mainosmaisuuuteen viittasivat ilmaiset siitä, mitä toinen saa ”*vastineeksi*”, ikään kuin puhuttaisiin kaupankäynnistä. Yksi kirjoittaja suhtautui itse tekstiin mainoksena: ”*Mikä olisi paras mainoslause minusta*”. Yksi lopetti tekstinsä kuin myyntipuheen: *kiitos*.

Seitsemäs ryhmä oli **vetoavan** ilmaisun ryhmä. Vetoavat tekstit olivat etenkin tunteisiin vetoavia. Ne olivat kauniisti lähestyviä, pelottavan avoimia ja rehellisiä rakkaudenkaipuussaan, ihailtavan suoria ja määrätietoisia, muttei luotaantyöntävällä tavalla. Ne olivat rohkeita avauksia, joissa ei esimerkiksi peitelty sitoutumishaluja.

Kahdeksannen ryhmän määrittelin **etäännyttäjien** ryhmäksi. Oli monia tapoja etäännyttää itsensä itse konseptista, kumppaninhausta. Esimerkiksi eräässä tekstissä ei puhuttu ensimmäisessä persoonassa vaan passiivissa. Entä jos teksti oli pelkkä runo? Se, että teksti on kliseinen ja ympäripyöreä ilmaisultaan alusta loppuun asti, oli itsensä etäännyttämistä ja silloin on mahdollisuus, että lukija voi alkaa miettiä, onko tämä tehty tosissaan: ”*tykkää kulttuurista, tieteestä taiteesta ja etsii mukavaa, fiksum sinkkuseuraa*.” Samoin se, ettei kerro oikeastaan mitään vaan ohjaa suoraan

”seuraavalle luukulle”: *"minut saa kiinni puhelimitse ja sähköpostilla ja mesingerillä"*.

Varsinkin muistitietotutkimuksissa on puhuttu erilaisista *kerronstrategioista*. Kerronstrategialla tarkoitetaan kirjoittajan tekniikkaa tai käytäntöä, jolla hän valitsee haluamansa kulttuuristen kerronnan tapansa tiettyjen keinojen, tyylien ja ilmausten varannosta. Liitän tähän myös edellä tarkasteleman kerronnan sävyn. Kerronstrategiat ovat paitsi tekstin tuottamista, myös tulkintaa ohjaavia muodollis-sisällöllisiä käytäntöjä. Esimerkiksi asiaorientoitunut kerronstrategia on erilainen kuin kaunokirjallinen. (Savolainen 2012, 30.) Mielestäni retorisen tulkinnan ja kerronstrategian tarkastelun voisi yhdistää lähtemällä siitä ajatuksesta, että deittailmoitustekstien kerronstrategia voi vaihdella sen mukaan, kuinka tietoisesti pyrkii vaikuttamaan. Vaikuttamistavat voivat vaihdella, mutta niiden suhteen voi esiintyä myös toistoa tai samankaltaisuutta.

Sävy on siis ylemmän tason kerronstrateginen valinta. Huomion kiinnittämiseen eli vakuuttamiseen ja vaikuttamiseen tarvitaan yleensä pienempi yksityiskohta. Teksteissä on yleensä yksityiskohtia, joiden vuoksi lukija kiinnittää huomiota tiettyihin *lukemista ohjaaviin kohtiin*. Tällaisia ovat otsikko, aloitus, lopetus, yllättävät tapahtumat ja suunnan muutokset. Konventiot, joita eri tekstilajeihin liittyy, luovat odotuksia esimerkiksi juonen osalta. (Rabinowitz 1987, 15-46.)

Nimimerkit, otsikot ja muut tekstinsisäiset tulkintavihjeet

Tekstin sisäisten lukemista ohjaavien seikkojen lisäksi täytyy kiinnittää huomioida myös ulkoihin huomiota herättäviin seikkoihin, jotka ohjaavat lukijan tulkintaa. Näitä *prosodisia keinoja* ovat esimerkiksi fontin manipulointi: kirjoituksen korostaminen lihavoinnilla, kursivoinnilla, alleviivauksilla tai versaaleilla (isoilla kirjaimilla) (Lehtonen 1996, 79; Heikkinen 2020.) Itse miellän nämä kielellisiksi huutomerkeiksi, joilla haetaan huomiota. Usein tärkeä asia (kuten *hakukohteena MIES*) korostetaan isoilla kirjaimilla – vaikkakin sen voi tulkita myös huutamiseksi nettimaailmassa. Myös toiston avulla korostetaan tärkeitä asioita. Esimerkkinä profiiliteksti, jossa etsittiin avarakatseista naista ja tämän perässä oli tasan sata huutomerkkiä (laskin itse). Toinen esimerkki toistosta on jonkin asian korostus tuplasanoin: samat asiat sanotaan useaan kertaan, jos ei ihan samoin sanoin, niin ainakin lähisyronyymein: *Olen rehti ja reilu tai yritän olla mahdollisimman rehellinen ja totuudenmukainen*.

Teksteissä tehokeinona käytössä olivat myös muut kielelliset huutomerkit kuten alkusoinnun eli *allitteraation käyttö*. Se on erityisesti runouden tehokeino, jossa perättäisissä sanoissa toistuvat samat alkukirjaimet (**V**aka **v**anha **V**äinämöinen). Profiiliteksteissä näitä oli muun muassa: *hellästi herättäisin, kotona kokkailu*,

happea haukkaamassa. Luultavasti monet näistä ovat tahattomia, mutta ne toimivat tehokeinoina yhtä kaikki.

Myös nettideittiprofiilien nimimerkit kuvastavat käyttäjän persoonallisuutta ja sitä, millaista suhdetta hän hakee. Nettideittailun pioneeritutkijan Monica Whitty mukaan nettideittailun ensimmäisessä vaiheessa (*attention phase*) haetaan ensisijaisesti huomiota valitsemalla itsestään sekä viehättävä valokuva, että sopiva käyttäjänimi (*screen name*). Whitty jakaa nimimerkit flirttaileviin (*Bubbly*), sellaisiin, jotka kuvastavat henkilön persoonallisuutta tai harrastuksia (*Mountainclimber*), sekä ei-flirttaileviin (*Smith48*). Tietyt nimimerkit koetaan viehättävimmiksi kuin toiset. On myös väitetty, että pitkät nimimerkit eivät saa niin paljon positiivista huomiota kuin lyhyet. (Whitty 2009, 282-283; Whitty & Buchanan 2010; Lange et al. 2019.)

Omassa aineistossani (**Taulukko 6**) ei-flirttailevia nimimerkkejä oli suurin osa, ja niitä pystyi jakamaan myös useampiin alakategorioihin. Yleisin nimimerkkityyppi oli *nimi tai nimimerkki ja siihen liitetty luku* (Jupe66, Sanna23), etenkin tämä oli vallitseva käytäntö nuorimman ikäryhmän kohdalla. Toiseksi yleisin nimimerkkityyppi oli *liittää luku johonkin muuhun kuin omaan nimeen* (mies1978, Mansikka90). Kolmanneksi yleisin nimimerkkityyppi oli *väännös omasta nimestä tai lempinimi* ilman numeroa (Araska, Ansku). Verkon käyttäjänimiä tutkinut Lasse Hämäläinen on väittänyt, että nimimerkeissä pyritään aina siihen, että ne ovat uniikkeja tai ainakin omassa tiettyssä verkkoyhteisössään ainutlaatuisia (Hämäläinen 2019). Omasta aineistostani huomasin päinvastaista. Huomasin, että moni käytti samaa nimimerkkiä eri sivustolla, Instagramissa, pelisivuilla, irc-galleriassa, internetin myyntisivuilla, eli asetti anonymiteettinsa koetukselle. Kyseiset henkilöt oli mahdollista löytää myös varsinaisen deittipalvelusivuston ulkopuolelta ja siksi en aitoja nimimerkkejä jaakaan tässä. Sen sijaan olen Hämäläisen kanssa samaa mieltä siitä, että nimimerkit ovat usein intertekstuaalisia, ja ne ovat saaneet vaikutteita englannin kielestä.

Kärkikolmikron jälkeen yleisyyslistaus hieman erosi miesten ja naisten profiilien välillä. Miesten profiileissa neljänneksi yleisin tyyppi oli *henkilöä kuvaava sana* (*Samoilija*), kun se naisten profiileissa oli vasta viidenneksi yleisin. Naisten profiileissa neljännelle sijalle nousi *oikeaksi nimeksi oletettava nimi*, kun se miesten profiileissa on vasta seitsemännellä sijalla. Tämä johtuu siitä, että naiset tuntuivat valitsevan nimimerkikseen miehiä useammin nimen, joka voisi olla oikea nimi. Toisin sanoen, Jaana valitsi nimimerkikseen Millan tai Ullan useammin kuin Jarkko valitsi nimimerkikseen Pekan. On tietenkin mahdotonta todeta, onko annettu nimi henkilön oikea nimi. Voidaan sanoa, että se on oikean nimen muotoinen. Seuraavaksi yleisempiä nimimerkkejä olivat *konseptisidonnainen* (*Lovehunter, Sinkku*) – joita Whitty kutsuu flirttaileviksi – ja (*populaari*) *kulttuuriin viittaavat* (esimerkiksi sarjakuvahahmo, musiikkiyhtye, elokuvan nimi, musiikkikappaleen

Taulukko 6. Nimimerkkityypit deittiprofiileissa.

nimi tai nimimerkki ja siihen liitetty luku
joku muu kuin oma nimi ja siihen liitetty luku
väännös omasta nimestä tai lempinimi
henkilöä kuvaava ilmaisu
oikeaksi nimeksi oletettava nimi
konseptisidonnainen nimimerkki
(populaari)kulttuuriin viittaava nimimerkki
mainos/tuotemerkki -nimimerkki
tekninen tuote -nimimerkki
luontoon viittaava nimimerkki
toimintaan viittaava nimimerkki
muusta kontekstista erillinen kuvaava sana/asia

nimi) nimimerkit. Naisten nimimerkit olivat huomattavasti suorasukaisempia ja useammin seksuaaliseen kanssakäymiseen viittaavia kuin miehillä konseptisidonnaisissa nimimerkeissä

Miesten nimimerkeissä oli löydettävissä ryhmä, jota kutsun *mainostavan tai tuotemerkkien ryhmäksi*. Suurimmaksi osaksi tämä käsitti alkoholijuomien nimiä. Lisäksi miesten nimimerkeissä oli näkyvissä ryhmä, jonka nimesin *teknisten asioiden ryhmäksi* (nimimerkki oli esimerkiksi auton osa tai sovellusalustan nimi). Tätä en havainnut naisilla samassa mitassa. Ei voi olla kuitenkaan varma, että kaikki olisivat tarkoituksella tuotemerkkejä. Joku lyhenne voi olla myös vahingossa jonkun brändin synonyymi, ja kirjoittaja on tarkoittanut viitata ihan muualle. Tässä päädyn taas toteamaan rajoitukseni tulkinnessa, vaikka olen saman kulttuurin edustaja.

Naisilla oli miehiä enemmän *luontoon viittaavia* nimimerkkejä, kun miehillä taas naisia enemmän *toimintaan viittaavia* nimimerkkejä. Molemmille oli yhteistä *kuvaavan sanan* nimimerkki, joka ei välttämättä avautunut muun tekstin avulla (*Keitin, Pallo*). Kuvaavalla sanalla tarkoitan esimerkiksi esineen nimeä, joka on helppo visualisoida mielessä, mutta joka ei yhdisty mitenkään ilmeisesti kumppaninhaun konseptiin tai yhdisty muuhun profiilitekstiin.

Sekä miesten että naisten nimimerkeissä oli sellaisia, joita ulkopuolinen tulkitsija ei pystynyt sijoittamaan mihinkään lokeroon. Etsin usein internetin hakutoiminnoilla vinkkejä nimimerkeistä, jotka eivät avautuneet merkitykseltään. Olisiko mahdollista, että miespuolinen henkilö nimeäisi itsensä nettivaatekaupan mukaan? Miksei, mutta todennäköisyydestä ei voi olla varma, joten se täytyi sijoittaa kuitenkin lopulta EOS-ryhmään⁶¹. Huomasin, että todennäköisyystulkintaani vaikutti kulttuurisesti oppimani maskuliinisuus-feminiinisyys -ääripääajattelu ja tulkintani mies- ja nais-tapaisuudesta.

Lasse Hämäläisen (2019) mukaan nimimerkit annetaan usein nopeasti ja huolettomasti, jopa välinpitämättömästi. Tämä voi olla yksi syy siihen, että nimimerkki vaikuttaa irralliselta tai käsittämättömältä. Toisaalta, tunnistamattomat nimimerkit eivät välttämättä ole sattumanvaraisesti valittuja merkkejä. Niiden takana voi olla jokin logiikka, mutta se ei vain ole ilmiselvästi havaittavissa. Arvata voi, mutta on viisaampaa todeta, ettei pysty varmentamaan. Kun etsin hakukoneella netistä näitä itselleni outoja nimimerkkejä, ja sain selville, että kyseessä on laulun nimi, yhtyeen nimi, musiikkiyhtyeen albumin nimi, tai yhtä lailla kameran osa, tekninen alusta, tajusin, että tätähän itsekin tein aikoinaan deittiprofilissani. Kirjoitin tavallaan salakieltä omasta alakulttuuristani toivoen, että joku näkisi kirjainten läpi varsinaisen merkityksen, tunnistaisi esimerkiksi minulle tärkeän musiikkikappaleen nimen, saisi ahaa-elämyksen musiikkigenrestä, tunnistaisi yhtyeen, levyn tai kappaleen – kenties jopa siihen liitetyn julkisen keskustelun. Tarja Tolonen (2007) on muotoillut käsitteen *alakulttuurinen sosiaalinen pääoma (subcultural social capital)*⁶², joka rajoittuu tietyn ryhmän sisälle. Musiikki on erityisen suosittu identiteetin rakentamisen väline ja erontekijä meidän ja muiden välille. Puhutaan *minäteknologiasta*, jonka avulla merkityksellistetään omaa paikkaa maailmassa. (DeNora 2000; Roy & Dowd 2010.) Tällaisen nimimerkin käytön tarkoitus on sekä karsia pois epäsoivia, että houkutella samankaltaisia.

Huomion herättäminen *otsikolla (Taulukko 7)* toimii ainakin silloin, jos otsikko on raflaava. Aineistossani yleisin otsikkotyyppejä sekä miehillä että naisilla oli kumppaninhaun *konseptiin* liittyvä otsikko. Usein se sisälsi ”etsiä” -verbin ja oli muodoltaan ”tietynlainen etsii tietynlaista”: *Sitä oikeeta ettimässä; Yksinäinen etsii toista; Tositarkoituksella elämänkumppania*. Toisinaan otsikkoon sisältyi tulevaisuusvisio yhdessäolosta (*Uutta elämää!*). Tämä voitiin ilmaista jopa yhdellä sanalla (*Kahville*). Yhden sanan otsikko voitaisiin ajatella myös julistustyypiksi,

⁶¹ Ei Osaa Sanoa

⁶² Käsite on johdettu nuorisotutkimuksen piirissä alakulttuurisen pääoman käsitteestä, joka taas pohjautuu Bourdieun kulttuurisen pääoman käsitteeseen, joka tarkoittaa henkilön tietoja ja taitoja tietyltä kulttuurin osa-alueelta. (Tolonen et al. 2018, 59-60.)

mutta erona pidän sitä, että konseptiin liittyvästä otsikosta puuttuu väitteenomaisuus, joka on tyypillistä julistustyypille.

Taulukko 7. Otsikkotyypit deittiprofiileissa.

Nettideittailun tai kumppaninhaun konseptiin liittyvä otsikko
Tervehdys – yleinen tai kohdennettu
Itsensä esittely otsikossa
Populaarikulttuurista ammennettu otsikko
Huumoriin pyrkivä otsikointi
Haettavan kumppanin kuvailu otsikossa
Elämänohje/julistustyyppinen otsikko
Luontoon liittyvä otsikko
Sattumanvarainen sana
Seksuaalinen viittaus
Motivaatio kumppaninhaululle
Toisen osapuolen haastaminen

Toiseksi yleisin otsikkotyyppi sekä miehillä että naisilla oli tavallinen *tervehdys* (*Moikka; Hello; Morjens*). Molemmilla oli myös variaatioita tavallisesta tervehdyksestä. Yleensä variaatio oli kohdennettu tietylle yleisölle, kun tavallisen tervehdyksen voi ajatella olevan persoonaton tai suurelle yleisölle yleisesti esitetty. Sinälle kohdennettuja tervehdyksiä oli paljon: *Hei sinä siellä!* Oli myös tietylle vastaanottajatyypille kohdennettuja otsikoita: *Hei kaikki Remontti-Reiskat*.

Seuraavaksi yleisimmät otsikkotyypit olivat *itsensä esittely* otsikossa ja *populaarikulttuuriin* pohjautuva otsikko. Itsensä esittely oli miesten profiili-otsikoissa hieman yleisempää kuin populaarikulttuurin pohjautuva, ja naisten profiileissa järjestys oli päinvastainen. Itsensä esittely -otsikot olivat monin paikoin sellaista, mitä nähdään profiilitekstin alussa: *Moi täällä rehti ja luotettava mies*. Populaarikulttuurin pohjautuva otsikko oli usein ilmoitusmainen (*Annetaan rakastavaan kotiin...*) tai mainosmainen (*Kannattaa kokeilla; Tutustumisen arvoinen*) tai intertekstuaalinen luonteeltaan esimerkiksi laulunsanoja siteeraten (*Missä Muruseni On; Hetkeksi en sulle rupia*). Aineiston keruun ajankohta näkyy

otsikoissa. Esimerkiksi Maajussi mainitaan yleisesti, mutta Napakymppiin ei kukaan viittaa⁶³.

Kärjen jälkeen otsikkotyyppejen yleisyys sukupuolen mukaan eriytyi. Tyypit olivat sekä naisten ja miesten profiileissa muuten samat, mutta naisten otsikoissa ei erityisesti löytynyt *huumoria* tavoittelevia otsikoita kuten miesten profiileissa. Naisten profiileissa päätyivät otsikkoon useammin myös *haettavaa kumppania koskevia piirteitä*, ilman että etsiä- tai hakea -verbiä mainittiin.

Miesten otsikkotyypeistä viidenneksi yleisin oli *elämänohje/julistus* -tyyppinen otsikko, joka naisilla oli vasta yhdeksänneksi yleisin. Yleisimmät teemat julistus-tyyppisissä otsikoissa oli rakkauden voiman ylistys, sekä elämän ainutkertaisuus ja senhetkisyys: *One life - live it*. Naisten otsikkotyypeistä viidenneksi yleisin oli *luontoon* jollain tavalla liittyvä otsikko, joka oli miesten otsikkotyypeistä kuudenneksi yleisin. Luontoon luin mukaan vuodenajat, säätilan ja joissain tapauksissa myös (maku)aistikokemukset: *Kevättä kohti, Vadelmia*.

Seitsemänneksi yleisin miesten otsikkotyypeistä oli *sattumanvaraisesti valittu sana*, joka ei oikeastaan tarkoittanut mitään vaan oli niin sanottua verbaalista joutokäyntiä; *Joooo; Oujee; Hmm, No niin*. Kysymyksessä on irtosana, voi sanoa jopa partikkeli⁶⁴. Tämä sama otsikkotyyppi oli naisten profiileissa vasta kymmenneksi yleisin. Itse asiassa oli silmäänpistävä, kuinka paljon enemmän miesten profiileissa käytettiin tätä otsikkotyyppiä, joka vertautuu huomattavan paljon siihen sattumanvaraisuuteen, mitä Hämäläinen sanoo nimimerkeistä. Partikkelit voisivat olla merkki jonkinlaisesta tunnetilan jakamisesta, jollaista irtosanoilla voi yleensä kuvata (vertaa Lehti 2019). Otsikkona niiden käyttö ilmentää lähinnä hämmennystä uudessa tilanteessa. Toisaalta, partikkeleilla voidaan rakentaa tulkintakehyksiä asiantiloille tietyssä kontekstissa. Esimerkiksi sanoilla *varmasti* tai *ehkä*, kirjoittaja luo mahdollisuuden tai todennäköisyyden kehyksen. (Jaakkola 2018, 147.)

Ilmennetty seksuaalisuus ei ollut päällekkäyvää vaan hienovaraisempaa - seksuaalinen vihjaus oli usein luettavissa esimerkiksi sanaleikin tai sanamuunnoksen avulla: *tule ottamaan kyytiä* tai *pannaanko menemään*. *Motivaation* esittäminen profiilin otsikossa oli molemmille sukupuolille yleistä. Vallitsevin piirre oli vedota yksinäisyyteen: *Yksinäisyyteen kyllästynyt; Ei jaksa sinkkuna*. Otsikossa harjoitettiin myös vastaanottajan *haastamista*, niin sanotusti pallon heittämistä toiselle osa-

⁶³ Napakymppi oli MTV:n ohjelmistossa vuosina 1985–2002. Ohjelma palasi ruutuun uudelleen vasta syksyllä 2017 Nelonen-kanavalla (Nelonen.fi 16.5.2017). Maajussille morsian -ohjelmaa on esitetty vuodesta 2006 lähtien.

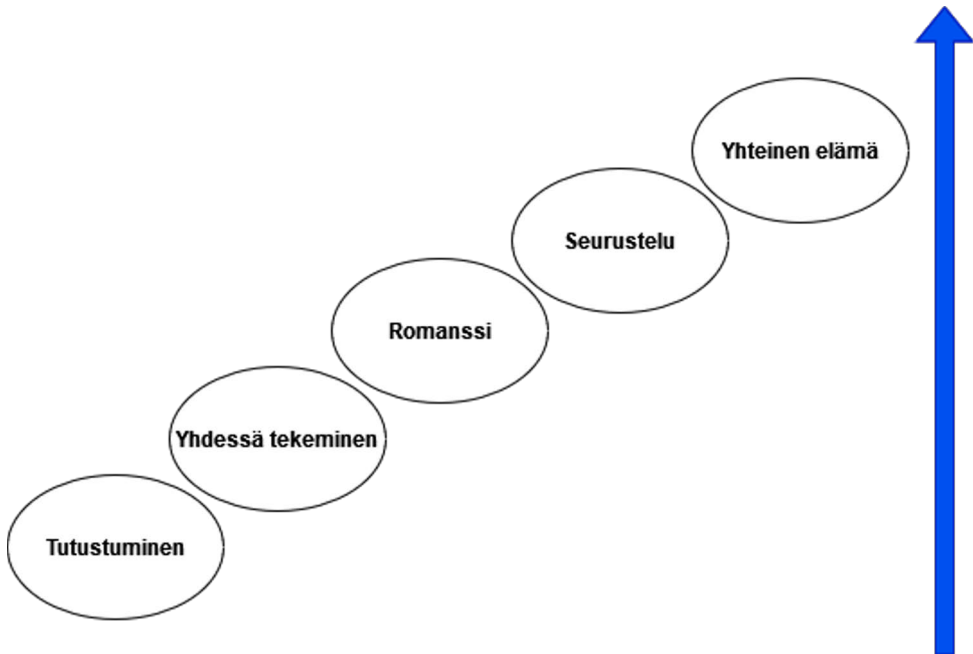
⁶⁴ Ison suomen kieliopin (2004) tärkeimpiä uudistuksia perinteiseen kielioppiin oli se, että termiä partikkeli ei käytetä enää kattoterminä kaikista taipumattomista sanoista (adverbeista, pre- ja postpositioista, konjunktioista ja interjektioista), vaan suppeammassa merkityksessä erilaisista ”irtosanoista”. Partikkeleita ovat esimerkiksi vaikka, ihan, joo, tota, ai, kuulemma, varmaankin, just, yäk. (Heinonen 2006).

puolelle. Useimmiten tämä toimi kysymyksen muodossa tai kehotuksena; *Oletko se sinä? Ota rohkeasti yhteyttä.*

Lupaukset, suostuttelu ja vetoaminen

Markku Soikkeli käyttää termiä *meisyys* kun hän puhuu pariskunnan yhteisestä identiteetistä. Rakastuneella ihmisellä on rakkausdiskurssin myötä kuvitelma siitä, millainen on yhteinen identiteetti, meisyys: mitä voisimme yhdessä olla. Soikkeli korostaa kulttuurista, ei evoluutioteoreettista, lähestymistapaa väittäessään, että tämä kuvittelukyky ei ole geneettistä. Se on historian kuluessa muodostunut tapa esittää asiat itselle ja muille sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla. (Soikkeli 2016, 31, 150.)

Pesosen graduaineistossa se, mitä pariskunta *voisi* tehdä yhdessä kohdattuaan, jäi kokonaan pois (Pesonen 1995, 180). Se, että Pesonen oli kuitenkin tarkastellut aineistoaan tässä mielessä, odottaen löytävänsä sieltä jotain ulottuvuutta yhteiseen tulevaisuuteen, on selvä osoitus siitä, että tämä jatko on tärkeä ja oleellinen osa koko Henkilökohtaista-ilmoituksen prosessia. Itsekin pidin sitä olennaisena seikkana tarkastellessani omaa aineistoani. Pidän mahdollisena, että painettujen kontakti-ilmoitusten lyhyys oli vaikuttava tekijä siinä, ettei Pesonen löytänyt tällaista sisältöä. Verkossa ilmoitusten pituus ei ole este. Siitä huolimatta verkkoon kirjoitettujen ilmoitusten sisältö ja rakenne noudattivat printtilehtiin kirjoitettujen ilmoitusten perinnettä. Koska tulevaisuuspekulaatiot eivät kuulu tähän perinteeseen, myöskään verkossa niitä ei huomattavasti näkynyt.

Kuvio 7. Meisyyyslupaukset, sitoutumisen asteet profiiliteksteissä. Nuolen suunta osoittaa intensiteetin kasvua.

Meisyyden kannalta tarkasteltuna aineistoni profiileissa luvattiin ennen kaikkea sitoutumista. Tosin sitoutuminen oli hyvinkin eri asteista (**Kuvio 7**). Yhdessä tekemisen lupaus oli kaikissa miesten ryhmissä suosituin. Olennaisia oli käyttää ilmaisuja: *yhdessä*, *kanssa* ja *seura*: haettiin juttuseuraa, jotakuta, jonka kanssa matkustaa, viettää aikaa ja harrastaa yhdessä. Myös naisten ryhmissä yhteinen tekeminen oli suosituin meisyyden ajattelutapa. Lienee helpointa lähestyä kumppanuutta yhteisen tekemisen kautta. Yhteisen tekemisen puitteista saa ajatuksia myös treffeille ja siinä varmistetaan joitain samankaltaisuuden elementtejä (esimerkiksi molemmat pitävät matkustelusta, tanssimisesta tai mökkeilystä), mutta ei luvata liikoja tulevaisuuden sitoutumisen suhteen vaan se jätetään avoimeksi. Tämä meisyyden lupaus on kevyt, mutta se ei myöskään tyrmää ajatusta siitä, että yhteisestä tekemisestä voisi kehkeytyä vakavampikin suhde ajan kanssa.

Toiseksi eniten ryhmissä M20-30, M31-40 ja M41-50 oltiin siinä sitoutumisen ääripäässä, jossa puhuttiin yhteisestä elämästä. Näissä profiiliteksteissä todisteltiin sitoutumishalukkuutta esittämällä konkreettisia ajatuksia yhteisestä kodista, avioliitosta, perheestä, pesänrakennuksesta, lapsista ja yhdessä vanhenemisestä. Tietysti näissä teksteissä kyse oli hakijan omasta elämästä, omista toiveista, mutta selvästikin kumppani on ajateltu mukaan tähän haavekuvaan. Ainoastaan vanhimmassa miesten ryhmässä tämä sitoutumisen toive ei ollut kärjessä.

Loppuelämän sitoutuminen ja yhteiset elämäntapavalinnat olivat ryhmässä N20-30 kolmanneksi suosituin ajatus yhteisestä elämästä. Enemmän kuin miesten ryhmissä, naiset unelmoivat esimerkiksi maalle muuttamisesta ja tietynlaisesta elämäntavasta, jonka jakaisivat yhdessä kumppaninsa kanssa.

Kolmanneksi suosituin oli ryhmissä M20-30 ja M31-40 tutustuminen, joka on lähes toisessa ääripäässä sitoutumisen suhteen kuin elämänkumppanuus. Se tarkoitti tapaamista, treffien toivomista ja ilmeni myös konkreettisina kahville pyyntö - ehdotuksina. Yllättäen ryhmissä M41-50 ja M51-100 tutustumisteema nousi vain harvoin esille. Muut meisyys-teemat olivat yleisempiä. Ryhmässä N21-30 treffit ja tutustumisen esiin nostaminen oli neljänneksi yleisin tapa: *jutellaan vaikka skypeässä ensin ja katsotaan sitten*. Tämä on tietenkin kevyin ehdotus, jos ajatellaan sitoutumista, mutta ei kuitenkaan sulje pois sitä, etteikö suhde voisi kehittyä eteenpäin.

Naisten ryhmissä parisuhteen kuvailu oli toiseksi suosituin ajatus sille, millaista yhdessä olemista haettiin. Haluttiin seurustelua, yhdessäolon pysyvyyttä, asioiden jakamista ja pitkäaikaisuutta. Seurustelun ja parisuhteen ajatus oli myös ryhmässä M51-100 toiseksi suosituin, mutta muissa miesten ryhmissä vasta neljänneksi suosituin. Siihen sisältyi muun muassa sellaisten ominaisuuksien esiintuominen, joiden voi ajatella olevan eduksi parisuhteessa: olen tasapainoinen, huomaavainen, pyritään antamaan aikaa toisillemme, keskustellaan. Siihen kuului myös sitoutuneisuuden ilmaisun elementtejä: *en juokse karkuun; etsin jotain hieman kestävämpää*. Tähän liittyi myös jakamisen ajatus: jaetaan arki ja juhla, ilot ja surut. Toki jakamista ja sitoutuneisuutta on myös yhteisen elämän kategoriassa, mutta tässä jaottelussa kyse onkin siitä, kuinka vahvasti ja millä tavalla, millä sävyllä, nämä ilmaistaan. Yhteisen elämän kategoriassa ei ole mitään epävarmuutta sitoutumisen vahvuudesta.

Viidenneksi suosituin oli ryhmissä M20-30 ja M31-40 romanttisen meisyyden ajatus. Sitä kuvattiin rakkaudella ja spontaanisten romanttisten elkeiden maalailulla. Usein kuvailu muistutti ensihuuman kuvailua. Luvattu meisyys oli siis vahvaa kaunopuheista tunnetilaa: *”Haluan pitää sinut sylissäni ja olla sinun, vain sinun”*. Sitoutumisesta se ei kuitenkaan kerro mitään. Ryhmässä M31-40 romanttinen meisyys oli huomattavasti useammin esillä kuin ryhmässä M20-30. Ja Ryhmässä M41-50 romanttinen lähestymistapa oli kolmanneksi yleisin. Tästä voi päätellä, että mitä vanhempi miesryhmä, sitä enemmän romanttinen meisyys nousi esille. Ryhmässä N31-40 romanttinen puhetapa oli kolmanneksi ja ryhmässä N21-30 neljänneksi suosituin yhteiselon määrittäjä. Se sisälsi hellyyttä, syliä, oman kullan kainaloa, takkatulta ja suukottelua. Ryhmässä N51-100 tasavertaisia määrällisesti olivat tutustuminen, yhteinen harrastus- ja elämänkumppanuskategoriat.

Mitä vanhempi ryhmä oli kyseessä, sitä enemmän profiiliteksteissä sekoittuivat nämä eri sitoutumisen tasot niin, että ne saatettiin lähes kaikki ottaa esille samassa

tekstissä: henkilö, jonka kanssa ollaan yhdessä ja jaetaan asiat, käydään harrastuksissa ja hellittää omaa kultaa kainalossa. Selkeimmillään kategorioiden erot olivat nuorimmassa miesten ryhmässä M20-30.

Profiiliteksteissä ilmeni määrällisesti tarkasteltuna tietty varovaisuus sen suhteen, että henkilö julistaisi heti kyvykkyytään lopulliseen elämänkumppanuuteen. Enemmän lähdetään kaikissa ikäryhmissä siitä, että kokeillaan tehdä yhdessä jotain ensin, etsitään vaikka johonkin tiettyyn asiaan harrastuskaveria. Meisyyden eri sitoutumistasot osoittavat sen, kuinka valmiina profiilitekstin kirjoittaja pitää itseään vakavaan suhteeseen ja mistä hän uskaltaa unelmoida ja mitä tarjota toiselle. Eihän välttämättä mikään toiveista tai lupauksista toteudu todellisessa elämässä. Mutta sen auki kirjoittaminen, mihin itse uskoo pystyvänsä, on osoitus kirjoittajan rohkeudesta sitoutua. Vastapuolihan ei välttämättä halua sitoutua sen enempää kuin profiilitekstin kirjoittajakaan. Lieneekin osuman kannalta merkittävää, että osapuolten sitoutumishalukkuus on samanlainen tai lähellä.

Mediatutkija Adam Arvidsson on käyttänyt termiä ”*work of fantasy*” tutkiessaan Match.com -deittipalvelun profiileja (Arvidsson 2006). Näkökulma oli markkinointilähtöinen ja kiinnostus palvelusivuston ohjaamassa brändäyksessä, jotta saataisiin mahdollisimman myyvä tuote. Siitä huolimatta *work of fantasy* -termi on kuvaavuudessaan ajateltavissa vaikuttamisen lisäksi myös tarinankerronnan ja mielikuvarakentamisen näkökulmasta. Mielikuvien luominen tapahtuu jokaisessa profiilitekstissä, mutta sitten on esimerkkejä, jossa tämä viedään äärimmäisyyksiin. Luonteeltaan nämä lähestyivät metonymien⁶⁵ käyttöä, mutta vievät sen vielä pidemmälle.

Hyvä esimerkki mielikuvatyöstä on aineistossani ollut pitkä profiiliteksti, jonka koukuttavuus pohjautui jatkuvaan verbaalisen tuttuuden ja samankaltaisuuden, tunnettavuuden hakemiseen vastapuolella, lukijassa. Omassa mielessäni ristin nämä *namedropping*-⁶⁶ ja *banddropping* -syötteiksi. Tekstissä lainattiin Popedan sekä Zen Cafen musiikkikappaleita, käytettiin kaikille tuttuja fraaseja (*mahtuu kolmetoista tusinaan*), käytettiin huumoria ja osallistamista. Mainittiin populaarikulttuurista tuttuja henkilöitä ja hahmoja, vedottiin kaikkien tuntemiin maakuntastereotypioihin ja lainattiin oman aikansa ”lentävää lausetta” Putous-sketsiohjelmasta. Tässä profiilitekstissä hyödynnettiin huomattavia määriä intertekstuaalisia vihjeitä ja tehtiin se sillä tavalla mielenkiintoiseksi lukea. Toinen esimerkki aineistossani oli profiiliteksti, jossa kirjoittaja puki koko tekstin automainoksen muotoon. Mainittiin

⁶⁵ Metonymiassa asia korvataan jollain siihen läheisesti liittyvällä. Esimerkiksi sanotaan ”Lipton” kun tarkoitetaan ”tee” (Lehtonen 1996, 133).

⁶⁶ Definition of name-dropping: *the studied but seemingly casual mention of prominent persons as associates done to impress others* (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/name-dropping>) [16.4.2023]

perusominaisuudet, lisäominaisuudet, käyttökokemukset, rakennustapa (joka kestää kolhut), toimintakyky, kapasiteetti ja visuaalinen suunnittelu.

Suora puhuttelu kesken profiilitekstin voi olla myös pysäyttävä: ”*Huh, olet siellä jossain, vastaa minulle.*” ”*Lähdetkö mukaan?*” ”*Laitetaanko hynttyyt yhteen?*” Tunteisiin, sääliin tai sympatiaan vetoaminen oli myös yksi strateginen keino: ”*Jos tunnet kosketuksen sielussasi tätä lukiessasi, ota yhteyttä.*” ”*Toivon, että ensi joulua ei tarvisi viettää yksin.*” ”*Onko tosiaan niin, että minut on tarkoitettu elämään yksin?*”

Tarinan pukeminen huumorin sijaan romanttiseksi oli toinen yleinen tapa yrittää erottua. Romanttisten käsitteiden lisäksi käytettiin esimerkiksi sydän-hymiötä <3. Sydän sai vahvan merkityksen romanttisen rakkauden symbolina jo keskiajalla, yleistyttyään ritarieromantiikan kuvastossa (Vainio-Korhonen & Lahtinen 2015, 85), ja on kaikille tuttu merkitykseltään.

Edellä mainitut esimerkit perustuivat sekä *kesytykseen* että *vetoamiseen*. Kesytyksessä pyritään huumorin avulla luomaan hyvä mieli, ja sillä rauhoitetaan mahdollisesti epäroivä vastapuoli. Kesytyksessä on kysymyksessä vastarinnan taiputus ja voittaminen puolelleen. Myös tuttuuden tunteen esille saaminen on kesytystä. Vetoaminen toimii siten, että vedotaan tekstissä joko tunteisiin, järkeen, logiikkaan, hyvyuteen, huumoriin ja myös tuttuuteen. Esimerkiksi ilmaisu *häjy akka*, joka on vahva murreilmaisu ja sidottu ilmaisultaan tiettyyn maantieteelliseen alueeseen ja kulttuuriin, vetoaa niihin, jotka sen tietävät tai joissa se herättää tuttuuden tunteen.

5.4 Digitaalinen konteksti

Ei voi jättää huomiotta sitä, että deittiprofiilien ollessa kyseessä, tarkastellaan nimenomaan *verkossa* olevia tekstejä. *Digitaalisessa viestinnässä* yhdistyvät erilaiset esittämisen tavat kuten kirjoitus, kuvat, video ja ääni. Joskus on käytetty nimitystä *digitaalinen diskurssi*, kun on tutkittu mediavälitteistä kielenkäyttöä. Digitaalisessa viestinnässä on sukupolvieroja. Esimerkin lainaan Vesa Heikkiseltä, joka kertoo, kuinka pikaviestipalveluissa eläville nuorille piste on merkki työkeydestä. On ihan eri tulkinta viestistä ”joo käy” kuin ”joo käy.” Piste kertoo, että aivan sama eikä kiinnostusta, kun ilman pistettä merkitys on positiivinen: mielelläni. Kolme pistettä on vanhastaan merkinnyt osoittamaan, että lause jää kesken, se on voitu tulkita vihjailuna. Kaksi pistettä tarkoittaa sosiaalisessa mediassa sitä, että viestiin liittyy hieman empimistä. Samalla se voi tarkoittaa verhottua röyhkeyttä. Lainausmerkit voivat toimia ilmoittamaan ”niin sanottua” eli tässä ilmaistaan kirjoittajan asennetta. (Heikkinen 2020) Joka tapauksessa kaikki nämä valinnat vaikuttavat siihen, miten tekstiä tulkitaan.

Digitaalisilla ympäristöillä on omat lainalaisuutensa alkaen yhteisön keskinäisistä normeista sekä verkkoalustojen erilaisista ominaisuuksista ja mahdollisuuksista (ks. myös Koski & Turtiainen 2020; Vaahensalo 2021; Hänninen & Turtiainen 2022, 165). **Digitaalinen konteksti** on se ympäristö, jota osallistujat käyttävät ja jotka vaikuttavat myös merkityksen rakentumiseen. (Helasvuo et al. 2014, 11-13.) Digitaalisella kontekstilla viitataan kaikkeen siihen, mitä digitaalinen alusta mahdollistaa teknisesti kumppanihakupalvelussa. Viitataan sillä myös siihen kontekstiin, minkä verkko (internet) tuo nettideittailuun. Digitaalinen konteksti on lyhyesti kaikki se, mitä ei ole printtimuotoisissa kumppanihakuilmoituksissa. Viitataan sillä myös siihen ajatusmaailmaan, mikä palvelun käyttäjillä on nettideittipalvelusta ja joka ilmenee profiilitekstistä. D’Aoust on todennut, että vain tutkimalla teknologian antamat mahdollisuudet, on mahdollista määrittää ne kriteerit, jotka juuri siinä teknologiassa määrittävät mahdollista ”rakkauden kulttuuria” (D’Aoust 2013). Mainitsin aikaisemmin, että Bandinelli on kutsunut deittipalveluihin liittyvää liiketoimintaa nimellä The Digital Industry of Love. Molemmat, Kavka että Bown, ovat väittäneet, että tämä ”rakkausteollisuus” voisi hyvinkin olla mallinnos digitaalisesta kulttuuriteollisuudesta. Etenkin algoritmien käyttö matching -mielessä, joka on useimpien online-treffisivustojen sisäinen mekanismi, on itse asiassa kaiken digitaalisen kulttuurin kulutuksen ytimessä. (Kavka 2021; Bown 2022)

Aineistoni keräämisen aikaan vuonna 2012 profiilin tekijällä oli käytössään Deitti.net -palvelussa vapaatekstikenttä, lomakeosio, sekä sen lisäksi mahdollisuus jättää ääniviesti. Aineistossani ääniviestejä oli käyttänyt vain yksi henkilö, joten sitä ei voi pitää yleisenä. En päässyt kuulemaan viestiä, koska ne kuullakseen täytyi olla kirjautunut palveluun. Toinen tällöin tarjottu mahdollisuus oli näyttää sijaintinsa. Ja tämän Google Mapsin ilmoittaman sijainnin karttakuvan avulla oli jättänyt useampikin henkilö. Olin tästä aika hämmästynyt, koska kotiosoitteen antaminen on selvästikin tietoturvariski, joka on suuresti vastakkainen ajatukselle, että pysytään anonyymeina ja sitä kautta myös turvassa.

Kirjoitin tutkimuspäiväkirjaan, jota silloin vielä pidin:

Ilmeisesti aika uusi sovellus Deitti.netissä on v. 2012 ns. karttasovellus. Selvästikin vapaaehtoisessa sovelluksessa (koska kaikkien profiilissa sitä ei ollut) sai paikantaa itsensä Google-kartalle. Aikoinaan kampanjoitiin julkisuudessa siitä, ettei koskaan kannata antaa oikeaa nimeään kokonaisuudessaan eikä ilmoittaa työsähköposti-osoitettaan nettideitti-ilmoituksissa. Tämän jälkeen voisi todeta, että eihän nyt kotiosoitteankaan kannata kartan avulla ilmoittaa.

Toisaalta, vaikka karttasijaintia oli käyttänyt, ei välttämättä silti antanut todellisia koordinaatteja. Muutamakin sijainti osoitti keskelle järveä. Vielä useampi henkilö aineiston keräämisaikana käytti silloista mahdollisuutta *vastaanottaa puheluita ja tekstiviestejä anonyymisti* palvelun kautta. Se ei vaatinut rekisteröitymistä, vaan oli avoin kaikille.

Koska verkossa osanottajat eivät näe toistensa ilmeitä tai eleitä, metakommunikaatiolla on digitaalisessa kontekstissa erityisen tärkeä rooli. **Metakommunikaatio** on kaikki se, jonka avulla kerrotaan miten teksti pitäisi ymmärtää, miten sitä pitäisi lukea tai mitkä käytössä olevat normit ovat – mikä on epäsopivaa tai sopivaa. Metakommunikaatio on ohjaavaa. Sillä voidaan myös ennakoida reaktioita. Vitsiksi tarkoitetun tekstin perään voidaan laittaa hymiö kertomaan, ettei lausetta pidä ottaa kirjaimellisesti vaan se on tarkoitettu vitsiksi. (Tanskanen 2014, 51, 53; Gordon 2023.)

Hymiöt (*text-based smiley*) on typografinen kuvamerkki (ikoni), jota käytetään korvaamaan nonverbaalisen kommunikaation elementtejä tietokonevälitteisessä viestinnässä. Hymynaama ja surunaama -ikonit syntyivät 1982 Pittsburgin Carnegie Mellonin yliopistossa tietojenkäsittelyopin laitoksen verkkokeskustelujärjestelmässä. Suomessa ne otettiin käyttöön muutamaa vuotta myöhemmin. 1990-luvun puolivälin jälkeen ne alkoivat levitä verkkokommunikointiin laajasti. Helsingin Sanomat mainitsi hymiö-sanana ensimmäistä kertaa joulukuussa 1994 käsitellessään uudissanoja. Hymiöt ovat niin sanottua ”virtuaalista kehonkieltä” ja niillä ilmaistaan erilaisia tunnetiloja. Niitä käytetään myös ristiriitatilanteiden lieventämiseen, toiminnan ilmaisuun ja viestien lyhentämiseen. Emoji (tunneikoni tai kuvamerkki) voi sisältää nykyään myös liikettä. Emojien, pienten valokuvien tai meemien myötä teksti voi olla lähes kokonaan visuaalista. Hymiöt ja emoji ovat koko ajan yleistyneitä sekä tekstien kirjoituksessa että niiden tulkinnassa. (Vauras 2006; Turtiainen 2009, 218; Miller et al. 2016, 155; Heikkinen 2020).

Emoji on hymiöiden lisäksi myös hedelmiä, eläimiä, kulkuvälineitä ja lähes mitä tahansa asioita ja niitä käytetään nykyään enemmän kuin hymiöitä. Emojien käyttö muutti tulkintaa siten, että sellaisia käyttävät viestit tulkittiin positiivisemmaksi kuin sellaiset, joissa niitä ei ollut. Etenkin nuoret käyttävät emojiä flirttailutarkoituksessa. Ne toimivat mittareina sen suhteen, onko toinen osapuoli kiinnostunut romanttisesti. Jos emoji viestintä ei ole vastavuoroista, tilanne muuttuu kiusalliseksi. Samanlainen emojienkäyttötapa (käytön tiheys, emojien tyyli ja tyyppi) lisää ja vahvistaa kiinnostusta toiseen osapuoleen deittialustalla. Jaettu tieto siitä, kuinka hymiöitä tulee käyttää seksuaalisen tai romanttisen kemian rakentamiseen, on siis olennaista. Onkin todennäköisintä, että erityisesti saman sukupolven henkilöt ymmärtävät hymiöiden käytön samalla tavalla. (Nexø & Strandell 2020)

Mitä nuoremmasta ikäryhmästä oli kysymys, sitä enemmän hymiöitä käytettiin omassa tutkimusaineistossani. Liikkuvia emojeita ei ollut käytössä, joten puhun omaan aineistooni liittyen nyt pelkästään hymiöistä. Suurin osa hymiöistä oli siis 20-30-vuotiaiden ryhmissä. Hymiöiden määrän putoaminen oli dramaattisen jyrkkää siirryttäessä vanhempiin ikäryhmiin. Jokaisessa ikäryhmässä kuitenkin oli nähtävissä hymiöitä. Eniten sijaintia osoittavaa Google Maps -linkkiä käyttivät samoin nuoremmat ikäryhmät. Linkkien jakaminen oli yleisempää miesten kuin naisten profiileissa. Yleensä linkit veivät YouTube-videoihin, joiden kautta esiteltiin omaa musiikkimakua, joissain tapauksissa jopa elokuvamakua (elokuvatrailer).

Joissain deittipalveluissa sääntöihin tai ohjeistukseen kuuluu, että ilmoituksissa ei saa olla palvelun ulkopuolelle johtavia www-sivuosoitteita eikä myöskään yhteystietoja kuten sähköpostiosoitetta. Joissain palveluissa on ohjeistus myös sisällöllisiin ratkaisuihin. Esimerkiksi: *Esittelyteksti ei voi koostua pelkästään seuraavista: yksi tai useampi linkki, "kysykää jos kiinnostaa tietää lisää" -tyyppiset lauseet, profiilitiedot kopioituna, laulun sanat, runo tms.* Nämä ohjeistuksethan tarjoavat suoraan näkymän siihen, miten kumppaninhaku-ilmoituskenttää on käytetty ja miten ne ratkaisut ovat sotineet alustan ylläpitäjän näkemystä vastaan siitä, millainen profiilitekstin pitäisi olla. Eihän mitenkään voi olla muuta kuin jonkun *maun mukaista* kieltää "kysykää jos kiinnostaa tietää lisää" -tyyppiset lauseet?

Aineistossani pystyi jakamaan vapaatekstikenttään kirjoittajat: 1. niihin, jotka pitivät sitä tärkeimpänä kenttänä ilmaista itseään, 2. niihin, jotka pitivät sitä lyhyenä saatekirjeenä lomakkeelle, jossa oli varsinainen asia, ja 3. niihin, jotka olivat sitä mieltä, että lomake on tärkein, eivätkä he kirjoita vapaatekstikenttään. Deittiprofiiliaineistostani ei käy esille se, millä parametreillä ohjelma ehdottelee osumia kumppaninhakijoille. Sitä ei kuitenkaan kannata unohtaa, sillä se on olennainen asia, kun puhutaan nettideittailusta ilmiönä. Tällä viitataan *teknologisen determinismin*⁶⁷ ajatukseen kaikkitietävästä tietokoneesta sopivien osumien (matchien) taustalla (mm. Tong et al. 2016). Tätä lapsenuskoa tietokoneen ylivoimaisuuteen tuettiin kansallisessa mediahistoriassa varhain jo Napakymppin muodossa: tietokone oli valinnut toisilleen täydellisesti sopivan parin. Koska tietokoneen parametrit eivät tietenkään ole niin fiksuja, että ne osaisivat lukea vapaatekstikentän ajatuksia, tästä näkökulmasta on kannattavinta panostaa lomakkeeseen. Lomakkeiden keskinäinen vertailtavuus on sellaista, minkä voi ajatella olevan ”tietokoneelle ominaista”. Vaikka tämä usko teknologiseen ylivoimaisuuteen voi tuntua nykyhetkenä lapselliselta ja lyhytnäköiseltä, ihan samanlaista puhutapaa käytetään nykyaikana tekoälystä, josta sorvataan apuvälinettä

⁶⁷ Ajatus teknologian määräävyydestä: tietyn teknologian vuoksi tietyt seuraukset nähdään sen jälkeen väistämättöminä tai ainakin äärimmäisen todennäköisinä

muun muassa nykyajan parisuhdeongelmiin⁶⁸. Edelleen myös deittipalvelut hyödyntävät markkinoinnissaan sitä ajattelua, että algoritmit toimivat (Bandinelli 2022, 916).

Verkkokielen tutkimisessa on ollut kolme pääsuuntausta. On tutkittu tietokonevälitteisen kommunikation rakenteellisia piirteitä⁶⁹, jossa tärkein kysymys on ollut se, käsitelläänkö verkkokieltä puheena vai kirjoitettuna tekstinä vai näiden kahden hybridinä. Toinen pääsuuntaus on ollut tutkia tietokonevälitteisessä kommuni-kaatiossa havaittavia variaatioita. Tämä liittyy siihen, että ihmiset eivät käytä täsmälleen samaa kielirepertuaaria kaikissa tilanteissa. Ennemminkin kirjoitustapoja muokataan tietyn päämäärän tavoittamiseksi. Kolmas pääsuuntaus on ollut kieli-ideologioiden ja metakielen tutkiminen. Sillä tarkoitetaan sitä, että ollaan kiinnostuneita kielen mikrotasosta ja siitä, kuinka kommunikaatio muovautuu sosiologisten ideologioiden kautta ja kuinka nämä ideologiat rakentuvat verkkomediassa. (Barton & Lee 2013, 4-6.) Kommunikation variaatiot eli retoriikan ymmärtäminen menee lähimmäs sitä, mitä itse verkossa olevasta kielestä ja tekstistä yritän saada selville. Koska en ole kielitieteilijä, ainoastaan kulttuurinen merkitys on se, minkä katson voivani tekstistä löytää.

Facebookin osto- ja myyntipalveluissa suosiota saanut lyhennepari *av* (alustava varaus) ja *yv* (yksityisviesti) tarkoitti aikaisemmin urheilumaailmassa alivoimaa ja ylivoimaa. Sosiaalisessa mediassa ne saivat uudet merkitykset. Lyhenteiden käytön syyksi voi epäillä kovaa kilpailua myytävistä tavaroista: pitää olla nopea eikä silloin voi kirjoittaa pitkästi. Toisaalta nopeus ei välttämättä ole syy enää myöhemmin vaan se, että nämä tietyt lyhenteet ovat *vakiintuneet* sosiaalisen median kierrätyspalstoille. Vastaavanlaisia ovat *spk* (sisältää postikulut) ja *mmm* (myynissä myös muualla). (Niemi 2015, 32.) Vakiintunut metakommunikaation muoto eli ohjaava ja samalla intertekstuaalinen elementti on myös aihetunniste eli hashtag (#), jonka avulla kytketään teksti muuhun aiheesta käytävään keskusteluun. Twitterin jälkeen aihetunniste on päätenyt myös muualle sosiaaliseen mediaan. Esimerkiksi aihetunniste #haentakkini kertoo, että edellä sanottu pitää tulkita vitsinä.⁷⁰ Tosin sen

⁶⁸ Hiilamo, Elli-Alina 2020: Valtion tekoäly voi pian ehdottaa palveluita vaikkapa avioerotilanteeseen: Suomi rakentaa omaa tekoälyohjelmaa. Helsingin Sanomat 6.1.2020

⁶⁹ Tämä juontaa siihen, että verkossa käytettävässä kielessä on tiettyjä vain sille ominaisia piirteitä kuten akronyymit ja initialismit (GTG = got to go), sanojen lyhentämiset (gd = good), kirjain- tai numerohomonyymit (U = you, 2 = to), tyylitelty kirjoitusasu (I'm sooooooooo happy), hymiöt ja epäkonventionaaliset välimerkit (!!!!!!!!!!!!!!!)

⁷⁰ I'll get my coat viittaa 1990-luvulla esitettyyn sketsisarjaan The Fast Show, jossa henkilö nolaa itsensä ja ilmoittaa hakevansa takkinsa ennen poistumista. Suomessa ohjelmaa esitettiin nimellä Ruuvit löysällä.

ymmärtäminen edellyttää myös muuta intertekstuaalista tietämystä. (Heikkinen 2020.)

On olemassa myös kierrätys- ja myyntipalstoja sekä nettideittipalstoja yleisempiä kielellisiä sääntöjä. Esimerkiksi se, että pelkkien isojen kirjainten käyttäminen tulkitaan netissä huutamiseksi. "Kysykää jos kiinnostaa tietää lisää" -tyyppiset lauseet, jotka jossain nettideittipalvelussa haluttiin kieltää, ovat vakiintuneet osaksi nettideittailun kielellistä koodistoa. Niiden voidaan ajatella olevan olennainen ja näkyvä osa deittiprofiilitekstigenreä.

Aineistossani ei nostettu erityisen paljon esiin ”nettiä”, vaikka kyse olikin nettideittiprofiileista. Toisaalta voi sanoa, että nettideittaaja ei kauheasti ollut läsnä ”netissä”, siinä hetkessä, ainakaan kun on kyse 2012 luvun stabiilista deittipalvelusta. Profiiliin jättäjälle netti oli alusta, väliaikainen pysähtymispaikka ja ajatus kohdentuu tulevaan, internetin jälkeiseen arkielämään, jossa käydään töissä ja mennään kotiin tekemään ruokaa ja harrastamaan liikuntaa. Huomattavasti vuorovaikutteisemmat palvelut tulivat vasta myöhemmin. Toisaalta digitaalisuus oli hyvin vahvasti läsnä useimpien profiilitekstien kirjoittajien arjessa. Digitaalisuus arkielämässä näkyi useissa sivuhuomautuksissa: henkilö pelasi, luki nettilehtiä, viesti sähköpostilla, mesetti ja katsoi netistä viihdettä. Profiilissa oli mukana ehkä You Tube -linkkejä musiikkimakuun ja suosikkielokuviin. Mainittiin IRC ja Skype.

Profiileissa toistuivat lauseet ”*laita viestiä*” tai ”*ota yhteyttä*”. Selvästikin oletettiin, että seuraava askel oli sähköinen viestitleminen, kun joku ensin kiinnostui profiilista. Yleisin lähestymistapa noudatti ajatuskulkua: jos kiinnostut niin laita viestiä. Lisäämällä tähän seuraavan tyyppisen jatkeen: ”*Profiili on täällä sitä varten*”, viitattiin osapuolille yhteiseen konseptiin: Tiedän, miksi olen täällä ja tiedän, miksi sinäkin olet täällä.

Kuten olen jo aiemmin tekstien sävyjä kategorioidessa todennut, muutamassa tekstissä viitattiin profiiliin mainoksena, *mainospuheena*. Sen lisäksi erityisesti ryhmässä N31-40 otettiin *kuluttajan/ostajan asenne* nettideittailuun sen sijaan että myytäisiin tai mainostettaisiin itse jotain. Just browsing/Ihan vaan ikkunaostoksilla -kategoriaan kuuluivat profiilitekstit, joissa ilmoitettiin, että ollaan ”*kuikuilemassa mitä olisi tarjolla*” tai tultiin ”*kurkkimaan, että mitä täältä voisi löytyä*”. Enemmän ostaja-asennetta oli teksteissä, jossa ilmoitettiin, että ”*Jos huulet että sinulla on jotain annettavaa kirjojtele!*” tai ”*Laita viestiä mieluiten kuvan kera niin katsotaan!*”. Näissä pallo vaikutuksen tekemisestä heitettiin totaalaisesti vastapuolelle: hurmaa minut, vakuuta minut.

On huomattavaa, kuinka nettideittailu aineistossani ajatellaan nimenomaan kirjoittamisen, tekstin, kautta. ”*Täällä kirjoittaa 27-vuotias nainen Tampereelta.*” Kirjoittamiseen viitataan usein. Nuorimmassa miesikäryhmässä tuntui olevan erityisen hankalaa kirjoitella tekstejä ja kuvata itseään. ”*Elämäntarinaa en rupea kirjoittamaan*”. ”*En tiedä mitä kirjoittaa*”. ”*Onko pakko kirjoittaa?*” Muutamia

samanlaisia paljastuksia tuli myös naisten nuorimmassa ikäryhmässä: ”*En ole kovin hyvä kirjoittamaan tällaisia, joissa itseä pitäisi kehua ja mainostaa.*” Tai ”*Vaikeaa tähän nyt on kaikkea saada kirjoitetuksi...*” Jossain määrin oli yleistä erityisesti miesten kohdalla suhtautua deittiprofiiliin (ajallisesti myöhemmin) *päivitetävänä asiana*. Tutkimusaineistossa ajateltiin sen olevan tietojen lisäämistä nimenomaan kirjoittamalla, eikä esimerkiksi kuvien lisäämistä. Tämä lienee erityistä aineistolle, joka on kerätty vuonna 2012. ”*Täydennystä tulee paremmalla ajalla.*” Tässä ikään kuin aloitetaan prosessi, mutta jätetään se vähän keskeneräiseksi. Sävykategorioissa luin tämän osaksi anti-ilmoitusten ryhmää.

Vanhempaan ikäryhmään siirryttäessä pidettiin luonnollisena, että tutustuminen jatkui nimenomaan (internetin kautta) kirjoittamalla. Vaikkakin vanhemmissakin ikäryhmissä oli henkilöitä, jotka halusivat siirtää tutustumisen mahdollisimman pian netistä pois kasvokkain-tapaamiseen: ”*Ei oo netissä pyörintä pitemän päälle mun juttu*” tai ”*esittelisin mieluummin itseni vaikkapa puhelimitse tai tekstarein*” tai ”*hyvin mielelläni aika pian tapaisin kun nämä koneet ei tunnu kivalta.*” Aineistosta huomasi, että se ajoittui osaltaan murrosvaiheeseen suomalaisessa nettikäyttäytymisessä: ”*Olen sen verran perinteinen, - - ainakaan vielä en twittaa enkä omista fb-tiliä*”. Samassa ikäryhmässä (M41-50) oli myös herra, joka kertoi hoitavansa yhteydenpidon tyttärensä kautta: ”*- - - tyttäreni on luvannut antaa kiinnostuneille puhelnummeroni*”. Oli yleistä ilmoittaa, että ei tahdo kirjekaveria vaan tahtoo tavata mahdollisimman pian. Aineistossani oli myös päinvastaisia ajatusmalleja. Eräs herra vanhimmassa ikäryhmässä toivoi tutustuvansa naisiin ”*- - - kirjoittelun ja tekstiviestailun merkeissä ja olen valmis tapaamaankin, jos niikseen tulee.*”

Kaikissa ryhmissä oli niitä, joille kirjoittamiseen liittyi myös toive siitä, että kirjoittamiseen panostettiin: ”*Arvostan kirjoitustaitoa ja selkeätä ulosantia*” Tai ”*- - - itse luen mielelläni ilmoituksia, joissa äidinkielen säännöt suunnilleen toteutuvat*”. Sen lisäksi jotkut vaativat myös sisältöä: ”*Toivottavasti kykenet myös näppäilemään minulle viestin, jonka lukemiseen menee kauemmin kuin minuutti*”. ”*Toivottavasti tämä teksti löytää unelmieni naisen ja auttaa hänet luokseni.*” Nuorimmassakin miesten ikäryhmässä ymmärrettiin tekstin suuri vaikutus kokonaisuuden kannalta.

Toisaalta oltiin myös tietoisia profiilin julkisuudesta. ”*Kuvia löytyy muualta, tänne en niitä viitsi laittaa*” tai ”*Kuvia saa privana*” tai ”*Ammattini vuoksi en halua omia kuvia nettiin*” tai ”*Kerron lisää yksityisesti*”. Voitiin ehdottaa myös vastavuoroisuutta, jolloin jos toinen ensin ottaa yhteyttä, sitten kerrotaan lisää ja saa myös nähdä kuvan. Tietoisuus profiilin julkisuudesta näkyi myös siinä, että kohdistettiin puhe suoraan yleisölle: ”*teidän pitää ottaa selvää lopusta*” (korostus tutkijan). Kuva oli huomattavan vähän käytössä aineistoni profiileissa verrattuna myöhempään nettideittailuun. Kuvalla sai lisähuomiota ja kuvan mahtavuus nousi

esille myös joissain profiiliteksteissä, kun verrattiin aikaan, jolloin tämä ei ollut vielä mahdollista. Kuvan avulla harjoitettiin myös kaupankäyntiä: ”*Varmemman vastauksen saat liittämällä - - - jonkinlaisen kuvan itsestäsi.*”

Nettideittimaailmaan suhtautumisessa näkyi käyttäjän kokeneisuus. Varsinkin nuorimmassa ikäryhmässä löytyi uteliaisuutta ja ihmettelyä. Puhuttiin ”*Tästä/tällaisesta*” paikasta innostuneesti: millaista porukkaa TÄÄLLÄ on. Tai ”*pitää tätäkin paikkaa kokeilla*”. Positiivinen innostuneisuus näkyi ajattelutapana, että aina voi kokeilla, eikä siinä menetä mitään. Joskus hämmennys vertautui siihen, että itse oli ihan ”tavallinen” ja tällainen palvelu on jotain muuta, uutta, epätavallista. Omaa vastuuta pienennettiin ilmaisun kautta; kuinka henkilö ”*eksyi*” palveluun, vähän kuin vahingossa. Myös vanhemmissa ikäryhmissä näkyi toiveikkuutta: ”*Voiskohan sitä löytää täältä?*” tai ”*Löytyykö se oikea näin?*” Vaikka mukana oli aina myös epäluuloakin: ”*mieltii kannattaako edes yrittää täältä.*”

Nuorimmassa miesten ikäryhmässä oli myös kokeneempia (ja kolhiintuneempia) käyttäjiä. Profiileissa oli muutamia pitkiä avautumisia siitä, kuinka ”tämä kanava” on valheellinen ja harhaanjohtava, eikä ihmissuhteita voi samalla tavalla nettitilata kuin muita hyödykkeitä. Nettideittailua kuvailtiin sanoilla fantasia, utopia, viettely ja illuusio. Avautuvissa teksteissä purettiin turhautumista siihen, kuinka jo lähtökohta-asetelma nettideittailumaailmassa on epäreilu. Yhdessä profiilissa sen uskottiin johtuvan sukupuolesta; nettideittailussa oli naisten markkinat, naiset saivat valita, häntä ei valita, hän ei saa viestejä. Ja on epäreilua, että yhden kuvan perusteella tehdään lopullisia päätelmiä.

Kokeneisuudesta yleisemmin kertoi myös se, että tunnettiin nettideittailuun liittyviä konventioita, kuten tapa listata toivottuja tai epätoivottuja piirteitä. ”*Kliseisesti voisin aloittaa luettelemalla ehtoja*”, aloitti profiilitekstinsä henkilö ryhmässä N20-30. ”*Lopen väsynyt näihin "prinssi"-uljas listoihin.*”, huomautti profiilinsa alkuun henkilö ryhmästä M51-100. Oli tekstejä, joissa myös irvailtiin listauksille. Jos tuntee konventiot, myös tällainen lähestyminen on mahdollista. Kun omassa tekstissään ilmoittaa, ettei *viitsi luetella mitään vaatimuksia sinulle, mitä sinun pitäisi olla*, kääntää konventioiden tuntemuksen mahdollisesti edukseen.

Ihmettelyä tietenkin herätti se, miksi henkilöt, jotka tunsivat vahvaa kriittisyyttä nettideittailun konseptia kohtaan, yhä olivat mukana palvelussa. Ehkä heillä oli kuitenkin pohjalla toive siitä, että fantasia toteutuisi, kaikesta kokemastaan epätodennäköisyydestä huolimatta. Nuorimmassa miesryhmässä oli myös positiivisen kriittinen lähestymistapa nettideittailuun. Nettideittailun kokeilemiseen löytyi tieteellinen peruste: olisi tyhmyyttä olla hyödyntämättä internetin mahdollisuuksia, koska se joka tapauksessa kasvatti todennäköisyyksiä kohdata joku.

Kriittisyyden sijaan oli myös uskoa nettideittailun paremmuudesta ravintolailtoihin ja yhden yön juttuihin verrattuna. ”- - - *uskon vahvasti Sen Oikean löytyvän järkevämmiin muualta kuin yhden yön jutuista.*” ”- - - *ettei tämän ikäisenä jaksa*

enää roikkua baareissa, vaan voisi kokeilla jotain muitakin tapoja tavata ihmisiä.” Nettideittipalvelun käyttö esitettiin vaihtoehdoksi jollekin muulle: etsitään netistä Sitä Oikeaa, koska sitä ei ole löytynyt yökerhoista eikä lenkkipoluilta.

Myös muut konventiot olivat tuttuja, esimerkiksi kirjeenvaihtoilmoitukset ennen netti-aikaa, joissa kohdennettiin ilmoitusta ilmaisulla ”- - - *älköt vaivautuko*”. Seikkailijat olivat aineiston ilmoituksissa se ryhmä, joilta ei etenkään kaivattu vastakaikua: *Seikkailijat älköt vaivautuko*.

6 Nettideittailun kertomukset

Kun eri tieteenalojen edustajat keskustelevat kertomuksia koskevista tutkimuksistaan, he puhuvat usein toistensa ohi. Suurimpana syynä on erilainen näkemys siitä, mitä kertomuksella tarkoitetaan.

Kaarina Koski 2007, 1

Yllä olevasta sitaatista huolimatta käytän termiä kertomus. Käytän välillä myös termiä tarina (esimerkiksi kulttuurinen mallitarina). Vaikkakin mallitarinan ajatus loogisena jatkumona, käsikirjoituksena (skripti), ja taas kertomuksista puhuminen erilaisina tapoina kertoa tätä tarinaa, mukailee aika hyvin kirjallisuudentutkijoiden tarkkaa jakoa. Kirjallisuustieteessä tarina on itse tapahtumat ja juoni, kertomus taas sen esitystapa. Yhdestä tarinasta voi siis olla monenlaisia kertomuksia. (Heikkinen 2001; Hyvärinen 2006, 4-5.)

Deittiprofiilien vapaatekstikentän teksteissä oli havaittavissa *rakenteellinen* skeema. Tarkoitin tällä profiilista toiseen toistuvia komponentteja kuten aloitus (selitys), arviointi tai kommentti, sekä lopetus. Oli myös erotettavissa *sisällöllinen* skeema, profiilista toiseen toistuvat sisällölliset elementit. Olen jakanut nettideittailun kertomukset kahteen alakategoriaan, *tietoisiin kertomuksiin* ja *rivienvälikertomuksiin*. Nettideittailun käsikirjoitus on vakiintunut tapa, jolla ilmoituksessa esitetään kumppaninhaku. Se on harkittu järjestys ja rakenne – joskaan ei yksityiskohtaisella tasolla aina samanlainen vaan laajemmin katsottuna samoja asioita sisältävä. Tietoisia ratkaisuja ovat erityisesti ne valinnat, joilla profiiliteksti aloitetaan ja lopetetaan. Ja koska Tositarkoituksella -kontekstin *kirjoittamattomat säännöt* edellyttävät jossain määrin romanttista lähestymistapaa, hypoteesina oli, että tietoisesti tekstiin sisällytetään piirteitä, joita voi pitää romanttisina.

Taustalla oli havaittavissa normatiiviseen elämäntarinaan liittyvä kulttuurinen skripti aikuistumiselle: ensin on lapsuus ja nuoruus, sen jälkeen vuorossa on opiskelu

ja ammatti, sitten tulee kumppanin etsiminen ja perheen perustaminen (jonka jälkeen ero ja uuden suhteen etsiminen). Ajallisesti profiilitekstien kertomukset ajoittuivat jompaankumpaan kumppaninhaun kohtaan.

Deittiprofiilien tekstit kertoivat myös muusta, kuin mitä niistä suoraan voi lukea. Näissä rivienvälitekstomuksissa on luettavissa monenlaisia asioita, mutta keskityn vain muutamaaan. Henri Tajfelin (1981) sosiaalisen identiteetin teorian mukaan ihmiset määrittelevät itsensä ryhmäjäsenyyksiensä kautta ja pyrkivät noudattamaan sitä esitystapaa, mitä he kuvittelevat liittyvän tähän jäsenyyteen. Tässä kamppailee usein todellinen minä ihanneminää vastaan. Minua kiinnostaa, minkä sosiaalisten identiteettien kautta profiileissa määritellään itseä ja toisia. Erityisesti minua kiinnostaa se, miten suomalaisuus ilmenee teksteissä ja se, kuinka laeva maailma profiileissa esiintyy. Minua pohdituttaa myös se, voiko deitti-ilmoitusten yhteydessä puhua omasta tekstilajista, genrestä.

6.1 Nettideittailun käsikirjoitus ja muut tietoiset kertomukset

Nettideittailun rakenteellinen käsikirjoitus on peruskaava, jonka mukaan kumppaninhakuilmoituksen profiiliteksti tehdään: alku – varsinainen teksti – lopetus. Tietoisilla kertomuksilla tarkoitan asioita, joita kumppaninhakuilmoituksen jättäjä on tietoisesti halunnut nostaa esille.

Aluksi käsittelen profiilien vapaatekstikenttien alkuja ja loppuja. Ne toimivat samalla myös tekstien lukemista ja tulkintaa ohjaavina elementteinä. On todennäköistä, että kumppaninhakija on miettinyt jossain määrin tietoisesti näitä varsinaista tekstiä reunustavia elementtejä. Sen jälkeen tarkastelen sitä, mihin asemaan tai rooliin kirjoittajat ovat asettaneet itsensä tekstissään. Ovatko he isiä, äitejä, opiskelijoita, tietyn alan ammattilaisia vai tietyn harrastuksen, uskonnon tai musiikin tyyli-suunnan leimaamia. Tämä ei välttämättä ole vaatinut erityistä tietoista pitkälistä harkintaa, mutta se on kuitenkin komponentti, joka on päätetty valita kuvaamaan itseä ja omaa tilannetta.

Nettideittailussa kaikki ovat tietoisia myös siitä romanttisuuden elementistä, jonka oletetaan Tositarkoituksella-kategorian kumppaninhakuun kuuluvan. Analysoin sitä, miten romanttisuuden vaatimus tuodaan esiin näissä profiilien tekstiosuoksissa. Lopuksi tarkastelen motiiveja, joita henkilöt ovat itse maininneet syiksi sille, että ovat tulleet mukaan kyseiseen palveluun tai ylipäättään alkaneet harjoittaa nettideittailua.

Alut ja loput

Minulla oli ennakko-oletus, että aika harvassa profiilin vapaatekstikentässä noudatettaisiin keskustelu- tai kirjeenvaihtokulttuurin aloituksia ja lopetuksia; aloitettaisiin ”hei” ja lopetettaisiin ”terveisin”. Oletin, että päätyyppejä olisi kaksi. Sellaisia profiileita, joissa aloitetaan itsensä esittelyllä ja lopetetaan toiveisiin siitä, millainen vastapuoli olisi toivottu. Tai sitten toisinpäin, ensin esitettäisiin kriteerit mahdolliselle kumppanille, ja lopetettaisiin kertomalla muutamalla sanalla hakijasta.

Vertailemalla keskenään naisten ja miesten profiilien vapaatekstikentän aloituksia ja lopetuksia ikäryhmittäin sain tulokseksi huomattavasti useamman aloitus- ja lopetuskategorian. Yhdeksässä aloitustyyppissä kolmen kärki oli sekä miehillä että naisilla täsmälleen sama. Loput aloitustyypeistä olivat samat, mutta eri järjestyksessä. Poikkeuksena tästä oli yksi aloitustapa, joka aineistossa esiintyi vain naisten aloituksissa. Palaan tähän myöhemmin. Yhdessätoista lopetustyypeissä ainoastaan yleisin lopetustyyppi oli sekä miehillä että naisilla sama. Muut lopetustyyppit olivat pitkälti samoja sekä naisilla että miehillä, mutta eri järjestyksessä. Miehillä oli lisäksi muutama lopetustyyppi enemmän kuin naisilla.

Vaikka sain luoduksi kategoriat, joihin olen tyytyväinen ja jokainen kategoria sisälsi nimenomaan siihen kuuluvat kriteerit, huomautan, että kaikki kategoriat voivat olla toistensa kanssa limittäisiä ja jotkut aloitukset ja lopetukset voisivat kuulua useampaankin kategoriaan.

Yhdeksän aloitusta

Profiiliteksteissä esiintyi yhdeksän erilaista aloitustyyppiä (**Taulukko 8**) sekä miesten että naisten aineistossa. Kaikissa miesten ikäryhmissä aloitustavan kolmen kärki oli yksimielinen ja erottui reilusti muista aloitustavoista. Naisilla taas kaksi suosituinta erottui selvästi. Loput aloitukset olivat lähes yhtä yleisiä keskenään eli määrällisesti reilusti näiden kahden aloitustavan takana.

Kontekstiriippuvainen (1) aloitus oli yleisin. Kontekstilla tarkoitan nettideittailun ja kumppaninhaun kontekstia. Tässä aloituksessa profiili alkoi suoraan sen kuvauksella, mitä henkilö oli hakemassa. Aloituksessa mainittiin usein joko etsiä, hakea tai löytää: ”*Olen etsimässä samanhenkistä ihmistä*”, ”*Etsin treffiseuraa*”. Tähän voi lukea mukaan myös ilmaukset parisuhteen kaipuusta, jolle oli tyypillistä romanttisen sanaston käyttö, esimerkiksi *Se oikea* tai *Tositarkoituksella*. Tässä aloitustyyppissä voitiin ottaa kantaa myös jollain tavalla nettideittailuun: ”*tulin uteliaisuudesta vilkaseen*”. Nettideittailua tarkoitettiin muun muassa ”*verkot vesille*” – ilmauksella (viittaus tietoverkkoon). Joissain aloituksissa kävi ilmi pieni epäluulo nettideittailua kohtaan. Korostettiin, että oltiin paikalla ”*avoimin mielin*” katsomassa ”*tällaistakin palvelua*”. Laajemmin välineelliseen kumppaninhakuun viitattiin mainitsemalla vaihtoehtona morsiamen haku

Venäjäältä⁷¹, jos ei tämän palvelun kautta kumppania löytyisi. Naisten aineistossa (erityisesti N31-40 -ryhmässä) otettiin esille mahdollinen ystäväoptio: Rakkautta ei voi heti luvata, mutta ainakin ystävänä voisi aloittaa: ”ystäviä ei ole koskaan liikaa”.

Itsensä esittely eli minä olen... (2) alkavat tekstit olivat sekä naisten että miesten aineistossa toiseksi yleisin aloitustapa. Tässä aloituksessa korostettiin omia ominaisuuksia, profiili alkoi kenties sanoilla ”täällä olisi tarjolla” tasapainoinen, mukava, urheilullinen, tai jokin muu positiivinen kuvailusana. Tähän kategoriaan kuului myös suorasanaisempi versio, jossa esitettiin faktat ilman kuvailua: ”Olen 30-vuotias mies Imatralta” tai ”Opiskelen kolmatta vuotta insinööritieteitä”. Olennaista oli keskittyminen ainoastaan tekstin kirjoittajaan, oli se sitten laatusanojen, iän, asuinpaikan tai ammatin kautta.

Tervehdys-aloitus (3) oli miehillä kolmanneksi suosituin aloitus. Se oli toisaalta aika laimea aloitus, mutta toisaalta klassikko: ”Hei!” tai ”Moi”. Suht yleistä oli myös naisilla aloittaa tavallisella tervehdyksellä, joskaan se ei erottunut kolmanneksi yleisimpänä niin reilusti kuin miesten aineistossa.

Sitaatti, fraasi tai mietelause -aloitus (4) esiintyi sekä miesten että naisten aineistossa. Esimerkiksi sitaatti laulun sanoista: *Etsin kunnes löydän sut*.

Kaunopuheisissa ja maalailevissa (5) aloituksissa korostui runollinen aloitus ja etenkin luonnon esille nostaminen: ihana kesä, maailman tuulet. Ihana, sorja, kaunis ja herkkä neito oli hakusessa. Tämä aloitusmuoto puuttui kokonaan aineistoni nuorimmalta miesryhmältä (M20-30), joten voi olettaa, että se ei ole ominaisimpia tapoja nuorille miehille ilmaista itseään.

Huomiota herättävän aloituksen (6) esimerkkinä voisi olla profiilitekstin aloittava hämmentävä kysymys, kuten *oletko varma, että olet syntynyt oikealle planeetalle*. Miesryhmällä M31-40 oli huomiota herättävän aloituksen alalajina aloitustyyppi, jonka ristin **yllätyspaljastus**-aloitukseksi. Yleensä yllätyspaljastus sisälsi seksuaalisuuteen liittyvän henkilökohtaisen asian suoran esilletuomisen: olen täysin kokematon tai etsin seksitöntä parisuhdetta. Huomiota herättäviä aloituksia olivat usein myös **huumorin (7)** käyttäminen tai siihen pyrkiminen, joskin tämän luin omaksi kategoriakseen enkä alakategoriaksi.

Vaikka kontekstiin kuuluvia elementtejä oli myös toivekumppanin ehtojen tai listojen luetteleminen, luin tämän **toiveiden esittäminen toiselle osapuolelle (8)** omaksi kategoriakseen ja jätin kontekstiriippuvaiseen kategoriaan vain aloittajalähtöiset: minä etsin sinua -muotoiset aloitukset. Tällainen toiveita vastakkaiselle osapuolelle -aloitus osoitettiin suoraan lukijalle: *olethan lapsirakas, tavallinen, suomalainen tai liikunnallinen*.

⁷¹ Niin sanotuista ”postimyyntimorsiamista” on kirjoittanut muun muassa Nicole Constable teoksessaan *Romance on a global stage: pen pals, virtual ethnography, and "mail-order" marriages*. Berkeley: University of California Press, 2003.

Luvun alussa mainitsemani ”yhdeksäs” tyyppi naisaineistossa oli niin sanottu *antialoitus* eli negatiivinen aloitus.

Taulukko 8. Profiilitekstin aloitukset ja lopetukset, naiset ja miehet.

Naisten aloitukset	Miesten aloitukset	Naisten lopetukset	Miesten lopetukset
kontekstiriippuvainen	kontekstiriippuvainen	ota yhteyttä	ota yhteyttä
itsensä esittely	itsensä esittely	toiveiden esittäminen	itsensä esittely
tervehdys	tervehdys	julistus/toteamus	toiveiden esittäminen
huomiota herättävä	sitaatti/ fraasi/ mietelause	itsensä esittely	kontekstiriippuvainen
huumori	kaunopuheinen	kontekstiriippuvainen	lupaus jatkosta
toiveiden esittäminen	huomiota herättävä	lupaus jatkosta	sitaatti/ fraasi/ mietelause
sitaatti/ fraasi/ mietelause	toiveiden esittäminen	huumori	julistus/toteamus
kaunopuheinen	huumori	kirjelopetus	huumori
antialoitus		sitaatti/ fraasi/ mietelause	kirjelopetus
			kaunopuheinen
			nyt ei ehdi

Yksitoista lopetusta

Vapaakentän profiilitekstin lopetuksissa oli aloituksia enemmän eroavaisuuksia miesten ja naisten aineistojen välillä. Miesten aineistossa lopetustapoja oli 11 eli hieman enemmän kuin aloitustapoja. Naisilla lopetustapoja oli ainoastaan yhdeksän.

Ota yhteyttä -lopetus (1) eli *Pallon heitto toiselle osapuolelle* oli sekä miesten että naisten yleisin profiilin lopetustapa. Siinä selkeästi lopetettiin teksti ajatukseen, että oma osuus oli nyt päättynyt ja toisen osapuolen oli tarpeen ottaa seuraava askel. Oli useampia tapoja ilmaista tämä: esimerkiksi haastava (*”anna kuuluu itsestäsi ja testaa saatko minut lämpenemään”*), rohkaiseva (*”Laita vain rohkeasti viestiä”*) tai

epäromanttinen (*”Lisätietoja saa kysymällä”*). Miesikäryhmässä M31-40, samoin kuin naisikäryhmissä N31-40 ja N41-50 silmiinpistävää oli se, että erikseen vielä puhuttiin kuvasta: *kuva kuvasta*, tai *kiinnostuneille laitan kuvan*, jossa korostuu se, ettei visuaalisuus ollut vielä läheskään samoissa mitoissa aineistonkeruuhetkellä kuin vähän myöhemmin uudempien sovellusten aikana, joissa kaikki pyörii kuvan ympärillä. Toisaalta nuorimmat ryhmät M20-30 ja N20-30 eivät käytä tätä kuva kuvasta -repliikkiä ollenkaan. Heillä lienee ikänsä puolesta erilainen suhtautuminen kuviin netissä.

Ota yhteyttä -lopetus oli nuorimmille naisryhmille yleisin lopetustapa, kun taas vanhimmissa naisryhmissä yleisintä oli lopettaa *toiveisiin toisesta osapuolesta (2): tanssitaito olisi plussaa*. Toiveita toiselle osapuolelle oli naisikäryhmille N20-30 ja N31-40 toiseksi yleisin lopetus: *olethan sellainen tai tällainen*. Miehillä toiveiden esittäminen vastapuolelle oli vasta kolmanneksi yleisin lopetustapa.

Melkein poikkeuksetta toiseksi yleisin profiilitekstin lopetus oli miesten aineistossa laittaa vielä kuvaileva luonnehdinta itsestä eli *minä olen*-lopetus (3): *olen sellainen ja tällainen*. Naisten teksteissäkin tätä esiintyi, sisältäen jopa hieman omakehua (*kurvikas tarjolla*), mutta se ei ollut niin yleistä kuin miesten aineistossa. *Minä olen*-lopetuksen alle alakategoriaksi voi lukea myös *elämäntilannepäivituksen*: *”olen YH-äiti tai ”olen juuri muuttanut paikkakunnalle”*.

Kolmanneksi yleisin naisilla ryhmässä N31-40, mutta vasta viidenneksi yleisin naisilla ryhmässä N20-30 oli *kontekstisidonnainen* lopetus (4): tositarkoituksella, sielunkumppani tai elämäkumppani nostettiin usein esille. Erityisesti naisikäryhmässä N31-40 kaverioptio mainittiin suhteen sijasta aivan kuten aloituskategoriassakin. Jaetulla toisella sijalla naisikäryhmässä N41-50 oli ota yhteyttä-lopetusten kanssa kontekstiin liittyvät lopetukset: *seikkailijat älkööt vaivautuko*. Myös deittimaailmaa ihmeteltiin: *kannattaako edes yrittää täältä*.

Mietelause tai sitaatti -lopetuksessa (5) siteerattiin laulun sanoja tai julkisuuden henkilöä tai sitten kyseessä oli fraasityyppinen lopetus: *”Asioilla on tapana järjestyä.”* Tällaista lopetustyyppiä oli sekä miesten että naisten aineistossa.

Julistus- tai toteamatyyppinen (6) lopetus oli sellainen, joka tuli itselleni hieman yllätyksenä profiilitekstien tarkastelussa. Siinä ihan kuin tarina loppui kesken, eikä lopetus tuntunut erityisesti lopetukselta, esimerkiksi: *Kalastaminen on hauskaa* tai *Vihaan juonittelua*. Se oli tyyllisesti lähellä mietelauseita, mutta ei kuitenkaan tunnistettavissa oleva tunnettu lause. Tämäntyyppinen lopetus esiintyi useammassa miesten ikäryhmässä. Esimerkiksi: *kotityöt eivät kuulu vain naisille*. Naistenkin lopetuksissa esiintyi samankaltainen lopetustapa, joka tuntui hieman irralliselta, töksähtävältä, lopetukselta: *Inhoan tupakointia* tai *Minulla on myös kissa*.

Naisten aineistossa oli *kannustava tai toiveikas* lopetus ja mahdollisen yhteisen tulevaisuuden maalailu: *katsotaan mitä tästä tulee*. Miesten aineistosta vastaavan lopetustavan olin nimennyt *lupaus jatkosta* -lopetukseksi (7). Se ei ollut suoraan ota

yhteyttä -lopetus eikä suoranainen toive vastapuolen ominaisuuksista. Esimerkkinä: ”*Otetaan siitä yhdessä selvää...*” Miesten ikäryhmissä nuorinta ikäryhmää lukuun ottamatta oli enemmän ehdotuksia (lähi)tulevaisuuden suhteen: mennään kahville, syömään, salille, elokuvaan. Toistuva ilmaisu oli ”...*niin katsotaan mihin se johtaa*”.

Huumoria lähentävä (8) keventävä lopetus, esimerkiksi murreilmaisun avulla, esiintyi muutaman kerran jokaisessa miesten ja naisten ikäryhmässä.

Kirjetyyppinen lopetus (9) (*ystävällisin terveisin*) esiintyi useassa miesten ryhmässä. Samoin naisilla oli tätä lopetustyyppiä: ”*Hyvää syksyn jatkoa*”.

Kaunopuheinen, tarinankertoja -lopetusta (10) ei juurikaan ollut naisten aineistossa. Se oli yleisintä vanhempien miesten ikäryhmissä. Esimerkiksi nuorilla miehillä (M20-30) se oli vasta seitsemänneksi suosituin tapa lopettaa profiiliteksti. Tämä lopetustapa sisälsi keinuttelevat elämäntuulet ja neitosten sydämet ja vastaavat romanttiset ilmaisut. Eniten nousivat esiin ryhmässä M41-50 nämä runolliset, kaunopuheiset tai metaforiset lopetukset kuutamokävelyineen.

Toinen lopetustyyppi, jota en havainnut naisten aineistossa oli **Nyt ei ehdi** – teksti (11). Se joko alkoi tai loppui – tai se oli koko teksti – sillä, että profiilintekijä oli nähnyt vaivaa luodakseen profiilin, mutta ainoa mitä hän vapaatekstiosioon kirjoitti, oli lupaus siitä, että hän päivittäisi tietoja myöhemmin, paremmalla ajalla. Nämä olivat myös eräänlaisia antiprofiileja, koska jo alku antoi ymmärtää, että profiilintekijä ei ollut nyt asiassa täysillä mukana (jos ollenkaan). Nyt ei ehdi – ja **aggressiivinen / ruma / tily** lopetustyyli olivat useammalla henkilöllä oikeastaan vain nuorimpien miesten (M20-30) ryhmässä.

Romantiikkaa, ei lihakauppaa

Koska kaikki kuitenkin tietävät miten romanttinen rakkaustarina tyypillisesti etenee, ei juonella pitäisi oikeastaan olla merkitystä. Periaatteessa rakkausromaani voisi koostua irrallisista aforistisista kohtauksista, joiden keskinäisellä järjestyksellä ei olisi mitään väliä. Lukijalle riittää, että hän tunnistaa mikä tyypillinen tilanne on kulloinkin meneillään.

Markku Soikkeli 2016, 82

1600- ja 1700-luvuilla rakkauskoodisto ylisti rikkautta, nuoruutta, kauneutta ja hyveellisyyttä. Koodiston käyttö toimi, koska sen keinotekoisuus oli tiedostettua. Ylistys ei ollut henkilökohtaista vaan vakiintunut joukko puhetapoja, rakastuneena

esiintymisen repertuaaria. (Soikkeli 2016, 142). Elinolot vaikuttivat siihen, miten onnistunut parisuhde nähtiin. Toimeentulo oli kiinni siitä, että jokainen perheenjäsen teki kykyjensä mukaan töitä. Tästä aiheutui, että työteliäisyys, vakaus, uskollisuus, hyvä maine ja oikea syntyperä ohittivat henkilökohtaiset mieltymykset. Vaikka avioliitto solmittiin järkisyistä tai sopimuksesta, oletettiin että rakastavat välit syntyvät vähitellen. Romanttista rakastumista ei kuitenkaan pidetty välttämättömänä. Vasta 1800-luvulla kehittyi ajatus siitä, että romanttinen rakkaus olisi parisuhteen perusta. (Vainio-Korhonen & Lahtinen 2015, 24, 27, 195.)

Rakkaus yhteisesti ymmärrettynä käsitteenä vakiintui länsimaiseen kulttuuriin vasta 1900-luvulla. Siitä lähtien rakkaudella on tarkoitettu yleensä heterorakkautta. Vasta modernimmalla ajalla nousivat romanttisen rakkauden ja sielunkumppanuuden ihanteet. Kun Soikkeli puhuu rakkauskoodistosta tai -koodeista, hän tarkoittaa säännöstöä, jonka kautta yhteisössä on totuttu ilmaisemaan rakkauskontekstin tunteita. (Soikkeli 1999, 19, 21, 32; Vainio-Korhonen & Lahtinen 2015, 35.)

Romanttinen rakkaus voidaan määritellä länsimaisessa modernisaatiossa syntyneeksi kulttuuriseksi rakkauskäsitykseksi ja arvoksi. Toimiva parisuhde nähdään rakkauteen perustuvana ja tähän kulttuuriin kasvavat lapset oppivat jo varhain parisuhteen merkityksen. Tätä ei opita vain kotoa ja suvusta, vaan myös taiteesta, yhteiskunnallisista instituutioista ja viihteestä. Yhteisössä hyväksytyt seurustelutavat ovat osa kulttuurisesti jaettua tietoa. (Anttila 2009, 19, 24.) Parisuhdeihanteissa ollaan Järvisen ja Kolben mukaan nykyaikana edetty kohti sosiologi Anthony Giddensin ”puhtaaksi rakkaudeksi” nimeämää ihannetta. Siinä vain tunteilla on väliä, eikä esimerkiksi kumppanin ikä, sukupuoli, sosiaalinen status tai taloudellinen asema ole ratkaisevia. (Järvinen & Kolbe 2019, 16.)

Deitti.net-palvelussa oli erityyppisiä kumppaninhakukategorioita. Tässä tutkimuksessa kuitenkin keskitytään heterolähtökohtaisen *Tositarkoituksella* -kategorian profiileihin, jotka jo luonteeltaan viittaavat romanttisempaan kanssakäymiseen kuin vaikka *Seksiseuraa etsitään* tai *Ystävää etsitään* -kategorioissa. Aineistossa suurin osa ilmoitti varaustilanteekseen ”vapaa”, koska tosi-tarkoituksella-ihanteeseen kuuluu parisuhteen ja yksiavioisuuden kunnioittaminen niin, että olisi normin vastaista pyrkiä rikkomaan kenenkään perhettä tai parisuhdetta.

Mihin siis kiinnitän huomiota, kun tarkastelen profiilin romanttisuutta? Ensimmäisenä huomio kiinnittyy kielelliseen ilmaisuun, vanhahtavanromanttiseen kaunopuheisuuteen, jonka voi mielessään liittää romanttiseen kaunokirjallisuuteen. Usein viitataan luontoon: kuutamokävelyyn ja auringonlaskuun. Tässä selvästikin assosioin romantiikan 1700-luvun lopun eurooppalaiseen taiteelliseen suuntaukseen, joka vaikutti varsinkin kirjallisuudessa. Romantiikka painotti tunteita ja mielikuvitusta. Vaikka luonnon merkitystä korostettiin, erityisen kiinnostuneita

oltiin henkimaailmasta, unista, ihmissielun pimeästä puolesta ja kaikesta mystisestä. (Beiser 2003, 1-3.)

Tutkimuspäiväkirjasta:

---romantiikkaan liittyy oman tulkintani mukaan: luonto, mystiikka, hellyyssenasto, arvaamattomuus, spontaanisuus. Useilla romanttinen sanasto jää siihen, että ilmoittaa etsivänsä tositarkoituksella. Tositarkoituksella kuulostaa usein totiselta ilmaisulta: tositarkoituksella eli EI (missään nimessä) halua yhden yön suhteita tai lyhyitä seksisuhteita. Tässä näkyy vastakkainasettelu, vakavuus, tosissaan olo. Tekstissä näkyvissä myös JALOJA piirteitä, jotka juontavat romantiikan ritariaikaan: herrasmiesmäisyys, yleissivistys, käytöstavat, kohteliaisuus, ritariillisuus. Suurin osa teksteistä ei ole erityisen romanttista, ei seksiä tihkuvakaan vaan asiallista. Suomalainen romantiikka? Huomattavasti hiljaisempaa ja vähäeleisempää kuin amerikkalainen elokuvaromantiikka?

Aineistoni profiiliteksteissä romanttisuus ilmeni usein paljon käytettyjen ilmausten tositarkoituksella, sielunkumppani ja Se Oikea myötä. Tositarkoituksella ilmaisu tuntui viittaavaan ennen kaikkea parisuhteen pysyvyyteen. Se ilmeni siten, että usein sanan selittämisen yhteydessä käytettiin negatiota. Etsin tositarkoituksella, siis **en halua** a) hetken hurmaa, b) mitään hoitoja, c) mitään yhden yön juttuja, d) mitään lyhyitä seikkailuja e) mitään pikkusutinoita f) mitään satunnaista hauskanpitoa.

Romanttisuus näkyi myös rakkaus-sanan käytöllä: ”Etsin ihmistä jota rakastaa sydämeni kyllyydestä”. Rehellisesti etsittiin rakkautta, vaikkakin voitiin sanoa se myös englanniksi, jolloin se ei kuulostanut niin hempeältä: *Looking for Love*. Myös laajemmalla tasolla voi julistaa, kuinka uskoi siihen, että rakkaus oli tärkeintä tai pohtia rakkauden olemusta: ”Rakkaus on ilmainen lahja.” Rakkaus-sanan käyttö tuntui olevan naispuolisille hieman yleisempää.

Jossain profiilitekstissä oli valittu vapaatekstikenttään pelkästään sanat kirjoittajan mielestä kauneimmasta rakkauslaulusta tai -runosta. Itseen voi kuvata romanttisena, mutta tietysti konkreettisempaa oli kertoa esimerkiksi kirjoittavansa itse runoja tai vielä konkreettisemmin, laatia koko profiiliteksti runomuotoon.

Sielunkumppani -termin käyttö viittasi laajemmalti ajatukseen yhdestä täydellisestä osumasta, jostain ainutlaatuisesta eli Siitä Oikeasta elämäkumppanista. Laajemmalti kysymys on eksklusiivisen parisuhteen toivosta, jossa ollaan sitoutuneita yhteen kumppaniin ja nimenomaan pitkäksi aikaa, mainittiin sanat vaimo tai morsian sekä perheen perustaminen: *loppuiäkseni etsin - - - voisi vanhentua yhdessä*. Lisäksi voi mainita toiveen kaiken jakamisesta: *jonka kanssa voi jakaa kaikki elämän hienot hetket, satoi tai paistoi*. Toiveesta saa vielä

mahtipontisemman, kun *jakaa kaiken, jakaa maailman*. Tähän liittyy myös keskinäinen luottamus, samoin kuin ystävyys sekä uskollisuus.

Vakituisen parisuhteen kaipuu tarkoitti myös arjen jakamista ja yhteisen tulevaisuuden haaveita. Tämä toimi usein arjen romanttisena maalailuna: Punainen tupa ja takkatulen loimu, koti-ilta sylikkäin, yhdessä sohvalla makoilemista ja leffan katsomista, hyvä ruoka ja hyvä viini, kynttilänvalo. Arjen ja kodin ulkopuolisesta ajastakin voi luoda romanttisia mielikuvia: *kuutamokävely, vain sinä ja minä, tai katsellaan yhdessä tähtiä*.

Kaunopuheisuus tekstissä oli yli 30-vuotiailla miehillä yleisempää kuin sitä nuoremmilla. Toivoa ja kaivata -verbien käyttö kuului tähän. Samoin *selviytyjä-tarinat*, jotka pääpiirteittäin noudattivat seuraavaa käsikirjoitusta: elämän polku on ollut kivikkoisen, maailman tuulet ovat kuljetelleet, mutta vaikeuksista on selvitty ja sitä kautta ihmisenä kasvettu. Selviytyjätarinoihin oli mahdollista liittää myös traagiikkaa ja draamallista elementtiä, potentiaalisuutta lukijalle itselleen nousta sankariksi: *”Olen kovia kokenut eikä lähelleni ole helppo päästä, mutta ei mahdotonkaan.”* Kaunopuheisuus oli yleisintä liittää luontoon: tyynipintaiset metsälammet, kauniit kangasmetsät, samettiset järvisedet, nuotion loimu ja juuret syvällä isien maassa.

Läheisyys kuului myös romanttisiin haaveisiin. Romanttisessa sanastossa asia ilmaistiin siten että on hellyyden osoituksia, kainalossa nainen, pidetään toista hyvänä, halataan, suukotetaan, pidetään kiinni ja rutistetaan, saadaan toinen hymyilemään, luodaan perhosia vatsaan, hemmotellaan. On syli ja kaipaus, hellä kosketus, ihanat suudelmät. On enemmän katsetta ja hymyä eli aietta, kuin varsinaista toimintaa. Ilmaisua oli romanttisen viitteellistä, ei suorasukaista, ja jätti tilaa omalle mielikuvitukselle.

Minkä ihmeelle mahtaa? Ihme on ehdottomasti romantiikan sanastoa. Romantiikkaan kuuluu mystisyys ja satumaailma ja niihin liittyvä dramaattisuus. Prinssi ja prinsessa -viittaukset, sekä neidot ja ritarillisuus (muun muassa neidon kyyneleet ja neidon suojeleminen ja turvan tarjoaminen) kuuluvat tähän kategoriaan: *Josko balladi hurmaisi neitosten sydämet?* Luen tähän myös sokean rakkauden ajatuksen, joka periytyy meille antiikin kirjallisuudesta (Korhonen 2018,72). Satumaailmaan pääsi myös viemällä profiilitekstinsä symboliselle tasolle, jossa savannin vapaa urosleijona kaipaili vapaata naarasleijonaa tai nallekarhu etsi naarasmesikämmentä. Tai kumppaninhakija kuvaili olevansa metsässä asuva peikko tai metsänkeiju. Toinen taas etsi noitaa, hämärän puolen kulkijaa, omalaatuista ja voimakasta, jolle olivat tärkeitä suot, metsät ja metsien henget.

Seksuaaliseen virittyneisyyteen viittasivat monet ulkonäön ja vartalotyypin luokittelut, joko oman tai etsityn kumppanin: *joku tiukka mimmi olisi syytä saada, isotissinen, hyvävartaloinen, hyvät muodot, pitkä, hoikka, nuorekas ja viriili,*

aistillinen, pehmeä ja muodokas, hyvin huolehdittu vartalo, kurvikas. Nämä toiveet koskivat useimmiten naisia.

Seksi, jos siitä puhuttiin, ilmaistiin useimmiten kiertoilmaisuin: *ne leikit, pieni säpinä, se asia (tiedät mitä tarkoitan), fyysinen kanssakäyminen, yhteiset intensiiviset hetket, eroottiset seikkailut, tai vaakamambo.* Ja sitten kun seksi mainittiin, sitä piti selitellä paremmin tositarkoituksella -kategoriaan sopivaksi: *ei pelkkää seksiä vaan koko ihminen, myös ihmisen mieli ja henkisyys.* Lomake-osion paras tapa rentoutua -kohdassa oli muutaman kerran mainittu: *rakastelu tai naiminen.*

Tämän lisäksi oli myös henkilöitä, jotka olivat hyvin itsevarmoja seksuaalisesti: *seksissä kiihkeä, hellä, raju, monipuolinen.* Lisäksi ilmoitettiin pituuden ja painon lisäksi myös ”sen” pituus. Oli *Mies, jonka jälkeen ei ole muuta elämää.* Näissä teksteissä puhuttiin seksuaalisuudesta hyvinkin suoraan, vaikka kuitenkin kiertoilmaisuin: *Salainen haaveeni on kunnan kimppa. Pannaan menemään, Love2suck.* Seksuaalisuudesta puhuminen nosti pintaan myös toisenlaisia sivujuonteita, kuten kokemattomuus, uskottomuus ja parisuhde ilman seksiä.

Eriyisen naisen seksuaalisuustarinoiden muutos on ollut suurta heti toisesta maailmansodasta lähtien. Esimerkiksi aiemmin intiimeistä kokemuksista on tullut yhä julkisempia. (Plummer 1995.) Soikkelin mukaan romantiikka pyritään erottamaan seksuaalisuudesta yleensä todistelemalla, että rakkauden tunne merkitsee laadullisesti enemmän kuin seksuaalinen halu (Soikkeli 2016, 91).

Elina Haavio-Mannilan mukaan romanttinen rakkaus, johon ei kuulu seksi, ovat olleet Virossa ja Venäjällä, toisin kuin Suomessa, arvo ja ihanne. Suomalainen ajatusmaailma korostaa hänen mukaansa sitä, että rakkaus täydentyy seksuaalisella kanssakäymisellä. Kun virolaiset ja venäläiset ihannoivat romanttista intohimorakkautta, suomalaisille tärkeämpää on **kumppanuusrakkaus**. Haavio-Mannilan mukaan pohjoismaiselle kulttuurille ominaista on puolisoitten keskinäisen tasa-arvon ja kumppanuuden korostaminen. (Haavio-Mannila 1999, 96-97). Huomasin, että tähän ajatukseen itsekini kapsahdin. Noudatin siis lukiessani ajatuksissani tätä tasa-arvoisen kumppanuuden ihannetta, kunnes tajusin sen olevan liian subjektiivinen ja kapea näkemys ja minun olisi pitänyt luottaa siihen, että aineisto puhuu puolestaan. Väkisinkin tulee pohtineeksi, onko suomalainen romantiikka, suomalainen meisyyden ajatus enemmänkin kumppanuusrakkautta.

Hatakan suomalaisen parisuhde-elämäkerta-aineiston viittaukset romantiikkaan olivat peräisin romanttisesta populaarikulttuurista. Selkeimmät viittaukset romanttisen näkökulman välittymisen kanaviin olivat hänen aineistossaan romanttinen kirjallisuus, iskelmämusiikki ja elokuvat. (Hatakka 2011, 264.) Omassa aineistossani romanttisuus näkyi ennen kaikkea kielivalinnoissa, käytettiin romanttisen kuvaston sanoja, tiettyä hempeyttä mukana: Se oikea, oma rakas, oma

kulta. Suoran seksuaaliset vihjailut ovat näissä aika harvinaisia. *Oman kullan kainalo* sen sijaan on yleinen tavoittelukohde.

Motiivit

Minulta on usein toimittajien taholta kysytty, mitä hyötyjä nettideittailusta on? Vastaan usein helppous, nopeus ja vaivattomuus; nykyaikana ei tarvitse lähteä minnekään erikseen hoitaakseen asioita, myöskään kumppaninhakua. Verrattuna vaikka perinteisempään tapaamiseen ravintoloissa, deittipalvelussa kaikki ovat periaatteessa liikkeellä samassa tarkoituksessa. Eli tapaamisen ehdottaminen tai lähestyminen on helpompaa kuin sellaisessa tilanteessa, jossa ei tiedä toisesta mitään, esimerkiksi, onko toinen edes vapaa.

Monet sanovat, että netissä tapaaminen on nimenomaan parempi vaihtoehto ravintoloissa tapaamiselle. Voi tutustua ilman alkoholia, saa sellaisia tietoja jo ennen treffejä, että voi otaksua, että jonkun kanssa saattaisi olla jotain yhteistä. Se on ekonominen tapa ajan ja myös rahan suhteen.

Kun tarkastelin aineistoani ja siinä mainittuja motiiveja, yleisimmin esitettyjä motiiveja sille, että oli kirjautunut internetin kumppaninhakupalveluun, oli sen ilmaiseminen, että jotain kaivattiin (*Kaipaan miestä rinnalle, Kaipaan aikuisen seuraa, Kaipailen läheisyyttä ja lämpöä*) ja oltiin jotain ”vailla”: *seuraa vailla, naista vailla, omaa kultaa vailla, lämpöistä karhua vailla*. Yleistä oli ilmaista, kuinka ”elämä on muuten mallillaan”; mutta joku/jotain puuttuu. Haluttiin joku *jakamaan* arkea ja elämää.

Yleinen oli myös uteliaisuuden ja kokeilunhalun esiintuominen motiivina. Tässä varsinainen halu löytää kumppani saatettiin verhota siihen, että *uteliaisuudesta kokeilen* tällaista, ilmaistaan kuin hämmästyneenä, että oho, tällaiseenkin palveluun tuli ”eksyttyä”. *En ole tällaisia ilmoituksia koskaan harrastanut mutta mielenkiinnosta ajattelin vilkaista*. Usein esitetty selitys oli myös se, että asetettiin nettideittailu ja ravintolakulttuuri vastakkain toisilleen; *ei innosta lähtä mihinkään baareihin etsimään sitä "oikeaa", kokeilen siis tätä*. Oli myös positiivisesti suhtautuvia kokeilijoita: *miksipäs ei elämäkumppani voisi ilmaantua eteeni myös tällaisessa virtuaalisessa ympäristössä tai Olen avoimin mielin liikenteessä*.

Joskus motiiviksi riitti vain sen toteaminen, että oli sinkku tai eronnut. Seuraa siis etsittiin, koska haluttiin vaihtaa parisuhdestatus muuksi, mutta seuranetsinnän vakavuuden tasosta ei välttämättä mainittu. Sinkkuuteen oltiin kyllästytty, tylsistytty tai turhauduttu. Kaivattiin muutosta. Tähän kategoriaan laskin myös sen, että profiilin haltija katsoi, että oli ”aika”: *Alkaa olla tarpeeksi nähty tätä sinkkuelämää*. Vaikka tositarkoituksella-kategoriassa oltiinkin, pieni säpinä tai vaihtelu arkeen (*elämässä saa olla muutakin kuin pyykinpesua*) kävi joillekin myös. Eli motiivina

oli ylipäättään kontakti toiseen eikä motiivina ollut välttämättä pitkäaikaisen suhteen löytyminen: *Mutta yhen illan juttukin käy. Jos olet sillä mielellä liikenteessä.*

Edelliselle ajatustavalle täysin vastakkainen motiivi voitiin esittää romantiikan sanaston kautta – totta kai tässä palvelussa oltiin etsimässä ja löytämässä Sitä Oikeaa, Tositarkoituksella, Sielunkumppania vierelle: *Rakastaa ja tulla rakastetuksi.* Rakkauden mainitseminen nosti motiivin ihan eri tasolle kuin jos puhuttaisiin vain kumppanuudesta, suhdestatuksesta tai siitä, että elämästä puuttuu jotain. Romantiikan sanaston avulla toivottiin tietysti aitoa suhdetta, mutta siinä painopiste oli nimenomaan romanttisessa ilmaisussa. Saman asian motivointi voitiin ilmaista myös arkisemmilla sanavalinnoilla: *toivoisin aitoa välittämistä* tai *etsin elämäkumppania*. Näissä ilmaisussa korostettiin romantiikan sijaan asioiden jakamista ja yhdessä tekemistä. Romanttista suhdetta ja asioiden jakamista vielä pidemmälle vei päämäärätietoinen motivointi: halu asettua aloilleen. Usein tämä ilmaistiin metaforan kautta: juoksut on juostu tai leikit on leikitty. Lisäksi tavoite perheestä sanottiin myös suoraan: *Perheen perustaminen kiinnostaa* tai *Haluan rakentaa pesää*. Motiiviksi ilmaistiin myös yksinäisyys. Jos sinkkuuteen voi kyllästyä, niin miksei myös yksinäisyyteen. Ujous mainittiin myös motiivina. Henkilö katsoi, että persoona ja luonteenpiirteet soveltuivat paremmin nettideittailun tapaiselle lähestymistavalle ”- - - ei ole luonnollista mulle mennä juttelemaan vieraille naisille”.

Suurimpana erona naisten ja miesten profiilien välillä oli se, että naiset miehiä enemmän haastoivat tilanteensa, kokivat sen esimerkiksi epäreiluna: *Pitääkö minun yksin elää loppuelämäni?* tai *Jostain kumman syystä olen taas sinkkuuntunut*. Tai *Minusta on oikeasti harmi, että minun kaltainen tyttö on yksin*. Vaikka miesten profiileissakin tätä esiintyi, naiset avasivat enemmän omia lähtökohtiaan. He vaikuttivat myös vaativammilta ja omanarvontuntoisilta: *Haluan löytää sen joka mulle kuuluu*. Tai *Haen minulle sopivaa*. Tai *Haluan arvoiseni kumppanin*.

6.2 Deittiprofiilien rivienvälিকertomukset

Koska kulttuurintutkimuksessa aina täytyisi muistaa ottaa huomioon myös se, jota ei näy, tulisi myös jäljittää ne asiat, joita kertoja on jättänyt kertomatta. Rivienvälিকertomuksilla tarkoitan ei-niin-tietoista kerrontaa itsestä ja arvoista, jotka kuitenkin ilmenevät deittiprofiilin tekstistä. Profiilitekstien varsinaisen asiasisällön lisäksi olen kiinnostunut siitä, miksi kirjoittajat kertovat juuri tietyllä tavalla. Aineisto on aina sen verran heterogeeninen, että vaikka oli selvää, että jokainen kirjoittaa deittiprofiiliin esittelytekstiä, he muodostivat sen lopulta eri tavoin. Vasta kun katsoo tekstien kokonaisuutta, huomaa toistuvat kerronnan tavat, ja pystyy hahmottamaan suurempia teemoja.

Näissä rivienvälikertomuksissa pyrin tavoittelemaan sitä ajatusmallia, joka on ilmaisen takana. Halu tuntea ”oikein” ja deittiprofiilien kohdalla myös kirjoittaa ”oikein” liittyy arvojärjestelmään, jota halutaan noudattaa. Länsimaisen kulttuurin romanttisen rakkauden ideaalissa rakkauden pitäisi olla ”sokea”, mutta silti ihmisillä on taipumus rakastua sellaisiin, jotka ovat ”sopivia” iältään, etniseltä taustaltaan ja sosiaaliselta statukseltaan. ”Todellinen rakkaus” on lopulta halua elää toisen ihmisen kanssa sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. Arvojärjestelmän omaksuminen ja halu toimia tietyllä tavalla liittyy tarpeeseen tulla hyväksytyksi yhteisössä, oli se tiedostettua tai ei. Kulttuurin representaatiot opettavat ihmisiä pitämään tiettyjä malleja päämäärinä tai oikeina. Kulttuuristen representaatioiden ehdottamia tulkintoja ylläpidetään sosiaalisilla sanktioilla ja palkinnolla. (Wager 1999, 331; Hochschild 1983; D’Andrade 1992, 38-39.) Toisaalta on hyväksytyjä oikopolkuja kiertää valmiit ratkaisut. Esimerkiksi romansseissa luokka-, sukupuoli- ja etniset rajat voidaan ylittää rakkaussuhteen ansiosta (Soikkeli 2016, 29). Minulle onkin ehdotettu, että tutkisin nettideittiprofiileja (yhteiskunta)luokkakeskusteluna. Tämä ajattelutapa on minulle täysin vieras. Onneksi suomalaista parisuhdetta on käsitelty muiden toimesta myös tätä kautta⁷².

Suomalaisuus on ensimmäinen seikka, jota päätin tarkastella aineistostani. Kukaan tuskin lähtee kirjoittamaan profiilitekstiään ajatellen vahvasti: olen suomalainen ja nostan esiin suomalaisuuteen liittyviä asioita. Nämä luultavasti tulevat ilmi kuitenkin, sieltä rivien välistä, myös stereotyyppiset ja kaavamaiset suomalaisuuskäsitykset. Suomalaisuus sijaitsee niissä itseilmaisun sisällöissä ja säännöissä, joiden varassa suomalaiset ymmärtävät toisiaan. (Virtanen 1996, 66-67). Toinen rivienvälikertomus, jota tarkastelen, on deittiprofiilien spatiaalinen ulottuvuus. Tämän voisi hyvin yhdistää myös suomalaisuuden alle. En usko, että myöskään tätä asiaa on kirjoittaja välttämättä miettinyt kauhean pitkälle – mihin sijoitan tekstini, onko se Suomessa, Eurassa, kotona keittiön pöydän ääressä arkisesti vai maailmanympärysurjehtimassa.

Kolmas seikka mitä tarkastelen tässä luvussa, on negatiivinen suhtautuminen nettideittailuun. Joko itse voi vähätellä tai hävetä sitä, että on netissä kumppania etsimässä, tai voi tietyn sävyn keinoin vastata julkisuudessa käytyyn keskusteluun. Negatiivista on myös deittiuupuminen, turhautuminen formaattiin. Uskon, että monikaan ei lähde nettideittaamaan lähtökohtaisesti negatiivisten tunteiden vallassa vaan pikemminkin toivoen parasta. Se, että negatiivisuus näkyy myös profiiliteksteissä, on mielenkiintoinen osa tätä ilmiötä.

⁷² Muun muassa Katriina Järvinen & Laura Kolbe 2019. Sopivia ja sopimattomia: lempi, luokka ja suomalainen parisuhde. Helsinki: Kirjapaja.

Sisu ja sauna. Suomalaisuus deittiprofileissa

Voisi luulla, että rajaus suomalaiseen on helppo. Mutta kuten sukupuoli-käsittekin, mikään etninen rajauskaan ei ole yksiselitteinen. *Kulttuuri-identiteetti* on henkilökohtainen tunne siitä, että kuuluu johonkin kansalaisuuteen, etniseen alkuperään, uskontoon, sosiaaliseen luokkaan, sukupolveen, paikkakuntaan ja sosiaaliseen ryhmään, jolla on oma erillinen kulttuurinsa. Kulttuurinen identiteetti on sekä yksilön kokemus, että ryhmän keskenään jakama, tunne. (Ennaji 2005, 19-46.) Kulttuuri-identiteetin merkittävyttä korostaa se, että syyt, joiden vuoksi nyky maailmassa turvaututaan niinkin radikaaliin asiaan kuin sotaan, johtavat usein suoraan erilaisiin kulttuuri-identiteetteihin ja erilaisiin etnisyyksiin (Broner-Bauer 2000,19). En väitä, että pystyn määrittelemään profiilinluojien kulttuurista identiteettiä tässä tutkimuksessa. Enemminkin tutkin kulttuurisesti hyväksytyjä rooleja, joita he ottavat kertoessaan itsestään.

Etninen ryhmä on käsite, joka on antropologian tieteenalalla määritelty esimerkiksi siten, että tietyn ryhmän kesken jaetaan perustavanlaatuisia kulttuurisia arvoja, ja ryhmä toimii vuorovaikutuksen ja kommunikaation kenttänä. Sen jäsenet identifioivat itsensä siihen kuuluviksi ja erottavat muut siihen kuulumattomiksi. (Barth 1969, 10-11.) Henkilöllä itsellään on tietoisuus kuulumisestaan johonkin ryhmään ja oma käsityksensä siitä, millainen on oikeanlainen oman yhteisön jäsen, esimerkiksi suomalainen. Kulttuurisesti muotoutuneita etnisiä ryhmiä ei kuitenkaan ole. Etninen kulttuuri ei koskaan ole ollut samanlaisuutta vaan aina on ollut olemassa rinnakkain erilaisia identiteettejä ja rooleja. Kulttuuri on yksilöllistä, subjektiivista, itsereflektointia, oman olemassaolon performansseja. Todelliset ihmisen identiteettiä luovat siteet ovat henkilökohtaisia samaistumisia osakulttuureihin ja erilaisiin ryhmiin. (Sarmela 1996, 18, 21-22.) Se, mitä muistan kulttuuriantropologian perusopinnoistani, ja joka on aikojen muuttutuakin yhä käyttökelpoinen identiteetin käsite, on se, että ihminen itse on ensisijainen (myös etnisen) identiteettinsä määrittäjä sillä, että *kokee* kuuluvansa tiettyyn ryhmään.

Kansakunta on rajoilla merkitty fyysinen tila, sosiaalisten järjestysten kautta muokattu sosiaalinen tila ja mielikuvien kautta paikannettu mentaalinen tila (Gordon et al. 2002, 13). Historiankirjoituksessa toistuu ajatus (myytti) yhden kulttuurin (ja rodun) Suomesta, jolla on tietenkin yhteyksiä kansallisromanttiseen näkemykseen. Suomalaisuutta tai paikantumista Suomeen, sitä, että on suomalainen, on ajateltu yhteisöllisyyden kautta. Silti esimerkiksi heimostereotypiat Suomen kansan heimoista elävät yhä. Stereotypiat esittävät jonkin ryhmän homogeenisenä. Ne saivat nostaensa Zacharias (Zachris, Sakari) Topeliuksen Maamme-kirjasta (1875), joka oli käytössä vuosikymmeniä. Kirjassa kerrottiin suomalaisten heimoeroista; millaisia olivat savolaiset, karjalaiset ja hämäläiset. (Siikala 1996, 144; Virtanen 1996, 66, Vilkkunen 2014, 25-26; Tervonen 2014, 137-138, 143.)

Ajatus suomalaisuudesta luonnollisena elämän kontekstina on tulosta pitkäkestoisesta prosessista, jossa suomalaisuutta on tuotettu ja vakiinnutettu toiston kautta. Butleria mukaillen voidaan puhua performatiivisuudesta, kun kansallisuus syntyy toistuvissa suoritetuissa teoissa ja sanallistuksissa (Butler 1990⁷³). Suomalaisuutta tuotetaan symbolein, rituaalein, myytein ja kertomuksin. Suomalaisuuden kliseinenkin esittäminen ruokkii tuntemuksia, joilla kansakuntaan identifioidutaan. Kertomuksia toistetaan seuraaville sukupolville muun muassa kouluissa ja median kautta. Kertomukset muodostuvat jaetuiksi, ne vakiintuvat ja luonnollistuvat ja toimivat johonkin kuuluvuuden jäsentäjinä. Silti muut ihmiset eivät koskaan ymmärrä täysin kaikkea mitä sanomme, merkitysjärjestelmät muuttuvat jatkuvasti ja saavat erilaisia vivahteita erilaisissa yhteisöissä. (Hall 2003, 89; Löytty 2004b, 41; Gordon et al. 2002, 12.) Aikanaan nämä omaakuvaa määrittävät stereotypiat luotiin tarpeeseen; on ollut kyse tietoisesta kansakunnan rakentamisesta (Siikala 1996, 148). Kansa on myös sosiaalinen konstruktio, Andersonin (1991) kuviteltu yhteisö, joka merkitsee eri asioita eri tilanteissa (Paasi 2002, 165).

Suomea on monesti kuvailtu yhtenäiskulttuurin maana ja sitä on perusteltu milloin kielellä, milloin etnisellä samankaltaisuudella ja milloin sillä, että Suomessa ollaan eletty suht eristäytyneenä muusta maailmasta. Puhe yhtenäiskulttuurista on kuitenkin aina ideologista. Yhden kulttuurin Suomella oli merkityksensä kansallisen itseyttämyksen muotoutumisessa 1800-luvun nationalismin aikana. Suomalaisten pitämistä kulttuurisesti yhtenäisenä kansana vahvistettiin tietoisesti poliittisesti. Samalla tuli eteen väkisininkin rajojen veto sen suhteen, ketkä ovat ja ketkä eivät olleet suomalaisia. Kulttuuriltaan erottuvat sijoittuivat joko kansakunnan reunoille (vähemmistöt) tai sen ulkopuolelle (ulkomaalaiset). Yhtenäiskulttuurin tavoittelemisen sai aikaan muun muassa sen, että useat suomalaistivat sukunimensä 1900-luvun alussa. (Löytty 2004a, 46; Tervonen 2014)

Monikulttuurisessa Suomessa suomalaisuus ei voi tarkoittaa rodullista yhtenäisyyttä, ei edes kielellistä yhtenäisyyttä. Ja monikulttuurisuus-käsite jo itsessään kaataa kulttuurisen yhtenäisyyden ihanteen. 2020-luvun alussa Helsingissä kolmella monietnisellä asuinalueella tehdyssä tutkimuksessa tarkasteltiin sitä, miten siellä tehtiin *eroja meihin ja muihin*. Lähestymistapa oli valtaväestön näkemyksissä. Erilaiset toimijat vetoavat usein kulttuurisiin luokituksiin, kuten kansallisuuteen, uskontoon tai etnisyyteen, perustellessaan eroja ”meidän” ja ”muiden” välillä. Tässäkin tutkimuksessa eroja ja eron tekemistä perusteltiin kulttuurilla, joka käsitti ajatuksen yhtenäisestä suomalaisesta elämäntavasta, yhtenäisestä suomalaisuudesta, ja lisäksi tärkeänä seikkana otettiin esiin palkkatyön normi suomalaisten

⁷³ Tarkemmin kansallisuuden tekemisestä ja toistosta, performatiivisuudesta Kirsti Lempiäinen 2002.

keskuudessa. Se, että erojen tekeminen vähenisi, vaatisi tutkimuksen mukaan kaikkien *mukautumista* valtaväestön elämäntapaan. (Haapajarvi et al. 2020; Hänninen et al. 2022, 46.) Vuonna 2022 julkaistiin kirja *Third culture kids*⁷⁴, jossa nostettiin esille suomalaisuutta, joka ei ole perinteistä valtaväestön kokema suomalaisuutta. Kirja kertoo niistä suomalaisista, jotka elävät usean kulttuurin risteytymässä. Tämän huomioiminen pakottaa myöntämään, että tutkimukseni käsittää pelkän stereotyyppisesti ajatellun suomalaisuuden. Sellaisten suomalaisuuden elementtien esiin nostamisen, joita on kauan tuotettu ja toistettu suomalaisuudesta puhumisen yhteydessä.

Tässä tutkimuksessa suomalaisuus on aineistoa ja siten myös tuloksia rajaava tekijä. Suomalaisuus tässä tutkimuksessa tarkoitti rajausta niihin profiileihin, joissa profiilien teksteissä käytettiin suomen kieltä. Aineisto on suomalaisen palveluntarjoajan ylläpitämältä sivustolta, jonka käyttäjistä suurin osa on suomalaisia. Tutkimusaineistoon on kelpuutettu suomenkielinen teksti myös silloin, kun profiilintekijä on ilmoittanut äidinkielekseen jonkin muun kuin suomen. Tämä rajausta on tehty myös tutkijan hyödyksi: tutkijana minun on helpompaa analysoida ja nähdä yhteyksiä muualle ja ymmärtää myös niin sanottuja rivien välisiä viestejä, kun kyseessä on oma äidinkieli. Myös etnisyyden on perinteisesti ollut samanlainen tilastollinen taustamuuttuja kuin esimerkiksi sukupuoli. Kulttuurisen mallin käyttäminen korostaa sitä ajatusta, että samanlainen kulttuurinen yhteisö on ensisijainen määrittäjä sen suhteen, mitä esimerkiksi koetaan ja ymmärretään vaikkapa suomalaisuudella.

Etninen muuttuja on ollut merkittävä tekijä kumppaninetsintätutkimuksissa varsinkin amerikkalaisissa tai monikulttuurisissa tutkimuksissa, joskin etnisyyden on ajateltu kansallisuutta laajempaan käsitteeseenä. On useita tutkimuksia, joissa vertaillaan toisiinsa länsimaista (käytännössä amerikkalaista) ja aasialaista nettideittailukulttuuria (Farrer & Gavin 2009 tai Lange et al. 2014) tai sitä, kuinka paljon etnisyyden vaikuttaa mieltymyksiin kumppaninvalinnassa (Glasser et al. 2009; Ranzini et al. 2022). Tutkijat ovat selittäneet etnisyyttä korostavia tuloksiaan muun muassa sillä, että valkoihoiset miehet seuraavat tiiviimmin valtamediaa ja sen tarjoamia ihanteita, kun mustat ja latinot hyväksyvät oman kulttuuristaustansa vasten helpommin esimerkiksi muunkinlaisia vartalo-tyyppejä (Glasser et al. 2009). Yleisesti ottaen fyysinen olemus on ollut useimmiten vaikuttava tekijä attraktio-tutkimuksissa (muun muassa Buss 1994). Suomalaista näkökulmaa näissä tutkimuksissa ei ole ollut. Mahdollisuuksia tarkastella etnisyyttä tai kansallisuutta on lukuisia. Tässä tutkimuksessa en ole kiinnostunut esimerkiksi historiallisesta näkökulmasta vaan enemmänkin populaarikulttuurin ja massakulttuurin

⁷⁴ Caroline Suinner & Kiia Beilinson & Koko Hubara & Mona Eid 2022. *Third culture kids*. Helsinki: Otava.

näkyvyydestä siinä, miten suomalaisuutta kerrotaan. Keskityn siis väistämättä stereotyyppiseen suomalaisuuteen.

Vaikka ei voi olla yhtä ainoaa oikeaa suomalaisuutta, tietyt *kertomukset suomalaisuudesta* ovat saaneet enemmän valtaa ja painoarvoa. Se mihin suomalaisuudessa samaistutaan, liittyy aina jotenkin representaatioihin, esityksiin, joissa ilmennetään suomalaisuutta. Esimerkiksi sisu ja sauna sisältävät suomalaisuuteen liitettyjä mielikuvia ja arvoja. Sanotaankin yleensä ”suomalainen sisu”.⁷⁵ Väite uudistuu ja uudistetaan koko ajan mediassa ja mainoksissa, esimerkkinä sisun tuotteistaminen suo, kuokka ja Jussi-variaatioin⁷⁶. Sotien vaikutus suomalaisuuden ajatteluun on myös pitkä. Veteraanien asema nostetaan toistuvasti edelleen otsikoihin; olemme heille velkaa itsenäisyytemme. Sotakorvauksetkin maksettiin sovitus tavoin suomalaisella sisulla. Sota-aikaa on prosessoitu paljon taiteessa, etenkin suomalaisessa kirjallisuudessa. (Anttila 1996, 201; Lehtola 2016, 193-214.)

Kansanluonne on tieteellisessä mielessä käyttökelpoton sana. Kansanluonteella tarkoitetaan kulttuurin muovaamaa samankaltaisuutta ihmisissä. Se on se aste, mihin saakka kulttuuri kykenee muokkaamaan luonteeltaan erilaisten ihmisten ajatus- ja arvomaailman samanlaiseksi. Suomalaisesta kansanluonteesta on joitain yleisesti hyväksytyjä kuvauksia. Suomalaisiksi piirteiksi luetaan vaatimattomuus ja toisen yksityisyyden kunnioittaminen, itsensä vähättely, kateus ja herraviha, jäyhyys, vakavuus ja surumielisyys, sisukkuus, vähäpuheisuus, rehellisyys ja luotettavuus. Näiden piirteiden arvoa kasvatetaan ihmiseen jo lapsuudessa ja sitä ylläpidetään kulttuurin sopivaisuussäännöillä. Kansakoulun oppikirjoissa lapset kasvatettiin rakastamaan isänmaan lisäksi kirkkoa ja Jumalan sanaa. Tästä voi johtaa suomalaisuutta määrittelevän edelleen myös niin sanotun luterilaisen työmoraliin. Työn arvostus on ollut vahvimpiä niin sanottuja suomalaisia arvoja. Se on elämässä onnistumisen mittari ja itsetunnon perusta. (Siikala 1996, 144,146; Eskola 1996, 213; Keltinkangas-Järvinen 1996, 217-222; Koivisto 2016, 59; Helkama 2015.)

Oma tuntumani on, että lottovoitosta haaveilu on lähes yhtä suomalaista kuin sisu. Aineiston lomakeosiossa lotto toistui muutamaan kertaan. Unelma-ammattiksi ilmoitettiin lottovoittaja tai salaiseksi haaveeksi lottovoitto. Lotto ei kuitenkaan ole suomalainen peli vaan alun perin italialainen. Suomessa loton myynti aloitettiin Veikkauksen toimesta joulukuussa 1970, ja ensimmäinen lottoarvonta televisioitiin

⁷⁵ Sisututkimuksesta lisää Tanja Helminen 2020 ja 2021

⁷⁶ Väinö Linnan trilogia Täällä Pohjantähden alla (1959-1962) alkaa lauseella ”Alussa olivat suo, kuokka – ja Jussi”, tunnetuin hyödyntäminen lienee Sisusta-pastillien televisiomainoksissa 1976 - 1981 (<https://youtu.be/TjuOsRHcHwQ>). Sisusta-käsitteen jopa kansainvälistä mainetta on hyödynnetty myöhemminkin. Vuoden 2023 aikana ensi-iltansa sai Sisusta-niminen elokuva, joka sijoittuu Lapin sotaan, vuoteen 1944. (<https://nordiskfilm.fi/sisu/>)

3. tammikuuta 1971 (Veikkauksen sivut). Tilastollisesti se on ollut suosituin rahapeli Suomessa (Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 2014, 183). Siitä on saatu ”suomalainen” ilmiö muun muassa tarttuvilla tv-mainoksilla. ”*Ainaki kuntoloma pitäis ensimmäisenä pittää ja kiertää vähä mu/aalimaa*” toteaa 1980-luvun lottomainoksen rento punaiseen villapaitaan ja reino-lippikseen pukeutunut mies, joka nojaa hirsirakennuksen seinään. Taustalla koivujen takana virtaa joki.

Suomalaisten avioituminen jonkun muun kuin toisen suomalaisen kanssa on kasvava trendi. Vuosittain suomalaisen ja ei-suomalaisen välisiä avioliittoja solmitaan tuhansia. Koko Suomen mittakaavassa joka kahdeksas avioliitto on kaksikulttuurinen, Helsingissä joka viides. (Järvinen & Kolbe 2019, 12.) Aineistoni miehet mainitsivat etnisen aspektin useammin kuin naiset profiilitekstissään. Miehillä oli naisia yleisempää ilmoittaa olevansa suomalainen. Usein siihen liitettiin etuliitteet tyypillinen, tavallinen tai rehellinen. Naisilla yleisempää oli etsiä suomalaista kumppania. Siitä huolimatta myös he lisäsivät suomalaisuuteen määritelmiä rehellinen tai tavallinen. Vaikka suomalaisuus nähdään hyveenä ja tavoiteltavana piirteenä, nämä olivat kuitenkin aika marginaalisia etnisyyden ilmauksia. Tarkastelinkin aineistoani enemmän siitä näkökulmasta, miten ne heijastavat kansallisia symboleja tai suomalaisuuteen stereotyyppisesti liitettäviä ominaisuuksia epäsuorasti. On välitetty, että kulttuuri ilmenee parhaiten merkityksissä, jotka nousevat jokapäiväisen arjen kokemuksista. (Aaker et al. 2001, 493). Stereotyyppit elävät, koska niissä on jotain perää, tunnistettavuutta.

Kenen asettamiin määritelmiin nettideittaajat viittaavat ja kenen asettamia sääntöjä he noudattavat? Kyse on yhteisöllisyyden ja nimenomaan kuvitteellisen yhteisöllisyyden tuntemisesta. Zygmunt Bauman on sanonut, että voimme aloittaa puheemme ”olemmehan kaikki samaa mieltä siitä...” Tai voimme aloittaa puheemme niin, että mainittu lause tuntuu siihen sisältyvän, vaikka sitä ei ääneen lausuttaisikaan. Näin tapahtuu, koska viittaamme aina *kuvitteelliseen yhteisöön*, yhteisön tunteeseen, johon kuuluu ajatus siitä, että olemme olennaisista asioista samaa mieltä. (Bauman 1999, 91-93). Näen tässä ajatuksessa huomattavia yhteyksiä kulttuurisen mallin teoriaan. Yksi sen perustavista ideoistahan on se, että on kertomuksia, ja kertomuksissa on aukkoja, jotka kulttuurisesti pätevä pystyy täyttämään, koska hän tuntee tarinan rakenteen.

Deitti.netin profiilin lomakeosioissa oli paljon kohtia, joissa mahdollinen suomalaisuuden performanssi oli helppo tuoda esiin. Luonto ja suomalainen maisema olivat tärkeitä. Tähän liittyi olennaisesti suomalainen kesäasuminen eli mökkielämä. Vapaa-ajan asuntoja on toki myös muissa maissa. Suomalaisella kesämökkikulttuurilla tarkoitetaan sitä, että työläisperheelläkin oli varaa hankkia itselleen kesäpaikka. Tämän katsotaan alkaneen 1950-luvulla. Vuonna 1962 kesämökkien määrä kasvoi yli sadantuhannen. Kesämökkien määrä kasvoi eniten 1980-luvulla. Mikko Lehtosen mukaan kaupunkilaiset ovat mieltäneet maaseudun idyllin

pastoraaliseksi paremminkin kuin agraariseksi. Kun agraarinen niveltyy työnteon ajatukseen, pastoraalinen mieltyy leppoisaan käyskentelyyn. Tämän tuloksena maaseudusta tulee mielikuvissa myyttinen, harmoninen – ja muuttumaton paikallisuus. Idealisoitu maaseutukuva yhdistyy suoraan kesämökkeilyyn. (Lehtonen 2004a, 61, 63; Kaartinen 2016, 315.)

Nettideittiprofiilin lomakekentässä kysyttiin parasta lomailupaikkaa. Suurin osa maininnoista oli lomakohteita ulkomailla, mutta myös Suomi ja etenkin Lappi saivat mainintoja. Toiseksi yleisintä oli mainita jokin suomalaisuuteen vahvasti liitetty lomakohde, joka useimmiten tarkoitti kesämökkiä luonnon keskellä (järven rannalla, metsän siimeksessä, meren rannalla, saaristossa). Toiseksi eniten mainittiin saunominen parhaana rentoutumiskeinona sekä miesten että naisten profiileissa. Saunominen tasa-arvoistaa kaikki osallistujansa. Saunassa, alastomana, kukaan ei ole toista kummempi. Klaus Helkaman mukaan alastomuus kytkeytyy nimenomaan tasa-arvoon, sillä hierarkkisissa kulttuureissa ihmiset eivät näyttäydy toisilleen alastomina (Helkama 2015). Aineistossani saunominen sisälsi usein myös saunajuomat ja toisinaan viittauksen nimenomaan mökkisaunaan. Saunomiseen kuului myös makkara, hyvä seura, kesä, vasta, kasvonaamiot ja seksi. Rentoutuminen luonnossa oli miehillä seitsemänneksi ja naisilla kahdeksanneksi yleisin kategoria. Tähän kategoriaan laskettiin ulkoilun lisäksi luonnossa harjoitettavat tekemiset kuten kalastus tai veneily. Rentoutuminen mökillä oli miehillä kahdeksanneksi yleisin ja naisilla yhdeksänneksi yleisin kategoria.

Suomalainen viinapää on vahva kansallinen myytti. Se on nähty saunan tavoin yhteiskuntaluokkien eroja tasaavana tekijänä: kaikilla on sama heikkous. (Soikkeli 2020, 47.) Suomalaisten juomatapatutkimuksia on tehty säännöllisesti vuodesta 1968 alkaen. Vaikka alkoholin kokonaiskulutus Suomessa on koko ajan vähentynyt vuodesta 2007, alkoholin riskikäyttö on kuitenkin edelleen yleistä, joten stereotypia ei ole täysin väärässä. (THL.fi 2021.) Deittiprofiilin lomakkeessa kysyttiin henkilön ravintolakäyttäytymisestä. Vaihtoehtoina olivat a) *käy tutustumassa ihmisiin*, b) *käy syömässä*, c) *käy tanssimassa*, d) *käy bailaamassa* tai e) *käy humaltumassa*. Kaikissa muissa ryhmissä yleisin tapa viettää ravintolailtaa oli käydä syömässä, paitsi ryhmässä M31-40 oli yhtä yleistä käydä bailaamassa. Bailaaminen oli sen sijaan yleisin tapa viettää ravintolailtaa ryhmässä N20-30. Ryhmässä N51-100 yleisimmän tavan jakoi kaksi erilaista toimintaa; he kävivät ravintolassa tutustumassa uusiin ihmisiin tai tanssimassa. Humalahakuisuus ravintolaillassa oli yleisintä ikäryhmässä M20-30.

Hyvän muistutuksen sain taas siitä, jos olisin sattunut unohtamaan, että profiililomakkeeseen annetut tiedot eivät ole välttämättä tosia. Jos profiilintekijä oli hassuttelutuulella, tuloksena oli esimerkiksi se, että hän käy ravintolassa humaltumassa, mutta ei käytä alkoholia. Lähtökohtanani oli kuitenkin se, että suurin osa annetuista tiedoista pitää paikkansa. Pidän pilailua marginaalisena, jos muu

profiiliteksti oli asiallinen. Toisaalta jokaisen omassa vallassa oli määritellä mitä esimerkiksi sisältää ”bailaaminen” ja voiko se mitenkään tarkoittaa samaa kaikenikäisille. Ja miksei ravintolailta voisi sisältää useita vaihtoehtoja. Kuitenkin lomake vaati vain yhden valitsemista. Näin ollen tälle erittelylle ei voi antaa paljoa painoa vaan pitää korkeintaan suuntaa antavana. Olennaista lienee, että sitä on ylipäätään kysytty.

Kaikissa muissa paitsi ryhmässä N41-50 henkilöt ilmoittivat käyttävänsä alkoholia sopivasti. Ryhmässä N41-50 yli puolet oli merkinnyt käyttävänsä alkoholia harvoin. Nämä ovat kaikki tietenkin omia arvioita ilman kriteerejä siitä, mikä on harvoin, sopivasti, usein tai liikaa. Yksikään naisryhmistä ei ilmoittanut käyttävänsä alkoholia usein tai liikaa. Ainoastaan muutama ryhmästä M20-30 ilmoitti käyttävänsä alkoholia liikaa. Jokaisessa sukupuoli- ja ikäryhmässä oli henkilöitä, jotka ilmoittivat, etteivät käytä alkoholia ollenkaan. Suurin täysraittiiden osuus oli ikäryhmässä M51-100. Suosikkijuomana mainittiin useimmiten vesi. Maito nousi suosikkijuomien joukkoon ryhmissä M20-30 ja M31-40. Maidon juontia voidaan myös pitää erityisen suomalaisena ilmiönä ottaen huomioon, että Suomi on maailman johtavimpia maidon kuluttajia⁷⁷. Myös muissa ryhmissä maito mainittiin. Kahvi ja tee pitivät myös hyvin pintansa suosikkijuomien joukossa. Suomalaiset tunnetaan myös kahvinjuojakansana⁷⁸. Kaikki edellä mainitut ovat odotettuja tuloksia. Henkilökohtaisesti eniten ihmettelin mehujen mainintaa jokaisessa ryhmässä. Miedot alkoholijuomat mainittiin useammin suosikkijuomina kuin väkevät.

Suhde tupakointiin oli ilmaistavissa neljällä eri tavalla: *en missään tapauksessa*, *en, kyllä* tai *satunnaisesti*. Kaikissa muissa ikäryhmissä en tai en missään tapauksessa sai enemmän ääniä kuin vähintään satunnaisesti tupakoivat, paitsi nuorimmassa naisten ikäryhmässä. Siinä ero oli hienonhieno, lähes tasapeli polttavien ja tupakoimattomien välillä. Mutta yleisesti ottaen suurin osa oli tupakoimattomia ja siten veivät eteenpäin terveiden elämäntapojen ihannetta myös tältä osin. Myös alkoholinkäytön suhteen oli nähtävissä kohtuullisuuden arvostaminen, joka kävi myös vapaatekstientän ilmaisuisissa esille.

⁷⁷ Bulletin of the International Dairy Federation 485/2016, The World Dairy Situation 2016. <https://www.maitojaterveys.fi/maitotietoa/maitovalmisteiden-kulutus/maidon-kulutus-maailmalla-2015.html> [7.11.2020]

⁷⁸ Valsta L. et. al. Ravitsemus Suomessa. FinRavinto 2017 -tutkimus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. <https://www.kahvi.fi/kahvi-lukuina/suomalaiset-kahvinjuojina.html> [16.4.2023]

Keittiö vai Ibiza. Deittailun maantiede

Humanistisessa maantieteessä *paikan* käsite tarkoittaa – ei objektista faktaa – vaan ilmiötä, joka saa merkityksensä ihmisen kokemuksista ja inhimillisestä tulkinnasta. Henkilökohtaiset kokemukset ja toiminta liittävät ihmisen hänen elintilaansa ja tilasta tulee tällöin osa hänen kokemusmaailmaansa. (Haarni et al. 1997, 17.) Myös jälkimodernissa maantieteellisessä ajattelussa (muun muassa Massey 2008) paikat ovat subjektiivisia merkityksiä. Ne ovat ensisijaisesti *sosiaalisesti merkityksellisiä*. Paikan merkitys on enemmän kuin sen fyysinen tila.

Internet-tutkimuksen alkuaikoina käytiin keskustelua ajan ja paikan problematiikasta. Tästä mainitsin aiemmin ja tämä lienee oikea paikka nostaa uudelleen esiin silloin esitetty kysymys: *Missä oikein olet, kun olet internetissä?* (Wood & Smith 2001). Oikeastaan online-ympäristöjen vastakohta ei ole reaallinen vaan aktuaalinen (Boellstorff 2008). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vaikka virtuaalisella ei määritelmällisesti ole fyysistä olemusta, se voi olla reaalisessa mielessä yhtä todellista kuin aktuaalinenkin (Hänninen & Turtiainen 2022, 161).

Kuviteltu yhteisö on yhteisö, jonka koossa pitävä sidos perustuu muuhun kuin kasvatusten tapahtuvaan vuorovaikutukseen, esimerkiksi ajatukseen yhteisestä kansakunnasta. Hieman saman tapaisesti luonnehditaan *verkkoyhteisöä*: verkko-yhteisön jäsenyys perustuu yhteiseen mielenkiinnon kohteeseen eikä maantieteeseen. Se on sosiaalisesti tuotettu paikka. (Jones 1995.) Tutkimusaineistoni on verkossa, tietyllä alustalla, mutta sitä ei voi pitää yhteisönä, koska keskinäinen vuorovaikutus ei ole vapaata vaan aina kahdenkeskistä kahden käyttäjän välillä. Profiilin jättäjä voi toki pitää yhteyttä monenkin kanssa, mutta nämä, jotka ovat tämän henkilön yhteydenpidon toisia osapuolia, eivät pysty kommunikoimaan keskenään.

Deittiprofiilin lomakeosuudessa kysyttiin parasta lomailupaikkaa. Sekä miesten että naisten profiileissa yleisyysjärjestys oli sama. Eli yleisintä oli mainita *jokin tietty maantieteellinen paikka*. Suurin osa oli lomakohteita ulkomailla, mutta myös Suomi ja etenkin Lappi saivat mainintoja. Osa profiilintekijöistä näki tämän siis mahdollisuutena esitellä eksoottisia ja kalliitakin matkakohteita, joissa on itse ollut lomalla joskus eli tämä oli potentiaalinen paikka varakkuuden epäsuoralle ilmaisulle. Toiseksi yleisintä oli mainita jokin suomalaisuuteen vahvasti liitetty lomakohde, joka useimmiten tarkoitti *kesämökkiä* luonnon keskellä (järven rannalla, metsän siimeksessä, meren rannalla, saaristossa). Seuraavaksi yleisintä oli *kuvailta mahdollista lomakohdetta*. Moni käytti tässä mahdollisuuden huomauttaa, että paikka kuin paikka, seura (Sinä) ratkaisee. Muita kuvailtuja kohteita olivat esimerkiksi *kaupunkilomat* tai *kylpylät*. Yksi huomattavan yleinen suuntaus oli kuvailta paikkaa *kaukaisena* ja *lämpimänä*, jolloin se näyttäytyi vastakkaisena sille, mitä ajatellaan Suomesta: *etelän lämpö, palmujen alla, aurinkorannat*. *Ympäripyöreä vastaus* oli seuraavaksi yleisin reaktio: *Niitä on monia, vaikea sanoa, vielä*

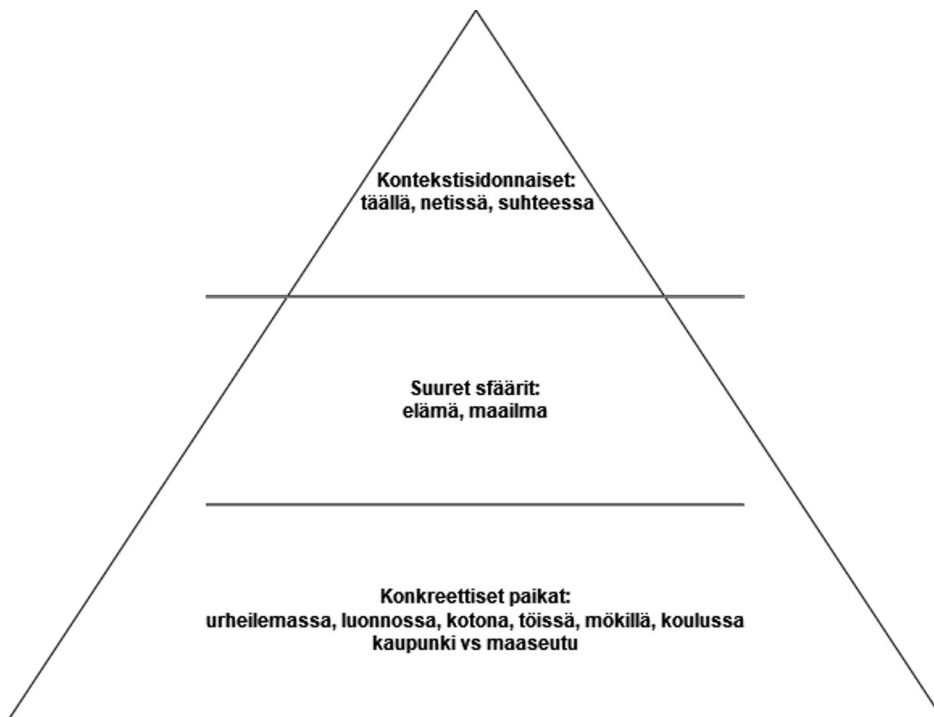
kokematta, en tiedä, ei ole suosikkia, kaikki käy, mikä tahansa. Viimeisin teema lomakohteissa oli viitata *kotiin*; joko omaan kotiin ja sohvalle tai varsinkin nuoremmissa ikäryhmissä paluusta kotiin (maalle) vanhempien luokse.

Minua kiinnosti, mille tasolle ja mihin henkilöt profiiliteksteissä sijoittivat itsensä, muutenkin kuin lomalla – oltiinoko maailmassa, Suomessa vai kotona. Itsensä voi positoida myös paikan mukaan, esimerkiksi suomalaiseksi tai helsinkiläiseksi. Tämä on erityisen mielenkiintoista silloin, kun on kiinnostunut myös siitä, miten suomalaisuus ilmenee. Voidaan puhua *spatiaalisista narratiiveista* tai kuvitelluista maisemista (**Kuvio 8**). Käytännössä siis siitä, *minne profiilin tarina sijoittuu*.

Pystyin kategorisoimaan aineiston ”paikat” 12 eri kategoriaan. Luonnollisesti yksi ryhmä oli konkreettiset maantieteelliset paikat kuten Suomi tai Helsinki. Sen lisäksi kategorioina olivat urheiluun ja liikuntaan liittyvät, luontoon liittyvät, kotiin arkeen liittyvät, sekä työhön ja opiskeluun liittyvät sijainnin ilmaisut. Lisäksi tarkastelin erikseen vielä mökkielämään liittyvät sijainnin ilmaisut, sillä oletin, että nimenomaan suomalaisesta aineistosta näitä voisi löytyä. Olihan niitä mainittu erityisen paljon lomakeosion kohdissa parhaana lomakohteena tai rentoutumispaikkana. Tarkastelin kuitenkin enemmän ohjaamatonta vapaata profiilitekstikenttää, erillään lomakeosiosta.

Huomasin jo alkuun, että *elämä* mainittiin sijainninomaisesti usein. Siksi loin kategorian *suuret sfäärit*, jotka käsittivät elämän lisäksi myös *maailman* ja vastaavat laajat ilmaisut. Aineistosta nousi esiin usein myös kaupungin ja maaseudun vastakkainasettelu: kaupungin hulina ja maaseudun rauha. Otin myös nämä omiksi kategorioikseen. Kaupunkielämään liittyi olennaisena yöelämä ja huvittelukulttuuri, ja ne saivatkin suurimman osan kaupunki-kategorian sijaintimaininnoista. Kulttuuri ja kaupunki eivät kuitenkaan ole synonyymeja sen enempää kuin maaseutu ja luontokaan. Ei ole yhdenlaista kaupunkia eikä yhdenlaista maaseutua, eivätkä kumpikaan ole muuttumattomia. (Lehtonen 2004a, 69.) Kyse onkin mielikuvista, jotka ovat tuttuja suurimmalle osalle ihmisistä kulttuurisen tiedon myötä. Kyse on myös itsensä asemoimisesta johonkin maaseutu-kaupunki -akselilla.

Olin kiinnittänyt jo aineiston esiluentavaiheessa huomioni siihen, että hyvin usein henkilöt olivat *täällä*. Otin sen yhdeksi kategoriaksi nähdäkseni, kuinka usein *täällä* oltiin ja mihin se viittasi. Erikseen tarkastelin omana kategorianaan, kuinka usein ilmaistiin se, että oltiin *netissä*. Tällä tarkastelulla viitataan erityisesti tutkimuksen lähtökohdissa mainitsemani paikan ja ajan käsitteiden uudelleen pohtimiseen verkkoympäristössä: kun ollaan verkossa, missä ollaan. Kontekstisidonnaisilla kategorioilla oli ollut muissa luokitteluissa suuri merkitys (esimerkiksi kun on käsitelty otsikoita, nimimerkkejä ja profiilien aloitus- ja lopetustapoja). Sen vuoksi oma kategoriansa piti olla myös *läheisyyttä* tai *sinkkuelämää* ilmaisevilla sijainnin ilmauksilla.

Kuvio 8. Spatiaaliset narratiivit deittiprofileissa.

Ryhmässä M20-30 yleinen ilmaisu oli ”täällä”. Ryhmässä M31-40 tämä ilmaisu viittasi lähinnä deittipalveluun: *Tulin tänne* tai *täällä (netissä)*. Ryhmässä M31-40 tämä ilmaisu viittasi lähinnä deittipalveluun: *Tulin tänne* tai *täällä (netissä)*. *Netissä* oleminen (netissä, tietokoneella, mesessä) ei noussut kovin korkealle edes ryhmässä M20-30. Netissä olemiseen yhdistin sellaiset asiat, joissa viitattiin nettideittipalveluun (profiili, deittisäitti) tai pelaamiseen tietokoneella, tai viestintään verkkovälitteisesti (irc ja skype). Aika vähille maininnoille jäivät myös *kontekstiin liittyvät* sinkkuuden ja kumppaninhakuun liittyvät teemat (joissa oltiin vapaalla jalalla, treffeillä, sylissä, kainalossa, parisuhteessa, vierellä, rinnalla tai vapailla markkinoilla). Voiko sanoa, että kainalo on paikka? Mielestäni voi. Jos kysymyksen asettelu on: mihin tekstin kirjoittaja sijoittaa itsensä. Missä olet? Kysymykseen voi vastata ”kainalossa”. Tässä täytyy muistaa se, ettei paikka-käsitystä ajatella vain maantieteellisessä mielessä vaan sosiaalisen merkityksen luomisen kautta.

Romanialaisessa nettideittitutkimuksessa Bukarest oli valittu tutkimuksen maantieteelliseksi alueeksi, koska kaupunkiin sijoittui yli 45% kaikista maassa postatuista kumppaninhakuilmoituksista (Bartoş et al 2009, 147). Oma aineistoni myötäilee tätä lähestymistapaa, sillä suuret kaupungit ja etenkin pääkaupunkiseutu korostuvat sen suhteen, kuinka paljon ilmoituksia on. Aineistossani sekä miesten että

naisten ryhmissä *maantieteellisten konkreettisen paikkojen* maininta oli suosituinta tai vähintään kolmen kärjessä. Mainittiin asuinpaikkoja tai lomamatkoja, toteutettuja tai toiveissa olevia. Tosi pieniä paikkakuntia mainittiin harvoin - mieluummin viitattiin isompiin alueisiin: pääkaupunkiseutu, Keski-Suomi, Kanta-Häme. Suurempi kaupunki toimi maamerkinä, johon lisättiin suunnassa, ympäristössä tai liepeillä: Tampereen lähellä.

Tositarkoituksella -kategoria määrittää jossain määrin käyttäjiä ja heidän positioitaan. Minua kiinnosti se, olisiko romanttinen konteksti niin läpilyövä, että liikuttaisiin lähinnä samettisessa kuutamoyössä, hohtavalla järvenselällä tai eksoottisella hiekkarannalla? Soikkelin mukaan romanssi ajatellaan usein arkielämästä erilliseksi paikaksi, missä ollaan ainoastaan rakkauden ohjaamina, irrallaan muista. Romanssin tyypillinen tilannemotiivi kirjallisuudessa tai elokuvissa onkin rakastavaisten kohtaaminen syrjäisessä, luonnonkauniissa maisemassa, jossa ympäristön esteettisyys heijastuu heidän sisäiseen tilaansa. Rakkaus-puhetapaan kuuluu, että lempi on hehkeimmillään ylevissä luonnonmaisemissa. (Soikkeli 2016, 11, 86, 87.) Tämä on kaikille tuttua ainakin suomalaisista romanttisista tukkijätkäelokuvista, jotka sijoittuvat maisemaan, joka voidaan tunnistaa niin sanotusti kansallismaisemaksi⁷⁹. Suomalaisessa kansallismaisemassa ei näy jälkiä ihmisen toiminnasta. Siellä ei ole kaupunkia. Luonto nähdään rauhan tyyssijana. Lehtosen mukaan luonto assosioidaan suomalaisuuteen. (Löytty 2004a,33; Lehtonen 2004a, 55-56.)

Aineistoni ryhmissä M20-30 ja M31-40 yleisiä olivat *luontoon* ja luonto-liikkumiseen liittyvät sijainnit (luonnossa, ulkona, laavulla). Ryhmissä M41-50, N20-30 ja N31-40 luontoon liittyviä paikkoja (metsä, suo, vuoret, kalliot ja järven ranta) mainittiin kolmanneksi eniten. Luontopaikoilla oli jonkin verran variaatioita, vaikka metsät saivatkin soiden lisäksi eniten mainintoja. Oli erämaa, tunturi, kota, metsälampi, kangasmetsä, mustikkametsä, nuotion loimu, soutuvene ja kukkien peittämä keto. Enemmistö suomalaisista pitää edelleen luontoa vähintään melko tärkeänä omassa elämässään. 2020-luvun alun tutkimusten mukaan suomalaiset hakevat luonnosta pääosin aineetonta hyvinvointia kuten rauhoittumista, virkistymistä ja palautumista arjen kuormituksesta. (Haanpää & Laasonen 2020; Sitra & Kantar 2021; Neuvonen et al. 2022)

Päivi Jokitalo on kartoittanut, miten rakkautta kuvataan suomalaisessa kaunokirjallisuudessa. Kuudenkymmenen kirjan kartoitus oli tietenkin subjektiivinen ja siinä oli tietyt rajauksensa. Eikä kaikissa käsitellyissä teoksissa rakkaus ollut keskiössä. Mutta Jokitalo listasi kahvilat, puistot ja baarit yleisiksi

⁷⁹ Oivaltavaa lisälukemista suomalaisen elokuvan luontoilmaisun vaikutuksesta suomalaisuuden eetokseen Jaakko Seppälän artikkelissa Suomalaisen mentaliteetin kasvualueista - Kotimaisen mykkäelokuvan luontorepresentaatiot. WiderScreen 1/2007.

paikoiksi merkityksellisille ensitreffeille. Kirjallisuudessa mainitut paikat muuttuivat myös ajan myötä: kun 1960-luvulla tavattiin ystävien kautta, kahvilla tai hattukaupassa, myöhemmin paikoiksi olivat muuttuneet kurssit, koulutukset, luentosalit. Jokitalon tärkein anti tämän tutkimuksen näkökulmasta oli se, kuinka hän huomauttaa, kuinka rakastumisen tunteet heräävät *myönteisissä tiloissa*, kauniissa luonnossa, viihtyisässä kahvilassa, tai kesäisellä tanssilavalla. (Jokitalo 2016, 11, 13, 19, 116-117.)

Paikkakategoriana *kaupunkimainen huvielämä* sai eniten mainintoja, joskin se sisälsi myös eniten variaatioita. Se sisälsi baareja, ravintoloita, elokuvia, yökerhoja ja klubeja. Ryhmässä N41-50 korostui erityisesti tanssipaikkojen maininta. Huvitteluelämällä on monia synonyymejä tai lähes synonyymejä. Yöelämä kaupungin villissä sykkeessä, keikalla, viihteellä, humpalla, klubilla, kaupungilla, kylillä, nakkioskijonoissa, ihmisten ilmoilla, tansseissa, kapakassa, bailaamassa, kuppilassa ja karaokessa. Tietysti myös näyttelyssä, teatterissa, kahvilla, syömässä, oopperassa, konserteissa, eläintarhassa ja huvipuistossa. Kaupunki ilman huvittelumainintoja oli muun muassa kivitaloja, urbaania ympäristöä, lähio, kävelykatu, kaupan kassajono ja kerrostalo. *Maaseutu* mainittiin usein kaupunki-elämän vastapainoksi, mutta se ei noussut kuitenkaan korkealle sijaintipaikkojen ilmaisussa. Oltiin sukutalossa, maalla, maaseudun rauhassa, omakotitalossa maalla, maalaispitäjässä, talikon varressa tai mummolassa. ”Maaseudun rauha” -käsite ihanoi nostalgista Suomi-kuvaa ja johti ajatuksen 1960-luvun maaltamuuton ja 1970-luvun maallekaipuun aikaan. Kaupunki ja maaseutu on suomalaisen kulttuurin tarkastelussa pitkälti eriytetty toisistaan. Toisaalta ne vaativat toisiaan, koska ne ovat osallisia toistensa tuottamiseen vastakkainasettelun kautta. Ei olisi kaupunkia ilman ei-kaupunkia eli maaseutua. (Lehtonen 2004a, 55.) Ryhmässä M51-100 mökkeily mainittiin useimmin; mökkeilyn lisäksi aikaa vietettiin mökillä saunoen tai mökkirannassa.

Nopealla lukemisella aineistossa arjen osa-alueiden jako oli opiskelu/työ – vastapainonaan vapaa-aika ja loma-ajat. Vapaa-aika käsitti arki-illat ja viikonloput; töitten jälkeen käytiin lenkillä tai oltaisiin sohvalla mielellään oma kulta kainalossa. Loma-aikoihin sisällytettiin sellaiset harrastukset kuin matkustelu.

Ryhmässä M20-30 yleisiä olivat *opiskeluun tai työhön* liittyvät sijainnit (koulussa, yliopistossa, töissä), samoin kuin ryhmässä M41-50. Naisten osalta ainoastaan ryhmässä N20-30 mainittiin usein opiskeluun ja työhön liittyvät paikat. Edellä mainittujen lisäksi oltiin opiskelemaisissa, ammattikorkeakoulussa, työelämässä ja työmatkalla. *Urheiluun tai liikuntaan* liittyvät sijainnit olivat myös yleisiä nuorimmissa ikäryhmissä. Kaikissa ryhmissä eniten oltiin lenkkipolulla tai kuntosalilla. Muita paikkoja olivat lätkäkaukalot ja -katsomot, keilahallit ja rallikisat. Oltiin pyöräilemässä, rullaluistelemassa, kävelyllä ja uimassa.

Kotia ilmensivät monet metaforat: sänky, sohva, takka, keittiö. Miesten ryhmissä M31-40 ja M41-50 *kotiin ja arkeen* liittyvät maininnat olivat yleisiä. Sen sijaan voi olettaa, että ryhmä M20-30 oli enemmän liikkeellä kuin kotona, sillä koti ja arki eivät saaneet juurikaan mainintoja. Vanhimmassa miesten ryhmässä eniten mainintoja sai yksittäisinä sanoina sekä koti että elämä. Näiden mukaisesti kotiin ja arkeen liittyvät sijainnit saivat myös kategoriana ryhmässä eniten mainintoja. Naisryhmissäkin koti oli tärkeä. Ryhmässä N20-30 koti yksittäisenä paikkana sai eniten mainintoja. Kotia ilmensivät koti-sanana lisäksi kotisohva, keittiö, liesi, sänky, sauna, illallispöytä. Sohva tai sohvankulma olivat suosituimpia kotiin liitettäviä assosiaatioita. Ryhmässä N31-40 koti ja arki olivat toiseksi suosituimpia paikan mainintoja. Muita kotiin ja arkeen sijoitettavia paikkoja olivat kotipiiri, pihamaa, tupa, olohuone. Oltiin takkatulen ääressä, tv:n ääressä, ok-talossa, saunassa, peiton alla ja suihkussa. Broner-Bauerin mielestä koti on se paikka, joka kaikista eniten liittyy henkilön jonnekin. Koti on samalla ”ihmisen omakuva”, hänen identiteetinsä jatke tai osatekijä.” (Broner-Bauer 2000, 21.)

Kun paikaksi ilmoitettiin elämä, se antoi tilaisuuden puhua suuremmista asioista kuin ihan konkreettisesta arjesta. Toisaalta se voi myös tarkoittaa ihan arkea, sitä elämä on. Tavanomaista sijaintia suurempaa ja laajempaa merkitys siis kategoriaan *suuret sfäärit*. Vaikka monessa ryhmässä joku muu teemakategoria sai enemmän mainintoja, yksittäisistä sanoista ”elämä” oli silti suosituin kaikissa miesten ryhmissä. Naisten ryhmissä elämä yksittäisenä mainintana oli kohtalaisen suosittu muttei suosituin. Miehillä oli siis useammin tapana etsiä ihmistä omaan elämään. Paikkoina Suuret sfäärit - kategoria sisälsi muun muassa seuraavat: elämä, maailma, maailmankaikkeus, universumi, planeetta ja maapallo.

Aika vähän variaatioita oli tietyissä sijainneissa, esimerkiksi mökki-kategoriassa. Ja kainalo oli useimmille se, mikä tarkoitti läheisyyttä. Eniten variaatioita oli huvielämään liitetyissä paikoissa. Lähes kaikissa tarkasteltavissa sukupuoli- ja ikäryhmissä löytyivät samat kategoriat ja lähes kaikissa tarkasteltavissa ryhmissä toistuivat tismalleen samat tai samanlaiset paikkaa ilmaisevat sanat.

Häpeän ja uupumuksen varjossa

Kumppaninhaku lehti-ilmoituksilla oli tutkimusten mukaan noloa ja sosiaalisesta normista poikkeavaa jo 1980-luvulla ja toiminnasta kerrottiin ainoastaan läheisimmille ystäville, jos heillekään (Darden & Koski 1988). Kesällä 2017 eräs toimittaja teki juttua asioista, jotka ennen olivat olleet tabuja, mutta eivät enää olleet. Nettideittailu oli yksi aihepiireistä. Hän halusi minun vahvistavan tämän väitteensä, mutta en voinut. Vaikka nettideittailun näkemistä täysin normaalina toimintana on ennustettu jo pitkään (muun muassa Degim & Johnson 2015, 9), mielestäni oli liian

riskaabelia väittää, että nettideittailu oli vuonna 2017 täysin salonkikelpoista kaikissa piireissä kaikkien mielestä. Ei minulla ollut siitä todisteita. Vielä vuoden 2016 alussa oli tehty ajankohtaisohjelman jakso⁸⁰, jossa ihmiset kertoivat epäluuloistaan, noloudestaan, häpeästä ja outoudesta nettideittailua kohtaan. Jos esitti asian niin, että ei se nyt edelleenkään ole yhtä luonnollista kuin kävisi kaupasta hakemassa maitoa, sai siitäkin vastalauseita. Häpeän kokemus vaihteli.

Voisi luulla, että niinkin medioituneessa kumppaninvalintakulttuurissa, jota elämme, nettideittailua pidettäisiin jo normaalina ja hyväksyttävänä tapana. Tarjotaanhan jokaisessa mediassa jos jonkinlaista viihteellistä lähestymistapaa kumppaninvalintaan. Käsitteellä *populaarijulkisuus* viitataan tietynlaisiin puhunnan muotoihin, jotka ovat saattaneet tietyn aihealueen laajemman ja ei-ammattillisen yleisön tietoon (Suominen 2000, 26). Tiedotusvälineillä on suuri osuus internet-ympäristöön liittyvien ilmiöiden esittelijöinä ja kuvaajina. Sensaatiohakuisuus uutisoinnissa aiheuttaa sen, että useimmiten ikävät uutiset ylittävät uutiskynnyksen useammin kuin iloiset tai onnelliset asiat. (Turtiainen 2009, 203). Tiedotusvälineet vaikuttavat suuresti siihen, millaisen arvojärjestelmän kehityksessä esimerkiksi nettideittailua tarkastellaan.

1990-luvun alun suomalaisessa nettideittiuutisoinnissa oli usein itse kokemustarinan kainalossa tietonurkka: älä kerro heti kaikkea, älä paljasta henkilötietojasi välittömästi, luo nettitreffit varten ihan oma sähköpostiosoite, tee treffit aina julkiselle paikalle – tämä sama varoitusformaatti on toistunut 2010-luvun loppupuolelle saakka, vaikka ihmisten tietoisuus on lisääntynyt (myös Turtiainen 2009, 201). Arveluttavuuden tuntua ruokitaan lehtien nettihiujari-uutisoinneilla. Väitän, että tämä toistuva varoittelukulttuuri, joka liitetään usein nettideittailu-uutisointiin, on yksi syy sille, että nettideittailua voidaan yhä pitää hieman häpeällisenä, outona ja varottavana. On pelko siitä, että tulee huijatuksi. Tosin vastapainona on myös alusta asti ollut julkisia onnistumistarinoita, joissa on painotettu nettideittailun etuja – esimerkiksi ajasta ja paikasta riippumattomuutta. Kerroin jo vuonna 2004, että joissain deittiprofiileissa teksti aloitetaan kuin suoraan vastineena nettideittailun negatiiviselle julkiselle kuvalle: ”*En ole epätoivoinen mutta...*” (Holappa 2004).

Vakavasti otettavan lehdistön, kaunokirjallisuuden ja elokuvien lisäksi ihmisten käsityksiin siitä, mitä on nettideittailu, ovat vaikuttaneet varsinaisen aiheeseen suunnattu *opaskirjallisuus*. Suomalaisvoiminkin on ilmestynyt muutama teos, joskin ne jäävät huomattavaan vähemmistöön verrattaessa niiden määrää Yhdysvalloissa julkaistuihin oppaisiin (Turtiainen 2009, 201). Suomalaisista tutkijoista muun

⁸⁰ Närbild, Yle FST 1.2.2016 https://svenska.yle.fi/artikel/2016/02/01/drommen-om-den-ratta-gar-appen?ref=ohj-articles&escaped_fragment=&qt-tabs_under_article=1 [11.1.2020]

muassa Susanna Paasonen on esittänyt, kuinka opaskirjallisuus ohjaa lukijan nettideittailussa sukupuolitettujen käsikirjoitusten mukaiseen toimintaan (Paasonen 2004, 23-24, 27).

Monica Whitty puhuu suoraan *stigmasta*. Hänen mukaansa 2000-luvun alussa oli vallalla asenne, että ne, jotka eivät löydä verkon ulkopuolelta seuraa, ovat kykenemättömiä, epätoivoisia ja heissä on jotain vikaa. Whitty uskoo, että suurin syy siihen oli se, että nettideittailussa suhteen rakentaminen poikkeaa aikaisemmin totutusta tavasta. (Whitty 2009, 288.) Myöhemmin on väitetty, että koska käyttäjämäärät ovat kasvaneet huomattavasti, ei internetin käyttöä seuranhakuvälineenä pidetä enää *samalla tavalla kummallisena* kuin palvelujen alkuvaiheessa - nettideittipalveluita käyttävät todistetusti ”normaalitkin ihmiset”. (Suominen 2007.)

Mutta koska monet eivät kuitenkaan halua avoimesti kertoa nettideittailustaan tai kokemuksista, palaan kuitenkin Whittyn ja stigman käsitteeseen. Väitän, että siinä on edelleen hieman nolouden ja epätoivoisuuden leimaa, vaikka asiasta on puhuttu ja uutisoitukin niin, että se on ilmiönä jo tuttu. Tuttuus tarkoittaa usein sitä, että nolous haihtuu. Tässä tapauksessa hitaasti. Kun kysytään suoraan, miksi se on niin noloa, monikaan ei osaa vastata. Sanotaan että sitä on vaikea selittää. Väitän sen johtuvan siitä, että on olemassa tietty ja vakiintunut käsitys siitä, miten asioiden tulisi mennä (kulttuurinen käsikirjoitus, skripti). On olemassa toistetut mallitarinat siitä, miten kumppani tulisi löytää. Nettideittailu ei ehkä vielääkään ole ilmiönä tarpeeksi vanha, että se sopisi tähän kaikille tuttuun romanttiseen mallitarinaan, ainakaan koko ikäväestö huomioiden. Tämä on kulttuurisen malliteorian mukainen selitys. Romanttisissa kertomuksissa, kun pariskunta kertoo ensikohtaamisestaan, kun toinen katsoi syvälle silmiin, se oli rakkautta ensisilmäyksellä ja vei jalat alta. Nämä kaikki ilmaisumuodotkin liittyvät fyysiseen kohtaamiseen. Nettideittailuun ei kuulu samanlainen spontaanisuus kuin näihin kulttuurisiin mallitarinoiniin. Nettideittailuun liitetään erilaisia asioita kuten valikoivuus, tekniikka ja kriteerit. Verrattuna edellä mainittuihin mallitarinoiniin, ne vaikuttavat epänormaaleilta, epäaidoilta ja epäromanttisilta elementeillä, kun tavataan joku itselle merkityksellinen ihminen.

Nolouden ja häpeän lisäksi, aineistossani oli tekstejä, joissa pystyi aistimaan toisenlaista tunnelmaa kuin positiivista ja toiveikasta.

Tutkimuspäiväkirjasta:

---onko tämä houkutteleva ilmoitus vaan pelkkä pahan olon purkaus ilmoille? Väkisinkin alkaa kuvitella mielessään tarinaa ilmoituksen takana, elettyä elämää, kenties huonosti päättynyttä edellistä suhdetta. Jossa tietenkin lähdetään harhateille tutkimusmielessä: kuviteltua ja otaksuttua ei pitäisi kritiikittä päästää läpi. Mutta näin tämä mieli toimii kuitenkin käytännössä, että ajatuksia tulee. Kuka tähän ”anti-ilmoitukseen” ilmoitukseen vastaisi? Luultavasti sellainen, joka tuntee olevansa

samanlaisessa tilanteessa ja on kiinnostunut kuulemaan lisätietoja. Arvaus ei kuitenkaan ole tutkimustulos.

Yksi niin sanottujen anti-profiilien ja epäkäytöksen selittäjä voisi olla myös uupuminen ja turhautuminen. Bandinellin mielestä deittipalvelu on helppo toimintatila, koska siellä ei tarvitse kohdata kasvokkain elävää ihmistä. Torjutuksi tuleminen on hänen mielestään siten helpompaa kuin internetin ulkopuolella. Hänen mukaansa on helppo syyttää algoritmiä, jos mätsäys ei onnistu. Silloin se ei ole kenenkään vika ja tilanteesta pääsee poistumaan helposti. Toisaalta Bandinelli on huomannut, että deittailun pelillinen käyttö johtaa dehumanisointiin. Tällä hän tarkoittaa sitä, että käyttäjä saattaa unohtaa sen, että hän on profiilillaan vuorovaikutuksessa oikeiden ihmisten kanssa. Bandinelli käyttää esimerkkinään henkilöä, joka on palvelussa vain tarkistaakseen niin sanotun markkina-arvonsa. (Bandinelli 2022, 911-912, 915.)

Uupumus oli aistittavissa aineiston sanavalinnoissa kuten: ”*josko nyt vielä kerran kokeilisi*”. Aineistossani oli profiileja, joissa käyttäjät suoraan purkivat pahaa oloa, pettymystä, väsymystä ja yksinäisyyttä. Pysäytti, kun profiilitekstissä lähes haukuttiin pystyyn ne, jotka kyseistä ilmoitusta lukivat tai samaa palvelua käyttivät: kun ei kelpaa mikään, ja kun kaikki ovat niin pinnallisia ja pitäisi olla yli-ihminen, että tulisi ”valituksi”. En ole samaa mieltä Bandinellin kanssa torjutuksi tulemisen helppoudesta, vaikka kasvokkain sitä ei tapahtuisikaan. Torjunta kuitenkin herättää yleensä negatiivisia tunteita, tuli torjunta sitten kasvotusten tai nettialustalla. Onhan nettideittailu yksi riippuvuuden muoto, siihen voi jäädä koukkuun yhtä lailla kuin vaikka pelaamiseen. Eli vaikka haluaisi lopettaa, ei pysty (muun muassa Orosz et al. 2018; Zlot et al. 2018; Bonilla-Zorita et al. 2021)

Deittiuupumusta kuvaa se, että se alkaa käydä voimille, treffailusta katoaa jännitys ja innostus ja henkilö turhautuu. Deittiuupumukselle luonteenomaista on, että samanaikaisesti on sekä halua löytää kumppani, että haluttomuutta etsiä häntä. Alakulo, ahdistuneisuus, ärtyneisyys ja arvottomuuden tunteet ovat yleisiä kokemuksia. Lisäksi deittialustalla väkisinkin ovat läsnä menettämisen ja saavuttamisen tunteet, arvostuksen ja nöyryytyksen tunteet, toivo ja epätoivo. (Nurminen 2015; Bandinelli 2022, 913.)

Yksi syy turhautumiseen voi olla se, että luultavasti, vaikka taustalla olevaa teknologian ylivoimaisuutta ei tunnistaisikaan, deittailijat ovat saattaneet ladata liian suuria odotuksia olettaen, että kaikilla olisi nettitreffit kautta samanlainen mahdollisuus, lähes vääjäämätön kohtalo, löytää ihmissuhde. Tähän puoleen ei ole nettideittailun kehittyminen ja muuttuminenkaan tuonut vielä ratkaisua.

6.3 Arvot rivien välissä

Deitti.net -palvelun lomakeosiossa kysyttiin suoraan ”tärkeimmät asiat”. Joskaan siinä ei määritelty sitä, mihin niiden pitäisi liittyä: elämään yleensä vai tulevaan kumppaniin. Itse mielsin tämän arvokysymykseksi. Lomakevastaus ei ollut valikkotyypinen vaan vapaatekstikenttä. Muutama hajamerkintä herätti mielenkiintoni. Esimerkiksi *Koti, uskonto ja isänmaa* tärkeimpinä asioina. Tämä lause on muunnelma saksankielisestä sanonnasta: ”*Kirche, Kinder und Küche*” (”kirkko, lapset ja keittiö”). (Suomen kielen sanakirjat 2: 1981, 138.) Suomessa joulukuussa 1939 Carl Gustaf Emil Mannerheimin antama ylipäällikön päiväkäsky n.o 1 loppuu sanoihin ”*Me taistelemme kodin, uskonnon ja Isänmaan puolesta.*”⁸¹, joten lauseella on tietty historiallinen ja isänmaallinen kaiku. Toinen oli vetoaminen *kristilliseen arvopohjaan* sen tarkemmin erittelemättä, kolmas ”*usko, toivo ja rakkaus*” tärkeimpinä asioina. Tämähän on suoraan ensimmäisestä korinttolaiskirjeestä, joka lienee monille tuttu kirkollisesta avioliittoon vihkimisen yhteydestä: ”*Niin pysyvät nyt usko, toivo, rakkaus, nämä kolme. Mutta suurin niistä on rakkaus.*” (1. Kor. 13:13).

Miesten lomakevastauksissa oltiin yksimielisiä rehellisyyden tärkeydestä. Se oli suosituin vastaus kaikissa miesten ikäryhmissä. Naisten ryhmissä oli hieman enemmän jakaumaa. Useimmissa ikäryhmissä perhe koettiin tärkeimmäksi asiaksi. Naisilla ihmissuhteet (perhe tai ystävät) selvästikin nousivat asioina rehellisyyden edelle, joskin rehellisyys, luotettavuus ja toisen kunnioittaminen olivat kaikissa ryhmissä suosittuja vastauksia. Myös terveyttä pidettiin tärkeänä. Suomessa on tehty toistuvaa arvotutkimusta vuodesta 1975 lähtien. Siinä henkilöt asettavat arvojaan järjestykseen. Suomi on erottunut tiukimmin rehellisyyttä arvostavana maana. Rehellisyys yhdistyy myös työetiikkaan. Se liittyy lisäksi totuuteen. Tämä kaikki on nimenomaan protestanttista arvomaailmaa: tasa-arvo, työ, rehellisyys. (Helkama 2015.)

Työ on kansainvälisissä vertailevissa arvotutkimuksissa koettu Suomessa paljon enemmän omaa kansallisuutta kuvaavaksi kuin muissa maissa. Työ liitetään suomalaisuuteen. Ahkeruus ja säästäväisyys lisätään usein samaan arvojoukkoon. Max Weber⁸² on nimittänyt protestanttiseksi etiikaksi ajatusta, että työtä on tehtävä niin kuin se olisi kutsumus, kuin työ sinänsä olisi itseisarvo. Arvotutkimuksissa on lottovoitto-kysymyksellä testattu suomalaisten työorientoituneisuutta. Sen mukaan suurin osa lottovoittajista ei jäisi töistä pois vaan jatkaisi entiseen maliin. (Helkama 2015.)

⁸¹ Mannerheimin päiväkäsky 1.12.1939 http://www.mannerheim.fi/pkaskyt/s_paiva.htm [5.11.2020]

⁸² Max Weberin *Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus* (1904), suomennettu (Timo Kytäjä) *Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki* (1980)

Minua kiehtoi deittiprofiilin lomakeosion kohta *Elämänohje*. Mietin pitkään sen tarkoitusta. Se kuulosti jotenkin vanhanaikaiselta. Jo 1990-luvun lopussa oli ”motto”-tyyppinen kohta deitti-palvelujen lomakkeissa. Elämänohje muistutti sitä. Joissain kansainvälisissä palveluissa se on ”*Golden rule*”. Elämänohjeen voi ajatella olevan elämänasenne, joka kertoo, kuinka henkilö suhtautuu maailmaan ja ympäristöön, vastoinkäymisiin, arkeen ja tulevaisuuteen - joka tietenkin voi kertoa aika paljon henkilöstä, jos sen osaa ilmaista hyvin. Ensin kävi mielessäni ohittaa se kokonaan, mutta sitten kyseenalaistin itseni. Elämänohje oli lomakkeella siinä kuin muutkin kohdat ja yllättävän monet ihmiset olivat vastanneet siihen. Usein elämänohjeet olivat sananlaskuja. Sananlaskulla tarkoitetaan yleisesti tunnettua, usein lyhyttä lausetta, jolla on opettavainen tarkoituserä. Sananlaskun on sanottu olevan elämänviisaus helposti muistettavassa muodossa. (Korhonen 2018, 76.) Skeemojen tapaan sananlaskut ovat yleistietoa, joka sananlaskuissa kiteytyy mikrokerto-muksiksi ja väittämiksi (Lauhankangas 2009, 65). Alun epäröimisen jälkeen tulinkin siihen tulokseen, että elämänohjeet, kertoessaan profiilintekijöiden arvoista, ovatkin erityisen kiinnostava tutkimuskohde.

Profiilien elämänohjeet olivat yleensä kaikille jollain tapaa ennestään tuttuja ilmaisuja. Siikalán mukaan kansankulttuurin perityt arvot ilmenevät sananparsissa. Tämän anonyymien suullisen perinnön lisäksi sananlaskujen alkuperä pystytään jäljittämään Raamattuun, antiikin kirjallisuuteen, kansanrunouteen ja keskiaikaisen kirjallisuuden sekä uudemman kirjallisuuden piiriin. (Siikala 1996, 145; Korhonen 2018, 208.) Myös maallikko osaa yhdistää ne tiettyyn kontekstiin tai taustaan: tämä on idea, joka on peräisin Raamatusta, tai tämä on hokema, jota mummolassa aina kuuli. Ne ovat kaikille ennestään tuttua kulttuuriperinnettä, pohjimmiltaan maailmanselitysmalleja. Ja luultavasti siksi iskostuneet mieliin sopivina elämänohjeina, joita jakaa tällaisessa tilanteessa, vaikkei tietoisesti mitään elämänohjetta noudattaisikaan. Kyseessä oli rikas ja monipuolinen aineisto, koska elämänohjeajattelua voidaan lähestyä niin monesta eri näkökulmasta.

Carpe diem -ajattelu elämänohjeena oli todella yleistä kaikissa ikäryhmissä ja molempien sukupuolten osalta. Suoraan *Carpe Diem* - ilmaisun lisäksi sama asia sanottiin monella eri tavalla: *Elät vain kerran, Elä tässä hetkessä, Muista että jokainen päivä voi olla viimeinen, Tartu hetkeen, Elä nyt, Nauti elämästä*. Carpe diem -ajattelu yhdistetään jossain määrin positiiviseen ajatteluun. Profiileissa jaetuissa elämänohjeissakin oli havaittavissa positiivisen ja vastavuoroisen ajattelun teema: *Auta niin sinuakin autetaan*.

Toinen seikka, joka kiinni huomiotani, oli vastakkainasettelu, jossa oltiin kohtalon tai jonkun suuremman armoilla verrattuna siihen, että kaikki on lopulta lähtöisin omasta itsestä. ”*Asioilla on tapana järjestyä*” oli todella yleinen valinta elämänohjeeksi. Se on kuitenkin toimijan kannalta passiivinen vaihtoehto. Asiat vain järjestyvät, teki henkilö mitä tahansa. Yleensä tähän tätä ajatusta tarjotaan myös

lohdutuksena silloin kun toisella menee huonosti. Samaa ajatusmallia edustaa ”*kyllä se siitä*” -ohje. Kohtaloon taipumista edustavat myös ajattelutapa ”*kyllä Jumala omistaan huolen pitää*” ja sen ajatuksen hyväksyminen, että ”*elämään kuuluu myös kärsimystä*.” Omaa aktiivista toimintaa sen sijaan edustavat muutoksen ja kehittymisen mahdollisuuksia esiin nostavat ajatelmat: *Kaikki on mahdollista*, sinnikkyyteen viittaavat *Yrittää kannattaa aina*, tai itseluottamukseen osoittavat *Usko itseesi*. Tai sen tyyppiset lauseet kuin ”*elämä on sitä mitä teet siitä*” tai ”*siitä saa mitä tilaa*”. Itselläni ensimmäinen assosioitui ensimmäisenä Talk Talkin kappaleeseen *Life’s what you make it* (1986), mutta se ei ole toki ainoa vaihtoehto. Sitä saa mitä tilaa on myös Yölinnun suhteellisen radiosoitettu kappale vuodelta 2001. Elämänohjeissa oli nähtävissä myös populaarikulttuurin vaikutusta.

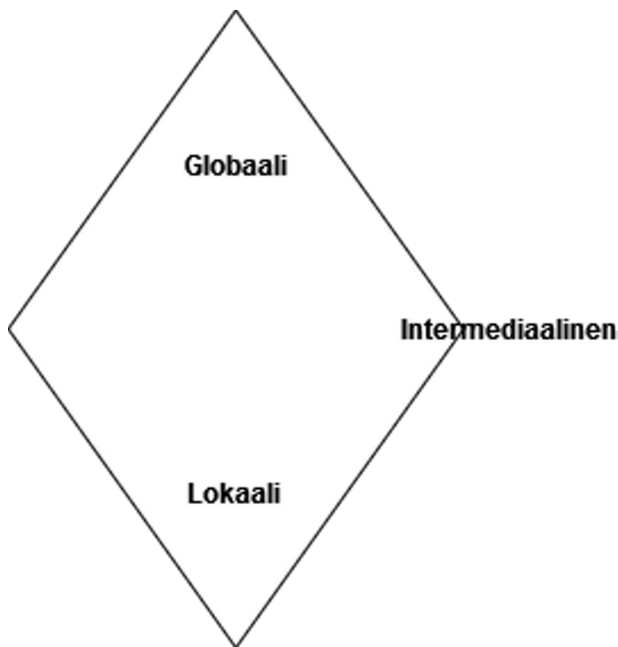
Tämä johtaakin kolmanteen huomioon perinteisten ja niin sanottujen perushyveiden ilmaisusta vertailukohtanaan intertekstuaaliset viittaukset (humoristiset väännökset perinteisistä sananlaskuista tai sitaatit populaarikulttuurista). *Auta niin sinuakin autetaan* on paitsi positiivisen ajattelun ilmaisu, myös esimerkiksi kristillisessä perinteessä tuttu vastavuoroisuuden periaate. *Rehellisyys maan perii* on kaikille tuttu sananlasku. Samaten kristillisen perinteen *kohtelee toista niin, kun haluaisit itseäsi kohdeltavan* – ajatus⁸³. Ahkeruuden ja työn kunnioittaminen rehellisyyden lisäksi kuuluu vahvasti suomalaisten arvostamiin perushyveisiin. Samoin kuin suomalainen sisu, joka ilmaistaan useimmiten *Mummo lumessa* -vertauksen avulla, mahdollisena myös *Läpi harmaan kiven* -ilmaisu. Kolmas yleinen ilmaisu tähän liittyen on *Se mikä ei tapa, vahvistaa*. Perinteinen arvo voi olla helpompi ilmaista, kun se on sitaatti jostain nyky-yhteysesistä, tullut tunnetuksi muualta, tunnettu hokema. Esimerkiksi ”*Älä ota sitä niin vakavasti*” on ollut myös Olvin mainoslause.⁸⁴

Huumoripuolta edustavat väännökset perinteisistä sananlaskuista - Jarmo Korhonen (2018) kutsuu näitä *antisananlaskuiksi*⁸⁵: *Joka toiselle kuoppaa kaivaa, joka toiselle ei*. Tai *Parempi pyy pivossa kuin kymmenen hattuhyllyllä*. Tosin mukana on myös uudempia huumori-ilmauksia, kuten pessimismistä ammentavat: *Huomenna voi mennä vielä huonommin* tai *Hyvin suunniteltu on puoliksi pilalla*.

⁸³ Jeesuksen Vuorisaarnassa (luvut 5-7) Matt 7:12: "Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille" ja Luukkaan evankeliumissa (Luuk 6:31) on: "Niin kuin te tahdotte ihmisten tekevän teille, niin tehkää te heille".

⁸⁴ Olvin mainoskampanja 1998-2004 <https://www.olvi.fi/yhtio/olvin-tarina/> [16.4.2023]

⁸⁵ Sananlaskun muoto on muuttunut kielellisen leikkittelyn myötä ja yleistynyt kielenkäyttöön. Mahdollisesti antisananlasku saavuttaa samanlaisen tunnetun statuksen kuin alkuperäinen sananlasku. Motiivina antisananlaskuissa on ollut alkuperäisen sananlaskun opetuksen kyseenalaistaminen ja parodian tekeminen (Korhonen 2018, 80.)

Kuvio 9. Elämänohjeiden tasot deittiprofileissa

Nuorekkuuden ihannoiminen näkyy myös elämänohjeissa: *Ikääntyminen on pakollista, aikuistuminen vapaaehtoista* -tyyppisissä julistuksissa. Perinteistä irtaudutaan eniten siirryttäessä intertekstuaalisiin viittauksiin populaarikulttuurista. Tommy Tabermania siteerataan. Liisa Ihmemaassa -teosta, on latinalaisia sitaatteja ja vään-nöksiä Bond -elokuvien nimistä: *Live And Let The Others Die*⁸⁶.

Elämänarvojen tarkastelun voi kategorisoida myös toisella tavalla: niissä puhutaan ja liikutaan joko *lokaalilla*, *globaalilla* tai *intermediaalisella* tasolla (**Kuvio 9**). Aineistossa oli nähtävissä jotain kansallisia piirteitä, joita ei ehkä muualla kuin Suomessa, nouse samalla tavalla esille. Esimerkiksi luonto nousee usein esiin. Kun puhutaan parhaasta paikasta rentoutua, niin sauna mainitaan usein ja kun puhutaan parhaasta lomailupaikasta, mökkielämä, järvenranta ja laituri ovat usein niitä, jotka nostetaan esiin.

Tutkimuspäiväkirjasta:

Kun henkilö mainitsee, ettei koulutuksellasi ja muulla sellaisella ei ole mitään väliä, hän kuitenkin ottaa itse esiin koulutuksen ja viittaa kirjoittamattomiin sääntöihin siitä, että

⁸⁶ *Live and Let Die* -elokuva vuodelta 1973

yleensä kumppaninhakuilmoituksissa puhutaan koulutuksesta ja muista vastaavista asioista. Samoin kun henkilö pahoittelee, että huonona puolenani lienee, ettei hän juurikaan käytä alkoholia. Ei käytä, mutta katsoo aiheelliseksi ottaa asian kuitenkin esille. Eikä voi olla ajattelematta, että tässä samalla viitataan suomalaisiin suurina alkoholinkäyttäjinä. Kun ei käytä, se on huono, koska hän ei täytä normisuomalaismiehen kriteereitä. Huumorilla varmaankin, mutta pieni totuus lienee takana.

Lokaalinen taso, eli paikallinen taso, käsittelee lähinnä suomalaisuutta. Mitä arvoja liitetään suomalaisuuteen: *luonnonläheisyys* esimerkiksi mökkeilykulttuurin kautta. Elämänohjeissa suomalainen sananlaskukulttuuri nousee tosi hyvin esiin. Vaikuttikin, että profiililomakkeen elämänohje-lokero käsitettiin usein synonyymiksi sananlaskulle. Usea sananlasku viittaa *sisukkuuteen*: Eteenpäin sanoi mummo lumessa. Nämä sananlaskuesimerkit kuvaavat sitä, ettei sisukkuus ole suinkaan vaan miehinen hyve. Kaveria ei jätetä -tyyppiset *lojaalisuutta* korostavat elämänohjeet viittaavat selkeästi sotaan, suomalaisilla yleensä talvisotaan tai sen henkeen, armeijaan ja miksei ihan ystävien tärkeyteen. Aiemmin mainitsinkin jo, kuinka kulttuurinen identiteetti usein suomalaisen miehen kohdalla määritellään suhteessa sotahistoriaan.

Enkulturaatio suomalaisuuteen tapahtui muun muassa koulussa, mutta sieltä on peräisin myös globaalin tason oppeja. Kun latinankielisiä elämänohjeita, mietelauseita, lentäviä lauseita ja sananlaskuja opetettiin keskiajalla myös suomalaisissa kouluissa, niistä tuli osa suomalaista henkistä pääomaa (Korhonen 2018, 251). Globaalien tason ajatuksia ovat muun muassa positiivisuus, joka ilmenee uskona elämään, kohtaloon tai jumalaan: *Elämä kantaa*. Toinen vastaava voisi olla vastavuoroisuutta korostavat sananparret ja fraasit, esimerkiksi useissa uskonnoissa esiintyvä Kultainen sääntö. *Tee toisille kuten haluat että sinulle tehtäisiin* tai *Hymyile, niin maailma hymyilee sinulle takaisin*.

Populaarikulttuuriset viittaukset olivat helpohkosti tunnistettavia intertekstuaalisia viittauksia. Profiileissa näkyvät viittaukset popmusiikkiin, elokuvaan tai kirjoihin, olivat sellaisia, jotka viittasivat jonkinmoiseen läntiseen yhtenäiskulttuuriin, johon tietenkin voi lisätä myös kauneusihanteet. Esimerkiksi romanttisen rakkauden konseptissa *Se Oikea (soulmate / the right one)* vie suoraan läntisen populaarikulttuurin ääreen, jossa ainakin aiheeseen liittyviä elokuvia on tehty huima määrä. Kotimaiseen intermediaaliseen perinteeseen liittyvät vihjeet suomalaisesta kumppaninhakuviihteestä IEVAsta ja Napakypistä lähtien. Monissa profiilin otsikoissa näkyy suomalaisen iskelmä- ja popmusiikin vaikutus, esimerkiksi *Etsin kunnes löydän sun* (Markku Aro 1976) tai *Missä murusen on* (Jenni Vartiainen 2010). Myös suomalaiset televisiomainokset ovat vaikuttaneet otsikkotasoon, muun muassa *Sinäkö se oot* (suklaaseen liittyvä televisiomainos 1980-luvulla),

Hyvin suosittu elämänohje kumppaninhakuprofiileissa oli *Carpe diem*. Alun perin se viittaa roomalaisen runoilijan Horatiuksen (65 eaa -8 eaa) tekstiin *Carpe diem quam minimum credula postero* - englanniksi se on käännetty *Seize the day, putting as little trust as possible in the future*. *Carpe diem* suomennetaan useasti Tartu hetkeen. Lausahduksen nykyiseen suureen suosioon lienee vaikuttanut elokuva *Dead Poets Society* (1989) eli sillä on myös populaarikulttuurinen tausta. Se vertautuu myös mukavasti muun muassa suomalaiseen sanontaan: *Kerranhan tässä vaan eletään*. Tasosta riippumatta elämänohjeen takana on yhtenäinen ajatus siitä, että *läsnäolo nykyhetkessä* on arvostettavaa.

Toinen usein esiintyvä elämänohje oli *Elä ja anna elää*. Amerikkalainen stand up -koomikko George Carlin (1937-2008) tuli kuuluisaksi lauseestaan *Live and let live*. Itselleni ainakin tunnetumpi on muunnos, joka esiintyy James Bond -elokuvan nimessä *Live and let die* (1973). Kävi ilmi, että *live and let live* on myös AAA-kerhon mottoja. Jos etsii yhteistä nimittäjää, se on tietenkin *suvaitsevaisuuden* teema.

Vaikka henkilö olisikin käyttänyt jotain fraasia, hän ei varmastikaan ole ajatellut tietoisesti silloin sen alkuperää. Alkuperän kartoittaminen johtaa kuitenkin sen havaitsemiseen, millaisissa konteksteissa ilmaisuja on alun perin käytetty ja kuinka kaukaa ne ajallisesti juontavat. Harva asia koskaan pystytään lokeroimaan vain yhden kategorian alle. Intermediaalinen lausahdus voi olla samalla joko lokaali tai globaali. Sananlaskuilla on kansallisia versioita eli oikeastaan nekin voivat olla globaaleja. Tämä on vain yksi tapa hahmottaa asioita ja todeta että kaikki nämä tasot kuuluvat suomalaiseen kulttuuriin ja esiintyvät myös kumppaninhakuprofiileissa.

Aikaisemmin jo mainitsin, että etenkin nuoret miehet etsivät kumppanissa aitoutta. Sellaista, joka ei teeskentele olevansa mitään muuta kuin on. Arvona aitous on siis merkittävä nettideittailun konseptissa. *Aito*-sanon esiintyvyys ei sellaisenaan ollut kovin suuri. Siitä huolimatta väitän, että aitous toiveena nousi huomattavan korkealle vaatimuksissa toisen osapuolen suhteen. Tämä käy ilmi kontekstista, fraaseista, ilmaisutavoista ja metaforista. Tämä myös osoittaa sen, ettei pelkkien sanojen esiintymistiheyden laskeminen tuo luotettavaa kokonaiskuvaa. Sanojen lisäksi pitää lukea koko tarina. Toisaalta täytyy huomata, että *rehellinen*, jonka voi assosoida lähelle aitoutta, oli korkealla sanojen esiintymistiheyden suhteen. Aidon voi esimerkiksi ajatella olevan henkilön, joka on rehellinen itselleen ja itsestään. Tuoreehkossa australialaisessa tutkimuksessa tekoälyä käytettiin luomaan houkuttelevampia deittiprofiileja. Tutkimuksessa kuitenkin todettiin, että tieto siitä, että tekoälyä oli käytetty apuna, johti siihen, että kumppaninhakijan luotettavuus laski huomattavasti (Yihan & Kelly 2020). Aitouden ihanne lyö läpi tässäkin. Jos henkilö ei osaa ilman digitaalista apua ilmaista itseään deitti-ilmoituksessa, onko mahdollista, että parisuhde voisi toimia?

Valehtelemisen helppous on ollut nettideittailussa suurimpia huolenaiheita. ja sitä se oli aikoinaan myös sanomalehtien henkilökohtaista-ilmoituksissa.

Esimerkiksi yksinhuoltajaäidit eivät yleensä maininneet lapsistaan mitään, ettei heidän kiinnostavuutensa laskenut. Tämä oli ymmärrettävää, mutta kuitenkin vähän epärehellistä. (Donn & Sherman 2002; Ahuvia & Adelman 1992, 456.) Aikaisemmat kokemukset nettideittailusta vaikuttavat siihen, miten nettideittailuun suhtautuu, mutta myös se, mitä enemmän henkilö viettää ylipäätään aikaansa internetissä, sitä positiivisempaa oli hänen suhtautumisensa nettideittailuun (Anderson 2005; Aviram & Yair Amichai-Hamburger 2005).

Nettideittailun tunnetuksi tuleminen ja kasvaneen suosion jälkeen julkisuudessa käyty keskustelu koski siis usein huijaamisen tematiikkaa (netissä kerrottu ei ollutkaan osoittautunut todeksi tapaamisella tai kyseessä oli suuremman luokan hyväksikäyttö). Varsinaisten nettideittihuijauksien (*online romance scam*) alkamisajankohdaksi on ajoitettu vuosi 2008. Tällä tarkoitetaan nimenomaan rahan huijaamista romanssin varjolla⁸⁷. (Whitty & Buchanan 2012.) Vuodesta 2018 alkaen alkoi suomalaisessa mediassa yleistyä romanssihuijaamisen lisäksi termi *rakkaushuijaus*.⁸⁸ Rakkaus on huomattavasti vakavampi asia kuin romanssi. Rakkaushuijauksen lisäksi samaan aikaan lisääntyi myös termin *rakkausreality* käyttö televisio-ohjelmissa (kappaleessa 2.2). Toinen pelko oli huijaamisen lisäksi se, että internetin kautta tapahtuvan seuranhaun katsottiin olevan helppo tapa liukua uskottomuuteen⁸⁹ (Turtiainen 2009, 202).

Blogeja käsittelevässä tutkimuksessaan Sari Östman (2015, 57) törmäsi myös aitouden problematiikkaan lähinnä ulkopuolisten taholta ja tutkimusaineistoon liittyen. Häneltä kysyttiin, miten hän voi luottaa siihen, että verkossa blogitekstejä kirjoittavat ovat sitä mitä sanovat olevansa. Samaa on minultakin kysytty. Anonymiteetti, nimimerkit, enhän voi tietää kenen kanssa olen tekemisissä ja vaikka profiilissa ei olisi mitään totta. Itseni tavoin Östman ei pitänyt kysymystä ollenkaan ongelmallisena, koska hän tarkasteli julkaisuja *niiden henkilöiden tuottamina, joiksi he esittäytyivät*. Toiseksi, tekstit eivät koskaan synny tyhjiössä (Lakomäki ym. 2011, 9) eli huomioon on otettava tekstin konteksti. Samoin on tässä tutkimuksessa, jossa mielenkiinto on ensisijaisesti *tiettyyn kontekstiin tehdyllä tekstillä*. Vaikka kyseessä ei olisi hetero suomalainen tositaroituksella seuraa etsivä, hän kuitenkin omalla

⁸⁷ Enemmän suomalaisia koskettaneista nettiauervaaroista esimerkiksi Elina Juusolan teoksessa Sydän saaliina: Romanssihuijarit verkossa (Jyväskylä: Docendo, 2018)

⁸⁸ Tuomas Rajala. Rakkaushuijaus vie rahat ja jättää häpeän – Auervaarat vaanivat nykyään verkossa. OP media 11.9.2018. <https://op.media/talous/raha-ja-arki/rakkaushuijaus-vie-rah-at-ja-jattaa-hapean-auervaarat-vaanivat-nykyaan-verkossa-0376ab188a254cd59cf3657f4156a7a0> [16.4.2023]

⁸⁹ Lisää netin kautta tapahtuvasta ja netissä puhutusta uskottomuudesta Tuija Säterin teoksessa Pettäminen, salarakkaus ja uskottomuus: Pimeät parisuhteet internetin aikakaudella. (Helsinki: Aula & co, 2018)

ilmaisullaan tuo esiin sen, mitä hän olettaa juuri tämän kontekstin olevan ja miten sen sisällä kommunikoidaan.

Östmanin mukaan blogikirjoittajat erityisesti pyrkivät aitoon ja rehelliseen ilmaisuun verkossa. Hän päätyi siihen, että rehellisyyden tavoittelu on kaikkea omaelämäkerrallisuutta määrittävä tavoite. (Östman 2015, 125). Östman vertasi blogeja päiväkirjoihin ja viittasi Paasoseen, jonka mukaan päiväkirjan konventioihin kuuluu nimenomaan totuuden kertominen itsestä (Paasonen 2007, 204.). Toisaalta täytyy muistaa, ettei deittiprofiilin teksti ole välttämättä omaelämäkerrallinen. Nettideittailun konventioihin kuuluu olla hieman varautunut, epäileväinen ja kriittinen (Couch et al. 2012; Tao 2022). Tällaista suhtautumistapaa korostetaan erityisesti lehtijutuissa⁹⁰, jotka onnellisten kohtaamisten sijaan korostavat netti-huijareita ja nettiauervaaroja. Eivätkä nämä lehtijutut enää koske pelkkiä iltapäivälehtiä.

Suvi Uski ja Airi Lampinen tutkivat mitä suomalaisten nuoret ja nuoret aikuiset jakoivat sosiaalisen median sivuilla itsestään. Tästä nuorten aikuisten harjoittamasta profiilityöstä (*profile work*) pystyi päättämään, että kummassakin tarkastellussa palvelussa oli *sosiaalisia normeja* jakamisen suhteen. Ihanteena oli autenttisuus ja sen vastaista käyttäytymistä, kuten huomionkipeyttä, halveksittiin. Tutkimustuloksena oli, että vaikka sosiaaliset normit edellyttävät henkilöiden olevan aitoja jakaessaan sisältöjä, itsensä esittäminen *oikealla tavalla* edellytti usein teeskentelyä. (Uski & Lampinen 2016, 447-464.) Tässä voi nähdä yhtymäkohdan siihen, kuinka sosiaalisesti hyväksyty ilmaisu, joka mukailee vallitsevaa kulttuurista mallia, voidaan mieltää aidommaksi kuin muunlainen ilmaisu.

6.4 Tarinat, kertomukset, puheenvuorot, merkitysmaailmat

Yhdestä tarinasta voi siis olla monenlaisia kertomuksia. On todennäköistä, että kumppaninhakija miettii jossain määrin tietoisesti luomaansa tekstiä, kuten valitsee tietynlaisen aloituksen ja lopetuksen. Hän kuitenkin yrittää välittää tietynlaista sanomaa vastapuolelle. Hänellä on tavoite, joka ilmenee siten, että hakeminen, etsiminen ja kaipaaminen mainitaan alussa ja lopussa toivomus siitä, että hänelle vastataan. Minä haen – sinä vastaat – asenne myötäilee Soikkelin *minätietoista* kommunikaatiota. Kyse on nettideittailussa kuitenkin kahdenvälisyydestä, intiimiydestä, joskin julkisesti.

⁹⁰ Marju Järvinen: Nettiauervaara huijasi naiselta 30 000 euroa – Espoon poliisille rikosilmoitus. Helsingin Sanomat 21.10.2014 tai Johanna Talasterä: Rakkaushuijari romutti lahtelaisnaisen talouden – joukko rikollisia vaanii suomalaisia, ja uhrikin voi joutua syytteeseen. Yle 2.11.2022

Deittiprofiilien rivienvälikertomuksissa on luettavissa henkilön arvostamia ryhmäjäsennyksiä ja niitä sosiaalisia identiteettejä, jotka hän itse ajattelee kuvaavan itseään – tai sitten haluaisi niiden kuvaavan ihanne-itseään. Asiaan vaikuttaa myös kulttuurinen oppiminen siihen, miten itsestä tulisi kertoa. Olennaista on myös se, että saman kulttuurin lukijat tunnistavat nämä kertomukset itsestä, esimerkiksi stereotyyppiä suomalaisuudesta.

Erityisesti minua kiinnosti se, miten suomalaisuus ilmeni teksteissä ja se, kuinka laava maailma profiileissa esiintyi. Profiilit sijoittuivat maantieteellisesti usein Suomeen ja tarkemmin arkisiin paikkoihin: urheiluun ja liikuntaan liittyviin paikkoihin, luontoon, kotiin ja arkeen, työhön ja opiskeluun. Sekä isommin elämään ja ”tänne” eli nettimaailmaan. Kun ajatellaan paikkaa sosiaalisen merkityksen kautta, nettimaailman lisäksi oltiin usein myös kainalossa, jonka tulkitsin toiveeksi siitä, että oltiin turvassa ja lähellä toista ihmistä. Kirjoittajien elämä oli yleensä kahtiajakoista ja se jakaantui työhön ja vapaa-aikaan. Se, miten kerrottiin, oli usein *kertomista vastaparien kautta*: yhden illan juttu – tositarkoituksella, baarielämä – luonto tai maaseudun rauha – kaupungin hälinä, samoin kuin metaforisesti: jalat maassa – pää pilvissä.

Näin deittiprofiiliteksteissä yhtäläisyyksiä siihen, millä tavoilla elämäkertoista on puhuttu itsensä ilmaisun välineenä, valittuina sanoina ja aina suhteessa kulttuuriin käsityksiin - esimerkiksi siihen, millainen omaelämäkerran tulee olla. Kertomusten kulttuurinen merkitys on siinä, että ne tarjoavat vakuuttavan tulkinnan, merkityksen ja jäsenyyksen elämälle ja tapahtumille (Ukkonen 2006: 190, 194, 195). Elämäkerran tärkeimmäksi tehtäväksi on määritelty identiteetin esittäminen, rakentaminen ja määrittely: kuka henkilö on ja miten hänestä tuli sellainen kuin hän on. Elämäkerrassa tehdään sosiaalista arviointia; useimmiten henkilö esittää itsensä hyvänä, oikeamielisenä ja kompetenttina yksilönä. (Komulainen 1998, 71.)

Ihmiset muodostavat *minäkertomuksia* paitsi tulkitakseen kokemuksiin myös jakaakseen niitä toisten kanssa. Kertomuksilla voidaan pyrkiä myös vaikuttamaan muihin. (Ihanus 1999, 245.) Kun kokemusta ilmaistaan kertomuksen muodossa, kertojan täytyy päättää mielessään rakenne eli mistä kokemus alkaa ja mihin päättyy. Tämä valinta ei kuitenkaan ole pelkästään kertojasta riippuva, vaan kerrontaa ohjaavat kuulijoiden odotukset ja kerronnan säännöt. Täytyy myös muistaa, että kertomus käsitteenä ei ota kantaa kirjoitusten todenperäisyyteen. (Bruner 1986, 7; Bruner 1990, 35; Hyvärinen 2007; Kaarlenkaski 2012, 40.)

Varsin suosittu ajatus on ollut ajatella nettideittiprofiileja markkinointi-ideologian kautta – tai kaupankäynti- ja tuotteen valitseminen -metaforilla. Henkilökohtaisia -ilmoituksia on tutkittu vaihtokauppa-ajatuksen kautta jo 1980-luvulta väittäen, että niissä ihmiset esitetään tuotteina. Tätä ajatusta on sovellettu myöhemmin myös verkkomaailmaan (Kaufmann 2012; Hirschman 1987; Coleman & Bahnan 2009, 254-255).

Yksi alusta asti minua kiehtoneita kysymyksiä tutkimusaineistoni suhteen on ollut se, mitä genreä kumppaninhakuprofiilit edustavat - vai voivatko ne muodostaa oman genrensä? Ne ovat omanlaisiaan minäkertomuksia tai ainakin kertomuksia, mutta tyyllilaji vaihtelee runollisesta ilmaisusta, suorasanaiseen jutteluun ja sadusta mainokseen. Genren kriteerit ovat tavallisesti väljiä ja genreajattelua on myös arvosteltu jäykäksi, koska yksi laji saattaa sisältää osia useista muista eikä tavallisesti päästä yksimielisyyteen lajien tunnusmerkeistä.

Tutkimuspäiväkirjasta:

---osa jää kiinni valitsemaansa teemaan/muottiin, ehkä parodiaan ja jatkavat saman asian pyörittelyä useammassa virkkeessä. Esimerkiksi M jonka otsikossa mainittiin lampunhenki ja koko muu teksti jatkoi tätä ja käsitteli mahdollista kolmea toivomusta. Toinen esimerkki oli parodia ilmoitustekstistä, jossa annetaan poikalapsi hyvään kotiin ja tekstissä jatketaan tarjolla sisäsiisti. Sitten oli rytminen leikittely oppimisesta: oppii kantapäähän kautta – paljon on opittu, paljon vielä oppimatta...sanomatta lopulta oikeastaan kauheasti mitään itse henkilöstä ja siitä mitä hän etsii ja haluaa (joka on tällaisen ilmoituksen ongelma, vaikka sillä huomiota saisikin).

Ennako-oletuksena minulla oli, että profiilien vapaatekstikentän teksti rakentuisi jotenkin samalla tavalla suurimmassa osassa, esimerkiksi minä olen – sinä olet – me olisimme -tyyppisesti. Useimmat profiilitekstit kuitenkin painottuivat johonkin tiettyyn aihealueeseen. Hyvin harvalla oli sisällöllisesti tasapainoinen rakenne – minä olen – sinä olisit – yhdessä tekisimme, vaan esimerkiksi panostettiin romanttiseen kuvastoon, puhuttiin vain itsestä tai asetettiin toivelistoja kumppanista.

Genren ajatus lähtee siitä, että mitään tekstiä ei kirjoiteta tyhjiössä, aivan kuten ei niitä myöskään lueta tyhjiössä, vaan aina nojaututaan aikaisempaan kielenkäyttöön. Kirjoittavat lainaavat aineksia aikaisemmista teksteistä ja hyödyntävät genrekonventioita rakentaessaan tekstiään. Lukijat tulkitsevat tekstiä aikaisemman teksti- ja lukukokemustensa perusteella, myös kontekstittietoisesti. Kielenkäyttöä opitaan ymmärtämään vakiintuneilla tavoilla. Esimerkiksi vitsi ymmärretään yleensä vitsiksi. (Virtanen et al. 2018, 26; Hiidenmaa 2018, 82; Pietikäinen & Mäntynen 2019, 109-111, 113)

Kysymykseen siitä, voiko deitti-ilmoitusten yhteydessä puhua omasta tekstilajista, genrestä, väitän että voi. Tekstin kuulumista tiettyyn tekstilajiin on määritelty joko tekstin kommunikatiivisen päämäärän tai sen tyyppillisen kokonaisrakenteen perusteella. Genre vaikuttaa siihen, miten tekstiä tuotetaan ja toisaalta siihen, miten tekstiä tulkitaan. (László 2008, 18; Rahtu 2018, 43; Heikkinen 2020.) Vaikka variaatiota on, niissä on tarpeeksi samaa, että ne voi *tunnistaa* kuuluvan samaan genreen, kumppaninhakuilmoituksiin.

Esitän lisäksi, että niitä voisi kuvailla *puheenvuoroiksi*. Negatiivisuus oli ehkä joukosta erottuvin puheenvuorotyyppi, koska oletusarvona oli, että kumppanin-haussa edetään positiivisen sanankäantein, luodaan miellyttävää kuvaa. Useassa deittiprofiilitekstissä käytetään rivien välissä puheenvuoro kuitenkin suomalaisuudesta tai ihanteellisesta parisuhteesta. Ja puheenvuoron lisäksi voi puhua sanallistetusta haaveesta. Ollaan kuitenkin vain konditionaalissa, potentiaalisessa tai mahdollisessa, tekstilajissa.

Puheenvuorot tai kertomukset suomalaisuudesta tulevat parhaiten näkyviin siis puhumalla tavallisesta arjesta, siinä sivussa ja huomaamatta. Profiiliteksteissä olikin nähtävissä stereotyyppiset luonto, mökkielämä, saunominen ja kahvin ja maidon juonti. Mutta loppujen lopuksi myös huomattavasti kansallista maisemaa suurempi maailma oli näkyvissä. Nykyajan tavalliselle suomalaiselle Suomen rajat ylittävät eksoottiset ja kaukana olevat lomakohteet ja matkahaaveet ovat mahdollisia. Emme elä enää pelkästään kansallisella tasolla. Agraariyhteiskunta, vaikka se ilmaisuisa näkyikin vahvana, on oikeasti kaukana takana. Suomalaisten alkoholinkäyttö liittyy myös stereotyyppiseen kuvaan suomalaisuudesta. Deittiprofiilin lomakkeessa kysyttiin henkilön ravintolakäyttäytymisestä. Tämä ei ole vakiokysymys ainakaan kansainvälisillä sivustoilla. Humalahakuisuus ravintolaillassa oli yleisintä nuorimmassa miesten ikäryhmässä, mutta yleisesti ottaen suurin osa oli tupakoimattomia ja myös alkoholinkäytön suhteen oli nähtävissä kohtuullisuuden arvostaminen. Hyvinvointi ja terveys, kunnollinen elämä, oli vahva yleistema.

Talvisota, penkkiurheilu tai kirkko ja jumalan sana eivät näy erityisen hyvin aineistossani, mutta epäilemättä näille voisi löytyä enemmän osumia kohdennetuissa deittipalveluissa (esimerkiksi kristilliseen arvopohjaan perustuvissa deittipalveluissa). Suomalainen sisu näkyi esimerkiksi selviytyjätarinoissa, joissa käydään läpi uhka tai vastoinikäminen, joka voitetaan. Aineistossani suhde työhön ja toimeentuloon oli sellainen, että vaikka varallisuudella ei erityisemmin pröystäilty, oli tärkeä pystyä huolehtimaan omasta toimeentulostaan. Työorientoituneisuus itseisarvona ei näkynyt ja lotosta haaveilu kuului asiaan. Se antaisi mahdollisuutta tarkistaa elämänkulkua ehkä muuksi kuin mitä perinteinen käsikirjoitus (tavallisesta suomalaisesta elämästä) ansiotöineen tarkoittaisi.

Viittaa merkitysmailmalla siihen, että *tietty tietovaranto rakentuu sen mukaisesti, mikä on juuri siinä yhteydessä relevanttia. Tietty tapa ajatella ja ilmaista on siis sisäänrakennettu tiettyyn ympäristöön*⁹¹. Nettideittailussa kaikki ovat tietoisia esimerkiksi romanttisuuden elementistä, joka Tositarkoituksella-kategorian kumppaninhakuun kuuluu. Tietty arvojärjestelmä ja sen noudattaminen liittyy tarpeeseen tulla hyväksytyksi ja myös tulla oikealla tavalla ymmärretyksi tiettyssä

⁹¹ Vertaa Berger & Luckmann 1994.

ympäristössä. Aineistossa suurin osa ilmoittaa varaustilanteekseen ”vapaa”, koska tositarkoituksella-ihanteeseen kuuluu parisuhteen ja yksiavioisuuden kunnioittaminen. Etsiminen, löytäminen, kaipaus ovat hyväksytyjä ja ymmärrettäviä ilmaisuja. *Tositarkoituksella*-ilmaisu tuntui viittaavaan ennen kaikkea parisuhteen pysyvyyteen. *Sielunkumppani* -termin käyttö viittasi ajatukseen yhdestä täydellisestä osumasta, jostain ainutlaatuisesta eli *Siitä Oikeasta* elämäkumppanista. Laajemmalti kysymys on eksklusiivisen parisuhteen toivosta, jossa ollaan sitoutuneita yhteen kumppaniin ja nimenomaan pitkäksi aikaa. Tähän liittyy myös keskinäinen luottamus kuin ystävyys sekä uskollisuus.

Kategoriana kontekstiriippuvainen nousi monessa tarkastelukohteessa esiin: profiilitekstien aloituksissa, lopetuksissa, otsikoinnissa tai nimimerkeissä. Kontekstilla tarkoitin nettideittailun ja kumppaninhaun kontekstia. Kun tarkastelin profiilin romanttisuutta, ensimmäisenä huomio kiinnittyi vanhahtavanromanttiseen kaunopuheisuuteen, vaikka suurin osa teksteistä ei ollut erityisen romanttista, vaan asiallista. Kaunopuheisuus oli yleisintä liittää luontoon. Ilmaisua oli romanttisen viitteellistä, ei suorasukaista, ja jätti tilaa omalle mielikuvitukselle. Romantiikkaan kuuluu myös mystisyys ja satumaailma ja niihin liittyvä dramaattisuus. Kaikki tunnumme sadut, joissa prinssit tappavat lohikäärmeet, saavat prinsessansa ja puoli valtakuntaa. Väkisinkin romanttisen merkitysmaailman rinnalle kohoa aineiston perusteella arkisempi kumppanuusmalli. Sellainen, mitä Elina Haavio-Mannila kutsuu *kumppanuusrakkaudeksi*.

Myös esiin tuodut motiivit liittyvät tietyn merkitysmaailman heijastamiseen. Nettideittailu on helppoa ja nopeaa. Se esitetään usein ekonomisena vaihtoehtona ajan, terveyden ja myös rahan suhteen. Usein kuitenkin edellä mainittujen (arkisten) järkisyyden sijaan esitettiin motiiviksi romanttiseen maailmaan liittyvä seikka: jotain *kaivattiin* tai jotain *puuttui*. Toisaalta haluttiin muutosta, oltiin uteliaita ja kokeilunhaluisia. Siis nettiformaatti sinänsä toimi motivaattorina. Kolmas motiiviryppäs liittyi myös nettideittailun formaattiin, mutta siten, että se mahdollisti vuorovaikutuksen hakemisen niille, joille se muissa ympäristöissä oli vaikeaa, kuten ujoille ihmisille. Aineistossani ei ollut suoraa vastineita nettideittailun huonolle julkisuuskuvulle. Sen sijaan niistä huomasin kyllä ajatuksen teknologisesta mahdollistajasta, joka takasi kaikille (yhdenvertaisemmän) mahdollisuuden löytää kumppani. Tähän liittyivät myös turhautumisen tunteet, kun tämä toive ei käyntykään toteen.

Väitän, että nettideittailussa on edelleen nolouden leimaa, epätoivoisuuden leimaa, vaikka asiasta on puhuttu ja uutisoitukin niin että se on ilmiönä jo tuttu. Kulttuurisen malliteorian mukaisen selityksen mukaan nettideittailu muuntaa perinteistä romanttista mallitarinaa niin, että se ei ole suoraan hyväksyttävissä. Nettideittailun vaarallisuuden leimaa on ylläpitänyt toistuva varoittelukulttuuri. Yhtä

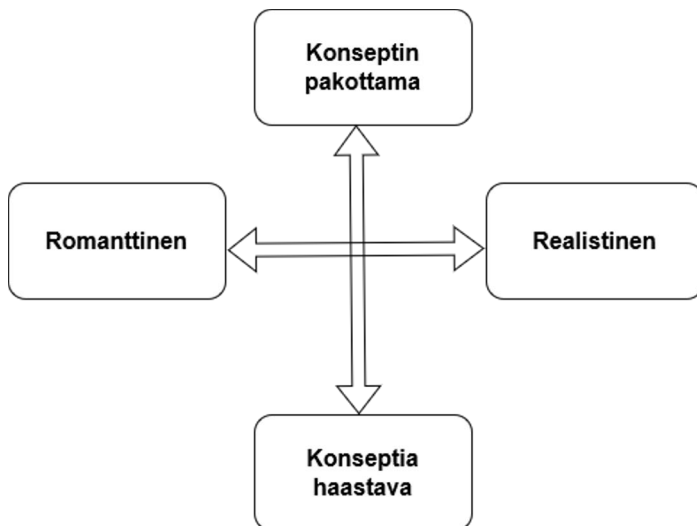

yleistä, kuin tietää romanttisen ilmaisun yleisin sanarepertuaari, on tuntea nettideittailuun liitetty pelko siitä, että voi tulla huijatuksi.

7 Suomalaisen nettideittailun kulttuuriset mallit

Aineistoni analysoinnin pohjalta hahmottelin neljä kulttuurista mallia sille, miten nettideittailu koetaan tai mistä näkökulmasta sitä lähestytään. Pysin etäännyttämään itseni aikaisemman analyysityön yksityiskohdista ja katsomaan suuria kokonaisuuksia. Kutsun näitä malleja nimillä *romanttinen*, *realistinen*, *konseptin pakottama* ja *konseptia haastava* kulttuurinen malli.

Mallit ovat tavallaan kahden tietyn janan ääripäitä (realistinen-romanttinen) ja kolikon kaksi eri puolta (konseptiin pakotettu – konseptia haastava), ja harvoin yksikään profiiliteksti on täydellisesti johonkin malliin kuuluva – joskin niitäkin on. Konseptilla tarkoitan nettideittailun ajatukseen, kulttuurisesti jaettuun ajatukseen, liittyvää käsikirjoitusluonnosta siitä, miten nettideittailun tulisi edetä. Konsepti sitoo tekstin tiettyyn genreen, alagenreen tai maailmaan. Konseptilla tarkoitan myös sitä *palveluajatus*ta, mikä nettideittailussa on. Tarkoituksena on etsiä ja löytää alustan

Kuvio 10. Nettideittailun kulttuuriset mallit.

avulla ja sen tarjoamilla mahdollisuuksilla kumppani. Konteksti on ilmauksen kielellinen ympäristö, käyttöyhteys, tilanneyhteys tai kulttuurinen tausta, joka vaikuttaa sen tulkintaan. Konteksti liittyy enemmän siihen, mitä *tapahtuu* nettideittailun sisällä, ne kaikki kielelliset muodot ja valinnat, jota kuuluvat nettideittailun kontekstiin. Profiilissa käytetyt sanavalinnat ovat vaikuttaneet eniten siihen, minkä mallin alle olen sanavalintojen tuottaman ajatuksen listannut.

7.1 Nettideittailu romanttisena fantasiana

Romanttisessa kulttuurisessa mallissa sanat, jotka profiiliteksteissä esiintyivät, voitiin luokitella yleisellä tasolla parisuhteeseen, seurusteluun tai tunteisiin liittyviksi, sekä luontoa tai luonnonympäristöä kuvaileviksi.

Lähtökohtani oli, että Tositarkoituksella -kontekstissa on *kirjoittamattomat säännöt*, jotka jossain määrin edellyttävät romanttista lähestymistapaa. Toisaalta se ei päde koko nettideittailun kontekstiin niin, että pitäisin sitä tiukasti konseptisidonnaisena tapana, eli ehdottomana vaatimuksena, ilmaista itseä. On tiettyjä ilmauksia, *romanttisia fraaseja*, jotka ikään kuin kuuluvat asiaan. Näillä kuvataan ainutlaatuisuutta, täydellistä osumaa. Myös rakkaus-sanaa käytettiin. Toivottiin ja kaivattiin. Läheisyyteen liittyvät ilmaisut olivat romanttisen viitteellistä, eivät suorasukaista, ja jättivät tilaa mielikuvitukselle. Valtavirtaisen romanttisuuden perusajatuksia on yksiavioisuus ja sen kunnioittaminen, yhteen kumppaniin sitoutuminen pitkäksi aikaa.

Romanttisen ilmaisun tunnisti kaunopuheisuudesta ja maalailevasta, jopa runoilevasta kerronnasta. Luonto oli yleisin kaunopuheisuuden kohde, joka on huomattu myös muissa yhteyksissä (muun muassa Soikkeli 2016). Populaarikulttuurissa fyysisen ympäristön esteettisyys rinnastetaan rakastuneen pariskunnan tunteisiin. Yleinen tarinankerronnallinen ote oli romanttinen useallakin tapaa. Oli yhteisiä tulevaisuuden haaveita, joita toisinaan maalailtiin arkea romantisoiden. Oli selviytyjätarinoita, joiden sankari oli haasteet kohdattuaan ja voitettuaan valmis kääntymään uuden elämäkumppanin puoleen. Romanttisuuteen kuuluu mystiikka ja ihmeiden maailma – myös rakkaus voidaan ajatella tällaiseksi ihmeeksi. Mystiseen satumaailmaan pääsi sijoittamalla profiilitekstinsä symboliselle tasolle. Voitiin sijoittaa itsensä toimijaksi myös elämään tai maailmaan, todella suuriin kehyksiin. Fyysisten paikkailmaisujen lisäksi usein mainittiin elämä tai maailma; arjen lisäksi haluttiin toinen ihminen osaksi omaa elämää, omaan maailmaan

Kaunopuheinen ja runollinen maalailu ei ollut aineistossani sukupuoli-riippuvaista. Tosin, mitä vanhempi miesryhmä, sitä enemmän *romanttinen meisyys* nousi esille. Romanttisessa mallissa suuret tunteet eivät olleet häivytettyinä – kohtaamiselta toivottiin fyysisen vahvasti vaikuttavaa äkillistä ihastumista, joka *veisi jalat alta*. Romanttista rekvisiittaa luotiin luonnon lisäksi muun muassa

takkatulen lämmöllä. Myös tunteiden vahvuus ja äkillisyys sisälsivät tulen elementtejä: toinen henkilö *sai syttymään*. Romanttisuuteen viittaa ajatus kohtalonomaisuudesta: jos kemia ja ajatukset kohtaavat. Kohtaaminen voitiin kuvata äkillisenä törmäyksenä: *kyllä sen vaan huomaa, jos toinen kolahtaa*. Myös sydämeen viittaaminen kieli vahvasta tunteesta; sydän ajatellaan paitsi elämän ylläpitäjänä myös rakkauden symbolina: *menettää sydämensä jollekulle*. Aktiivisimpia fraseologisia komponentteja monissa kielissä ovatkin käsi, pää, silmä ja sydän, joilla pyritään ilmaisemaan ihmisen olennaisia fyysisiä ja psyykkisiä toimintoja ja tuntemuksia (Korhonen 2018, 131).

Romantiikkaan kuuluvaa mystisyyttä ja eksotiikkaa, suorastaan villeyttä, näkyi kielikuvissa, joissa naisia verrattiin tiikereihin ja miehiä karhuihin. Kaunopuheisessa kielenkäytössä välittyivät agraariajan käsitteet kuten kukkiminen ja kypsytminen. Kaunopuheisuus siis viittasi samalla johonkin vanhaan, kauan säilyneeseen. Useiden tutkijoiden mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa näkyy edelleen talonpoikaisen perinteen leima, suomalaisuuden ilmaiseminen on vahvasti kytköksissä agraarikulttuuriin. (Apo 1996, 176; Lehtonen & Löytty 2003, 8; Korhonen 2018)

Ilmaisut, joilla vakuutettiin sitoutuneisuutta mahdolliseen parisuhteeseen, sisälsivät usein *Tositarkoituksella*, *Sen Oikean* ja *Sielunkumppanin* käsitteet. Uskollisuus kuului ehdottoman korostettuna tähän malliin. Meisyys näissä teksteissä oli usein romanttinen esitys, jossa keskityttiin visioimaan yhteisiä hetkiä. Spontaanisten romanttisten elkeiden kuvailu vaikutti ensihuman kuvailulta: hellyyttä, syliä, oman kullan kainaloa ja suukottelua.

Romanttisissa profileissa vaikuttamiskeinona oli usein tunteisiin vetoaminen. Tekstit olivat paitsi kauniita, myös avoimia ja rehellisiä rakkaudenkaipuudessaan, ihailtavan määrätietoisia, muttei luotaantyöntävällä tavalla. Nimimerkit olivat kontekstisidonnaisia liittyen rakkauteen ja etsimiseen tai luontoon. Yleiset teemat otsikoissa olivat rakkauden voiman ylistys, sekä elämän ainutkertaisuus ja senhetkisyys.

Saduissa prinsessa tai nuori naispuolinen henkilö esitetään usein kainona ja punastelevana. Kainouden (pidättyväisen, nöyrän ja ujon) ihannetta toi teksteissä esille se, että esimerkiksi omaa ulkonäköä oli helpompi tuoda esiin muiden sanomana: nätiksin huudeltu. Tämä oli yleisintä nuorissa ikäryhmissä. Nuoruus liitetään usein kainouteen. Omakehu olisi vaikuttanut röyhkeältä eikä olisi sopinut tähän tarinamalliin. Kyseessä on myös lukijan ohjaaminen tiettyyn tulkintaan.

Länsimaisissa romanttisissa mallitarinoissa, jotka kaikki tunnemme populaarikulttuurin kautta, pariskunta kertoo ensikohtaamisestaan: kun toinen katsoi, se vei jalat alta. Sananparret ja ilmaisut liittyvät yleensä aina fyysiseen kohtaamiseen. Nettideittailuun ei kuulu samanlainen spontaanisuus, mutta silti samoja metaforia käytetään profiiliteksteissä: toivotaan että joku veisi jalat alta tai saisi pään pyörälle.

Toisaalta nettideittailuun liittyy aikaisemmista mallitarinoista poikkeava uudenlainen mystisyys ja kohtalonomaisuus.

7.2 Nettideittailu realistisena arjen rakkautena

Vaikka aineistossa oli runsaasti mukana romantiikan sanastoa, aika arkisissa tiloissa niissä liikuttiin: kotona, pihassa, lähipiirissä. Tätä kulttuurista mallia kuvaa erityisesti arkinen keskustelu ja arkisen elämän realiteetit, jotka otetaan mukaan viestintään. Profiiliteksteissä nousivat esiin rakennettu ympäristö, arkiset asiat, kuten koti ja ruoanlaitto, elämän jakaminen työhön ja vapaa-aikaan. Työhön liittyivät asiat kuten ammatti, koulutus ja varakkuus, sekä harrastukset jaettiin karkeasti liikunnallisuuteen tai toimintaan, jonka saattoi kuvitella liittyvän jotenkin alkoholinkäyttöön (baarielämä, ravintolaelämä). Koti-ilta-yöelämä -vastakkainasettelu oli tärkeä kumppanin määrittelyssä. Kohtuullisuus oli yleisin toive esimerkiksi alkoholinkäytössä. Elämäntavat ja harrastukset olivat erittäin merkittävässä asemassa.

Ilmaisu profiiliteksteissä saattoi olla hyvinkin konkreettista, asiapitoista ilman mitään pehmentäviä sidossanoja tai elementtejä (esimerkiksi hymiöitä). Tekstin muoto oli toisinaan yksinkertainen rakenteeltaan: Puhun vain itsestäni, Puhun vain kumppanitoiveista tai sitten Minä olen – sinä olet -muotoinen teksti. Asiallinen, pelkistetty teksti oli yleensä myös lyhyehkö, usein tavallisuutta painottava. Aineistossa realistiseen malliin luettavia nimimerkkejä oli suurin osa. Tähän toimintamalliin kuuluvia otsikkotyyppisiä olivat tervehdys tai itsensä esittely otsikossa.

Avainsanoja tarkastellessani huomasin, että määrällisesti arkeen liittyvät käsitteet olivat huomattavasti yleisempiä kuin perinteisesti romantiikkaan liittyvät sanat. *Itse* oli toimiva henkilö, joka teki valinnat. *Minä* oli toimija ja henkilön olennaisin kuvaus oli, että hän osasi huolehtia itsestään. *Mukava*, *keskustelutaitoinen*, *huumorintajuinen* ja *rehellinen* ja luotettava olivat teksteissä useimmin mainitut adjektiivit. Jalat maassa -tyyppi edusti vakautta ja rauhallisuutta. Etenkin nuoret miehet etsivät kumppanissa aitoutta. Sellaista, joka ei teeskentele olevansa mitään muuta kuin on.

Tavallisuus oli erityisen painotettua. Etenkin miehillä oli aika yleistä itsensä kuvaaminen (tavalliseksi) kaduntallaajaksi. Tätä voi pitää miehisenä vastineena romanttisen mallin kainoudelle – ei tässä mitään kummempia olla. Tavallisuudesta alettiin julkisuudessa puhua aikaisempaa enemmän 2000-luvun alussa. Tavalliseksi julistautuminen merkitsee Olli Löytyn mukaan tarvetta kuulua joukkoon. Tavallisuutta eli massaan sulautumista tuottavat institutionaalisesti erityisesti peruskoulu ja puolustusvoimat. Tavallisuus on normi, joka muotoutuu arkisessa kanssakymisessä. Tavallisuus on turvallista. Ehkä sen ajatellaan luovan

turvallisuuden tunnetta myös vastapuolelle. Ihan tavallinen suomalainen sisältää väkisinkin myös sen ajatuksen, että on olemassa epätavallisia suomalaisia ja ei-suomalaisia. Tavallisuuden korostaminen kertoo joko siitä, että keskinäisiä eroja ei korosteta suomalaisessa yhteiskunnassa tai siitä, että kyse on vahvasta normittamisesta ja samanlaisuuden käsityksestä. Kolmas käsitys yhdistää kaksi edellistä eli sen mukaan erot suomalaisten kesken eivät ole suuria. (Löytty 2004b, 47-52; Lehtonen 2004b, 142). Väitän, että tavallisuuden korostamisella ja arvottamisella pyrittiin alentamaan kynnystä lähestyä kirjoittajaa, eli ne toimivat sillä tavalla vaikuttamiseen pyrkivinä valintoina.

Naisilla käytetyin kuvainnollinen ilmaisutyyppi liittyi tulevaisuuteen ja pitkäaikaisuuteen: *pidemmällä tähtäimellä, pidemmän päälle*. Molemmilla suosittuja ilmaisuja oli *olla liikkeellä* tai *olla liikenteessä*. Liikenteessä olo assosioituu menevään ja aktiiviseen elämäntapaan. Se assosioituu myös siihen, että joku oli erityisesti nähnyt vaivaa ja lähtenyt liikkeelle tavoittelemaan jotain tiettyä asiaa: tässä tapauksessa etsimään kumppania. Luokittelin kokonaissävyltään positiivisiksi teksteiksi ne, joita leimasi kunnollisuus ja aitous. Aktiivisuutta huokuva teksti korosti kirjoittajansa harrastusten määrää, liikkuvuutta ja toiminnallisuutta, joka voi olla myös muuta kuin fyysisistä toimintaa.

Realistiseen malliin luettavia aloituksia olivat minä olen -aloitukset eli itsensä esittely tekstin alussa. Erityisesti kirjetyyppinen lopetus oli asiallinen, mutta ystävällinen. Realistisessa toimintamallissa spatiaaliset narratiivit olivat lähellä arkea: *urheiluun ja liikuntaan* liittyvät, *luontoon* liittyvät, *kotiin ja arkeen* liittyvät, sekä *työhön ja opiskeluun* liittyvät sijainnin ilmaisut. Kategoriana *kaupunkimainen huvielämä* sai eniten mainintoja, joskin se sisälsi myös eniten variaatioita. Se sisälsi baareja, ravintoloita, elokuvia, yökerhoja ja klubeja. Realistisen toimintamallin suomalaiselle olivat tärkeitä luonto, kesämökki ja saunominen. Tähän liittyivät stereotyyppisen suomalaisen rakkaus maidon ja kahvin juontiin. Päihteiden käytön kohtuullisuutta ihannoitiin.

Realistinen malli on helppo rinnastaa yleisesti ajatellulle loogiselle aika- ja elämänkulun jatkumolle. Taustalla on havaittavissa normatiiviseen elämäntarinaankin liittyvä kulttuurinen skripti aikuistumiselle: lapsuuden ja nuoruuden jälkeen opiskellaan ja hankitaan ammatti, sen jälkeen on vuorossa kumppanin etsiminen ja perheen perustaminen. Realistiseen malliin kuuluvat hyöty- ja järkinäkökulmat. Nettideittailu voitiin ajatella kannattavaksi vaihtoehdoksi sille, että etsittäisiin kumppania yöelämästä. Nettideittailu on helppoa, nopeaa, vaivatonta ja ekonomista. Sen ensisijaiseksi motiiviksi realistisessa toimintamallissa mainittiin uteliaisuus, kokeilunhalu tai muutoksenhalu. Sen sijaan että puhuttaisiin korvia huumaavasta rakkaudesta, todettiin, että olisi mukava asettua aloilleen. Sanavalinnat olivat arkisempia.

Realistisessa mallissa romantiikan sijaan toiveena oli useasti vuorovaikutuksen ongelmattomuus ja muu samanlaisuus: *sama aaltopituus*. Mitä vanhempi ikäryhmä, sitä useammin toiveet liittyivät vuorovaikutukseen ja läheisyyteen. Meisyys liittyi eniten yhdessä tekemiseen ja (arjen) jakamisen ajatukseen. *Kotiin* viittaavia sanoja oli useita. Keittiössä erityisesti tapahtui kodin arki: kokkaaminen, leipominen ja syöminen. Naisten ilmoituksissa haettava kumppani saatettiin toivoa remontti-reiskäksi. Tästäkin roolijaosta huolimatta taustalla vallitsi tasa-arvoisuuden eetos.

Anna-Leena Siikala on kuvaillut suomalaista ”kansanluonnetta” seuraavasti: ”*Kun kansankulttuuriamme vertaa muiden kansojen perinteeseen nousee esiin kuitenkin yhteisiä piirteitä. Käytännöllinen luonnonläheisyys, talonpoikainen yksinkertaisuus, raffinoitun⁹² erotiikan puute, karkea komiikka ja tiukka ”hyvän elämän” normeihin pitäytyminen ovat niitä ulottuvuuksia, jotka leimaavat suullisen perinteen säilömiä ajattelun malleja*”. (Siikala 1996, 147.) Kyse on tietenkin suomalaisuuteen liittyvästä stereotyypisestä ajattelusta, jossa jo siinäkin otetaan esille suomalainen ”epäromanttisuus”.

Vaikka romantiikan kuvastoon kuuluu ilmaisu tositarkoituksella, sillä viitataan ennen kaikkea parisuhteen pysyvyyteen. Pysyvässä parisuhteessa jaetaan asioita, jaetaan arkea. Siihen kuuluu myös *keskinäinen luottamus, ystävyys ja uskollisuus*. Elina Haavio-Mannilan nimeämä *kumppanuusrakkaus* sopii erityisen hyvin realistisen toimintamallin määritelmäksi. Siinä korostuvat tasa-arvo ja kumppanuus.

7.3 Nettideittailu konseptiin pakotettuna mallina

Mielenkiintoni on ollut koko ajan ensisijaisesti *tiettyyn nettideittailun konseptiin tai kontekstiin tehdyllä tekstillä*. Vaikka kyseessä ei olisikaan hetero suomalainen tositarkoituksella seuraa etsivä, hän kuitenkin omalla ilmaisullaan tuo esiin sen, mitä hän olettaa juuri tämän kontekstin olevan ja miten tämän konseptin sisällä kommunikoidaan. Kun luo verkkoprofiilia palveluun, usein tekee tietoisia valintoja sen suhteen, mitä verkossa jakaa. Konseptiin pakotettu malli voi sisältää osia sekä romanttisesta että realistisesta kontekstista. Malliesimerkkinä konseptiin pakotetusta mallista voisi ajatella nettideittailun esittämisen ensisijaisesti kuluttamisena, jolloin tekstissä toistuvat markkinametaforat, myyntisanasto, ja tilaus/ostaminen/myyminen -ajatus. Kulttuurisena mallina ajattelen tämän silti hieman kuluttamisnäkökulmaa laajempänä. Yhtä lailla konseptiin pakotetussa mallissa mainitaan lähinnä romanttiseen malliin kuuluvat kestotermit: *Se oikea, Tositarkoituksella tai Sielunkumppani*. Niiden ajatellaan kuuluvat asiaan.

⁹² raffinoitu = jalostettu

Konseptiin pakotetussa mallissa kumppaninhakua ajatellaan erilaisten metaforien kautta, jotka kaikki ymmärtävät: se on saalistamista tai metsästämistä tai se on mainosmaista tai se on kaupankäyntiä (saadaan ja jaetaan plussa(pisteitä) tietyistä ominaisuuksista ja ollaan vapailla markkinoilla, tarjolla). Muutamassa tekstissä viitattiin profiiliin mainospuheena. Sen lisäksi erityisesti ryhmässä N31-40 otettiin *kuluttajan/ostajan asenne* nettideittailuun: *mitä täältä voisi löytyä*. Konseptin mukaisia ja paljon jaettuja ajatusmalleja olivat mielestäni erityisesti liikkeen ja pysähtymisen metafora. Liikehtimisen aika kuvaa dynaamisuutta ja tavoitteelliseen toimintaan ryhtymistä. Parisuhde on käännekohta matkan teossa. Hetki seisotaan paikoillaan, toisen vierellä tai rinnalla, kunnes jatketaan matkaa yhdessä, vierekkäin samaan suuntaan. Mallissa myös ilmeni trendisanojen ja fraasien käyttö: *ottakaa selvää* tai *kysykää jos kiinnostaa tietää lisää*. Tietyt ilmaisut ovat *vakiintuneet* osaksi nettideittiprofiilien kielellistä koodistoa. Niiden voidaan ajatella olevan olennainen ja näkyvä osa deittiprofiilitekstigenreä.

Tässä kulttuurisessa mallissa olennaista oli, että nettideittailun konventiot olivat tuttuja. Profiilien kirjoittajat olivat asettaneet itsensä heterotoimijuuden kontekstiin eli toimivat niin kuin olettivat, että tässä kontekstissa toimitaan. Samalla toistettiin sisältöjä, joiden kuviteltiin kuuluvan kontekstiin, olivat ne henkilökohtaisesti valideja tai ei. Myötiltiin esimerkiksi vallitsevaa ruumisnormia sekä itsensä että kumppanin kuvailussa. Tietyntaista kehoa pidettiin terveenä, normaalina ja kauniina. Itsensä esittäminen *tietyllä tavalla* noudatteli nettideittailun konventioita. Liikunnallisuutta ylistettiin. Ne, jotka eivät omasta mielestään täysin täyttäneet ”normikumppanin” ulkoisia piirteitä, kokivat olevansa velvollisia selittämään asiaa. Yleistä oli ajatella nettideittipalvelun käyttö vaihtoehtona muulle kumppaninhaululle, etenkin sille, että kumppania etsittäisiin yökerhoista.

Profiili alkoi suoraan sen kuvauksella, mitä henkilö oli hakemassa. Aloituksissa käytettiin usein ilmaisuja etsiä, hakea tai löytää. Tietotekniseen alustaan viitattiin motiiveilla (uteliaisuus) ja metaforilla (verkot vesille), sekä ilmauksella ”täällä”, joka ymmärrettiin nettideittailun ”paikaksi”. Kontekstiin kuuluvia elementtejä oli myös toivekumppanin kriteerien tai listojen luetteleminen.

Deittisivujen julkisuus oli tiedossa ja siihen reagoitiin siten, ettei haluttu liikaa valottaa henkilökohtaisia asioita, tai laittaa kuvaa profiiliin. Yleisin otsikkotyyppi oli kumppaninhaun konseptiin liittyvä otsikko sisältäen ”etsiä” -verbin ja oli muodoltaan ”tietyntainen etsii tietyntaista”. Huomiota saatiin otsikolla, jossa oli populaarikulttuurisia viittauksia tai jossa pyrittiin huumoriin. Populaarikulttuurin pohjautuva otsikko oli usein ilmoitusmainen (*Annetaan rakastavaan kotiin...*) tai mainosmainen.

Profiilien ei-listauksissakin noudatettiin hyväksyttävän elämän mallia: alkoholinkäyttö, tupakointi ja baarielämäkiinnostus olivat kieltolistalla. Konseptiin kuului muutama ilmaisu paperilehtien aikakaudelta kuten *seikkailijat alkoot*

vaivautuko. Ei-listauksienkin myötä haluttiin kohtuullista, ei ääripäitä, yleisten normien mukaan elävää ihmistä, joka antaa toiselle myös tilaa. Toisaalta tarkkaa normia noudatettiin myös negatiivisen sävyn profiiliteksteissä, esimerkiksi sen suhteen, mitä henkilö oli hakemassa. Usein kirjoittajalla tuntui olevan vahvasti ohjat käsissä ja hän oli se, joka saneli kaikki säännöt. Näissä teksteissä tuotiin vahvasti esiin perinteiset sukupuoliroolit ja niiden mukainen käyttäytyminen, sekä tarkat ulkonäkökriteerit. *Ota yhteyttä* -lopetus painotti vaihtuvaa vuorovaikutteisuutta, joka nettideittailun käsikirjoituksen mukaan siirtyy siinä vaiheessa lukijalle.

7.4 Nettideittailu konseptia haastavana mallina

Myös konseptia haastavassa toimintamallissa olennaista oli, että nettideittailun konventiot olivat tuttuja. Ainoastaan silloin niitä oli mahdollisuus haastaa. Esimerkiksi tuli tietää, että tietynlaista kehoa pidetään terveenä, normaalina ja kauniina ja että tietynlaista tapaa ”puhua” pidettiin oikeanlaisena. Ravintola- ja yöelämässä sekoilu oli esimerkiksi aihepiirejä, jotka eivät soveltuneet kunnollisen tositaroituksella-kumppanin ihanteeseen. Täytyi myös tietää, että nettideittailussa toistuu tapa listata toivottuja tai epätoivottuja piirteitä, että voi omassa tekstissään irvailla tällaisille listauksille.

Epäkäytökseksi nimesin sellaisen kuvailun itsestä, joka ei noudattanut tavanomaista käsikirjoitusta itsensä kuvailusta. Epäkäytökseksi laskin myös internetin perussääntöjen noudattamatta jättämisen kuten vaikka kaikkien tekstien kirjoittamisen versaalein kirjaimin. Konseptia haastavat profiilitekstit muotoituiivat esimerkiksi sen luettelemisella, mitä kumppaninhakija ei ole. Sitä oli myös alatyylinen ilmaisu kirosanoineen. Paitsi itseä ja mahdollista lukijakuntaa, myös itse nettideittailua suomittiin ankarasti. Tähän malliin kuului nettideittailun näkeminen ongelmallisena ja pahana, vääränä.

Luen tähän konseptia haastavaan malliin myös niin sanotut etäännyttäjät, joiden profiilit etäännyttivät heidät itsensä itse kumppaninhaun konseptista. Tekstin muoto saattoi olla parin lauseen mitänsanomaton töksäytys, tai vapaatekstikenttä jätettiin kokonaan tyhjäksi. Näitä hieman lievempiä haastavaan malliin kuuluvia olivat tekstit, joissa ei ollut mitään henkilökohtaista panostusta profiilintekijältä. Vapaa-tekstikentässä oli kenties sitaatti jostain muualta. Asiat ilmaistiin passiivimuodossa tai pelkillä kliseillä tai fraaseilla.

Konseptia haastoivat myös negatiiviset profiilitekstit, sillä on vaikea kuvitella onnistunutta kumppaninhakua, jos puhutellaan vastaanottajaa tylästi, ylimielisesti, röyhkeästi tai omahyväisesti. Yhtä lailla onnistunutta kumppaninhakua on vaikea kuvitella, jos kirjoittajan asenne oli ”onks pakko”. Tähän samaan sarjaan luin tilitykset nettideittailun pahuudesta ja epäoikeudenmukaisuudesta. Negatiivisen ulostulon lisäksi konseptia haastoivat myös liian varovaiset tekstit, vaatimattomat ja

itseään vähättelevät, vaikka ne olivat täysin vastakohtia niille teksteille, jossa kirjoittaja saneli, mitä seuraavaksi oli luvassa.

Huomiota herättävä aloitus haastoi omalla tavallaan konseptia. Sen voi saada aikaan esittämällä alkuun hämmentävän kysymyksen tai yllätyspaljastuksen itsestään. Vaikka väitin juuri mainosmaista tekstiä konseptiin pakotettuna mallina, esimerkkinä konseptia haastavasta vaikuttamistavasta oli intermediaalisilla vihjeillä ylikyllästetty profiiliteksti, jossa kirjoittaja puki koko tekstin (liian) pitkän automainoksen muotoon. Liika pituus ja ”överiksi veto” teki siitä hämmentävän kokemuksen ja mainosmaisuuks tavallaan kääntyi itseään vastaan. Negatiivisemmalla tavalla tulee haastaneeksi nettideittailun ideaa käyttämällä Nyt ei ehdi -profiilitekstiä. Vastaavia ovat muut aggressiiviset, rumat, alatyyliset tai tylyt ilmaisut. Kirjoittamaton sääntö on, että kumppaninetsinnän pohjavire on positiivinen.

Odotusarvo on, että teksti ei ole liian seksuaalista. Lomake-osion paras tapa rentoutua -kohdassa oli muutaman kerran mainittu *naiminen*, ja tässä kohden kulmakarvani hieman nousivat – pidin tätä merkinä siitä, että kyseessä oli ainakin tutkijan omassa ajatusmaailmassa vieras ilmaisutapa tässä kontekstissa. Sama reaktio tuli muistakin seksuaalissävytteisistä ilmaisuista. Tulin siihen loppupäätelmään, että ”yliseksuaalisen” ilmaisun lisäksi konseptia haastoivat myös seksuaalinen kokemattomuus tai aseksuaalisuus. Heteronormatiivisessa kontekstissa on keskiössä heteroseksuaalisuus, jossa seksistä ei erityisemmin puhuta. Suotavampaa ja myös määrällisesti suositumpaa oli joko romanttinen tai asiallinen (kumppanuusrakkaus) lähestymistapa.

Myös deittiuupumus voitiin ajatella konseptille vastakkaiseksi toiminnaksi. Kun samanaikaisesti oli sekä halua löytää kumppani, että haluttomuutta etsiä häntä, päällimmäisin tunne oli turhautuneisuus. Se sai aikaan negatiivista ilmaisua, juuri tätä konseptinvastaista toimintaa.

8 Lopuksi

Nettideittailu on medioitunutta kumppaninvalintaa, koska sitä määrittää median (teknologisen alustan) käyttö. Alusta, jolla toimitaan, on merkityksellinen; sillä on omat konventionsa, joiden tunteminen auttaa tuottamaan kontekstiin sopivaa sisältöä. Nettideittisivun käyttäjänä opitaan säännöt, niin viralliset kuin kirjoittamattomat. Toisella deittisivustolla opittuja sääntöjä on helppo soveltaa toiseen, sillä säännöt ja normit eivät olennaisesti eroa samantyyppisissä palveluissa. Käyttökokemus opettaa, mutta sitä ennen on *esitietous* toiminta- ja käyttäytymismalleista sekä ilmoittajan että vastaanottajan positioissa. Tämä esitietous saadaan populaarikulttuurista, opaskirjallisuudesta, kiertävistä kokemustarinoista tai sanoma- ja aikakauslehti uutisoinnista.

Tutkimuksen aineisto koottiin satunnaisen otannan menetelmällä. Aineiston pienuudesta johtuen tilastollisia yleistyksiä ei kannattanut tehdä. Näin ollen olen koko ajan puhunut vain suuntaa antavista numeraalisista tuloksista tulkinnan taustalla. Tutkimusaineistoa rajanneet kriteerit vaikuttivat siihen mihin kysymyksiin aineisto pystyi vastaamaan. Kumppaninetsijät, joiden profiileja tutkin, olivat luoneet profiilinsa heteroseksuaaliseen kontekstiin. Myös suomalaisuus oli yksi aineistoa rajaavista piirteistä.

Miesten profiileja oli määrällisesti enemmän kuin naisten. Mitä nuorempi ikäluokka, sitä enemmän profiileja löytyi. Aineistosta huomasin, että se ajoittui murrosvaiheeseen suomalaisessa nettikäyttäytymisessä. Vaikka nykyään yli 50-vuotiaat nettideittaajat eivät ole mikään harvinaisuus, aineistonkeruuaikana viimeinen ikäryhmä tuli laittaa muotoon 51-100, koska osumat tässä ikäryhmässä ja tätä ikäryhmää vanhemmissa olivat niin vähäisiä. Tästä johtuen tutkimustulokseni käsittää yleistään vain ikävuodet 20-50. Aineistoni keruun aikana teksti oli pääasiallisin muoto tehdä deittiprofiili. Kuva ei ollut niin yleinen elementti silloin ja ne vähätkään kuvat eivät olleet näkyvissä kuin palveluun kirjautuneille. Aineistoani leimasi myös kaupunkimaisuus. Maantieteellisesti deittiprofiileja oli eniten suurimpien kaupunkien ja pääkaupunkiseudun ympärillä. Jaoin aineiston käsittelyyn helpottamiseksi, heterokontekstin vuoksi ja aikaisempaan tutkimukseen vertailtavuuden vuoksi ryhmiin iän ja sukupuolen mukaisesti. Se oli jälkeensä katsoen toimiva ratkaisu, koska se mahdollisti mies- ja naistapaisuuden käsittelyn.

Tämä tutkimus pohjautui teoreettiseen hypoteesiin siitä, että yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa samanlaisessa ympäristössä syntyy jaettuja ajatuksia, joita voi kutsua *jaetuksi kulttuuriseksi tiedoksi*, intersubjektiivisuudeksi. Ihmisten tieto todellisuudesta on väistämättä luonteeltaan kielellistä ja tekstuaalista. Jaetun kulttuurisen mallin ajatus kulminoitui tavassa, jolla kerrottiin tarina, profiiliteksti. Kumppaninhakijoiden tietoisuus kontekstista, siitä, miten netti on osana deittailua, tuli toisinaan vahvasti esiin aineistosta. Joskus profiilintekijät ironisesti ”keskustelivat” tai ”kiukuttelivat” palvelun kanssa, irtaantuivat heille annetusta positioista ja tarkastelivat tilannetta ulkoapäin, arvioivat sitä ulkopuolisen silmin.

Tärkein tulkintavälineeni oli profiileissa käytetty kielellinen ilmaisu. Alkuun tutkimukseni oli teorialähtöinen. Tutkimuksen ja analyysin aikana näkökulmani oli enää teorialtöinen. Teorialtöisen lähiluvun avulla pidin mielessä koko ajan kulttuurisen mallin teorian mukaisen tavan tehdä sisällönanalyttisiä kategorisointeja ja teemoitteluja aineistosta. Lopulta kuitenkin tutkimukseni kääntyi aineistolähtöisemmäksi.

Kulttuuri on uudelleenkertomista ja sitä on myös tulkinta. Teksteillä ei ole valmiita merkityksiä vaan samalla kun luetaan tekstejä, annetaan niille merkityksiä ja tulkintoja. Kuitenkin kaikki kielelliset piirteet, joiden avulla tekstit voivat merkitä lukijoilleen jotain, ovat sidoksissa lukijoiden ennakkotietoon. Tutkimusmenetelmäni oli hyvin tutkijakeskeinen ja tutkijarefleksiivisyys olikin ensiarvoisen tärkeää. Lukutapani sai minut näkemään aineiston tietynlaisena. Siihen vaikuttivat myös omat aikaisemmat kokemukseni, sekä sen hetkinen elämäntilanteeni. Lukutapani sai uusia sävyjä, kun luin aineistoa uudestaan tai kun oma parisuhdestatukseni muuttui. Tutkimusta vei eniten eteenpäin pysähtymiseni kohdissa, joissa tuntui olevan jotain vialla ja jotka eivät soljuneet eteenpäin niin kuin olin odottanut. Tällöin pyrin yleensä katsomaan peiliin ja miettimään oliko tutkijapositionsani jotain korjattavaa tai uutta tajuttavaa.

Mitä profiileissa viestitettiin

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli: *mitä profiileissa viestitään?* Käytetyimmät sanat muodostivat sekä naisilla että miehillä samansuuntaisen viestin: haluttiin löytää mukava ja huumorintajuinen ihminen omaan elämään. Huumorintajuisuus oli adjektiivinen, joka sekä miesten että naisten teksteissä katsottiin kumppaninhaun kannalta merkittävimmäksi. Toivepiirteet haettavan kumppanin suhteen olivat samat kuin mitä kerrottiin itsestä. Yleisesti haluttiin yleisten normien mukaan elävää ihmistä. Leimaavia olivat tasapainoisuus, tavallisuus ja kohtuullisuuden toive.

Kulttuuriseen pääomaan kuului tuntemus deittiprofiilien yleisestä sisällöstä. Kirjoittaja oli vuorovaikutuksessa konseptin kanssa. Se oli mielikuva siitä, millaista

on toimia nettideittailutilanteessa. Esiin tekstissä nostettiin siis laajimmillaan sukupuolen, iän ja kotipaikkakunnan lisäksi kuvaava adjektiivi, ulkonäköön liittyvä kuvaus, työhön ja vapaa-ajan käyttöön liittyvät maininnat, maininnat siitä mistä asioista pitää, sekä kanta lapsiin, eläimiin ja päihteisiin. Nämä viimeksi mainitut eivät ole tulleet esille ulkomaalaisissa tutkimuksissa, joten niitä voinee pitää suhteellisen suomalaisena tapana kertoa itsestään.

Tutkimusta aloittaessani minulla oli muutamia esioletuksia, joita oli tarkoitus tutkimuksen lopussa tarkastella uudestaan. Ensimmäinen oletus oli, että sekä medioitunut kokemusmaailma, että teknologian arkipäiväistyminen tulevat esiin myös kumppaninhakuteksteissä. Parhaiten tämä näkyikin siinä, kuinka hakija kuvaili, kuinka hän käytti tietotekniikkaa arjessaan. Toiseksi tämä näkyi siinä, kuinka kumppaninhaun seuraavaa etappia eli yhteydenottoa mietittiin – yleisesti sähköisiä kanavia pitkin. Medioitunut arki siis näkyi, mutta sen ilmaisu oli sidottu aikaansa (käytössä oleva teknologia ja palvelut).

Pidän profiilitekstejä eräänlaisia minäkertomuksina. Väitän, että kirjoittaessaan profiilitekstiä, henkilö tekee *tietoista identiteettityötä* suhteessa nettideittikonseptiin. Identiteettityötä tehdessä vuoropuhelu käydään itsen ja omaksutun kulttuurisen pääoman kanssa. Se, miten henkilö positiioi itsensä suhteessa muihin on tietoista ja samalla retorinen valinta. Omassa tekstissä peilataan mielikuvaa siitä, millaista on ja miten kannattaa toimia nettideittailu-tilanteessa. Minua kiinnostivatkin kirjoittajien valitsemat subjektipositiot, eli sen määrittely, mistä käsin maailmaa tulkittiin, tai mitä rooleja henkilö otti kumppaninhakuilmoituksissaan. Huomasin, että *mikään rooli ei lopulta ollut valmiiksi annetun sapluunan ulkopuolella*. Lomakeosiossa oli jo valmiina kaikki roolit aihepiireihin työ-vanhemmuus-harrastukset.

Subjektipositiot noudattivat jossain määrin *miestapaisuutta* ja *naistapaisuutta*: kun miesten ominaisuuksissa painottui rehellisyys ja luotettavuus, tietynlainen tasaisuus, niin naisten luonnehdinnat viittasivat enemmän vuorovaikutukseen. *Male gaze* -näkökulma näkyi suoraan siinä, kuinka miehet toivoivat naisilta enemmän ulkonäköön liittyviä asioita, ja myös naiset kuvailivat enemmän ulkonäköään kuin miehet. Toivottu ruumisnormi koski enemmän naisia kuin miehiä.

Ehdottomasti suosituin fraasi kaikissa miesten ryhmissä oli *omillaan toimeentuleva*. Tämän voi liittää miestapaisuuden normiin, miehiseen pärjäämisen kulttuuriin. Statuksella tai varakkuudella ei kuitenkaan pröystäily. Naiset mainitsivat miehiä enemmän teksteissään kotiin ja lapsiin liittyviä asioita. Tämän voi katsoa ilmentävän historiallista naistapaisuutta, joka sitoo naiset miehiä enemmän kotiin. Naisilla oli myös enemmän haaveiluun ja unelmointiin liittyviä ilmaisuja, jonka voi myös ajatella kuvastavan herkempää naistapaisuutta. Suhtautuminen toimeentuloon ja varallisuuteen erosi. Vaikkei varakkuutta nostettu esiin, toimeentulo oli silti miehille olennainen asia. Naisten ryhmissä ammatti- tai opiskeluala mainittiin usein ympärilyövästi, mutta esimerkiksi työttömyyttä ei

hävetty kertoa itsensä kuvauksessa. Naiset haastoivat kumppaninhaun sukupuolittettuja konventioita teksteissään enemmän. *Aineistossa oli nähtävissä lievennyksiä ja pientä muutosta vahvoihin sukupuolittuneisiin asetelmiin.*

Seikka, jossa ei ilmennyt erityistä mies- tai naistapaisuutta oli *itsestään huolta pitämisen* eetos. Nuorekkuus ja itsestään huolen pitäminen oli sitä korostetumpaa mitä vanhempi henkilö oli. Tähän liitettiin yleensä liikunnallisuuden ihaileminen. Kun aikaisemmissa tutkimuksissa liikunnan harrastaminen oli ollut yhteydessä sosioekonomisiin eroihin, omassa aineistossani näin ei ollut. Naistapaisuuden ja miestapaisuuden pohdinta linkittyy Henri Tajfelin *sosiaalisen identiteetin teoriaan*, jonka mukaan ihmiset määrittelevät itsensä ryhmäjäsenyyksiensä avulla: mitä henkilön mielestä tarkoittaa olla tietyn sosiaalisen ryhmän jäsen ja mitä arvoja yksilö liittyy tähän jäsenyyteen. Huomasin, että tulkintoihini vaikutti kulttuurisesti oppimani maskuliinisuus-feminiinisyys -ääripääajattelu ja oma tulkintani mies- ja naistapaisuudesta.

Aineistossani sukupuolen ilmaisu noudatti heteronormatiivista kaavaa kaikissa ryhmissä. Oli mies ja nainen. Tämä vertautuu mielenkiintoisella tavalla vastikään lukemaani Tuulikki Pietilän omakohtaiseen artikkeliin. Artikkelissaan hän kertoo, kuinka erään parisuhteen muodostumisessa ratkaisevaksi kysymykseksi nousi se, että Pietilä tunsi olevansa enemmän ihminen kuin nainen, mutta hänen miesystävänsä tunsi vahvasti olevansa mies, joka etsi naista. Pietilä pohtikin, onko yksi mahdollinen parisuhdeonnan este se, että toinen osapuoli halusi tasa-arvoista suhdetta, kun toinen taas erityisen sukupuolittunutta suhdetta. (Pietilä 2010, 105.) Pietilän pohdinnat vertautuvat mielenkiintoisesti nettideittailun kulttuuriin malleihin, joissa eri päissä janaa ovat niin sanottu kumppanuusrakkaus ja romanttinen rakkaus.

Lähes kaikissa tarkasteltavissa sukupuoli- ja ikäryhmissä löytyivät samat kategoriat ja lähes kaikissa tarkasteltavissa ryhmissä toistuivat tismalleen samat sanat. Tämä todistaa, että miehet ja naiset *lukevat ja tuottavat itse deittiprofiligenreä pääosin samalla tavalla.* Se todistaa myös, että *on olemassa kulttuurinen käsikirjoitus siitä, mitä osa-alueita itsensä kuvailemisessa otetaan esille nettideittailukonseptissa.* Toinen esioletukseni oli, että nettideittailuun liittyy erityisiä, vain tähän ilmiöön liittyviä, piirteitä. Voisi tietysti väittää, ettei tätä kysymystä voi todentaa, ellei verrokkitutkimuksena ole muunlaista kumppaninhakututkimusta. Esioletus oli rinnakkainen teoreettiselle lähtökohdalleni jaetusta kulttuurisesta ajattelusta. Sen mukaan *tietyissä kontekstissa pyritään toistamaan siihen liittyviä sisältöjä*, olivat ne valideja tai ei. Tämä piti paikkansa. Suurimmalla osalla profiilitekstien kirjoittajista oli käsitys nettideittailun konventioista. Erityisesti ne tulivat esiin konseptiin pakotetussa mallissa ja konseptia haastavassa mallissa.

Meisyyys on pariskunnan yhteinen identiteetti: mitä voisimme yhdessä olla. Meisyyden kannalta tarkasteltuna aineistoni profiileissa luvattiin ennen kaikkea sitoutumista. Tosin sitoutumista oli eri asteista; tutustumisesta yhteiseen elämään. Meisyyden eri sitoutumistasot osoittavat sen, kuinka valmiina profiilitekstin kirjoittaja piti itseään vakavaan suhteeseen, mistä hän uskalsi unelmoida ja mitä tarjota toiselle. profiilitekstit käsittelivät Tositarkoituksella -kategoriassa ollessaan periaatteessa elämänkumppanin löytämistä, meisyyden tasot jakautuivat huomattavasti. Kategorian sisällä voi katsoa olevan siis *useammanlaiset parisuhdemarkkinat*: vakava parisuhde ei tarkoita kaikille samaa. Soikkeli korostaa kulttuurista, ei evoluutioteoreettista, lähestymistapaa väittäessään, että meisyyden kuvittelukyky ei ole missään nimessä geneettistä. Se on historian kuluessa muodostunut tapa esittää asiat omalle kulttuuriselle yhteisölle sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla.

Kolmas esioletus oli, että profiileissa olisi nähtävissä myös vanhaa parinmuodostamisen piirteitä, esimerkiksi jo agraariajan ihanteellisten luonteenpiirteiden säilymistä. Tämä piti paikkansa. Esimerkiksi rehellisyys toivottuna luonteenpiirteenä on säilynyt kauan. Agraariajan vaikutus näkyi vahvasti myös käytetyssä kielessä ja elämänohjeissa. Jo 1960-luvun tietokonetanssien kyselykaavakkeissa painotettiin harrastuksia ja ulkonäköä. Suomalaisessa IEVAssa nostettiin esille asuinpaikka, perhesuhteet, ikä, varallisuus, harrastukset, koulutus, seurallisuus ja raittius. Hyvin samoissa teemoissa pitäydytään edelleen. Tämä osoittaa, että *ne asiat, joiden ajatellaan olevan olennaisia kahden henkilön onnistuneessa kohtaamisessa ja mahdollisessa seurustelusuhteessa, ovat pysyneet pitkään samanlaisina*. Edelleen lomakkeet rakentuvat samojen asioiden ympärille. Ilmiön ydin ei muutu helposti. Lopulta kysymys onkin, onko digitaalinen alusta tuonut jotain uutta tähän lähtöasetelmaan.

Deittiprofilia voi pitää omana tekstilajinaan, genrenä, koska sillä on tyypilliset rakenteelliset piirteet, joita se noudattaa. Jossain tämän tutkimuksen varrella törmäsin kysymykseen siitä, voivatko genret siirtyä alkuperäisestä kontekstistaan verkkoon ilman että ne muuttuvat tai niiden identiteetti muuttuu (ks. Helasvuo et al 2014). Sanomalehtiajan ilmoitusperinteestä on nähtävissä samat komponentit: oli minä ja oli sinä, jota etsittiin. Ne ovat tämän *kumppaninhakuilmoitusgenren välttämättömät komponentit*. Kielellinen ilmaisu on verkossa erilaista. Sanomalehti-ilmoittelua ryydittivät lyhenteet (*pik. yst. vast. tlk. nimim.*), joita ei enää tarvita. Tietyt ilmaisut ovat vakiintuneet myös osaksi nettideittailun kielellistä koodistoa. Näitä ovat *kysykää, jos kiinnostaa tietää lisää, ota yhteyttä, pitää itsestään huolta, omillaan toimeentuleva, tositarkoituksella, siehunkumppani ja Se Oikea*. Yleinen konventio on myös listaukset toivotuista tai epätoivotuista ominaisuuksista. Verkossa on mahdollista kirjoittaa pitempää tekstiä ja lisätä sinne asioita, joita sanomalehti-ilmoitukseen ei voinut. Verkossa voi kertoa tarinan.

Miten profiileissa viestitettiin

Toinen tutkimuskysymykseni käsitteli tekstien ilmaisutapaa: *miten profiiliteksteissä pyritään viestimään ja vaikuttamaan?* Paitsi miten, minua kiinnosti myös se, miksi kirjoittajat kertoivat juuri tietyllä tavalla. Tämä jälkimmäinen juontaa jo aikaisemmin mainittuun haluun ”tuntea oikein” ja deittiprofiilien kohdalla myös ”kirjoittaa oikein”. Molemmat liittyvät arvojärjestelmään, jota halutaan noudattaa. Arvojärjestelmän omaksuminen ja halu toimia tietyllä tavalla liittyy tarpeeseen tulla hyväksytyksi yhteisössä. Tapa kertoa oli usein *kertomista vastaparien kautta*: etsiä ja löytää, sinä ja minä, nainen ja mies, työ ja vapaa-aika, kaupunki ja maaseutu. *Kontekstisidonnaiset ilmaisut olivat yleisiä*. Tarkoitan niillä ilmaisuja, jotka liittyvät joko tietotekniikkaan käyttöön tai seurusteluun ja parisuhteeseen tai kumppaninetsimiseen ja parhaassa tapauksessa molempiin. Profiilien ilmaisutapa vaihteli hyvinkin pelkistetystä laveaan kerrontaan.

Sukupuolen ja iän suhteen tavassa kertoa aineistossa ei ollut lopulta huomattavasti eroavaisuuksia. Miehillä oli naisia yleisempää tehdä luetteloita, ja miesten keskuudessa luetteloita tehtiin sitä enemmän, mitä nuoremasta miesryhmästä oli kysymys. Nuorten miesten ilmaisut olivat kaavamaisia, mutta *tekstin sisällöllisen moninaisuuden tuottaminen oli luontevampaa vanhemmille ikäryhmille*. Naiset haastoivat miehiä enemmän sen hetkisen tilanteensa, kokivat sen esimerkiksi epäreiluna. Vaikka miesten profiileissakin tätä esiintyi, naiset avasivat enemmän omia lähtökohtiaan

Jaottelin aineistoni tekstit jo lähtökohtaisesti tietoisiin kertomuksiin ja rivienvälikertomuksiin. Tietoisilla kertomuksilla tarkoitin asioita, joita kumppaninhakuilmoituksen jättäjä oli tarkoituksellisesti halunnut nostaa esille. Usein ne välittivät merkityksiä tietyistä kontekstiin kiinteästi kuuluvista teemoista kuten ihanteellinen kumppani tai ihanteellinen parisuhde. Rivienvälikertomukset toivat lukijalle ilmitasoa mahdollisesti tärkeämpiä vihjeitä tekstin kertojasta eli kumppaninhakijasta. Rivienvälikertomusten voi ajatella olevan kirjoittajan pinnan alla olevien arvojen ilmentymiä, joita he eivät tietoisesti viesti. Niistä voi tulkita käsityksiä arvoista liittyen kotiin, perheeseen tai yhteiskuntaan. Rivienvälikertomukset vaativat enemmän tulkintaa, mutta yleensä se tehdään automaattisesti oikein, koska kyse on saman kulttuurin jäsenistä.

Deittiprofiilien kerrontastrategia vaihteli sen mukaan, kuinka tietoisesti kirjoittaja pyrki vaikuttamaan. Niiden *sävy* oli yleensä *positiivinen*. Suurin ryhmä oli pelkistettyjen tekstien ryhmä. Pelkistetyt tekstit olivat useimmiten lyhyitä ja ympäripyöreitä sisällöltään. Tästä voi päätellä, *ettei tarjottua paikkaa vaikuttamiseen oltu huomattu ja hyödynnetty*. Verbaaliset, positiiviset, mainosmaiset ja vetoavat sävyt sen sijaan palvelivat lukijaan vaikuttamista. Vakuuttamiseen ja vaikuttamiseen tarvittiin yksityiskohtia, joiden avulla lukija kiinnittäisi huomiota tiettyihin *lukemista ohjaaviin kohtiin*. Tällaisia olivat jotkut nimimerkit, otsikot,

aloitukset, lopetukset ja yllättävät ilmaisuvalinnat. Myös profiilien vapaateksti-kenttien alut ja loput toimivat rakenteellisesti tekstien lukemista ja tulkintaa ohjaavina elementteinä. Profiilinaloitusteksteissä esiintyi yhdeksän erilaista aloitustyyppiä sekä miesten että naisten aineistossa. *Aloituskategorioiden yksimielisyys vahvistaa jaettua ajatusta siitä, millainen nettideitti-ilmoitus on muodoltaan.* Vaikka lopetustavoissa oli hieman enemmän eroavaisuuksia sukupuolten kesken, pääosin myös ne olivat samoja. Vaikka profiiliteksti voidaan nähdä kaikille yhtä julkisena, sitä oli mahdollista silti *kohdentaa* haluamalleen ryhmälle käyttämällä tekstissä merkityksiä, jotka olivat itsestäänselviä vain toiselle saman alakulttuurin jäsenelle. Spesifi *alaculttuurinen sosiaalinen pääoma* rajoittui vain tietyn ryhmän sisälle. Tällainen *tietoinen piilotaso* voi ilmentyä esimerkiksi musiikillisilla vihjauksilla.

Metaforatutkimus on retoriikan alalaji. Metaforiset ilmaisut ovat nimenomaan huomaamattomuudessaan vahvoja suostuttelun ja ohjailevuuden keinoja. (Savolainen 2021, 109.) Tässä tutkimuksessa olin kiinnostunut metaforista, joita käytettiin nettideittailun kontekstissa koskien parisuhdetta, sukupuolirooleja tai nettideittailua yleensä. Aineistossa kumppaninhausta puhuttiin usein metaforien ja kuvainnollisen kielen kautta. Oli saalistamisen ja metsästämissä tematiikka ja periksiantamattomuuden eetos. Määrällisesti runsaasti kuvailua liittyi ihmisen fyysiseen olemukseen. Useimmiten kyseessä oli paradigmaattinen merkityssuhde eli osa edustaa kokonaisuutta -suhde. Hokemia, sananlaskuja ja fraaseja oli helppo verrata esikuvani Naomi Quinin (1997) tutkimustulokseen, jossa metaforat ilmensivät avioliiton pysyvyyttä. Naisilla eniten käytetyin kuvainnollinen ilmaisutyyppi liittyi tulevaisuuteen ja pitkäaikaisuuteen. Ehdottomasti suosituin ilmaisu miesten profiileissa oli olla liikkeellä tai olla liikenteessä. Kohtaaminen voitiin ajatella äkillisenä törmäyksenä, natsaamisena, klikkaamisena ja kosketuksena. Ihminen kuvattiin hyvin fyysisenä toimijana. Monin tavoin oli nähtävissä *liikkeen ja pysähtymisen teema* kuvaamassa kumppanin etsimistä ja löytämistä.

Tutkimuksen alussa esitin oletuksen, että profiileissa mahdollisesti juonellistetaan deitti-ilmoituksen tekstiä, jotta siihen saataisiin aineksia, joita oletetaan tässä kontekstissa vaadittavan. Paikan valinta oli yksi juonellistamisen piirre: missä oltiin, mihin tarina sijoitettiin. Spatiaaliset narratiivit kertoivat, minne nettideittailun tarina sijoittui. Ne koostuivat kolmenlaisista paikoista: joko konkreettisista arjen paikoista, abstrakteista arjen paikoista kuten elämä, tai sitten oltiin ”täällä”, netissä, deittipalvelussa. Henkilöiden määrä ja niiden valinta oli osa ”juonta”. Tässä medioi-tuneessa henkilökohtaisessa (*mediated intimacy*) suurin osa piti henkilömäärän vähäisenä, sillä juonen kannalta muilla ei ollut merkitystä. Deittailu on yksityinen prosessi.

Nettideittiprofiilin toimintakenttää voisi verrata *toiveeseen tai satuun (make-believe)*: Jos saisit rakentaa onnistuneen parisuhteen niin mitä siihen tulisi, ketä siinä olisi, mitä te tekisitte. Voi puhua myös sanallistetusta haaveesta. Ollaan kuitenkin vain konditionaalissa, potentiaalisessa tai mahdollisessa maailmassa. Profiilitekstin voi luonnehtia myös tietoisien ensivaikutelman luomisen välineeksi. Sen, että deittiprofiiliteksteissä oli niin paljon samankaltaisuuksia, selittää se, että niiden tekemisessä käytetään yhteisesti jaettua kulttuurista tietoa. *Kulttuuriset kertomukset rajaavat ”mahdollisuuden tajuamme”, sen, mitä voi olla*. Samankaltaisuus tekstin osa-alueissa todistaa väitteen, että ne kuuluvat samaan kirjalliseen genreen. *Ilmaisemme myös mahdollista pitkälti samalla tavalla*.

Henkilöt käyttävät ilmaisuissaan paljon fraaseja ja niin sanottuja lentäviä lauseita, niin otsikoissa, elämänohjeissa kuin ihan suorassa kerronnassakin. Vaikka niiden alkuperä voitaisiin jäljittää, tavallinen kielenkäyttäjä harvoin tietää käyttämänsä lauseen alkuperää. (Korhonen 2018, 71.) Silti tältä osin suullinen perinne on onnistunut säilyttämään (agraariajan muistavaa) puhekieltä niin pitkälle, että se heijastuu vielä nettikieleen. Profiilien elämänohjeet olivat yleensä kaikille ennestään tuttua kulttuuriperinnettä, sananlaskuja, pohjimmiltaan maailmanselitysmalleja. Perinteistä irtauduttiin elämänohjeosiossa eniten siirryttäessä intertekstuaalisiin viittauksiin populaarikulttuurista. *Populaarikulttuurin vaikutus näkyi monella tasolla*. Vaikka kumppanin haun kontekstiin liitetyt ilmaiset olivat johdettavissa pitkälti kulttuurihistorian lisäksi myös populaarikulttuuriin, ilmaiset siitä miten kerrottiin, olivat johdettavissa laajempiin yhteyksiin, länsimaiseen kulttuuriperinteeseen ylipäänsä. Starkin mukaan arkisen ajattelun mallimaisuus sen näennäisestä spontaaniudesta huolimatta on jähmeää, ja siksi perinteiset käsitykset ovat sitkeitä (Stark 2021).

Profiilien merkitysmaailmat

Merkitysmaailmoilla tarkoitan merkityksiä, joita voidaan lukea suoraan tekstistä tai epäsuorasti tekstiyhteydestä. Merkitysmaailma on *tietty tapa ajatella tietyissä ympäristöissä*. Esiin tuodut motiivit kertoivat mitkä olivat sallittuja ja hyväksytyjä selityksiä sille, että oli deittipalvelussa. Yleisimmin esitettyjä motiiveja oli jollain tavalla *vajaan elämäntilanteen* ilmaiseminen: kaivattiin muutosta. Toinen motiivi liittyi *uteliaisuuteen ja kokeilunhaluun*. Kolmas oli kirjoittajan oma *persoon*a: ujous tai yksinäisyys esti muunlaiset lähestymiset. Siis nettiformaatti sinänsä toimi motivaattorina.

Etsimisen ja löytämisen teemat ja kaipaus olivat hyväksytyjä ja ymmärrettäviä ilmaisuja tässä kontekstissa. Tositarkoituksella-ilmaisu tuntui viittaavaan ennen kaikkea *parisuhteen pysyvyyteen*. Sielunkumppani-termin käyttö viittasi ajatukseen yhdestä täydellisestä osumasta, jostain ainutlaatuisesta eli Siitä Oikeasta elämän-

kumppanista. Laajemmalti kysymys on merkityksmaailmaltaan *eksklusiivisen parisuhteen toivosta*, jossa ollaan sitoutuneita yhteen kumppaniin ja nimenomaan pitkäksi aikaa. Tähän liittyy keskinäinen luottamus kuin myös ystävyys ja uskollisuus.

Tärkeä seikka on mielestäni se, että digitaalinen konteksti toi mukanaan uudenlaiset *tekniset mahdollisuudet* kumppaninhakuilmoituksiin. Nuorimmat ikäryhmät hyödynsivät aina eniten deittialustan tarjoamia lisäpalveluja. Nämä *digitaaliset mahdollisuudet olivat vahvasti aina oman aikansa tuotteita*. Nettideittailu on luonteeltaan dynaamista, ja siihen liitetyt digitaaliset palvelut ja osa-alueet ovat nopeiten muuttuvia. Aineiston kielikoodisto osoitti, että nettideittailutoiminta oli vahvasti yhteydessä maailmaan internetin ulkopuolella. Ei etsitty virtuaalirakkautta. Profiilit olivat pelkästään väline ja internetin deittipalvelu viestintäkanava. Tarkoitus oli edistää parisuhteen muodostamista *offline*, internetin ulkopuolella.

Näin profiilitekstit myös *puheenvuoroina*, joista pystyi erottamaan teemoja. Negatiivisuus oli joukosta erottuvin puheenvuorotyyppi, koska oletusarvona oli, että kumppaninhaussa edetään positiivisen sanankääntein. Media vaikuttaa siihen, millaisen arvojärjestelmän kehyksessä nettideittailua tarkastellaan. Koko nettideittailun ajan on ollut olemassa niin sanottu varoittelukulttuuri, joka on yksi syy sille, että nettideittailua voidaan pitää yhä hieman häpeällisenä, outona. Monica Whitty puhui suoraan *stigmasta*. Oma käsitykseni on, että nettideittailu ei myönteille tarpeeksi suoraan länsimaisen kulttuurin romanttista mallitarinaa ollakseen välittömästi hyväksytty tapa. Yksi niin sanottujen anti-profiilien ja epäkäytöksen selittäjä voisi olla myös uupuminen ja turhautuminen. Aineistossani oli profiileja, joissa käyttäjät suoraan purkivat pahaa oloa, pettymystä, väsymystä ja yksinäisyyttä.

Väitän, että useassa deittiprofiilitekstissä käytettiin, joko tietoisesti tai tiedostamatta, puheenvuoro myös suomalaisuudesta. Parhaiten se, mitä on olla suomalainen, tuli ilmi lauseissa, jotka kuvasivat jokapäiväistä arkea eli olivat sisäänrakennettuja profiilitekstin sanomaan. Tiedetyt stereotyyppiset kertomukset suomalaisuudesta ovat saaneet aina julkista painoarvoa; suomalaiset käyttävät runsaasti alkoholia, juovat paljon kahvia, saunovat, jurottavat, kuljeksivat metsissä, ovat aina aikataulussa ja arvostavat täsmällisyyttä, ovat kovia työmiehiä ja umpirehellisiä. Jos profiilitekstissä mainittiin suomalaisuus, siihen lisättiin useimmiten etuliite tyypillinen, tavallinen tai rehellinen. Mikko Lehtonen on mennyt jopa niin pitkälle, että on väittänyt, että suomalainen on yhtä kuin luonto. Tämä tarkoittaa samalla sitä, ettei suomalainen ole mitään erityistä, vaan tavallinen, *luonnollinen*. (Lehtonen 2004a, 57.) Miksi suomalaisuuden performointi oli niin tärkeää deittipalvelussa? Se viestittää lukijalleen, että profiilin tekijä on *tuttu ja turvallinen* samalla tavalla kuin hän on *tavallinen* (suomalainen). Ottamalla tämän position ottaa samalla omille harteilleen kaiken sen hyvän, mikä suomalaisuuteen

liitetään. Me ja muut -ajattelusäännön mukaan suositaan aina enemmän *meitä* kuin muita.

Kulttuuriset mallit

Tämän tutkimuksen pääasiallisena lopputuloksena oli löytää kulttuurisia malleja suomalaisesta nettideittailusta. Nettideittailulle prosessina on yleistä tietty käsikirjoitus: ensin on profiili, lähetellään alustan tarjoamia huomionosoituksia muille profiileille, kun kuuluu vähän vastakaikua, lähetetään viesti toiselle profiilille, sitten viestitellään, luultavasti siirrytään jossain vaiheessa puhelimen viestittely- ja soittotoimintoihin ja lopulta kenties tavataan. Tämä on nettideittailun skripti eli sen vaiheet ja järjestys. Vaikka puhun koko tutkimuksen läpi nettideittailusta, *en tarkoita koko prosessia*. Koska aineisto oli profiilitekstejä, tulkinnan muodostaminen nettideittailusta rajautuu väkisininkin siihen, mitä *ne* kertovat.

Kulttuuriset mallit tarkoittavat yksinkertaistettuna järjestystä, tiettyjen asioiden toistumista, kaavaa. Sijoitin hierarkkisesti kulttuurisen mallin alapuolelle skeemat – temaattiset kokonaisuudet ja skriptit – tarkemmat käsikirjoitukset. Muodostin siis nettideittailun kulttuuriset mallit palasista ja osa-alueista, joita hahmotin profiiliaineistosta. Kiinnitin huomiota teemoihin ja toistoihin. Kategorisointi vaati koko ajan linjojen ja sääntöjen vetämistä. Monen asian pystyi lukemaan useampaan kategoriaan kuluva, mutta sataprosenttinen tarkkuus ei ollutkaan analyysiosiossa tavoitteena vaan sen näkeminen, mitä kategorioita ylipäättään oli.

Profiilitekstin suhteen osien järjestys vaihteli, joten skriptin suhteen oli variaatiota. Profiilitekstissä tärkeämpi olikin skeeman käsite, joka on käsitys siitä, *mitä asioita deittiprofiili sisältää*. Deittiprofiilien vapaatekstikentän teksteissä oli havaittavissa *rakenteellinen skeema*. Tarkoitan tällä profiilista toiseen toistuvia komponentteja kuten aloitus (selitys), arviointi tai kommentti, sekä lopetus. Oli myös erotettavissa *sisällöllinen skeema*, profiilista toiseen toistuvat sisällölliset elementit. Näitä sisällöllisiä skeemoja ovat *minä, sinä ja meisyys eli mallitarinan (master narratives) välttämättömät osat*: ne, joista tunnistaa deitti-ilmoituksen deitti-ilmoitukseksi, siitäkin huolimatta, että ne eivät kaikissa profiiliteksteissä tule suoraan ilmaistuna esille. Ne osataan lukea automaattisesti mukaan vaikkei niitä näkyisikään.

Kulttuurinen eli hiljainen tieto on se mitä ei erikseen sanota, mutta josta kaikki tietävät, että näin on. Laura Starkin mukaan on kyse siitä, että ihmiselle yleensä riittää henkilökohtainen tunne siitä, että jokin asia on niin kuin se on tai se on pääasiassa uskottava (Stark 2021). Hiljaisen tiedon sijaan puhun mieluummin (jaetusta) kulttuurisesta tiedosta. Kulttuurinen tieto tässä tutkimuksessa konkretisoitui deitti-ilmoitusten profiileissa samanteemaisina kulttuurisina ilmaismuotoina. Aineistoni ja sen analysoinnin pohjalta hahmottelin neljä

kulttuurista mallia sille, miten nettideittailu koetaan tai mistä näkökulmasta sitä voi lähestyä. Pystyin muodostamaan neljä mallia, koska näin riittävän paljon tiettyä samankaltaisuutta tarkastelemieni eri osien suhteen ja samalla riittävän paljon eroavuutta muista osista. Mallit ovat tavallaan kahden tietyn janan ääripäitä (realistinen-romanttinen) ja kolikon kaksi eri puolta (konseptiin pakotettu -konseptia haastava). Mikäli muita lähestymistapoja kuin nämä neljä ovat, ne olivat aineistossani marginaalissa.

Romanttisessa kulttuurisessa mallissa sanat, jotka profiiliteksteissä esiintyivät, voitiin luokitella romanttiseen kuvastoon tai sanastoon kuuluviksi. Niitä kuvasi mahtipontisuus, äärimmäisyys, kohtalonomaisuus, maalailevuus, mysteeri ja ihme, nuoruus ja kauneus. Romanttisissa profiileissa vaikuttamiskeinona oli usein tunteisiin vetoaminen. Nettideittailun romanttisuus oli pitkälti johdettavissa populaarikulttuuriin (elokuvat, chicklit-kirjallisuus).

Nettideittailu **realistisena arjen rakkautena tai kumppanuusrakkautena** oli toinen malli. Sanasto ja kuvasto oli arkinen, tasainen ja asiallinen. Kotiin viittaavia sanoja oli useita. Korostettuina piirteinä nousivat esiin kohtuus, rehellisyys, aitous ja terveelliset elämäntavat. Realistiseen malliin kuuluvat hyöty- ja järkinäkökulmat. Nettideittailuun lähtemisen ensisijaiseksi motiiviksi mainittiin uteliaisuus, kokeilunhalu tai muutoksenhalu. Kumppanuusrakkaudessa korostui tasa-arvo. Tavallisuutta korostettiin, etenkin tavallista suomalaisuutta. Sen saattoi assosoida stereotyyppiseen suomalaisuuskuvaan, ahkeruuteen, rehellisyyteen ja työteliäisyyteen eli ihan toisenlaiseen maailmaan kuin romanttisen mallin mahdollista eksoottisuutta tarjoava maailma. Arkeen liittyvät käsitteet peittosivat määrältään esimerkiksi romantiikkaan liittyvät käsitteet. Kansainvälisiin tutkimuksiin verrattuna omasta aineistostani erottuivat fyysiseen ympäristöön liittyvät sanaryhmät, sekä arkeen ja kotiin liittyvä ilmaisut.

Kolmantena nostin esille **konseptiin pakotettu mallin**, joka voi sisältää osia sekä romanttisesta että realistisesta kontekstista. Tässä mallissa olennaista on, että nettideittailun konventiot ovat tuttuja. Profiilien kirjoittajat ovat asettaneet itsensä heterotoimijuuden kontekstiin eli toimivat niin kuin olettavat, että tässä kontekstissa toimitaan. Samalla toistetaan sisältöjä, joiden kuvitellaan kuuluvan kontekstiin. Mallissa korostui sellaisten ilmaisujen käyttö, jotka ovat vakiintuneet osaksi nettideittailun kielellistä koodistoa. Tässä mallissa tuotiin vahvasti esiin perinteiset sukupuoliroolit ja niiden mukainen käyttäytyminen, erityisesti naistapaisuus ja miestapaisuus, joista oltiin kulttuurisesti yhtä mieltä.

Konseptia haastavassa toimintamallissa oli myös tärkeää, että nettideittailun konventiot olivat tuttuja. Ainoastaan silloin niitä oli mahdollisuus haastaa. Irvailtiin ja parodioitiin, ei noudatettu tavanomaista käsikirjoitusta eikä nettikäyttäytymisen perussääntöjä. Tähän malliin kuuluivat vaihtoehtoiset kertomisen tavat tai *vastakertomukset* (*counter narratives*), kuten anti-ilmoitukset ja alatyyliset ilmaisut.

Koskaan ei tule olemaan yhtä tapaa tutkia internetin ilmiötä, koska ne muuttuvat koko ajan. Siksi myös tutkimuksen tulee olla dynaamista, muuttuvaa ja joustavaa. Tutkimustulokseni vahvistaa kulttuurisen mallin käytettävyyden verkko-ympäristössä. Kulttuuristen mallien myötä on siis mahdollisuus nähdä nettideittailu joko realismiin ja arkeen sidottuna toiveajatteluna tai epärealistisena satu- ja haavemaailmaan sidottuna toimintana. Kumppanuusrakkaus tarjoaa tavallisuutta, arkea, kun romanttinen tarjoaa mahdollisesti eksotiikkaa. Profiilitekstin laatijan tietoisuus kontekstista on olennaista. Tekstiä kirjoitetaan kuvitellulle yleisölle, jonka *kuvitellun (sosiaalisesti normittavan) katseen alla* ollaan. Harjaantuneisuus nettideittailuun käy ilmi siitä, kuinka hyvin kirjoittajalla on konventiot hallussaan. Vaikka kulttuurisesti jaettu tieto käyttäytymismallista yleensä sisäistetään, *sitä ei välttämättä toisinneta sellaisenaan omassa toiminnassa. Tämä näkyy erityisesti konseptia vastaan toimivassa kulttuurisessa mallissa.*

Nettideittailu ilmiönä

Nettideittailu ilmiönä voidaan kuvata siis yksityiskohtaisimmin nettideittailun kontekstissa esiintyvien sisältöjen ja niistä muodostettujen mallien kautta. Treffisovellus selvästikin (uudelleen)välittää ja (uudelleen)tuottaa tietynlaisten lainalaisuuksien mukaan toimivaa kulttuuria. Kun tarkastelin aineistoani vieläkin kauempaa, muutama nettideittailua luonnehtiva piirre korostui: **kommunikaatio**, **muutos**, **henkilökohtaisuus** ja **tunteet**. Näiden voisi väittää kuvaavan laajalla skaalalla, ilman yksityiskohtia, nettideittailua ilmiönä. Jos haluaisi tutkia nettideittailua muun teoreettisen näkökulman kautta, tässä voisi olla vaihtoehtoinen lähestymistapa.

Kokonaisvaltainen arjen tietoteknistyminen sai aikaan *kommunikointitapojen* muutoksen. Nettideittailu on osaltaan vahvistanut sitä elämäntapamuutosta, jossa verkkopalvelut ovat tulleet osaksi arkea – ihan kaikilla tavoin. Se on tullut perinteisten tapojen rinnalle siihen, että sosiaalisia suhteita, myös rakkaussuhteita, voidaan muodostaa lähipiiriä kauempaa olevien kanssa – joihin muuten ei tavallisessa arjessa törmäisi. Konkreettisesti se on avartanut kumppanivalikoimaa.

Muutos onkin toinen avainasia. Kulttuuri on koko ajan muuttuvaa. Tekniset uudistukset, digitaaliset mahdollisuudet, jotka olivat olennaisia kerätessäni tutkimusaineistoa, niitä ei enää ole. Tilalle tulee koko ajan jotain uudempaa. Kumppaninhaku ja alustat, joilla sitä harjoitetaan, ovat jatkuvassa muutoksessa. Tämän tutkimusasetelman kannalta merkittävin muutos oli kumppaninhaun siirtyminen muilta alustoilta verkkoon ja sitä kautta voidaan luoda asetelma: kumppaninhaku ennen internetiä ja kumppaninhaku internetin avulla. Tämä vastakkainasettelu on mielekäs, jos ja kun pohditaan niitä seikkoja, joita verkkoon siirtyminen mahdollisti.

Kolmas olennainen tekijä on *henkilökohtaisuus*, intiimisyys. Henkilöt kertovat profiiliteksteissään itsestään ja toiveistaan. Se, mihin henkilö voi itse vaikuttaa ja yrittääkin vaikuttaa, on se, miten saada toinen henkilö kiinnostumaan juuri hänestä, tai hänen profiilistaan. *Mediated intimacy* -käsite viittasi suhteiden muodostamiseen verkkoalustalla (Gill 2009; Chambers 2013). Nettideittailu on medioituneesta luonteestaan huolimatta todella individualistista toimintaa. Rakennusaineita tekstuaalisessa koodistossa olivat sinä, minä ja meisyys. Tämä palauttaa taas Bergstömin (2021) ajatukseen nettideittailusta nimenomaan *yksityisenä toimintana*. Profiilitekstien *minätietoinen kommunikaatio* korosti vahvasti individualistista tekemistä.

Tunteet ovat neljäs olennainen nettideittailuun liittyvä asia. Turhautumisen tai kiukun lisäksi nettiprofiilit ovat väylä ilmaista tunteita kaikkea mahdollista kohtaan; esimerkiksi mitä on rakkaus, kumppanuus, etsiminen tai kaipaus. Nettideittailua ilmiönä voidaan ajatella myös toiminnallisen vastaparin *mahdollisuus – torjunta* - kautta. Aineistossani oli nähtävissä ajatus teknologisesta mahdollistajasta, joka takasi kaikille (yhdenvertaisemman) mahdollisuuden löytää kumppani. Tähän liittyvät myös turhautumisen tunteet, kun tämä toive ei aina toteudu

Tutkimuksesta ja tutkijasta

Kun kyseessä on viimeisen luvun viimeinen alaluku, lienee syytä vielä pohtia tutkimuksen tekoa ja tutkijarefleksivisyyttä. Tämän tutkimuksen tavoite oli tuottaa uutta tietoa siitä, miten suomalaiset toimivat ja ilmaisevat itseään, ajatuksiaan kumppanista ja parisuhteesta verkkoympäristössä kumppanivalinnan kontekstissa. Uusi tieto tuli ennen hyödyntämättömän aineiston kautta, joka analysoitiin ja joka keskusteli aikaisemman tutkimuksen kanssa. Tämä tutkimus on luonteeltaan hermeneuttinen, joka tarkoittaa pyrkimystä ymmärtämiseen ja merkitysten ja mahdollisten sääntöjen ja lainalaisuuksien tulkitsemiseen. Ymmärtäminen, selittäminen ja ylipäättään tietäminen ovat silti aina riippuvaisia siitä, millaisia ennako-olettamuksia tutkimuksessa sovelletaan. (Gadamer 1999; 2004). Tämän lisäksi vaikuttavat valittu teoria ja menetelmät. Ymmärtämiseen pyrkimyksessä keinoina ovat aineiston lukeminen, mutta myös kirjoittaminen, ajatteleminen kirjoittamalla.

En halunnut identifioitua etnografiksi tai diskurssitutkijaksi enkä myöskään vahvasti antropologiksi, koska näissä kaikissa määritteissä on vahvasti vaikuttavat pitkät tutkimusperinteet ja sisäänrakennettu ajatus siitä, miten tutkimusta pitää tehdä. Minulle oli vapauttavaa ilmoittaa olevani digitaalisen kulttuurin tutkija, joka voi ammentaa sieltä sun täältä – vaikka periaatteessa olisin voinut antropologinakin näin tehdä. Silti minulle oli jossain määrin rajoittavaa pitäytyä väitöskirjaan kuuluvan tieteellisen tekstin normissa. Minulla oli tutkimusta aloittaessa missio

persoonallisesta väitöskirjasta, joka hieman ravistelisi tieteellisen tekstin jäykkyyttä. Kun kulttuurin tutkimusta pitää tehdä ja tehdäänkin koko persoonalla, holistisesti, miksi se ei saisi näkyä tutkimustekstissä? Tutkijoiden narratiivisia tutkineen Eino Heikkilän (2023) mukaan nimenomaan tunnepohjainen teksti saa lukijan lähemmäksi tutkimustekstiä. Vaikka tutkimuksen kieli pyritäänkin sovittamaan tiukan muodolliseksi ja tieteelliseen normiin, siltikään se ei ole koskaan neutraalia. Jos tutkija välttämättä näkyy aina tekstissään, miksi tutkija ei saisi näkyä kunnolla? Maailmojasyleilevä taka-ajatukseni oli myös se, että väitöstutkimus olisi teksti, jota pystyisi kuka tahansa maallikkokin lukemaan ja vielä nauttimaan lukemastaan. Sain tästä (”puhekielisyydestä ja jutustelevuudesta”) tietenkäin palautetta pitkin matkaa, joten poistin ja muutin paljon ilmaisutapaani samalla kun jouduin tekemään valintoja sen suhteen, kuinka paljon haen tietoisesti joustoa tieteellisen tekstin ilmaisutapaan ja millä hinnalla tulen sen lopulta tekemään. Kaipaisinkin lisää keskustelua siihen, missä määrin erilaiset tyylikeinot voisivat palvella tiedettä.

Vähän samaan asiaan liittyy tutkimuspäiväkirjan käyttö valmiissa tutkimuksessa. On olennaista, että tutkimuspäiväkirjassa on täysin rehellinen ja sitä kirjoittaa ilman sensuuria. Minusta yhtä olennaista on, että jos siitä julkaisee otteen, sitä ei sensuroi eikä tyyllittele. Se pitää nähdä myös sen hetken tuotteena, niin täynnä tunnetta kuin se voikin olla. Muun muassa Tuomas Tepora on esittänyt, että tunnepiikit voivat saada tutkijan esittämänä uudenlaisia kysymyksiä aineistolleen ja siten se vie tutkimusta eteenpäin (Tepora 2018). Näin kävikin usein tämän tutkimuksen osalta. Yleensä se tunne, mikä vei eteenpäin, oli hämmennys, mutta toisaalta myös ärsyyntyminen ja valaistuminen. Mieltäni hieman painaa se, että tutkimuspäiväkirjaani voidaan tulkita väärin, esimerkiksi siten, etten kunnioittaisi aineistoani tai sen takana olevia henkilöitä. Koska se ei pidä paikkaansa.

Kaikista vaikeimpia paikkoja minulle olivat kuitenkin tutkimuseettiset kysymykset, koska niiden suhteen toimintatavat muuttuivat sinä aikana, kun tätä tutkimusta tein. Vaikka se ei ollut minun vikani, koin siitä silti ahdistusta. Liitteen yksi sähköposti, johon en koskaan saanut vastausta, on surullisen yksinäinen dokumentti siitä, kuinka todella yksin tein tutkijana eettiset valinnat. Se on tietenkäin oma vikani, etten seurannut tarpeeksi muuttuvaa etiikkakeskustelua. Kaikesta tekemättömästä byrokratiasta huolimatta tein silti parhaani sen suhteen, että aineiston kirjoittajat eivät olisi tunnistettavissa eikä heille koituisi tämän tutkimuksen johdosta mitään epämiellyttävää. Ja silti saisin aikaan tutkimustuloksen. Mielestäni onnistuin tässä.

Äkkiseltään aineistoni antamat tulokset ihanteellisesta kumppanista ovat samansuuntaisia kuin evoluutiopsykologisissa tutkimuksissa on havaittu. Kärjistäen: naiset korostavat tekstissä ulkonäköään ja miehet statustaan. Miten siis voin sanoa, että oma tutkimukseni ei myötäile evoluutiopsykologista tutkimusperinnettä? Tällä tutkimuksellani tarjoan *vaihtoehtoista* selitysmallia saaduille tuloksille. Sen sijaan,

että käyttäytymistä ja ilmaisutapaa ohjaisivat ensisijaisesti tarve pariutua ja saada elinkelpoisia jälkeläisiä, väitän, että käyttäytymisen takana ovat kulttuuriset mallit, kulttuurinen tapa toimia. Väitän, että miehet ja naiset profiiliteksteissään ottavat esiin ulkonäön ja varakkuuden pyrkiessään alitajuisesti toistamaan sitä, mitä he olettavat, että tämäntyyppiseen deittiprofiiliin tulee kirjoittaa. Naiset korostavat naistapaisuuttaan, johon kuuluu tässä kontekstissa ulkonäkökeskeisyys ja miehet hyväksytyä miestapaisuuttaan. Tätä naistapaisuuden ja miestapaisuuden mallia on toistettu niin kauan, että siitä on tullut ”totta”. Siihen on *kasvettu kulttuurisesti*. On olemassa kulttuurisesti opitut tavat puhua ja kertoa. Vaikkakin pitänee paikkansa, että 2020-luvulle tultaessa suhtautumistavat ovat lieventyneet, ja erilaiset kehollisuuteen liittyvät tuntemukset ja toiminnot ovat alkaneet kiinnostaa myös kulttuurintutkijoita enemmän (Kohonen 2021, 183).

Miksi tässä tutkimuksessa yhä toistetaan ja hyödynnetään käsitystämme mies- ja naistapaisuudesta? Luultavasti siksi että tutkija näkee helposti sen mitä pyrkii näkemään, ja hän on oppinut tulkitsemaan saman kulttuurin henkilönä mies- ja naistapaisuuden tietyllä tavalla. On myös totta, että aineistossa toistetaan tiettyä mies- ja naistapaisuutta, se on siis olemassa. Mutta näkemällä tämän, pystyy näkemään myös sen, milloin toimitaan tätä vastaan.

Kriittisesti tutkimuskäsitteisiin suhtautuvan Rogers Brubakerin mukaan sekä etnisyys että identiteetti ovat termejä, jotka ovat kaikkea muuta kuin luonnollisia käsitteitä ja niiden valitseminen kertoo enemmän tutkimuksen tekijästä kuin itse tutkittavasta tilanteesta. (Ruuska et al 2013, 6.) Tähän listaan voisi lisätä myös sukupuolen. Nämä ovat kuitenkin käsitteitä, joita ei voinut välttää tässä tutkimusasetelmassa. Ja myös käsitteitä, joilla on pitkä jatkumo kulttuurin tutkimuksen kentällä. Brubakerin mielestä etnisyyttä ei tulisi tarkastella olemassa olevana todellisuutena vaan korkeintaan tilannesidonnaisina toimina tai diskursiivisinä kehyksinä. Hänen mielestään ei tule analysoida ryhmää vaan *ryhmäisyyttä (groupism)* (Brubaker, 2013, 33) Suomalaisuus onkin tässä tutkimuksessa enemmän tapa ajatella ja tapa ilmaista suomalaisuutta, ei todellinen kansakunta. Samoin sukupuolitapaisuus voidaan ymmärtää ryhmäisyyden kautta.

Koska tutkimusaineisto on kokoelma deittiprofiileja, ilmiön tarkasteluna tutkimukseni kuitenkin todistaa vain ihannetilaa, potentiaalisuutta, sitä, mitä suomalainen heteroparisuhde *voisi* parhaimmillaan toteutuessaan olla. Lopulta kyse on vain profiilintekijöiden tuottamasta kirjallisesta tulkinnasta, ei fakta-todellisuudesta. Ja tämä tieto pitää aina suhteuttaa ajankohtaan, jolloin se on kerätty. Tässä tehdyt johtopäätökset kertovat vain tästä aineistosta ja niitä rajaavat kaikki ne rajaukset, joita aineistoon ja tulkintaan on tehty. Tutkimuksen suurin merkitys on siinä, että se on ensimmäinen tämän tason kulttuurintutkimuksellinen lähestymistapa suomalaiseen nettideittailuun. Uskon kuitenkin, että tämä tutkimus antaa työvälineitä ja vertaismateriaalia muidenkin tämän aihepiirin tulevalle tutkimukselle.

Nettideittailu koskettaa medioituvassa kulttuurissamme lukuisten ihmisten arkea. Kumppanin löytäminen on keskeinen asia yksilön elämänsä, eli siten pohjimmiltaan elintärkeä myös koko ihmislajin säilymisen kannalta. Tässä ollaan suurien asioiden äärellä. Netteittailu on dynaaminen, kansainvälinen, nopeasti muuttuva kenttä, joka mahdollistaa valtavan määrän jatkotutkimusta. On uusia alustoja ja toimintamalleja puhumattakaan visuaalisuudesta ja koko ajan päätään nostavasta tekoälystä. Unohtamatta tietenkään intertekstuaalisuutta, joka siltana yhdistää vanhan uuteen. Myös tutkijuus, tutkimuskieli ja tutkimusympäristöt kaipaavat kipeästi tuoretta keskustelua.

Niin se muuttuu maailma, Eskoseni.

Lähteet

- Aaker, Jennifer Lynn, Verónica Benet-Martinez & Jordi Garolera 2001. Consumption symbols as carriers of culture: A study of Japanese and Spanish brand personality constructs. *Journal of personality and social psychology* 81 (3), 492-508.
- Adams, Mark & Jessica Oye & Trent S. Parker 2003. Sexuality of older adults and the Internet: from sex education to cybersex. *Sexual and Relationship Therapy* 18 (3), 405-415.
- Ahuvia, Aaron C. & Mara B. Adelman 1992. Formal intermediaries in the marriage market: A typology and review. *Journal of Marriage and the Family* 54 (2), 452-463.
- Aiken, Mary 2016. The cyber effect: a pioneering cyberpsychologist explains how human behavior changes online. New York: Spiegel & Grau.
- Alapack, Richard & Mathilde Flydal Blichfeldt & Aake Elden 2005. Flirting on the internet and the hickey: A hermeneutic. *Cyberpsychology & Behavior*, 8 (1), 52-61.
- Ala-Risku, Päivi 2017. ”Kannattaa esittää vaikeasti tavoiteltavaa” – Tässä seitsemän myyttiä sinkkuudesta, jotka eivät tutkimusten mukaan pidä paikkaansa. *Helsingin Sanomat* 6.9 2017 <https://www.hs.fi/elama/art-2000005354331.html> [16.4.2023]
- Amaral, Maria João & Maria Benedicta Monteiro 2002. To be without being seen. *Computer-mediated communication and social identity management. Small group research* 33 (5), 575-589.
- American Anthropological Association 2012. Statement on Ethics: Principles of Professional Responsibility. Arlington: American Anthropological Society. <http://ethics.americananthro.org/category/statement/> [12.4.2023].
- Amodio, David M. & Carolin J. Showers 2005. ”Similarity breeds liking” revisited: the moderating role of commitment. *Journal of social and personal relationships* 22 (6), 817-836.
- Anderson, Ben & Katrina Tracey 2001. Digital living. The impact (or otherwise) of the internet on everyday life. *The American Behavioral Scientist* 45 (3), 456-475.
- Anderson, Benedict 1983. *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso.
- Anderson Traci L. 2005. Relationships among Internet attitudes, Internet use, romantic beliefs, and perceptions of online romantic relationships. *Cyberpsychol Behavior* 8 (6), 521-31.
- Anttila, Anna 2009. *Leikin asia. Näkökulmia varhaisnuorten romanttiseen seurustelukulttuuriin*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Apo, Satu 1996. Agraarinen suomalaisuus – rasite vai resurssi? Teoksessa: *Olkaamme siis suomalaisia*. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 176- 184.
- Aro, Jari 1999. *Sosiologia ja kielenkäyttö: retoriikka, narratiivi, metafora*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Anttila, Jorma 1996. Onko suomalaisuudessa samastumiskohteena mitään erityistä? Teoksessa: *Olkaamme siis suomalaisia*. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 201-210.
- Aro, Laura. 1996. *Minä kylässä. Identiteettikertomus haastattelututkimuksen folklorena*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Arvidsson, Adam 2006. 'Quality singles': internet dating and the work of fantasy. *New Media & Society* 8 (4), 671-690.
- Austrom, Douglas & Kim Hanel. 1985. Psychological issues of single life in Canada: an exploratory study. *International journal of women's studies* 8, 12-23.
- Aviram, Ilan & Yair Amichai-Hamburger 2005. Online Infidelity: Aspects of Dyadic Satisfaction, Self-Disclosure, and Narcissism. *Journal of Computer-Mediated Communication* 10 (3).
- Bak, Peter Michael 2010. Sex Differences in the Attractiveness Halo Effect in the Online Dating Environment. *Journal of Business and Media Psychology* 1: 1-7.
- Bakhtin, Mihail M. 1981. *The Dialogic Imagination: Four Essays*. Toim. Michael Holquist. Käänt. Caryl Emerson & Michael Holquist. Austin and London: University of Texas Press.
- Bandinelli, Carolina 2022. Dating Apps: Towards Post-Romantic Love in Digital Societies. *International journal of cultural policy: CP* 28(7), 905–919.
- Barbara, Gawda 2008. Gender differences in the verbal expression of love schema. *Sex Roles* 58 (11), 814-821.
- Bargh, John A. & Katelyn Y. A. McKenna & Grainne M. Fitzsimons 2002. Can You See the Real Me? Activation and Expression of the “True Self” on the Internet. *Journal of Social Issues* 58 (1), 33–48 <http://smg.media.mit.edu/personals/chi2004/private/papers/bargh.pdf> [24.7.2017]
- Barth, Fredrik 1969. *Ethnic groups and boundaries: the social organization of culture difference*. Bergen: Universitetsforlaget.
- Barthes, Roland 2001. *A Lover's Discourse Fragments. (Fragments d'un discours amoureux, 1977)*. Käänt. Richard Howard. New York: Hill and Wang.
- Bartlett, Fredrik C. 1932. *Remembering. A study in experimental and social psychology*. London: Cambridge University Press.
- Barton, David & Carmen Lee 2013. *Language online. Investigating digital texts and practices*. London & New York: Routledge.
- Bartoş, Sebastian E. & Voon Chin Phua & Erin Avery 2009. Differences in Romanian Men's Online Personals by Sexualities. *The Journal of Men's Studies* 17 (2), 145-154
- Basset, Elizabeth H. & O'Riordan, Kate 2002: Ethics of Internet Research: Contesting the Human Subjects Research Model. *Ethics and Information Technology*, 4 (3), 233-247.
- Bauman, Zygmunt 1996. *Postmodernin lumo*. Suom. Jyrki Vainonen; toim. Pirkkoliisa Ahponen & Timo Cantell. Tampere: Vastapaino.
- Bauman, Zygmunt 1997. *Sosiologinen ajattelu. (Thinking Sociologically. 1990)* Suom. Jyrki Vainonen. Tampere: Vastapaino.
- Becker Gary S. 1973. A theory of marriage: part one. *Journal of political economy* 81(4), 813-846.
- Becker Gary S. 1974. A theory of marriage: part two. *Journal of political economy* 82(2), S11-S26
- Becker Gary S. 1991. *A treatise on the family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Beiser, Frederick C. 2003. *The Romantic Imperative: The Concept of Early German Romanticism*. Cambridge (Mass.) & London: Harvard University Press.
- Bennardo, Giovanni & Victor C. de Munck 2020. Cultural model theory in cognitive anthropology: recent developments and applications. *Journal of Cultural Cognitive Science* 4, 1-2. <https://doi.org/10.1007/s41809-020-00055-4> [16.4.2023]
- Berezkei, Tamas & Silvia Voros & Agnes Gal & Laszlo Bernath 1997. Resources, attractiveness, family commitment; reproductive decisions in human mate choice. *Ethology* 103, 681-699.
- Berger, Peter L. & Thomas Luckmann 1994. *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: Tiedonsosiologinen tutkielma. (The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge, 1966.)* Suom & toim. Vesa Raiskila. Jälkisanat: Tapio Aittola ja Vesa Raiskila. Helsinki: Gaudeamus.
- Bergström, Marie 2021. *The New Laws of Love: Online Dating and the Privatization of Intimacy*. Cambridge: Polity Press.
- Berlant, Lauren 1997. *The queen of America goes to Washington city: essays on sex and citizenship*. Duke University Press: London.

- Bhattachary, Damini 2022. Cultural Expectations and Gendered Roles: Identity Formations in Jhumpa Lahiri's *The Lowland*. *IAFOR Journal of Arts & Humanities* 9(2), 47-58.
- Björn, Ismo & Olga Davydova-Minguet 2022. Väärä katsoja: yllirajainen elämäntapa ja kansallinen julkinen muisti. *Kulttuurintutkimus tietämisen tapana*. Toim. Taina Kinnunen & Juhana Venäläinen. Tampere: Vastapaino.
- Blacker, Frank 1995. Knowledge, knowledge work and organizations: an overview and interpretation. *Organization studies* 16(6), 1021-1046.
- Blackwell, Derek R. 2017. "Love isn't just for the young": Examining the online dating experiences of older adults. Teoksessa: *The Impact of Social Media in Modern Romantic Relationships*. Toim. Jason S. Wrench, Narissra M. Punyanunt-Carter. Lanham: Lexington Books, 91-111.
- Boellstorff, Tom 2008. *Coming of age in second life: an anthropologist explores the virtually human*. Princeton (N.J.): Princeton University Press.
- Bolig, Rosemary & Peter J. Stein & Patrick C. McKenry 1984. The self-advertisement approach to dating: male-female differences. *Family Relations* 33 (4), 587-592.
- Bonilla-Zorita, Gabrielle & Mark D. Griffiths & Daria J. Kuss 2021. Online Dating and Problematic Use: A Systematic Review. *International Journal of Mental Health and Addiction* 19, 2245–2278 (2021). <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00318-9> [14.4.2023]
- Bown, Alfie 2022. *Dream Lovers: The Gamification of Relationships*. London: Pluto Press.
- Broner-Bauer, Kaisa 2000. Postmoderni identiteetti ja paikan merkitykset. *Synteesi* 19(3), 17-24.
- Brubaker, Rogers 2013. *Etnisyys ilman ryhmiä (Ethnicity without groups, 2004)*. Suom. Erkki Vainikkala, David Kivinen; toim. Petri Ruuska, Jarno Valkonen. Tampere: Vastapaino.
- Bruhn, Jørgen & Beate Schirmacher 2022. *Intermedial studies*. Teoksessa: *Intermedial Studies. An Introduction to Meaning Across Media*. Toim. Jørgen Bruhn & Beate Schirmacher. New York: Routledge, 3-27. DOI: 10.4324/9781003174288-2
- Bruner Edward M. 1986. Experience and its expressions. Teoksessa: *Anthropology of Experience*. Toim. Victor W. Turner & Edward M. Bruner. Urbana: University of Illinois Press, 3–32.
- Bruner, Jerome 1990. *Acts of meaning*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bruner, Jerome 1991. The narrative construction of reality. *Critical inquiry*, 18 (1), 1–21.
- Buss, David 1994. *The evolution of desire: Strategies in Human Mating*. New York: Basic Books.
- Buston, Peter M. & Stephen T. Emlen. 2003. Cognitive processes underlying human mate choice: the relationship between self-perception and mate preference in Western society. *PNAS* 100(15), 8805-8810.
- Butler, Judith. 1990. *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- Buunk, Bram P. & Pieter Dijkstra & Douglas T. Kenrick & Astrid Warntjes 2001. Age preferences for mates as related to gender, own age, and involvement level. *Evolution and human behavior* 22(4), 241-250.
- Buunk, Bram P. & Pieter Dijkstra & Detlef Fetchenhauer & Douglas T. Kenrick 2002. Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal relationships* 9(3), 271-278.
- Casson, Ronald. W. 1983. Schemata in Cultural Anthropology. *Annual review of anthropology* 12, 429-462.
- Castells, Manuel 1996. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell.
- Castells, Manuel & Pekka Himanen 2001: *Suomen tietoyhteiskuntamalli*. Porvoo: WSOY.
- Chambers, Deborah 2013. *Social media and personal relationships*. London: Palgrave.
- Chapdelaine, Andrea & Maurice J. Levesque & Raymund M. Cuadro 1999. Playing the Dating Game: Do We Know Whom Others Would Like to Date? *Basic and Applied Social Psychology* 21 (2), 139-147.
- Chen, Qi & Yufei Yuan & Yuqiang Feng & Norm Archer 2021. A decision paradox: benefit vs risk and trust vs distrust for online dating adoption vs non-adoption. *Internet Research* 31 (1), 341-375. <https://doi.org/10.1108/INTR-07-2019-0304> [12.4.2023]

- Christensen, Harold T. 1947. Student views on mate selection. *Marriage and Family Living* 9 (4), 85–88.
- Clifford, James 1986. Introduction: Partial Truths. *Teoksessa: Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography*. Toim. James Clifford & George E. Marcus. Berkeley: California University Press, 1–26.
- Cocks, Harry 2015. The Pre-History of Print and Online Dating, c. 1690-1990. *Teoksessa: Online Courtship: Interpersonal Interactions Across Borders*. Toim. I. Alev Degim & James Johnsson & Tao Fu. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 17-28.
- Coleman, Linda Jane & Nisreen Bahnan 2009. Segmentation practices of e-dating. *Teoksessa: Social Networking communities and e-dating services. Concepts and implications*. Toim. Celia Romm-Livermore & Kristina Setzekorn. Hershey-New York: Information science reference, 253-265.
- Constable, Nicole 2003. *Romance on a global stage: pen pals, virtual ethnography, and "mail-order" marriages*. Berkeley: University of California Press.
- Couch, Danielle & Pranee Liamputtong & Marian Pitts 2012. What are the real and perceived risks and dangers of online dating? Perspectives from online daters: Health risks in the media. *Health, risk & society* 14(7-8), 697-714.
- Curry, David 2022. *Dating App Revenue and Usage Statistics*. *Business of Apps*. <https://www.businessofapps.com/data/dating-app-market/> [26.2.2023]
- Czarniawska Barbara 2004. *Narratives in social science research*. London: Sage Publications.
- D'Andrade, Roy 1984. Cultural meaning systems. *Teoksessa: Culture theory: Essays on mind, self, and emotion*. Toim. Richard A. Shweder & Robert LeVine. Cambridge: Cambridge University Press, 88-119.
- D'Andrade, Roy 1987. A folk model of the mind. *Teoksessa: Cultural Models in Language and Thought*. Toim. Dorothy Holland & Naomi Quinn. Cambridge: Cambridge University Press.
- D'Andrade Roy 1990. Cultural cognition. *Teoksessa: Foundations of cognitive science*. Toim. Michael I Posner. Cambridge: MIT Press, 795–830.
- D'Andrade, Roy 1991. The identification of schemas in naturalistic data. *Person schemas and maladaptive interpersonal patterns*. *Teoksessa: Person schemas and maladaptive interpersonal patterns*. Toim. Mardi Jon Horowitz. Chicago: University of Chicago Press, 279–301.
- D'Andrade, Roy 1992. Schemas and Motivation. *Teoksessa: Human Motives and Cultural Models*. Toim. Claudia Strauss & Roy D'Andrade. Cambridge: Cambridge University Press, 23-44.
- D'Andrade, Roy 1995. *The Development of Cognitive Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- D'Aoust, Anne-Marie 2013. "In the Name of Love: Marriage Migration, Governmentality, and Technologies of Love." *International Political Sociology* 7 (3): 258–274. doi:10.1111/ips.12022.
- Darden Donna K. & Patricia R. Koski. 1988. Using the personal ads: a deviant activity? *Deviant behaviour* 9(4), 383-400.
- Davies, Charlotte Aull 2008. *Reflexive ethnography. A guide to researching selves and others*. 2 nd. ed. London & New York: Routledge.
- Degim, I Alev & James Johnson 2015. Introduction. *Teoksessa: Online courtship. Interpersonal interactions across borders*. Toim. I Alev Degim & James Johnson & Tao Fu. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 8-16.
- DeNora, Tia 2000. *Music in everyday life*. Cambridge: Cambridge University Press.
- DeVoss, Dànienne Nicole 2007. *From BBs to the Web: Tracing the spaces of online romance*. *Teoksessa: Online matchmaking*. Toim. Monica Whitty, Andrea J. Baker & James A. Inman. Houndmills: Palgrave Macmillan, 17-30.
- de Vries, Jan M. A 2010. Impact of Self-Descriptions and Photographs on Mediated Dating Interest. *Marriage & Family Review* 46(8), 538-562.
- Digital Anthropology. 2012 Toim. Heather A. Horst and Daniel Miller. London: Berg.
- Donham Donald L. 2001. Thinking temporally or modernizing anthropology. *American Anthropologist* 103(1), 134–149.

- Donn, Jessica E. & Richard C. Sherman 2002. Attitudes and Practices Regarding the Formation of Romantic Relationships on the Internet. *CyberPsychology & Behavior* 5 (2), 107-123.
- Egebark, Johan & Mathias Ekström & Erik Plug & Mirjam van Praag 2021. Brains or beauty? Causal evidence on the returns to education and attractiveness in the online dating market, *Journal of Public Economics*, vol 196. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2021.104372> [12.4.2023]
- Ehn, Billy & Orvar Löfgren 1982. *Kulturanalys: ett etnologiskt perspektiv*. Lund: Liber.
- Ehn, Billy & Orvar Löfgren 2010: *The Secret World of Doing Nothing*. Berkeley: University of California.
- Ehn, Billy & Orvar Löfgren & Richard Wilk 2016. *Exploring everyday life. Strategies for ethnography and cultural analysis*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Ek, Terhi 2022. Eettisestä osaamisesta yhteiskunnalliseen ymmärrykseen: varhaiskasvatuksen arjen hiljainen tieto ja hiljaisen tiedon siirtäminen Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9014-5> [16.4.2023]
- Elliot Jane 2005. *Using narrative in social research. Qualitative and quantitative approaches*. London: Sage.
- Ellison, Nicole & Rebecca Heino & Jennifer Gibbs 2006. Managing Impressions Online: Self-Presentation Processes in the Online Dating Environment. *Journal of Computer-Mediated Communication* 11 (2), 415-441.
- Elo, Kimmo 2016. Esipuhe ja kiitokset. Teoksessa: *Digitaalinen humanismi ja historiatieteet*. Toim. Kimmo Elo. Turku: Turun historiallinen yhdistys, 7-9.
- Elsbree, Langdon 1982. *The rituals of life. Patterns in narratives*. Port Washington, NY: Kennikat Press.
- Ennaji, Moha 2005. *Multilingualism, Cultural Identity, and Education in Morocco*. New York: Springer-Verlag US.
- Eriksen, Thomas Hylland 2001. *Small places, large issues: an introduction to social and cultural anthropology*. London: Pluto Press.
- Eriksen, Thomas Hylland. 2004. *Toista maata. Johdatus antropologiaan*. Helsinki: Gaudeamus.
- Erikson, Erik H. 1959. Identity and the life cycle: selected papers. *Psychological issues* 1 (1), 5-165.
- Erikson, Erik H. 1968. *Identity. Youth and crisis*. New York: Norton.
- Eronen, Helena 2019. Käsitteletkö kuitenkin henkilötietoja? Vastuullinen tiede -verkkosivusto. <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimusty/kasitteletko-kuitenkin-henkilotietoja> [11.4.2023].
- Erway, Ricky 2010. Defining "Born Digital". <https://oclc.org/content/dam/research/activities/hiddencollections/borndigital.pdf> [19.6.2018]
- Eskola, Antti 1993. Suomalaisuuden logiikoista. Teoksessa: *Olkaamme siis suomalaisia*. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 211-215.
- Eskola, Jari & Juha Suoranta 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- EU:n tietosuojasetus, artikla 4: <https://www.privacy-regulation.eu/fi/4.htm> [11.4.2023]
- EU:n yleinen tietosuojasetus 2016/679, 9 §
- Fairclough, Norman 1992. *Discourse and social change*. London: Polity Press.
- Farrer, James & Gavin, Jeff 2009. Online Dating in Japan: A Test of Social Information Processing Theory. *Cyberpsychology & behavior* 12 (4), 407-12.
- Female Gaze 2022. *Laura Mulvey and The Male and Female Gaze*. Published on 16.4.2022. <https://www.thefemalegaze.com/laura-mulvey-male-gaze/> [12.4.2023]
- Fingerroos, Outi 2003. Refleksiivinen paikantaminen kulttuurien tutkimuksessa. *Elore. Joensuu : Suomen kansantietouden tutkijain seura*. 10 (2), 1-12. <https://doi.org/10.30666/elore.78407> [16.4.2023]
- Fingerroos, Outi & Jukka Jouhki 2014. Etnologinen kenttätyö ja tutkimus: metodin monimuotoisuuden pohdintaa ja esimerkkitapauksia. Teoksessa: *Moniulotteinen etnografia*. Toim. Pilvi Hämeenaho ja Eerika Koskinen-Koivisto. Helsinki: Ethnos, 79-108.

- Fingerroos, Outi & Marja Kokko 2022. Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. Outi Fingerroos & Konsta Kajander & Tiina-Riitta Lappi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 64-89.
- Fitzpatrick, Alex & Lisa Eadicicco & Matt Peckham 2017. The 15 Most Influential Websites of All Time. Originally published: October 18, 2017, Updated: October 20, 2017 <http://time.com/4960202/most-influential-websites/> [16.4.2023]
- Folkes, Valerie 1982. Forming relationships and the matching hypothesis. *Personality and Social Psychology Bulletin* 8 (4), 631-636.
- Friedl, John & John E. Pfeiffer 1977. *Anthropology: the study of people*. New York (NY): Harper & Row.
- Frye, Northrop 1957. *Anatomy of criticism. four essays*. Princeton, NJ: Princeton university.
- Gadamer, Hans-Georg. 1999/1966. *Truth and method*. Second revised edition. (Warheit und Methode 1966) Lontoo: Sheed & Ward.
- Gadamer, Hans-Georg. 2004. *Hermeneutiikka. Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa*. Tampere: Vastapaino.
- Gascoigne, Neil & Tim Thornton 2013. *Tacit Knowledge*. Taylor & Francis Group. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.ruka.humak.edu:2443/lib/humak-ebooks/detail.action?docID=3061118>. [16.4.2023]
- Geertz, Clifford 1973. *The interpretation of cultures: selected essays*. New York: Basic Books.
- Gere, Charlie 2008. *Digital culture*. London: Reaktion.
- Gewirtz-Meydan, Ateret & Ayalon, Liat 2018. Forever young: Visual representations of gender and age in online dating sites for older adults. *Journal of Women & Aging* 30(6), 484-502.
- Gill, Rosalind 2009. Mediated intimacy and postfeminism: A discourse analytic examination of sex and relationships advice in a women's magazine. *Discourse & Communication*, 3 (4), 345-369.
- Gillies, Val and Pam Alldred 2002 *The ethics of intention: research as a political tool*. Teoksessa: *Ethics in qualitative research*. Toim. Melanie Mauthner, Tina Miller, Maxine Birch & Julie Jessop Sage, London, s. 32-52.
- Givens, David B. 1978. The Nonverbal Basis of Attraction: Flirtation, Courtship, and Seduction. *Psychiatry* 41 (4), 346-359.
- Glasser, C.L. & B. Robnett & C. Feliciano 2009. Internet Daters' Body Type Preferences: Race – Ethnic and Gender Differences. *Sex Roles*, 61, 14- 33.
- Goffman, Erving 1959. *The presentation of self in everyday life*. New York: Doubleday.
- Gordon, Cynthia 2023. *Intertextuality 2.0: Metadiscourse and Meaning-Making in an Online Community*. Oxford University press.
- Gordon, Tuula & Katri Komulainen & Kirsti Lempiäinen 2002. Johdanto. Teoksessa: *Suomineitonen hei! kansallisuuden sukupuoli*. Toim. Tuula Gordon, Katri Komulainen ja Kirsti Lempiäinen. Tampere: Vastapaino, 10-16.
- Gould, Jeremy 2016. Refleksiivisyyden poluilla. Epistemologisesti radikaalin yhteiskuntatieteen puolustus. Teoksessa *Tutkija peilin edessä. Refleksiivisyys ja etnografinen tieto*. Toim. Jeremy Gould & Katja Uusihakala. Helsinki: Gaudeamus, 9-37.
- Green, Susan K. & Dale Richard Buchanan & Sheila K. Heuer 1984. Winners, losers, and choosers: a field investigation of dating initiation. *Personality and Social Psychology Bulletin* 10 (4), 502-511.
- Grieve, Gregory Price 2017. *Cyber Zen: imagining authentic Buddhist identity, community, and practices in the virtual world of Second life*. New York: Routledge.
- Gupta Akhil & James Ferguson 1997. Discipline and practice: "The Field" as site, method and location in anthropology. Teoksessa: *Anthropological locations. Boundaries and grounds of a field science*. Toim. Akhil Gupta & James Ferguson. Berkeley: University of California Press, 1–46.
- Haanpää, Susanna & Valteri Laasonen 2020. *Luontosuhdebarometri 2020. Kysely suomalaisten luontosuhteesta*. Helsinki: Ympäristöministeriö.

- Haapala, Pertti 2006. Suomalainen rakennemuutos. Teoksessa: Historiallinen käänne. Johdatus pitkän aikavälin historian tutkimukseen. Toim. Juho Saari, Helsinki: Gaudeamus, 91-124.
- Haapajarvi, Linda & Jutta Juvenius & Lotta Junnilainen 2020. Hyvä naapuri, hyvä suomalainen – erontekojen ja kuulumisen käytännöt Helsingin monietnisisillä asuinalueilla. *Sosiologia* 57 (4), 326-345.
- Haarni, Tuukka & Marko Karvinen & Hille Koskela & Sirpa Tani 1997. Johdatus nykymaantieteeseen. Teoksessa: Tila, paikka ja maisema: tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen. Toim. Tuukka Haarni & Marko Karvinen & Hille Koskela & Sirpa Tani. Tampere : Vastapaino, 9-36.
- Haavio-Mannila, Elina 1999. Kaukorakkaus intohimona ja riippuvuutena Virossa, Pietarissa ja Suomessa. Teoksessa: Tunteiden sosiologiaa. 1, Elämyksiä ja läheisyyttä. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 66-103.
- Haavio-Mannila, Elina & Osmo Kontula 2001. Seksin trendit meillä ja naapureissa. Helsinki: WSOY.
- Hakkarainen, Kai & Sami Paavola 2008. Asiantuntijuuden kehittyminen, hiljainen tieto ja uutta luovat tietokäytännöt. Teoksessa: Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Toim. Auli Toom, Jussi Onnismaa ja Anneli Kajanto. Helsinki: Kansanvalistusseura, 59- 82.
- Hall, Stuart 1996. *Minimal selves*. Teoksessa: *Black British Cultural Studies. A Reader*. Toim. Houston A. Baker Jr, Manthia Diawara & Ruth H. Lindeborg. Chicago & London: University of Chicago Press, 114-119.
- Hall, Stuart 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa: *Erilaisuus*. Toim. Mikko Lehtonen & Olli Löytty. Tampere: Vastapaino, 85-128.
- Halliday, Michael Alexander Kirkwood 1977. *Text as Semantic Choice in Social Contexts*. Teoksessa: *Grammars and Descriptions: Studies in Text Theory and Text Analysis*. Toim. Teun A. van Dijk & Janos S. Petöfi. Berlin: Walter de Gruyter, 176–225.
- Halliday, Michael Alexander Kirkwood & Halliday, Ruqaiya Hasan 1989: *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Halpern, Diane F. 2012. *Sex differences in cognitive abilities*. 4th edition. New York: Psychology Press.
- Hance, Margaret A. & Gibette Blackhart & Megan Dew 2018. Free to be me: The relationship between the true self, rejection sensitivity, and use of online dating sites. *The Journal of Social Psychology* 158(4), 421-429.
- Harinen Päivi 2000. Valmiiseen tulleet. Tutkimus nuoruudesta, kansallisuudesta ja kansalaisuudesta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Harjunen, Hannele 2004. Lihavuus ja moraalinen paniikki. *Yhteiskuntapolitiikka-YP* 69 (4), 412-418.
- Harjunen, Hannele & Katariina Kyrölä 2007. Johdanto: Lihavuustutkimusta toisin. Teoksessa: *Koolla on väliä!: lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli*. Toim. Katariina Kyrölä ja Hannele Harjunen. Helsinki: Like, 9-46.
- Harrison Albert A. & Laila Saeed 1977. Let’s make a deal: an analysis of revelations and stipulations in lonely hearts advertisements. *Journal of Personality and Social Psychology* 35 (4), 257-264.
- Hasan, Ruqaiya 1989. The structure of a text. Teoksessa: *Language, context, and text: aspects of language in a socialsemiotic perspective*. Michael Halliday and Ruqaiya Hasan. Oxford: Oxford University Press, 52-69.
- Hatakka, Mari 1996. Rakasta, kärsi ja unhoita. Teoksessa: *Vitsistä videoon. Uusia kirjoituksia nykyperinteestä*. Toim. Eeva-Liisa Kinnunen, Kaarina Koski, Riikka Penttilä ja Minttu Pietilä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 64-84.
- Hatakka, Mari 2011. Nainen, mies, rakkaus, seksi. Heterosuhteen kulku, kulttuurinen malli ja sitä selittävät diskurssit kahden omaelämäkertaa-aineiston valossa. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-6746-4> [16.4.2023]
- Heikkinen, Hannu 2002. Sopeutumisen mallit: poronhoidon adaptaatio jälkiteolliseen toimintaympäristöön Suomen läntisellä poronhoitoalueella 1980-2000. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Heikkinen Hannu L.T. 2001. Narratiivinen tutkimus – Todellisuus kertomuksena. Teoksessa: Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Toim. Juhani Aaltola & Raine Valli. Jyväskylä: PS-kustannus, 116–132.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2018. Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa: Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. Raine Valli. Jyväskylä: PS-kustannus, 170-187.
- Heikkinen, Teppo 1994. Heteroseksismi ja homojen marginaalistaminen. Teoksessa: Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan. Toim. Jorma Sipilä & Arto Tiihonen. Tampere: Vastapaino, 81-101.
- Heikkinen, Vesa 2009. Johdanto. Teoksessa: Kielen piirteet ja tekstilajit: vaikuttavia valintoja tekstistä toiseen. Toim. Vesa Heikkinen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 7-36.
- Heikkinen, Vesa 2020. Tekstianalyysi: miksi kielellisillä valinnoilla on merkitystä? Helsinki: Gaudeamus.
- Heikkilä, Eino 2022. Kenttämuistiinpanot postmodernissa etnografiassa. *Elore*. 29 (1), 151-163. <https://doi.org/10.30666/elore.112903> [9.4.2023]
- Heikkilä, Eino 2023. Narratiivinen tutkijuus ja tietäminen etnografiassa. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-6655-34-5> [9.4.2023]
- Heino, Rebecca D. & Nicole B. Ellison & Jennifer L. Gibbs 2010. Relationshopping: Investigating the market metaphor in online dating. *Journal of Social and Personal Relationships* 27(4): 427–447.
- Heinonen, Tarja Riitta 2006. Kieliopin peruskäsitteitä: sanaluokat. *Kielikello* 3/2006. <https://www.kielikello.fi/-/kieliopin-peruskasitteita-sanaluokat> [16.4.2023]
- Heinonen, Ulla 2008. Sähköinen yhteisöllisyys: kokemuksia vapaa-ajan, työn ja koulutuksen yhteisöistä verkossa. Pori: Turun yliopisto.
- Helasvuo, Marja-Liisa 2014. ”Jotta suomalaiset voisivat puhua enemmän”. Puhetilanteen osallistujat tekstiviestikeskustelussa. Teoksessa: Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen. Toim. Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson, Sanna-Kaisa Tanskanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 29-49.
- Helkama, Klaus 2015. Suomalaisen arvot. Mikä meille on oikeasti tärkeää? Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Helminen, Tanja 2020. Sanan sisu merkityksen muuttuminen vanhan kirjasuomen ajan kirjallisuudessa ja varhaisen nationalismin valossa. *AVAIN - Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti*, 17(2), 6–21. <https://doi.org/10.30665/av.90015> [4.12.2022]
- Helminen, Tanja 2021. Sanakirjojen sisu: sävyjä, merkityseroja ja ristiriitaisuuksia. *Sananjalka* 63(63). <https://journal.fi/sananjalka/article/view/109109> [4.12.2022]
- Herring, Susan 1996. Posting in a different voice: gender and ethics in CMC. Teoksessa: *Philosophical perspectives on computer-mediated communication*. Toimittanut Charles Ess. Albany, N.Y.: State University of New York, 115-145.
- Herring, Susan C. 2000. Gender Differences in CMC: Findings and Implications. *CPSR Newsletter* 18 (1).
- Herzlich, Claudine 1974. *Health and illness*. Lontoo: Academic Press.
- Hiidenmaa, Pirjo 2000. Lingvistinen kielentutkimus. Teoksessa: *Kieli diskurssi ja yhteisö*. Toim. Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 161-190.
- Hiidenmaa, Pirjo 2018. Tekijä ja lukija tietokirjan kynnysteksteissä. Teoksessa: *Kirjoitettu vuorovaikutus*. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 80-115.
- Hiidenmaa, Pirjo 2020. Trendinä tarinallinen tietokirja. Teoksessa: *Kertomuksen keinoin. Tarinallisuus mediassa ja tietokirjallisuudessa*. Toim. Mikko T. Virtanen, Pirjo Hiidenmaa & Jyrki Nummi. Helsinki: Gaudeamus, 23-50.

- Hiilamo, Elli-Alina 2020: Valtion tekoäly voi pian ehdottaa palveluita vaikkapa avioerotilanteeseen: Suomi rakentaa omaa tekoälyohjelmaa. Helsingin Sanomat 6.1.2020 <https://www.hs.fi/talous/art-2000006364040.html> [7.1.2020]
- Hill, Simon 2013. A complete history of the camera phone. Digital Trends August 11, 2013. <https://www.digitaltrends.com/mobile/camera-phone-history/> [16.4.2023]
- Hinchman, Lewis P. & Sandra K. Hinchman 1997. Memory, identity, community: the idea of narrative in the human sciences. Albany: State University of New York Press.
- Hine, Christine 2015. Ethnography for the Internet: embedded, embodied and everyday. London: Bloomsbury Academic.
- Hirschman, Elizabeth C. 1987. People as products: Analysis of a complex marketing exchange. *Journal of Marketing* 51(1): 98-108 <http://qualquant.org/wp-content/uploads/text/Hirschman%201987.pdf> [16.4.2023]
- Hirsjärvi, Sirkka & Pirkko Remes & Paula Sajavaara 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hitsch, Gunter J. & Ali Hortaçsu & Dan Ariely 2010a. Matching and sorting in online dating. *The American Economic Review*, 100 (1), 130-163.
- Hitsch, Gunter J. & Ali Hortaçsu & Dan Ariely 2010b. What makes you click? Mate preferences in online dating. *Quantitative Marketing and Economics*, 8 (4), 393-427.
- Hohenthal, Johanna 2021. Osallistuva kartoitus ympäristösuhteiden tutkimuksessa. Teoksessa: Tutkiva mielikuvitus: luovat, osallistuvat ja toiminnalliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Toim. Sanna Ryytänen & Anni Rannikko. Helsinki: Gaudeamus, 111-126.
- Holappa, Anne 2004. Uhkea blondi huhuilee akateemista nallekarhuaan. Oikeaoppinen sukupuoli Internetin deitti-ilmoituksissa. Teoksessa: Digirakkaus. Toim. Ulla Paunonen ja Jaakko Suominen. Turku: Kulttuurintuotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja, 57-62.
- Holappa, Anne 2011. Kulttuurisen skeema-analyysin mahdollisuudet digirakkauden tutkimisessa. Toim. Petri Saarikoski et al. Digirakkaus II. Turku: Kulttuurintuotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja, 157-168.
- Holappa, Anne 2012. Emotions in digital context: Finnish way of saying Pick me; we could make a good couple! *Revista Teknokultura, Revista de Cultura Digital y Movimientos Sociales* 9 (1), 71-82
- Holappa, Anne 2013. Adjektiivien räiskettä. Ideaalinen kumppani internetin deitti-ilmoituksissa. *WiderScreen* 2-3/ 2013 (teemanumero: Digitaalinen kulttuuri – sähköisen yhteisöllisyyden juuret) <http://widerscreen.fi/numerot/2013-2-3/adjektiivien-raisketta-ideaalinen-kumppani-internetin-deitti-ilmoituksissa/> [16.4.2023]
- Holappa, Anne 2014. Muodokas vai maitovalas? Ei-hoikka ruumiinrakenne suomalaisissa internetin deittipalveluilmoituksissa. *J@rgonia* 12, (24) http://research.jyu.fi/jargonia/artikkelit/jargonia24_holappa.pdf [16.4.2023]
- Holland, Dorothy & Naomi Quinn 1987. Culture and cognition. Teoksessa: Cultural models in language and thought. Toim. Dorothy Holland & Naomi Quinn. New York: Cambridge University Press, 3–40.
- Holý, Ladislav & Milan Stuchlík 1981: The structure of folk models. London: Academic Press.
- Hong, Wan Zhen & Chih Chao Lia. 2020. Trends and Research Issues of Online Dating: A Review of Academic Publications from 2005 to 2019. *Cognitive Cities. International Cognitive Cities Conference* 3-6 September 2019. Kyoto, Japan, 611 – 619.
- Honko, Lauri 1980. Miten luoda terminologia haltijaperinteen tutkimukselle? Teoksessa: Perinteentutkimuksen perusteita. Toim. Outi Lehtipuro. Porvoo & Helsinki: WSOY, 77-129.
- Hochschild, Arlie Russell 1983: The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling. Berkeley: University of California Press.
- Hoshmand, Lisa Tsoi 2005. Narratology cultural psychology, and counselling research. *Journal of Counseling Psychology* 52(2), 178-186.
- Huffaker, David A. & Sandra L. Calvert 2005. Gender, Identity, and Language Use in Teenage Blogs *Journal of Computer-Mediated Communication* 10(2).

- Husso, Marita 2016. Sukupuoli ruumiillisena tapaisuutena ja elettyinä suhteena. Teoksessa: Sukupuolikysymys. Toim. Marita Husso & Risto Heiskala. Helsinki: Gaudeamus, 73-91.
- Hutchins, Edwin 1980. Culture and Inference: A Trobriand Case Study. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hyvärinen, Matti 1998. Lukemisen neljä käännettä. Teoksessa: Liikkuvat erot, sukupuoli elämäkertatutkimuksessa. Toim. Matti Hyvärinen, Eeva Peltonen, Anni Vilkkö. Tampere: Vastapaino, 311-336.
- Hyvärinen, Matti 2006. Kertomuksen tutkimus.
- Hyvärinen Matti 2007. Kertomus ja kertomuksen rajat. Puhe ja kieli 27 (3), 127-140.
- Hyvärinen, Matti & Maria Mäkelä 2020. Oman elämänsä kertojat. Teoksessa: Kertomuksen vaarat: kriittisiä ääniä tarinataloudessa. Toim. Maria Mäkelä, Samuli Björninen, Ville Hämäläinen, Laura Karttunen, Matias Nurminen, Juha Raipola, Tytti Rantanen. Tampere: Vastapaino, 89-108.
- Hägg, Samuli 2010. Narratologisten käsitteiden soveltaminen kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa: Vaeltavat metodit. Toim. Jyrki Pöysä & Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 117-137.
- Häkkinen, Kaisa 2013. Mitä tarkoittaa ”pilke silmäkulmassa”? Tiede 12/2013.
- Hämeeaho Pilvi & Nina Väkeväinen 2022. Sensitiivisen tutkimusprosessin eettinen suunnittelu. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. Outi Fingerroos & Konsta Kajander & Tiina-Riitta Lappi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 90-115.
- Hämäläinen, Lasse 2019. Nimet verkossa - Tutkimus verkkoyhteisöjen käyttäjänimistä ja virtuaalisen minigolfpelin radannimistä. Helsinki: Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/301762> [16.4.2023]
- Hänninen, Riitta & Konsta Kajander & Tiina-Riitta Lappi 2022. Etnologian ja antropologian tietoteoreettiset erityispiirteet. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. Outi Fingerroos, Konsta Kajander ja Tiina-Riitta Lappi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 45-63.
- Hänninen, Riitta & Riikka Turtiainen 2022. Digitaalinen etnografia kulttuurien tutkimuksessa. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. Outi Fingerroos, Konsta Kajander ja Tiina-Riitta Lappi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 159-176.
- Hänninen, Vilma 1999. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Högbacka, Riitta & Sanna Aaltonen 2015. Refleksiivisyyden ulottuvuudet. Teoksessa: Umpikujasta Teoksessa Umpikujasta oivallukseen. Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa. Toim. Sanna Aaltonen & Riitta Högbacka. Tampere: Tampere University Press, 9-31.
- Ihanus, Juhani 1999. Minäkertomukset. Teoksessa: Kulttuuri ja psykologia. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Yliopistopaino, 241-259.
- Iphofen, Ron & Tolich, Martin 2018. Foundational Issues in Qualitative Research Ethics. Teoksessa: The Sage Handbook of Qualitative Research Ethics. Toim. Ron Iphofen & Martin Tolich. Newbury Park, CA: SAGE Publications, 1-16.
- Itäkare, Susanna & Outi Oja 2022. Vastakarvaan lukeminen ja sukupuolisensitiivinen kirjallisuuskasvatus. Teoksessa: Intersektionaalinen feministinen pedagogiikka. Toim. Aino-Maija Elonheimo, Sari Miettinen, Hanna Ojala, Tuija Saresma. Vastapaino, 85-94.
- Jaakkola, Minna 2018. Tietäminen argumentoinnin resurssina. Tietysti, tietenkin ja ei tietenkään lukijakommenteissa. Teoksessa: Kirjoitettu vuorovaikutus. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 145-178.
- Jagger, Elizabeth 2005. Is thirty the new sixty? Dating, age and gender in a postmodern, consumer society. Sociology 39 (1), 89-106.
- Janakka, Jenni 2019. Röyhkeyskoulu. Jyväskylä: Tuuma.
- Jokinen, Arto 2003: Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriseen tekstintutkimukseen. Teoksessa: Yhdestä puusta. Maskuliinisuksien rakentuminen populaarikulttuureissa. Toim. Arto Jokinen. Tampere: Tampere University Press, 7-31.
- Jokitalo, Päivi 2016. Missä rakkaus syttyy. Kirjallinen treffiopas. Helsinki: Avain.

- Jones, Steven G. 1995. Understanding community in the information age. Teoksessa: Cybersociety Computer-mediated Communication and Community. Toim. Steven G. Jones. Thousand Oaks: Sage, 10-35.
- Jouhki, Jukka & Sirpa Tenhunen & Jelena Salmi 2022. Etnografia antropologiassa. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. O. Fingerroos, K. Kajander, & T.-R. Lappi. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 119-138
- Juhila, Kirsi 2012. Poikkeavan kategorian jäsenyyden tuottaminen ja vastustaminen. Teoksessa: Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Kategoriat, kulttuuri & moraalit. Johdatus kategorianalyysiin. Tampere: Vastapaino.
- Juhila, Kirsi & Arja Jokinen & Eero Suoninen 2012. Kategorianalyysin teesit. Teoksessa: Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Kategoriat, kulttuuri & moraalit. Johdatus kategorianalyysiin. Tampere: Vastapaino.
- Juusola, Elina 2018. Sydän saaliina: Romanssihujarit verkossa. Jyväskylä: Docendo.
- Juvonen, Tuula et al. 2012. Kuinka sukupuolta voi tutkia? Teoksessa: Käsikirja sukupuoleen. Toim. Tuula Juvonen, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen. Tampere: Vastapaino, 9-17.
- Järvelä, Kaisa 2017. Näin anonymisoi kvantitatiiviset aineistosi. Tietoarkistoblogi 18.4. 2017 <http://tietoarkistoblogi.blogspot.fi/2017/04/nain-anonymisoi-quantitatiiviset.html> [16.4.2023]
- Järvinen, Katriina & Laura Kolbe 2019. Sopivia ja sopimattomia: lempi, luokka ja suomalainen parisuhde. Helsinki: Kirjapaja.
- Jõesalu, Kirsti & Anu Kannike 2016. Cultural patterns and life stories. Tallinn: TLU Press.
- Kaarlenkaski, Tajia 2012. Kertomuksia lehmästä: tutkimus ihmisen ja kotieläimen kulttuurisen suhteen rakentumisesta. Joensuu: Suomen kansantietouden tutkijain seura.
- Kaartinen, Marjo 2016. Kesäksi maalle. Teoksessa Maamme : itsenäisen Suomen kulttuurihistoria. Toim. Marjo Kaartinen, Hannu Salmi ja Marja Tuominen. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 309-328.
- Kaikkonen, Annikki 2015. Tarinallisen tutkimuksen näkökulma suomalaiseen uskottomuuteen. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Kajander, Konsta & Meri Tuovinen 2022. Kategorianalyysi kulttuurien tutkimuksessa. Teoksessa: Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Toim. Outi Fingerroos, Konsta Kajander ja Tiina-Riitta Lappi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 355-375.
- Kallinen, Kati, Pirskanen, Henna & Rautio, Susanna. 2015. Sensitiivinen tutkimuksessa – Menetelmät, kohderyhmät, haasteet ja mahdollisuudet. Tallinna: United Press Global.
- Kamppinen, Matti 1993. Cognitive Schemata. Teoksessa: Consciousness, cognitive schemata and relativism. Toim. Matti Kamppinen. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 133-168.
- Kamppinen, Matti et al. 2001. Kognitio ja kulttuuri. Teoksessa: Moderni kognitiotiede. Toim. Pertti Saariluoma, Matti Kamppinen, Antti Hautamäki. Helsinki: Gaudeamus, 173-202.
- Kang, Tanya & Lindsay H. Hoffman 2011. Why Would You Decide to Use an Online Dating Site? Factors That Lead to Online Dating. Communication Research Reports. 28 (3), 205-213.
- Karismo, Anna 2017. "Rakkaustohtori": Sydänsurut ovat yhtä stressaavia kuin loppuunpalaminen. Yle Aamu-tv 11.4.2017. <https://yle.fi/a/3-9559738> [16.4.2023]
- Karlsson, Fred 2004. Yleinen kielitiede. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kaufmann, Jean-Claude 2012. Love online. Cambridge: Polity Press.
- Kavka, Misha 2021. "Love Technologies: Televisual Matchmaking and Algorithmic Attraction." Teoksessa: Imagining "We" in the Age of "I": Romance and Social Bonding in Contemporary Culture. Toim. Mary Harrod, Suzanne Leonard, and Diane Negra. London: Routledge, 47-62
- Keesing, Roger M. 1981. Cultural anthropology: a contemporary perspective. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Keltinkangas-Järvinen, Liisa 1996. Suomalainen kansanluonne. Teoksessa: Olkaamme siis suomalaisia. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 216-225.

- Kietäväinen-Siren, Hanna 2020. *Rahvaan rakkaus: suomalaisen intohimon historia*. Jyväskylä: Docendo.
- Kleinman, Sheryl & Martha A. Copp 1993. *Emotions and fieldwork*. London: Sage Publications.
- Knuuttila, Seppo 2002. Vaitiolo, salaisuudet, ilmaisukiellot. Nonkommunikaation kontekstuaalisia merkityksiä. Teoksessa: Puuttuvat viestit. Nonkommunikaatio inhimillisessä vuorovaikutuksessa. Toim. Kimmo Ketola, Seppo Knuuttila, Antti Mattila ja Kari-Mikko Vesala. Helsinki: Gaudeamus, 119-150.
- Kohonen, Siria 2021. Ihmismieli kulttuurin takana: kognitiivisen kulttuurintutkimuksen tiedonintressi ja potentiaali arkistoaineiston tutkimuksessa. Teoksessa: Paradigma: Näkökulmia tieteen periaatteisiin ja käsityksiin. Toim. Niina Hämäläinen ja Petja Kauppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 183-201.
- Koivisto, Hannele 2016. Elämää maalla ja kaupungissa. Teoksessa *Maamme : itsenäisen Suomen kulttuurihistoria*. Toim. Marjo Kaartinen, Hannu Salmi ja Marja Tuominen. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 49-78.
- Koivunen, Anu & Mikko Lehtonen 2005. ”Joskus on kiva olla vähemmän aikuinen”. Kulttuurisen määrittelyvallan siirtymät ja julkisen puhuttelun areenat. *Tiedotustutkimus* 28 (2), 4-27.
- Komulainen, Katri 1998. Naisten naissuhteet. Kerrottu ja puhuteltu sukupuoli itsenäistymiskertomuksissa. Teoksessa: Liikkuvat erot, sukupuoli elämäkertatutkimuksessa. Toim. Matti Hyvärinen, Eeva Peltonen, Anni Vilkkö. Tampere: Vastapaino, 153-186.
- Korhonen, Anu 2002. Constructing emotion in a culture of hierarchies: a love story. Teoksessa: *Time frames: negotiating cultural history*. Toim. Anu Korhonen & Kirsi Tuohela. Turku : University of Turku, 57-73.
- Korhonen, Jarmo 2018. *Fraseologia: kiinteiden sanayhtymien tutkimus*. Helsinki: Finn Lectura.
- Kortti, Jukka 2016. *Mediahistoria: viestinnän merkityksiä ja muodonmuutoksia puheesta biteihin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koski, Kaarina 2007. Katsaus: Mikä kertomus on? Tieteidenvälisyyden haasteita "kertomusten" tarkastelussa. *Elore* 14 (1) <https://journal.fi/elore/article/view/78633/39532> [16.4.2023]
- Koski, Kaarina & Turtiainen, Riikka 2020. Vernakulaari verkossa: vertaisuuden ilmaisemisen digitaaliset ulottuvuudet. *Elore* 27(1), 85–107. <https://doi.org/10.30666/elore.88834> [16.4.2023]
- Koskinen, Inkeri 2018. Voiko se olla objektiivista? Tieteenulkoinen tieto ja yhteistyö soveltavassa kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa: *Soveltava kulttuurintutkimus*. Toim. Pilvi Hämeenaho, Tiina Suopajarvi ja Johanna Ylipulli. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 129-154.
- Kosonen, Miia, Laaksonen, Salla-Maaria, Rydenfelt, Henrik, & Terkamo-Moisio, Anja. 2018. Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media & Viestintä*, 41(1), 117-124. <https://doi.org/10.23983/mv.69924> [12.4.2023]
- Kreager, Derek A. & Shannon E. Cavanagh & John Yen, Mo Yu 2014. “Where Have All the Good Men Gone?” Gendered Interactions in Online Dating. *Journal of Marriage and Family* 76 (2), 387-410.
- Kumari, Nalli Vinaya & K. Kavya & PV. Srikar & B. Gowtham & Kumar Reddy 2020. Identifying Fraudulent Data and Fake Account Profiles Analysis in Examination for Providing Security in Online Dating Site. *Network for Iranians. Recent Trends in Parallel Computing* 7 (1), 12–17.
- Kupiainen, Jari 2017. Visuaalinen antropologia 2010-luvulla. Teoksessa: *Kuvatut kulttuurit: johdatus visuaaliseen antropologiaan*. Toim. Jari Kupiainen ja Liisa Häkkinen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 17-39.
- Kuula, Arja 2011. 2. uud. p. *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Kuula-Luumi, Arja 2020. Mitä eroa on osallistumisen keskeyttämisellä ja peruuttamisella? *Vastuullinen tiede*. <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/mita-eroa-osallistumisen-keskeyttamisella-ja-peruuttamisella>. [12.4.2023]
- Kuusi, Matti 1963. Sananparsiston rakenneanalyysin terminologiaa. *Virittäjä* 339-347.

- Kwame Harrison, Anthony 2018. *Ethnography: Understanding Qualitative Research*. Oxford: Oxford University Press.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Janne Matikainen 2013. Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa: *Verkkoviestintäkirja*. Toim. Pekka Aula, Janne Matikainen & Mikko Villi. Helsinki: Yliopistopaino, 193-215.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Janne Matikainen & Minttu Tikka 2013: Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa: *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Tampere: Vastapaino, 9-33.
- Labov, William 1972. *Language in the Inner City. Studies in Black English Vernacular*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Lakoff, Robin 1975. *Language and woman's place*. New York: Harper & Row.
- Lakoff, Robin Tolmach 1990. *Talking power: The politics of language in our lives*. New York: Basic.
- Lakomäki, Sami & Pauliina Latvala & Kirsi Laurén 2011. Menetelmien jäljillä. Teoksessa: *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuihin aineistoihin*. Toim. Sami Lakomäki & Pauliina Latvala & Kirsi Laurén Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 7–27.
- Lammi-Taskula, Johanna & Minna Salmi 2016. Perhe, työ ja sukupuoli. Teoksessa: *Sukupuolikysymys*. Toim. Marita Husso ja Risto Heiskola. Helsinki: Gaudeamus, 161-184.
- Lange, Benjamin P. & Maxmillian T.P. von Andrian-Werburg & Dorothea C. Adler & Eugen Zaretsky 2019. The Name Is the Game: Nicknames as Predictors of Personality and Mating Strategy in Online Dating. *Frontiers in Communication* (4)3.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fcomm.2019.00003/full> [16.4.2023]
- Lange, Rense & Houran, James & Li, Song 2014. Dyadic Relationship Values in Chinese Online Daters: Love American Style? *Sexuality & Culture* 19(1), 190–215.
- Lappalainen, Sirpa 2007. Havainnoinnista kirjoitukseksi. Teoksessa: *Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus*. Toim. Sirpa Lappalainen, Pirkko Hynninen, Tarja Kankkunen, Elina Lahelma ja Tarja Tolonen. Tampere: Vastapaino, 113–134.
- Larsen, Senja 2021. Rakkautta algoritmien aikaan. *Helsingin Sanomat* 9.4.2021.
- László, János 2008. *The science of stories. An introduction to narrative psychology*. London & New York: Routledge.
- Lauhakangas, Outi 2009. Sananlaskumuotti nettiteksteissä. Teoksessa: *Kielen piirteet ja tekstilajit: vaikuttavia valintoja tekstistä toiseen*. Toim. Vesa Heikkinen. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 63-86.
- Laukkanen, Marjo 2007. Sähköinen seksuaalisuus: tutkimus tyttöydestä nettikeskusteluissa. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Lehti, Carita 2019. Partikkelit negatiivisessa asennoitumisessa. Katsaus Facebook-keskustelujen affekteihin. Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto, Kieli- ja käännöstieteiden laitos.
<https://www.utupub.fi/handle/10024/146786> [16.4.2023]
- Lehtola, Veli-Pekka 2016. Kuoleman ja elämän rintamat. Teoksessa *Maamme: itsenäisen Suomen kulttuurihistoria*. Toim. Marjo Kaartinen, Hannu Salmi ja Marja Tuominen. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 193-214.
- Lehtonen, Mikko 1996. Merkitysten maailma. Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohtia. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, Mikko & Olli Löytty 2003. Miksi Erilaisuus? Teoksessa: *Erilaisuus*. Toim. Mikko Lehtonen & Olli Löytty. Tampere: Vastapaino, 7-20.
- Lehtonen, Mikko 2004a. Suomalaisuus luontona. Teoksessa: *Mikko Lehtonen & Olli Löytty & Petri Ruuska. Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino, 55-75.
- Lehtonen, Mikko 2004b. Suomi on toistettua maata. Teoksessa: *Mikko Lehtonen & Olli Löytty & Petri Ruuska. Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino, 121-147.
- Leinonen, Riitta-Marja 2013. Palvelijasta terapeutiksi: ihmisen ja hevosen suhteen muuttuvat kulttuuriset mallit Suomessa. Oulu: Oulun yliopisto.

- Lempiäinen, Kirsti 2002. Kansallisuuden tekeminen ja toisto. Teoksessa: Suomineitonen hei! kansallisuuden sukupuoli. Toim. Tuula Gordon, Katri Komulainen ja Kirsti Lempiäinen. Tampere: Vastapaino, 19-36.
- Lindh, Johanna 2015. Antropologin refleksiivisyys tutkijan oppimisena. Teoksessa: Umpikujasta oivallukseen. Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa. Toim. Sanna Aaltonen & Riitta Högbäck. Tampere: Tampere University Press, 35-60.
- Lipponen, Lasse 1999. Kertomus kulttuurisesti suuntautuneen psykologian ydinmetaforana. Teoksessa: Kulttuuri ja psykologia. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Yliopistopaino, 49-76.
- Lopes, Milena R. & Carl Vogel 2019. Gender differences in online dating experiences. Teoksessa: It Happened on Tinder: Reflections and Studies on Internet-Infused Dating. Toim. Amir Hetsroni and Meriç Tuncez. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 31-47.
- Loreck, Janice 2016. Explainer: what does the 'male gaze' mean, and what about a female gaze? Published: January 5, 2016 <https://theconversation.com/explainer-what-does-the-male-gaze-mean-and-what-about-a-female-gaze-52486> [16.4.2023]
- Lottomainos (Kiertäisin vähän maailmaa) <https://youtu.be/2dr-hrGUZho> [16.4.2023]
- Lotvonen, Tarja 1996. Etsin sinua! Henkilökohtaista-ilmoitukset vuosina 1950, 1970 ja 1990. Teoksessa: Vitsistä videoon. Uusia kirjoituksia nykyperinteestä. Toim. Eeva- Liisa Kinnunen, Kaarina Koski, Riikka Penttilä ja Minttu Pietilä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 53-63.
- Luhtakallio, Eeva 2016. Visuaalinen julkisuus ja sukupuolten representaatio. Teoksessa: Sukupuolikysymys Toim. Marita Husso ja Risto Heiskola. Helsinki: Gaudeamus, 92-121.
- Lyytikäinen, Pirjo 1998. Tekstin historialliset kontekstit. Teoksessa: Konteksti – tutkimuksen avainsana? Kirjallisuudentutkijain seuran vuosikirja 51, osa 1. Toim. Päivi Molarius. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 84-88.
- Löfström, Jan 1999. Sukupuoliero agrariakulttuurissa. "Se nyt vaan on semmonen". Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Löytty, Olli 2004a. Erikoisen tavallinen suomalaisuus. Teoksessa: Mikko Lehtonen & Olli Löytty & Petri Ruuska. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino, 31-54.
- Löytty, Olli 2004b. Suomeksi kerrottu kansakunta. Teoksessa: Mikko Lehtonen & Olli Löytty & Petri Ruuska. Suomi toisin sanoen. Tampere: Vastapaino, 97-119.
- Machimbarrena, Juan M. & Esther Calvete & Liria Fernández-González & Aitor Álvarez-Bardón & Lourdes Álvarez-Fernández & Joaquín González-Cabrera 2018. Internet Risks: An Overview of Victimization in Cyberbullying, Cyber Dating Abuse, Sexting, Online Grooming and Problematic Internet Use. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 15 (11), 2471-2486.
- Markham, Annette 2012. Fabrication as ethical practice: Qualitative inquiry in ambiguous internet contexts. *Information, Communication & Society* 15(3), 334-353.
- Markham, Annette & Buchanan, Elizabeth. 2012. Ethical decision-making and internet research: version 2.0. Recommendations from the AoIR ethics working committee. <https://aoir.org/reports/ethics2.pdf> [16.4.2023]
- Markkola, Pirjo 2002. Vahva nainen ja kansallinen historia. Teoksessa: Suomineitonen hei! Kansallisuuden sukupuoli. Tampere: Vastapaino, 75-90.
- Markkola, Pirjo & Ann-Catrin Östman & Marko Lamberg 2014. Onko suomalaisella miehellä historiaa? Teoksessa: Näkymätön sukupuoli: mieheyden pitkä historia. Toim. Pirjo Markkola, Ann-Catrin Östman & Marko Lamberg. Tampere: Vastapaino, 7-24.
- Massey, Doreen 2008. Samanaikainen tila. Tampere: Vastapaino.
- McKenna, Katelyn Y. A., Green, Amie S. & Gleason, Marci E. J. 2002. Relationship Formation on the Internet: What's the Big Attraction? *Journal of Social Issues* 58 (1), 9-31. <https://doi.org/10.1111/1540-4560.00246> [16.4.2023]

- McWilliams, Summer & Anne E. Barrett 2014. Online Dating in Middle and Later Life: Gendered Expectations and Experiences. *Journal of Family Issues*, 35(3), 411–436.
<https://doi.org/10.1177/0192513X12468437> [16.4.2023]
- Meese, James & Martin Gibbs & Marcus Carter & Michael Arnold & Björn Nansen & Tamara Kohn 2015. Selfies at Funerals: Mourning and Presenting on Social Media Platforms. *International Journal of Communication*, 9, 1818 – 1831.
- Menkin, Josephine A. & Theodore F. Robles & Joshua F. Wiley, & Gian C. Gonzaga 2015. Online dating across the life span: Users' relationship goals. *Psychology and Aging*, 30 (4), 987-993.
- Miettinen, Sonja 2006. Eron aika: tyttärien kertomuksia ikääntyneen vanhemman kuolemasta. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Miller, Daniel 2011. *Tales from Facebook*. Cambridge: Polity Press.
- Miller, Daniel et al. 2016. *How the World Changed Social Media*. London: UCL Press.
<http://discovery.ucl.ac.uk/1474805/1/How-the-World-Changed-Social-Media.pdf> [16.4.2023]
- Milner, Ryan M. 2016. *The world made meme: public conversations and participatory media*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Moilanen, Pentti & Pekka Riihää 2018. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa: Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. Raine Valli. Jyväskylä: PS-kustannus, 51-72.
- Mudraya, Olga and Paul Rayson 2011. "The Language of Over-50s in Online Dating Classified Ads". *Studies in Variation, Contacts and Change in English 6: Methodological and Historical Dimensions of Corpus Linguistics*.
- Muikku-Werner, Pirkko 2009. *Tositarkoituksella: näkökulmia kontakti-ilmoituksiin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Mulvey, Laura 1999. *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. Teoksessa: *Film Theory and Criticism: Introductory Readings*. Toim. Leo Braudy and Marshall Cohen. New York: Oxford University Press, 833-844.
- Mustola, Kati & Johanna Pakkanen. *Johdanto*. Teoksessa: *Sateenkaari-Suomi: seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen historiaa*. Toim. Kati Mustola & Johanna Pakkanen. Helsinki: Like, 2007, 11-14.
- Mäkelä, Maria 2020. *Aikamme mallitarinoita*. Teoksessa: *Kertomuksen vaarat: kriittisiä ääniä tarinataloudessa*. Toim. Maria Mäkelä, Samuli Björninen, Ville Hämäläinen, Laura Karttunen, Matias Nurminen, Juha Raipola & Tytti Rantanen. Tampere: Vastapaino, 23-40.
- Mäkinen, Tomi 2010. *Trends and explanations for socioeconomic differences in physical activity*. Helsinki: National Institute for Health and Welfare.
- Mäntynen, Anne 2006. *Näkökulmia tekstin ja tekstilajien rakenteeseen*. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 42-71.
- Määttä, Kaarina 1999. *Rakastumisprosessi ja rakkaus kriisi*. Teoksessa: *Tunteiden sosiologiaa*. 1, Elämyksiä ja läheisyyttä. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 36-53.
- Nakamura, Lisa 2007. *Digitizing race. Visual cultures of the internet*. Princeton: Princeton University Press.
- Nam, Taewoo 2017. *Who is dating and gaming online? Categorizing, profiling, and predicting online daters and gamers*. *Computers in Human Behavior* 73, August 2017, 152-160.
- Nermes, Maarit 2013. *Yhteisömedia: yli 40 vuotta kansalaisviestintää Suomessa*. Turku: Nomerta Kustannus.
- Neuvonen, Marjo; Lankia, Tuija; Kangas, Katja; Koivula, Johanna; Nieminen, Markku; Sepponen, Anne-Mari; Store, Ron; Tyrväinen, Liisa (2022). *Luonnon virkistyskäyttö 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 41/2022*. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke).
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-429-6> [16.4.2023]
- Nevala Seija-Leena 2002. *Kansakunta pienoiskoossa – lotta- ja suojeluskuntaperhe*. Teoksessa: *Suomineiton hei! Kansallisuuden sukupuoli*. Tampere: Vastapaino, 93-117.

- Nexø, Louise Anker & Jacob Strandell 2020. Testing, filtering, and insinuating: Matching and attunement of emoji use patterns as non-verbal flirting in online dating. *Poetics* vol 83. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2020.101477> [16.4.2023]
- Niemi, Laura 2015. Somekielen syövereissä. *Kielikello* 48 (1), 32-33.
- Nieminen, Hannu & Mervi Pantti 2009. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Helsinki: Loki-kirjat.
- Nikander, Pirjo 2000. "Old" versus "Little girl": A Discursive Approach to Age Categorization and Morality. *Journal of Aging Studies* 14(4), 335-358.
- Nikanne, Urpo 1992. Metaforien mukana. Teoksessa: Metafora. Ikkuna kieleen, mieleen ja kulttuuriin. Toim. Lauri Harvilahti & Jyrki Kalliokoski & Urpo Nikanne & Tiina Onikki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 60-78.
- Nilvala, Asko 2018. Mitä on digitaalinen humanismi? *Niin&Näin* 1/18, 63-69. <https://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn181-10.pdf> [16.4.2023]
- Nousiainen, Susi 2020. Sukupuoleen katsomatta. Kuinka kohdata moninaisuus. Jyväskylä: Atena.
- Nurminen, Elina 2015. Kysely Tinderin käytöstä. Väestöliiton Parisuhdekeskuksen kyselyselvitykset 6/2015.
- Nurminen, Matias & Heikki Aleksanteri Kovalainen 2020. Ääriliikkeiden tarinaradikalismi. Teoksessa: Kertomuksen vaarat: kriittisiä ääniä tarinataloudessa. Toim. Maria Mäkelä, Samuli Björninen, Ville Hämäläinen, Laura Karttunen, Matias Nurminen, Juha Raipola & Tytti Rantanen. Tampere: Vastapaino, 143-160.
- Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen. 2009. Toim. Samuli Hägg & Markku Lehtimäki & Liisa Steinby. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Näre, Sari 1999. Sukupuolten tunnekulttuuri ja julkisuuden intimoituminen. Teoksessa: Tunteiden sosiologiaa. 1, Elämyksiä ja läheisyyttä. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 263-299.
- O'Reilly, Andrea 2021. Out of bounds: maternal regret and the reframing of normative motherhood. Teoksessa: *Intersections of Mothering Feminist Accounts*. Toim. Carole Zufferey and Fiona Buchanan. New York: Routledge.
- Olsson, Pia 2007. Sukupuoli ja etnologia. Teoksessa: Sukupuolen kohtaaminen etnologiassa. Toim. Pia Olsson & Terhi Willman. Helsinki: Ethnos, 7-10.
- Onikki, Tiina 1992. Paljon pystyssä. Teoksessa: Metafora. Ikkuna kieleen, mieleen ja kulttuuriin. Toim. Lauri Harvilahti & Jyrki Kalliokoski & Urpo Nikanne & Tiina Onikki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 33-59.
- Onnismaa, Jussi 2008. Hiljainen tieto kulttuurien rakenteissa: kollektiivinen muistaminen ja muistamattomuus. Teoksessa: Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Toim. Auli Toom, Jussi Onnismaa ja Anneli Kajanto. Helsinki: Kansanvalistusseura, 83-102.
- Orosz, Gábor & Mária Benyó & Bernadett Berkes & Edina Nikolett & Éva Gál & István Tóth-Király & Beáta Böthe 2018. The personality, motivational, and need-based background of problematic Tinder use. *Journal of behavioral addictions* 7 (2), 301-316.
- Paasi, Anssi 2002. Rajat ja identiteetti globalisoituvassa maailmassa. Teoksessa: Eletty ja muistettu tila. Toim. Taina Syrjämaa & Janne Tunturi. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 154-176.
- Paasonen, Susanna 2004. Sääntöjä Marsille ja Venukselle. *Nettiromanssin sukupuolitetut käsikirjoitukset*. Teoksessa: Digirakkaus. Toim. Ulla Paunonen ja Jaakko Suominen. Turku: Kulttuurintuotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja, 23-34.
- Paasonen, Susanna 2006. Mikä maa, mikä media? Teoksessa: *Verkkoviestintäkirja*. Toim. Pekka Aula, Janne Matikainen & Mikko Villi. Helsinki: Yliopistopaino, 23-41.
- Paasonen, Susanna 2007. 'Olen sairas ja kieroutunut': Internetin tunnustukselliset tarinat. Teoksessa: *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Toim. Heikki Kujansivu & Laura Saarenmaa. Helsinki: Gaudeamus, 201-219.

- Paasonen, Susanna 2007. Scripting the Rules for Mars and Venus: Advice Literature and Net Romance. Teoksessa: *Online Matchmaking*. Toim. Monica T. Whitty, Andrea J. Baker & James A. Inman. New York: Palgrave, 40–53.
- Paasonen, Susanna 2013. Ihmisiä, kuvia, tekstejä ja teknologioita. Teoksessa: *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Tampere: Vastapaino, 34-48.
- Palmu, Tarja 2002. Suomalaisuus, isänmaa ja äidinkieli. Teoksessa: *Suomineitonen hei! Kansallisuuden sukupuoli*. Toim. Tuula Gordon, Katri Komulainen & Kirsti Lempiäinen. Tampere: Vastapaino, 118-132.
- Parhi, Katariina & Miisa Törölä 2019. Tunteet ja tutkijuus - henkilökohtaisesta kokemuksesta työvälineeksi. *Tieteessä tapahtuu* 37 (5), 21-26.
- Parks, Malcolm R. & Kory Floyd 1996. Making friends in cyberspace. *Journal of Communication* 46 (1), 80-97. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01462.x> [16.4.2023]
- Pehkonen, Erkkä 2013. 'Poikasi täältä jostakin' : narratiiviset resurssit, diskurssit ja luovuus kirjoittaen kerrotuissa identiteeteissä jatkosodan aikaisissa kirjeissä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5506-9> [16.4.2023]
- Peltonen, Milla 2020. Erakot: omintakeisten suomalaisten elämäntarinoita. Helsinki: Into.
- Peres, Yochanan & Hanna Meivar 1986. Self-presentation during courtship: A content analysis of classified advertisements in Israel. *Journal of Comparative family Studies* 17 (1), 19-32.
- Pesonen, Henna 1995: »Jos värähdit, ota yhteyttä» - City-lehden kontakti-ilmoitusten analyysia. Teoksessa: *Kelaa vähä - kirjoituksia nuorista ja kielestä*. Toim. Seija Aalto & Susanna Shore. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, 173–188.
- Phelan, James 2005. Living to tell about it. A rhetoric and ethics of character narration. Ithaca & London: Cornell University Press.
- Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen 2019. Uusi kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, Tuulikki 2010. Sukupuolten markkina-arvot. Teoksessa: *Vapaa nainen törmää todellisuuteen. Tutkimusmatkoja tosielämään*. Katriina Järvinen ja Tuulikki Pietilä. Helsinki: Kirjapaja, 57-70.
- Pietilä, Tuulikki 2010. Romanttinen rakkaus: lupaus vai illuusio vapaudesta? Teoksessa: *Vapaa nainen törmää todellisuuteen. Tutkimusmatkoja tosielämään*. Katriina Järvinen ja Tuulikki Pietilä. Helsinki: Kirjapaja, 105-116.
- Piippo, Irina & Johanna Vaattovaara & Eero Voutilainen 2016. Kielen taju: vuorovaikutus, asenteet ja ideologiat. Helsinki: Art House.
- Piippo, Laura & Vallittu, Marjo & Varis, Essi & Venäläinen, Juhana 2016. Elämystuotteiden intermediaalisuus ja interaktiivisuus. Teoksessa: *Elämykset Kulttuurina Ja Kulttuuri Elämyksinä: Kulttuurintutkimuksen Näkökulmia Elämystalouteen*. Toim. Sanna Karkulehto & Tuuli Lähdesmäki & Juhana Venäläinen. [Jyväskylä]: Jyväskylän yliopisto, 256.
- Plummer, Kenneth 1995. Telling sexual stories. Power, change and social work. Lontoo: Routledge.
- Polanyi, Michael 2009 (1966) *The tacit dimension*. With a new foreword by Amartya Sen. Chicago: University of Chicago Press.
- Price, Laurie 1987. Ecuadorian illness stories: cultural knowledge in natural discourse. Teoksessa: *Cultural models in language and thought*. Toim. Dorothy Holland & Naomi Quinn. Cambridge: Cambridge University Press, 313-342.
- Propp, Vladimir 1968. *The morphology of folk tales*. Austin, TX: University of Texas Press.
- Purhonen, Semi & työryhmä: Jukka Gronow, Riie Heikkilä, Nina Kahma, Keijo Rahkonen, Arho Toikka 2014. *Suomalainen maku: kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Puukka, Vesa 1997. Ehdottamisen pragmaattista sävyä kielellistävät operaattorit: analyysi radion senssiohjelman puhelinkeskusteluiden sinäsuuntautuneiden ehdotusten operaattoreista. Pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto, suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos, suomen kieli.
- Purra, Pia 1998. ”Eikö se ennen vanhan tämä homma mennyt jotenkin toisin päin?”. *Heteroseksuaalisia kohtaamisia naisten ja miesten omaelämäkertoissa*. Teoksessa: *Liikkuvat erot*.

- Sukupuoli elämäkertatutkimuksessa. Toim. Matti Hyvärinen, Eeva Peltonen, Anni Vilkkö. Tampere: Vastapaino, 71-101.
- Pöysä, Jyrki 2009. Positiointiteoria ja positiointianalyysi – uusia näkökulmia narratiivisen toimijuuden tarkasteluun. Teoksessa *Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen*. Toim. Samuli Hägg, Markku Lehtimäki ja Liisa Steinby. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 314-343.
- Pöysä, Jyrki 2015. Lähiluvun tieto. Näkökulmia kirjoitetun muistelukerronnan tutkimukseen. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Quinn, Naomi 1992. The motivational force of self-understanding. Teoksessa: *Human Motives and Cultural Models*. Toim. Claudia Strauss & Roy D'Andrade. Cambridge University Press: Cambridge, 90-126.
- Quinn, Naomi 1997. Research on task solutions. Teoksessa: *Claudia Strauss & Naomi Quinn. A cognitive theory of cultural meaning*. Cambridge: Cambridge University Press, 137-188.
- Quinn, Naomi 2005. How to reconstruct schemas people share, from what they say. Teoksessa: *Finding culture in talk: A collection of methods*. Toim. Naomi Quinn. New York: Palgrave Macmillan, 35–81.
- Quinn, Naomi & Dorothy Holland 1987. Culture and cognition. Teoksessa: *Cultural models in language and thought*. Toim. Dorothy Holland & Naomi Quinn. Cambridge: Cambridge University Press, 3–42.
- Rabe, Thea 2022. Addressing the Methodological Challenges that Cloaked Profiles pose to Digital Observations. *Journal of Contemporary Ethnography*.
<https://doi.org/10.1177/08912416221135498> [16.4.2023]
- Rabinowitz, Peter J. 1987. Before reading: narrative conventions and the politics of interpretation. Ithaca, N. Y.: Cornell University Press.
- Rahtu, Toini 2018. Tutkimustekstin minätekijä. Teoksessa: *Kirjoitettu vuorovaikutus*. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 31-79.
- Ramazanoğlu, Caroline & Janet Holland 2002. *Feminist methodology: challenges and choices*. London: Sage.
- Ranzini, Giulia & Judith E. Rosenbaum & Joshua M. Tybur 2022. Assortative (online) dating: Insights into partner choice from an experimental dating app. *Computers in Human Behavior* vol 127. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107039> [16.4.2023]
- Rastas, Anna 2005. Kysymyksiä kenttätutkimuksesta. *Sosiologia* 42 (2), 151-152.
- Rautiainen, Pirjo 2011. Kenttätutkimuksen harmaat alueet. *Kulttuurintutkimus* 28(1), 11-25.
- Regan, Pamela C. 2008. *The Mating Game. A primer on love, Sex, and Marriage*. 2nd ed. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: Sage.
- Ricoeur, Paul 2000. Tulkinnan teoria. Diskurssi ja merkityksen lisä. (Interpretation Theory. Discourse and the surplus of meaning. 1976.) Suom. Heikki Kujansivu. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Riessman, Catherine Kohler 1993. *Narrative analysis*. Newbury Park: Sage.
- Rochadiat, Annisa MP. & Stephanie Tom Tong & Julie M. Novak, 2018. Online dating and courtship among Muslim American women: Negotiating technology, religious identity, and culture. *New Media & Society* 20(4), 1618-1639.
- Romm-Livermore, Celia, Toni Somers & Kristina Setzekorn & Ashley Lynn-Grace King 2009. How e-daters behave online: theory and empirical observations. Teoksessa: *Social networking communities and e-dating services: concepts and implications*. Toim. Celia Romm-Livernore & Kristina Setzekorn. Hershey-New York: Information science reference, 292-313.
- Rosenfeld, Michael J. & Reuben J. Thomas & S. Hausen 2019. Disintermediating your friends: How online dating in the United States displaces other ways of meeting. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, vol 116, 17753 - 17758.
- Roshchupkina, Olga & Olga Kim & Eun-Ju Lee 2023. Rules Of Attraction: Females Perception of Male Self-Representation in a Dating App. *Asia Marketing Journal* 24(4), Article 5
<https://doi.org/10.53728/2765-6500.1597> [16.4.2023]

- Ross, Norbert 2004. Culture and cognition. Implications for theory and method. London: Sage Publications.
- Rossi, Leena-Maija 2003. Heterotehdas. Televisiomainonta sukupuolituotantona. Helsinki: Gaudeamus.
- Rossi, Leena-Maija 2015. Muuttuva sukupuoli: seksuaalisuuden, luokan ja värin politiikkaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Rotkirch, Anna 2000. The man question: loves and lives in late 20th century Russia. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Roy, William G. & Timothy J. Dowd 2010. What is sociological about music? Annual review of Sociology 36, 183-203.
- Ruohonen, Voitto 1997: Televisio, nostalgia ja taaksejäänyt Suomi. Teoksessa: Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto. Toim. Anu Koivunen & Veijo Hietala. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus, 15-32.
- Ruuska, Petri & Jarno Valkonen & Erkki Vainikkala 2013. Tekstjä tutkivalle mielelle. Teoksessa: Rogers Brubaker: Etnisyys ilman ryhmiä (Ethnicity without groups, 2004). Suom. Erkki Vainikkala, David Kivinen; Toim. Petri Ruuska, Jarno Valkonen. Tampere: Vastapaino, 5-12.
- Saariketo, Minna 2020. Kuvitelmiä toimijuudesta koodin maiseissa. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/120383> [16.4.2023]
- Saarikoski, Helena 1999. Tytön rakkaus ja häpeä huoran maineen säätelemänä. Teoksessa: Tunteiden sosiologiaa I. Elämyksiä ja läheisyyttä. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 107-130.
- Saarikoski, Petri 2009. Verkonpunontaa – tietoverkkojen esihistoria ja Suomi. Teoksessa: Funetista Facebookiin: Internetin kulttuurihistoria. Petri Saarikoski, Jaakko Suominen, Riikka Turttainen & Sari Östman. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 23-72.
- Sahlins, Marshall 1981. Historical metaphors and mythical realities. Structure in the early history of the Sandwick Islands Kingdon. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Sahlins, Marshall 1985. Islands of History. Chicago: University of Chicago Press.
- Salo, Ulla-Maija 2015. Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet. Teoksessa: Umpikujasta oivallukseen: refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa. Toim. Sanna Aaltonen ja Riitta Högbäck. Tampere: Tampere University Press, 165-190.
- Sarmela, Matti 1996. Suomalainen eurooppalainen. Teoksessa: Olkaamme siis suomalaisia. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 16-34.
- Sautter, Jessica M. & Rebecca M. Tippett & S. Philip Morgan 2010. The social demography of internet dating in the United States. Social Science Quarterly, 91 (2), 554-575.
- Savicki, Victor & Dawn Lingenfelter & Merle Kelley 1996. Gender Language Style and Group Composition in Internet Discussion Groups. Journal of Computer-Mediated Communication (2) 3. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1996.tb00191.x> [16.4.2023]
- Savolainen, Elina 2021. Sosiaalipedagogiikka asiantuntijuuden markkinoilla Tutkimus sosiaalipedagogisen asiantuntijuuden tulkinnoista metaforien kautta. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.
- Savolainen, Ulla 2012. Lapsuuden evakkomatkan monet merkitykset: kerrontastrategiat muistelukirjoituksissa. Elore 19 (1), 15-36. <https://doi.org/10.30666/elore.78984> [16.4.2023]
- Schank, Roger. C. & Robert P. Abelson 1977. Scripts, Plans, Goals, and Understanding: an Enquiry into Human Knowledge Structures. London: Psychology Press.
- Seppä, Anita 2012. Kuvien tulkinta: menetelmäopas kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tulkitsijalle. Helsinki: Gaudeamus.
- Seppälä, Jaakko 2007. Suomalaisen mentaliteetin kasvualusta - Kotimaisen mykkäelokuvan luontorepresentaatiot. WiderScreen 1/2007. http://widerscreen.fi/2007/1/suomalaisen_mentaliteetin_kasvualusta.htm [16.4.2023]
- Seppänen, Janne 2001. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Tampere: Vastapaino.

- Šetinová, Markéta & Renáta Topinková, 2021. Partner preference and age: User's mating behavior in online dating. *Journal of Family Research* 33(3), 566-591.
- Sharabi, Liesel L. & John P. Caughlin 2017. What predicts first date success? A longitudinal study of modality switching in online dating. *Personal relationships* 24(2), 370-391.
- Shaw Taylor, Lindsay & Andrew T. Fiore & G. A. Mendelsohn & Coye Cheshire 2011. Out of My League: A Real-World Test of the Matching Hypothesis. *Personality and Social Psychology Bulletin* 37(7), 942–954. <https://doi.org/10.1177/0146167211409947> [16.4.2023]
- Shifman, Limor 2014. *Memes in digital culture*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Shore, Bradd 1996. *Culture in mind. Cognition, culture and the problem of meaning*. Oxford: Oxford University Press.
- Shore, Bradd 2002. Taking culture seriously. *Human development* 45(4), 226–228.
- Shore, Susanna & Anne Mäntynen 2006. Johdanto. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9-41.
- Sihvonen, Tanja 2003. Tietoverkot sosiaalisen olemisen paikkana. Teoksessa: *Teknologisoituva nuoruus*. Toim. Sonja Kangas ja Tapio Kuure. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 85-97.
- Siikala, Anna-Leena 1984. *Tarina ja tulkinta - tutkimus kansankertojista*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Siikala, Anna-Leena 1992. *Suomalainen shamanismi – mielikuvien historiaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Siikala, Anna-Leena 1996. *Suomalaisuuden tulkintoja*. Teoksessa: *Olkaamme siis suomalaisia*. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 139-149.
- Silberstein, Sandra 1988. Ideology as process. Gender ideology in courtship narratives. Teoksessa: *Gender and discourse. The power of talk*. Toim. Alexandra Dundas Todd & Sue Fisher. Norwood: Ablex Publishing.
- Siljander, Pauli & Karjalainen, Asko 1993. Kvalitatiivisen aineistoanalyysin sitoumuksista. Teoksessa: *Kasvatus ja koulutus muuttuvassa yhteiskunnassa*. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita ja selosteita 5, 84-101.
- Silvasti, Tiina 2001. *Talonpojan elämä. Tutkimus elämäntapaa jäsentävistä kulttuurisista malleista*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura.
- Simon, William & John. H. Gagnon 1987. Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of sexual behavior* 15(2), 97-120.
- Sitton, Sarah & Sharon Blanchard 1995. Men's preferences in romantic partners: obesity vs addiction. *Psychological reports* 77 (3), 1185-1186.
- Sitra ja Kantar 2021. TNS Suomalaisen luontosuhteet. Kyselytutkimus. https://www.sitra.fi/app/uploads/2021/12/suomalaisen_luontosuhteet_tutkimusraportti_v2.pdf [16.4.2023]
- Skovholt, Karianne & Anette Grønning & Anne Kankaanranta 2014. The Communicative Functions of Emoticons in Workplace E-Mails: :-) *Journal of Computer-Mediated Communication* 19 (4), 780-797.
- Schmitz Andreas 2017. *The Structure of Digital Partner Choice*. Cham: Springer, 13-28.
- Soikkeli, Markku 1999. Rakkauskoodeiston vakiintuminen Euroopassa 1600-1900-luvuilla. Teoksessa: *Tunteiden sosiologiaa I. Elämyksiä ja läheisyyttä*. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 19-35.
- Soikkeli, Markku 2016. *Tuttua lemmenouhua: johdatus rakkauskertomusten poetiikkaan, historiaan ja filosofiaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Soikkeli, Markku 2020. *Suomalainen syykirja: esseitä 2000-luvun suomalaisista myyteistä*. Helsinki: Kulttuurivihkot.
- Solin, Anna 2006. Genre ja intertekstuaalisuus. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 72-95.
- Stark, Eija 2011. Kulttuurinen tieto ja köyhyyden kulttuuri. *Lectio praecursoria Helsingin yliopistossa* 14.5.2011 *Elore* 18 (2/) <https://doi.org/10.30666/elore.78960> [16.4.2023]

- Stark, Laura 2006. *The Magical Self. Body, Society and the Supernatural in Early Modern Rural Finland*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- Stark, Eija 2021. Tutkimuskohteena kansanomaiset ajattelu ja perinteiset käsitykset: kognitiiviset mallit, maailmankuva ja mentaliteettihistoria suomalaisessa folkloristiikassa. Teoksessa: *Paradigma: Näkökulmia tieteen periaatteisiin ja käsityksiin*. Toim. Niina Hämäläinen ja Petja Kauppi. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 165-182.
- Strauss, Claudia 1992. *Models and motives*. Teoksessa: *Human motives and cultural models*. Toim. Roy D'Andrade & Claudia Strauss. Cambridge: Cambridge University Press, 1-20.
- Strauss, Claudia & Naomi Quinn 1997. *A cognitive theory of cultural meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sumiala, Johanna & Minttu Tikka 2013. Verkko mediaetnografin tutkimuskohteena. Tapauksena uutisen etnografia Youtubessa. Teoksessa: *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Tampere: Vastapaino, 170-192.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2016. *Suomalaiset tuntevat luterilaisuutta hyvin*. Kirkon tiedotarkisto. Julkaistu 27.10.2016. <https://evl.fi/uutishuone/tiedotarkisto/-/items/item/6545/Suomalaiset+tuntevat+luterilaisuutta+hyvin> [16.4.2023]
- Suomen kielen sanakirjat 2: *Suomalainen fraasisanakirja*. 1981. Toim. Sakari Virkkunen. Helsinki: Otava.
- Suominen, Jaakko 2000. *Sähköaivo sinuiksi, tietokone tutuksi: tietotekniikan kulttuurihistoriaa*. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto.
- Suominen, Jaakko 2007. *Tietokoneen takapuoli (verkkokirja)* <https://jaasuo.wordpress.com/tietokoneen-takapuoli/> [16.4.2023]
- Suominen, Jaakko 2009. *Kaiken maailman tieto? Internet tietämisen kohteena, lähteenä ja välineenä*. Teoksessa: *Funetista Facebookiin. Internetin kulttuurihistoria*. Petri Saarikoski, Jaakko Suominen, Riikka Turtiainen & Sari Östman. Helsinki: Gaudeamus, 116-156.
- Suominen, Jaakko 2010. *Media on viesti(n) 20.7. 2010 (blogikirjoitus)* <https://jaasuo.wordpress.com/2010/07/20/media-on-viesti/> [16.4.2023]
- Suominen, Jaakko 2013. *Kieltäydyn määrittelemästä digitaalista kulttuuria – eli miten muuttuvalle tutkimuskohteelle ja tieteenalalle luodaan jatkuvuutta*. *WiderScreen* 16 (2-3) <http://widerscreen.fi/numerot/2013-2-3/kieltaydyn-maarittelemasta-digitaalista-kulttuuria/> [16.4.2023]
- Suominen, Jaakko & Anna Sivula 2016. *Digisyntyisten ilmiöiden historiantutkimus*. Teoksessa: *Digitaalinen humanismi ja historiatieteet*. Toim. Kimmo Elo. Turku: Turun historiallinen yhdistys, 96-130.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2016: *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus <http://www.stat.fi/til/sutivi/> [24.7.2017].
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017: *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_tie_001_fi.html [22.11.2017]
- Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/tilasto/sutivi> [16.4.2023]
- Säteri, Tuija 2018. *Pettäminen, salarakkautus ja uskottomuus: Pimeät parisuhteet internetin aikakaudella*. Helsinki: Aula & co.
- Taivalantti, Marjo 2012. *Katkokset, jatkuvuudet ja sairauslitykset kainuulaisnaisten sepelvaltimotautikertomuksissa*. Oulu: Oulun yliopisto.
- Tajfel, Henri 1981. *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tajfel, Henri & John C. Turner 1979. *An integrative theory of inter-group conflict*. Teoksessa: *The social psychology of inter-group relations*. Toim. W. G. Austin & S. Worchel. Monterey, CA: Brooks/Cole, 33-47.

- Tajfel, Henri & John C. Turner 1986. The social identity theory of intergroup behaviour. Teoksessa: Psychology of Intergroup Relations. Toim. S. Worchel & W. G. Austin. Chicago, IL: Nelson-Hall, 7–24.
- Taguchi, Lenz 2006. Reconceptualizing early childhood education: challenging taken-for-granted ideas. Teoksessa: Nordic childhoods and early education: philosophy, research, policy and practice in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden, 257-288.
- Tammelin, Tuija, Simo Näyhä, Jaana Laitinen, Hannu Rintamäki, Marjo Riitta Järvelin 2003. Physical activity and social status in adolescence as predictors of physical inactivity in adulthood. Preventive medicine 37, 375-381.
- Tamminen, Sakari, Airi Lampinen & Vilma Lehtinen 2014. Digitaalinen vuorovaikutus, muutos ja luottamus. Teoksessa: Arkiajattelu, tieto ja oikeudenmukaisuus. Toim. Liisa Myyry, Salla Ahola, Marja Ahokas, Inari Sakki. Helsinki: Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos, 225-247.
- Tanskanen, Sanna-Kaisa 2014. ”Eipäs nyt puhuta omia”. Metapragmaattiset kommentit opiskelijoiden keskustelupalstoilla. Teoksessa: Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen. Toim. Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson, Sanna-Kaisa Tanskanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 51-74.
- Tao, Han 2022. Loving strangers, avoiding risks: Online dating practices and scams among Chinese lesbian (lala) women. Media, culture & society 44(6), 1199-1214.
- Tarkka, Lotte 1993. Intertextuality, Rhetorics, and the Interpretation of Oral Poetry: The Case of Archived Orality. Teoksessa: Recent Issues in the Study of Modern Traditional Culture in the Nordic Countries. Toim. Pertti J. Anttonen & Reimund Kvideland. Turku: Nordic Institute of Folklore.
- TENK 2009. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
<http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf> [16.4.2023]
- TENK 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf [16.4.2023]
- Tepora, Tuomas 2018. Kiihkeä historia: Tunteet historian tutkimuksessa. Teoksessa Menneisyyden rakentajat: Teoriat historian tutkimuksessa. Toim. Matti Hannikainen, Mirkka Danielsbacka ja Tuomas Tepora. Gaudeamus, 72–88.
- Tervonen, Miika 2014. Historian kirjoitus ja myytti yhden kulttuurin Suomesta. Teoksessa Kotiseutu ja kansakunta. Miten suomalaista historiaa on rakennettu. Toim. Pirjo Markkola, Hanna Snellman & Ann-Catrin Östman. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 137-162.
- THL.fi / Näin Suomi juo <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/nain-suomiju> Päivitetty: 24.2.2021 [16.4.2023]
- Tietosuoja valtuutetun toimisto: <https://tietosuoja.fi/> [16.4.2023]
- Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 2014. http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yklt_klt_201300_2014_10376_nett.pdf [1.1.2020]
- Tilastokeskus. Luokitukset. <http://stat.fi/meta/luokitukset/> [22.6.2018].
- Tilastokeskus. Tilastokoulu. Väestötieteen perusteet. 2014.
https://tilastokoulu.stat.fi/verkkokoulu_v2.xql?page_type=sisalto&course_id=tkoulu_vaesto&lesson_id=9&subject_id=5 [15.7.2021]
- Tolonen, Tarja 2007. Social and cultural capital meets youth research. Teoksessa: John Bynner & Helena Helve (toim.) Capitals, Identities and Cultures of Young People. London: Tufnell Press, 29–42. <https://blogs.helsinki.fi/tatolone/files/2008/04/tolonen07capitalbook.pdf> [16.4.2023]
- Tolonen, Tarja & Sinikka Aapola-Kari & Jenni Lahtinen & Matilda Wrede-Jäntti 2018. Kaupunkipääoma ja nuorten eriytyneet suhteet kaupunkitilaan Nuorisotutkimus 36 (3), 57-75.

- Tomaiuolo, Michele & Gianfranco Lombardo & Monica Mordonini & Stefano Cagnoni & Agostino Poggi 2020. A Survey on Troll Detection. *Future Internet* 12(2)
<https://doi.org/10.3390/fi12020031> [9.4.2023]
- Tong, Stephanie T. & Jeffery T. Hancock & Richard B. Slatcher 2016. Online dating system design and relational decision making: Choice, algorithms, and control. *Personal relationships* 23 (4), 645-662. <https://doi.org/10.1111/per.12158> [16.4.2023]
- Toom, Auli 2008. Hiljaista tietoa vai tietämistä? Näkökulmia hiljaisen tiedon käsitteen tarkasteluun. Teoksessa: Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Toim. Auli Toom, Jussi Onnismaa ja Anneli Kajanto. Helsinki: Kansanvalistusseura, 33-58.
- Toom, Auli & Jussi Onnismaa 2008. Johdanto. Teoksessa: Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Toim. Auli Toom, Jussi Onnismaa ja Anneli Kajanto. Helsinki: Kansanvalistusseura, 9-30.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tskhay, Konstantin & Jerri Clout & Nicholas Rule 2017. The Impact of Health, Wealth, and Attractiveness on Romantic Evaluation from Photographs of Faces. *Archives of Sexual Behavior* 46 (8), 2365-2376.
- Turkle, Sherry 1994. Constructions and Reconstructions of Self in Virtual Reality: Playing in the MUDs. " *Mind, Culture, and Activity*, 1, 3, Summer 1994. (Reprinted in *Electronic Culture: Technology and Visual Representation*, Timothy Druckrey (ed.). Aperture Foundation, 1996 and *Culture of the Internet*, Sara Kiesler (ed.). Hilldale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1997.) <http://web.mit.edu/sturkle/www/constructions.html> [24.7.2017]. [16.4.2023]
- Turkle, Sherry 1995. Life on the screen: identity in the age of the internet. New York: Simon & Schuster.
- Turtiainen, Riikka 2009. Tunne netissä. Teoksessa: Funetista Facebookiin. Internetin kulttuurihistoria. Petri Saarikoski, Jaakko Suominen, Riikka Turtiainen & Sari Östman. Helsinki: Gaudeamus, 193-233.
- Turtiainen, Riikka 2012. Nopeammin, laajemmalle, monipuolisemmin: digitalisoituminen mediaurheilun seuraamisen muutoksessa. Turku: Turun yliopisto.
- Turtiainen, Riikka & Sari Östman 2013. Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: ami ja anoreksia. Teoksessa: Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Toim. Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen, Minttu Tikka. Tampere: Vastapaino, 49-67.
- Tyler, Stephen A. 1969: *Cognitive Anthropology*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Uimonen, Paula 2013. Visual identity in Facebook. *Visual Studies* 28 (2), 122-135.
- Ukkonen, Taina 2006. Yhteistyö, vuorovaikutus ja narratiivisuus muistitietotutkimuksessa. Teoksessa: Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä. Toim. Outi Fingerroos, Riina Haanpää, Anne Heimo & Ulla-Maija Peltonen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 175-198.
- Uski, Suvi & Airi Lampinen 2016. Social norms and self-presentation on social network sites: Profile work in action. *New Media & Society* 18 (3), 447-464.
- Uotinen, Johanna 2005. Merkkillinen kone: informaatioteknologia, kokemus ja kertomus. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Vaahensalo, Elina 2021. Kontekstualisointimalli sosiaalisen median lähdekritiikin avaimena. *Informaatiotutkimus* 40(3), 110-141.
- Vaahensalo, Elina. 2021. Samanlaista toiseuttamista, erilaisia toisia: toiseuttavan verkkokeskustelun muodot anonyymeissä keskustelukulttuureissa. *Media & viestintä* 44(3), 1-29.
- Vainikka, Eliisa 2016. Avaimia nettimeemien tulkintaan – meemit transnationaalina mediaailmiönä. *Lähikuvaa – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu* 29 (3), 60-77.
<https://doi.org/10.23994/lk.59500>. [16.4.2023]
- Vainio-Korhonen, Kirsi & Anu Lahtinen 2015. Lemmen ilot ja sydämen salat: suomalaisen rakkauden historiaa. Helsinki: WSOY.

- Valkenburg, Patti M. & Peter Jochen 2007. Who Visits Online Dating Sites? Exploring Some Characteristics of Online Daters. *CyberPsychology & Behavior*. 10 (6), 849-852.
- Van der Zanden, Tess & Alexander Schouten & Maria Mos & Emiel Kraemer 2020. Impression Formation on Online Dating Sites: Effects of Language Errors in Profile Texts on Perceptions of Profile Owners Attractiveness. *Journal of social and personal relationships* 37(3), 758–778.
- Vauras, Ilmari 2006. Kuvakirjoituksen jälleensyntymä: tunneikonit kirjoitetussa puhekielisessä keskustelussa. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, suomen kieli.
- Veijola, Soile & Eeva Jokinen 2001. Voiko naista rakastaa? Avion ja eron karuselli. Helsinki: WSOY.
- Veikkaus <https://www.veikkaus.fi/lotto#!/ohjeet/tiesitko-taman-lotosta/historiaa> [23.11.2016]
- Veivo, Harri 2009. Kommunikaatio semiotiikan tutkimuskohteena. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Fwww.wedu.oulu.fi%2Ftohtori-koulutus%2Fjarjestettava_opetus%2FHVeivoLuentoIII.ppt [18.6.2018]
- Vilkka, Hanna 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilkuna, Kustaa H.J. 2014. Suomen kansan heimot. Teoksessa: Kotiseutu ja kansakunta. Mitä suomalaista historiaa on rakennettu. Toim. Pirjo Markkola, Hanna Snellman & Ann-Catrin Östman. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 25-53.
- Virtanen, Anniina 2018. Raha on nykyisin jopa suurempi tabu kuin seksi – asiantuntija selittää, mistä se johtuu. Yle 2.11.2018 <https://yle.fi/a/3-10486799> [16.4.2023]
- Virtanen, Leea 1996. Savolaisten luonnonväärät leuat. Teoksessa: Olkaamme siis suomalaisia. Toim. Pekka Laaksonen ja Sirkka-Liisa Mettomäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 66-88.
- Virtanen, Leena 2015. Täyden palvelun pariutumisneuvontaa HS 6.1.2015 <https://www.hs.fi/radiotelevisio/art-2000002790206.html> [16.4.2023]
- Virtanen, Mikko T. & Toini Rahtu & Susanna Shore 2018. Kirjoitetun vuorovaikutuksen moninaisuus ja erityisyys. Teoksessa: Kirjoitettu vuorovaikutus. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9-38.
- Vitikka, Elina 2020. Minä tutkija, me ihmiset. Ensimmäisen persoonan ilmausten tehtäviä tutkijan kirjoittamassa tietokirjassa. Teoksessa: Kertomuksen keinoin. Tarinallisuus mediassa ja tietokirjallisuudessa. Toim. Mikko T. Virtanen, Pirjo Hiidenmaa & Jyrki Nummi. Helsinki: Gaudeamus, 133-155.
- Voutilainen, Tomi. 2019. Oikeus tietoon. Informaatio-oikeuden perusteet. Helsinki: Edita Publishing.
- Wager, Maaret 1999: Tutkijuus ja tunteet. Teoksessa: Tunteiden sosiologiaa II. Historiaa ja säätelyä. Toim. Sari Näre. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 325-342.
- Watson, Wendy & Charlie Stelle 2021. Love in Cyberspace: Self Presentation and Partner Seeking in Online Dating Advertisements of Older Adults. *Journal of Family Issues* 42(10), 2438-2463.
- WEBWIRE – Tuesday, February 9, 2016. U.S. Dating Services Market Worth \$2.5 Billion. <http://www.webwire.com/ViewPressRel.asp?aId=202095> [16.4.2023]
- Whitty, Monica & Carr A. 2006. Cyberspace romance: the psychology of online relationships. Basingtone: Palgrave Macmillan.
- Whitty, Monica 2008. Revealing the ‘real’ me, searching for the ‘actual’ you: Presentations of self on an internet dating site. *Computers in Human Behavior* 24 (4), 1707–1723.
- Whitty, Monica T. 2009. E-dating: the five phases on online dating. Teoksessa: Social networking communities and e-dating services: concepts and implications. Toim. Celia Romm-Livernore & Kristina Setzkeorn. Hershey-New York: Information science reference, 278-291.
- Whitty, Monica & Tom Buchanan 2010. What’s in a Screen Name? Attractiveness of Different Types of Screen Names Used by Online Daters. *International Journal of Internet Science* 5 (1), 5-19.
- Whyte, Stephen & Benno Torgler 2017. Things change with age: Educational assortment in online dating. *Personality and Individual Differences*. vol 109, 5-11.
- Wierzbicka, Anna 1997. Understanding cultures through their key words: English, Russian, Polish, German, and Japanese. Oxford: Oxford University Press.

- Witmer, Diane F. & Sandra Lee Katzman 1997. On-Line Smiles: Does Gender Make a Difference in the Use of Graphic Accents? *Journal of Computer-Mediated Communication* 2 (4). <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00192.x> [16.4.2023]
- Witmer, Diane F. & Sandra Lee Katzman 1997. Smile When You Say That: Graphic Accents as Gender Markers in Computer-Mediated Communication. *Teoksessa: Network and Netplay: Virtual Groups on the Internet*. Toim. Fay Sudweeks & Margaret L. McLaughlin & Sheizaf Rafaeli. Menlo Park, CA: AAAI/MIT Press.
- Wolf, Alecia 2000. Emotional expression online. *CyberPsychology & Behavior* 3(5), 827-833 https://social.cs.uiuc.edu/class/cs591kgk/emoticons.pdf_v03 [16.4.2023]
- Woll, Stanley 1986. So many to choose from: Decision strategies in videodating. *Journal of Social and Personal Relationships* 3 (1), 43-52.
- Woloszyn, Michael R. & Kevin Clyde & Daniela Corno 2020. The relative impact of looks, income, warmth, and intelligence on female online dating preferences. *Social Sciences & Humanities Open* 2(1) <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100089> [16.4.2023]
- Wood, Andrew F. & Matthew J. Smith 2001. *Online Communication. Linking technology, identity & culture*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Wu, Yihan & Ryan M. Kelly 2020. Online Dating Meets Artificial Intelligence: How the Perception of Algorithmically Generated Profile Text Impacts Attractiveness and Trust. *Proceedings of the 32nd Australian Conference on Human-Computer Interaction (OZCHI '20)*, Association for Computing Machinery (ACM). <https://doi.org/10.1145/3441000.3441074>. https://minerva-access.unimelb.edu.au/bitstream/handle/11343/252861/OZCHI2020_dating_AI.pdf?sequence=2&isAllowed=y [16.4.2023]
- Zanden, Tess van der & Alexander P. Schouten & Maria Mos & Chris van der Lee & Emiel Kraemer 2019. Effects of Relationship Goal on Linguistic Behavior in Online Dating Profiles: A Multi-Method Approach. *Frontiers in Communication* vol 4, article 22. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2019.00022> [16.4.2023]
- Zlot, Yoni & Maya Goldstein & Koby Cohen & Aviv Weinstein 2018. Online dating is associated with sex addiction and social anxiety. *Journal of behavioral addictions* 7 (3), 821-826.
- Östman, Sari 2015. "Milläsen päivytyksen tästä sais?": elämäjulkaisijuiden kulttuurinen omaksuminen. *Turku: Turun yliopisto*.
- Östman, Sari & Riikka Turtiainen 2016. From research ethics to researching ethics in an online specific context. *Media and Communication* 4(4), 66-74.

Liitteet

Liite 1.

ilmoitettu 9.4.2012

city@city.fi

Hei!

Teen opinnäytetyötä Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin oppiaineeseen. Ajattelin käyttää deitti.netin vapaasti selattavissa olevia seuranhakuilmoituksia materiaalina kun tutkin sukupuoleen (naiseus/mieheys) liittyviä ilmaisutapoja.

En lähesty seuranhakijoita itseään millään tavoin. Olen kiinnostunut vain tekstistä ja ilmaisutavoista. Nekin luokittelen suurempiin kategorioihin, en nosta esille yksittäisiä ilmaisuja. Kukaan ilmoittaja ei tule tunnistetuksi kauttani.

Anne Holappa

Digitaalinen kulttuuri, Turun yliopisto

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

ISBN 978-951-29-9206-5 (Painettu)
ISBN 978-951-29-9207-2 (PDF)
ISSN 0082-6987 (Painettu)
ISSN 2343-3191 (Sähköinen)